

TIGHT BINDING BOOK

**PAGES MISSING
WITHIN THE
BOOK ONLY**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_204141

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. J. 84-2/J2481 Accession No. J. 55-8

Author జననాథశర్మ

Title శివభక్త ప్రణామపాఠసంగ్రహం

This book should be returned on or before the date
last marked below.

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము

డా. డి. కృష్ణాగారు

ప్రొఫెసర్, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

విజయవాడ, ఆంధ్రప్రదేశ్

ప్రచురించినది

రామా అండ్ కో.,

విజయవాడ

1926

ప్రకటన సంఖ్య

ప్రకటన సంఖ్య

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము

మూ డ వ భా గ ము .

ఇందు

శ్రీ చుక్కపూరాణము, శ్రీ కూర్మపురాణము, శ్రీ వరాహపురాణము,
శ్రీ వామనపురాణము, శ్రీ భవిష్యత్ పురాణము లేక కలికి
పురాణము, శ్రీ విష్ణుపురాణములు గలవు.

అష్టాదశ తర్కములవారి ఉపయోగము కొఱకు
గంజాజిల్లా ఛత్రపురం ఆన్ స్టో హైస్కూలు
సహాయపాఠ్యయులు

ప్రొఫెసర్ శ్రీ నేమూరి జగన్నాథశర్మ,

వి ర చి త ము .

పబ్లిషర్స్:-

రా మా లిం డ్ కో ,

ఏలూరు, పశ్చిమగోదావరిజిల్లా.

మొదటికూర్పు.

1926 ఏప్రిల్.

వేమూరి జగన్నాథశర్మగారు.

OPINIONS.

M. R. Ry. S. Venkatanarsu pantulu garu B. A.,
Treasury Deputy Collector, Chatrapur.

M. R. Ry. Vemuri Jagannatham Pantulu of
Chatrapur, has been writing in Telugu all the 18
Puranams in an easy style so as to make the masses
understand them. I have read a few portions from
them and find the author has achieved the object
he has been aiming at. I wish him success in his
laudable enterprise.

M. R. Ry. Nippani Sriman Narayanamurthy
Pantulu garu, B. A., Tahsildar, Chatrapur.

I have heard the Linga Puranam and
a portion of Padmapuranam written by Mr. Vemuri
Jagannadham Pantulu. They are written in easy
style understandable by ordinary people. The
author deserves every encouragement at the hands
of the public for whose benefit he has undertaken
the work and I wish he will get through his work
without any difficulty.

M. R. Ry. Avasara Jagannatha Rao Pantulu
garu B. A., B. L. Revenue Divisional Officer,
Chatrapur.

I have perused with interest some short
stories from the Puranas written in Telugu prose
by M. R. Ry. Vemuri Jagannatham Pantulu Garu

M. R. Ry. G. Sitapati pantulu garu, Lecturer in History, Rajah's College, Parlakimidi.

I have read with great delight, some portions of Mr. Vemuri Jagannatham's Ashtadasa Purana Sangraham. They are written in simple idiomatic and popular Telugu. The Style is very attractive and the language is pure and chaste and is no where vitiated by slang or gramyā. It deserves to be prescribed as a text book for the lower forms of the School department.

M. R. R. Ry. Rao Sabib V, Brahmamayya Pantulu garu B. A., Head quarters Deputy Collector, Chatrapur.

I have gone through portions of the 1st volume of Ashtadasa Purana Sara by Mr. Vemuri Jagannadam Pantulu along with him. I find that the book is written in colloquial and readable Telugu. The book supplies a long felt want and will, I am sure, be exceedingly popular. It is a valuable addition to the Telugu Literature. I should like to congratulate the author on the production of such a good book in every way in Telugu.

M. R. Ry. E. Satyanarayana Sarma garu, District Board Engineer, Ganjam, Chatrapur.

I have read portions of Ashtadasa Purana Saram by Mr. Vemuri Jagannatham and found them very interesting. The language employed appeals to

both young and old. Dialogues interspersed here and there make it particularly enjoyable and contribute a lot to sustain the interest. Apart from its usefulness otherwise, it deserves to be prescribed as an extra reader to school children as it comes from a veteran Educationist.

Sriman M. M. Ratba, Head-master,
Onslow High School, Chatrapur.

I heard a few stories from the "Ashtadasa Purana Sara" of Mr. V. Jagannadham Pantulu garu. Though my knowledge of the Telugu Language is too meagre to enable me to give any opinion regarding the literary merits of the book yet I venture to say that the stories are written in an easy, flowing prose and are characterised by, brevity and clearness which are rare and commendable qualities, specially in a work which aims to epitomise the long and complex Paranic stories in a small compass.

I presume that this book, if published in parts, will be useful as non-detailed texts for the high school classes and will have a good demand by the Telugu Reading Public.

M. R. Ry. K. L. Narasimham Pantulu garu,
Science Assistant, Onslow High-school, Chatrapur.

I have with great pleasure, heard some stories 'from;' Ashtadasapurana Sara Sangraham," a rare

work written by M. R. Ry. Vemuri Jagannadham Pantulu Garu. The book is written in easy flowing simple idiomatic Telugu, with the avowed object of being read with understanding, by boys and girls the young and the old. The work embodies the substance of all the 18 puranas after a careful study of the same from Oriya and Telugu in original. The work is therefore the first of its kind, and deserves public patronage.

The book may, I believe, be useful as a non-detailed text for the Higher forms of High Schools.

M. R. Ry. M. Parvatiswara Sastri garu, History Assistant, Onslow High-School, and a great Telugu Pundit, Chatrapur.

I have gone through many portions of the prose-work "Ashtadasa Mahapurana Sara Sangraham," written by Mr. Vemuri Jagannadham Pantulu of the Onslow High School.

The book is a rare collection of stories from all important puranas arranged on altogether new lines. The language is simple and idiomatic. I am of opinion that the book will meet the requirements of the pupile and ordinary reading public at the same time.

M. R. Ry. Varada Kameswararao Naidu garu, Land-lord and Ex-Member of the Legislative council, Madras, Pundi.

The book styled "Ashtadasa Maha Purana Saram," written by Mr. Vemuri Jagannadham

Pantulu garu, appears to me, from what I have seen of it, to be in reality the essence of the great Eighteen Puranas of the Hindu scripture, brought out to suit the understanding powers of even men of ordinary culture and practically, the general public, at large. Its style is simply splendid, being instructive and interesting, and the easy way into which the original text has been abridged, is likely to leave lasting impressions on the minds of the readers. I hope it will be a success and meet with the approbation of one and all.

M. R. Ry. Rao Sahab. M. Seshadri Reddi Garu,
L. M. & S., Civil Assistant Surgeon, Local Fund
Hospital, Chatrapur, & Author of Suchi.

I have heard portions of "Ashtadasapurana Saran" written by Brahmmasri Vemuri Jagannadha Sarma garu, an Assistant teacher of the Onslow High School, Chatrapur.

It is written in simple, easy, running Telugu prose. Being the first attempt to present the 18 Puranas in a condensed form and that in an easily readable form by School children and ladies it is an acquisition to the Telugu public.

M. R. Ry. P. Lingaraju Achari Garu,
Collector's Sheristadar, on leave, Chatrapur.

I have read portions of Brahmmasri Vemuri Jagannadham Pantulu garu's "Ashtadasa-

‘purana Sara’. The book is written in such a style that it can be understood even by boys and girls. The stories are very interesting. I therefore expect that the book will become popular.

Rai Bahadur, M. R. Ry. Tadepalli Venkatakrishnayya Pantulu garu B. A., B. L., President of the District Board, Ganjam, Chatrapur.

I have gone through portions of “Ashtadasa Purana Sara Sangraham,, read to me by the author M. R. Ry. V. Jagannatham pantulu garu, a teacher of great experience of the Onslow institution, Chatrapur.

The idea of collecting the important episodes from all Puranas is good. I think the book will be of great interest to the ordinary reader and of much use to the student.

M. R. Ry. S Narasimha Rao Pantulu garu B. A. L. L. B, (Cantab) Bar at law, Treasury Deputy Collector, Chatrapur.

I have gone through a few stories in “Maha Purana Katha Sangraham,, with the author Mr. Vemuri Jagannatham Pantulu garu. The prose rendering is done in easy and popular style. If published in the form of Story readers, the books will be of immense benefit to boys and girls in high school classes. Unlike Ramayana, Mahabharata both

legend and history which the Puranas contain is more or less a sealed book to many even among the educated. Hence the author's endeavour to popularise our ancient history and Puranic legend, is laudable and it deserves encouragement. I trust that, with the patronage of the cultured and wealthy few in Andhra Desa, the author will soon be able to publish his literary effort in print.

M. R. Ry. S. V Ramdas Pantulu Garu, B. A. L. T.
Head Master, Mahraja's College School.

Some extracts from the "Ashtadasa Purana Samgraham" by Mr. V. Jagannadham of Chatrapur were read out to me and the other members of the staff of this institution by the author. The unanimous and the considered opinion of all of us is that the subject matter of the book is very entertaining and the style is simple enough to take the Puranic stories to the doors of every household. The idea of Publishing Puranic stories in simple and intelligible language is indeed most welcome. It is regrettable that most of our school children, may as a matter of fact most of our English educated gentlemen are quite ignorant of the various Puranas and stories contained therein. I, for one, consider it highly desirable that our young children should get acquainted with those stories while at school the knowledge of which they may use in their own way in after life. If these stories are

published in the form of story books in suitable graded style. I would not hesitate to say that these books will prove very useful to school children and the author deserves congratulations in his attempt.

M. R. Ry. A. Venkata Rao Naidu Garu,
Late President, District Board, Ganjam, Chatrapur.

I have heard some portions of the "Ashtadasa Purana Sara Sangraham" read out to me by the author M R. Ry. V. Jagannadham Pantulu Garu.

All the Puranams having been written in Sanskrit, a language which is accessible only to the learned, either a translation of these Puranams or a synopsis of them like the present edition has always been a desideratum. It is gratifying to find that this want has been supplied now by the author of the above work. It is written in an easy colloquial style which can be understood by even the illiterate and as such it will no doubt be of immense use to the masses for the benefit of them alone the original Puranas have been written.

But as they have been clothed in an understandable language the object of the great sage could not be realized.

Mr. Jagannadham Pantulu has now removed that difficulty and so, much praise is due to him.

M. R. Ry. B. Raghunadharao Pantulu Garu,
B. A Manager District Police Office, Chatrapur.

I have read with pleasure some portions of the book "Ashtadasapurana Sara Sangraham" written in Telugu by Brahmamasri Vemuri Jagannadham Pantulu garu. The book is written in very simple and colloquial Telugu and can be easily understood both by young and old, literate or illiterate people. The book appears to be a very useful acquisition to Telugu literature.

M. R. Ry. N. Srinivasarao Pantulu garu, B. A.
Huzur Sheristadar, Ganjam Collectorate.

I have had several occasions of hearing the prose renderings of M. R. Ry. V. Jagannadham Pantulu Garu, and am very much pleased with the easy and flowing style of the puranic stories. Evidently he has taken much pains in his effort which must be considered to be laudable as it serves the very useful purpose of educating the masses including the females, in old puranic lore. The work attempted by Mr. Jagannadham Pantulu supplies a gap in the modern educational curriculum and a long felt want in the religious study of the young and the aged. I hope the work would soon see the light of day and bring credit to its author.

అభిప్రాయములు .

బ్రహ్మశ్రీ నేమాని నేంకట సరసింహశాస్త్రిగారు,
కాన్యభిద్ధులు కల్లకోట కాలేక వ్రాసిన తెలుగు
పంతులు, బ్రహ్మసరం. గంభాంజిల్లా.

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి జగన్నాథము పంతులుగారు రచించిన అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహములో గల కొన్ని కథాంశములను మాత్రము వినియున్నాను. అత్యుని మోరంజకములుగను సుబోధకములుగను గన్న యైన పురాణకథలను వేరుగో పురాణములలో గల కథలన్నియు వ్రాయించి నాల్గు పురాణకథలను మాత్రము వ్రాసిపెట్టి మిగిలియున్న పురాణకథలను వ్రాయ నుద్దేశించుచుండ శ్రీ జగన్నాథము పంతులువారు వ్రాసిన స్కేచునజడిన అష్టాదశ మహాపురాణ సారసంగ్రహమును వ్రాయుచుండిరిని విని నాప్రచుత్తుమును మానుకొంటిని. పంతులువారు సమకూర్చిన కథలను జగువువారు మన పురాణపురుషుల శౌర్యచైర్యదగుణములను వారి లోకజ్ఞానమును గుండుగలరని నానమ్మకము.

అపూర్వమైన గుట్టి ప్రచుత్తుమునకు ఆంధ్ర మహాజనలందరును దోడ్పడుదురు గాత మని భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాను.

మ. రా. శ్రీ. నా. రామమూర్తి పంతులుగారు,

కైదు క్షేట్రికు మన్ సిఫ్, బరహురం, గంభాంజిల్లా.

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి జగన్నాథశర్మగారు తాము వ్రాసిన అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహమును గ్రంథములో నుండి కొన్ని పురాణగాథలను నాకును నాయొద్ద గూర్చుండిన కొందరు మిత్రులకును జదివి వినిపించి, సరమానందము గలుగజేసిరి. పండితులకు, బామరులకు,

నిల్లలను, బెద్దలను, గొనుగా బోధపడునట్లు వాడవలయుటతో గ్రంథము వ్రాయబడినది. ముఖ్యముగా మన గూడవారికి దీరుబడి వేళలలో జనువుకొనుటకు జాల పనికి వచ్చును. శ్రీ శర్మగారి యోపికయు, నోర్పును, బాటును గడుంగన నెన్నదగియున్నది. వీరు కలియుగ వ్యాసులనోపుదురు. పగునెనిమిది మహాపురాణముల నర్థవత్తుగ గుడముట్ట నగుచుట కెంతయో తడిపు పట్టును. చదివిన యంశముల నందముగ గొందుపరిచి నునిగూర్చి కుదిరించి వ్రాయుట సులువుగా జరిగెను పని కాదు. విన నేడెనిమిదేండ్ల పట్టదలగా బని చేసి కొనసాగించి యీ సంగ్రహమును దెనుగువారి లందరకు గొప్ప కానుక గానిచ్చిన శర్మగారికి మనమందరము శోభాగ్ని సానగృహలసి యున్నది.

వీరింతటితో నిలువక పగునెనిమిది మహాపురాణములను గూడ సులభమైన కథలనిమిడ్చి వ్రాయసమకట్టిన దెనుగువారికి మహాదుపకారమును చేసిన వారగుదురు. ఇదియే మా విద్యార్థుల ప్రార్థన.

(బ్రహ్మశ్రీ పుట్టుకూరి వెంకటగోపాలరావుగారు,

రిటైర్డు, సహశీల్ దార్, బరంపురిం.

చతుర్విధపురుషార్థ సాధకంబులగు విషయంబుల బొగుగ తెలియలేయు గ్రంథములు మనముష్టద? పురాణములు. అవి సంస్కృత శ్లోక రూపంబులగు నుండుటంజేసి ననసాచూన్యమునకు మిగుల గురవగాహంబులై అందరిని మృనిపండ్లు మాడ్కినున్నయవి. ఈ నాటికవి జనులను సులభముగ బోధపడుభాగ్య మాంధ్రదేశమునకు గలిగెనని డిండిను నాటి యొక్కంబుగ నుద్ఘోషించుటకెంతయు సంతసించుచున్నాడను. గంజాము జిల్లా ఛత్రపుర నివాసులు బ్రహ్మశ్రీ వేంగారి జగన్నాథము పంతులుగారు ఆ పదునెనిమిది పురాణములను చిరమ పఠకులు లేక మిగుల పఠాకాష్ఠతో విద్యాగంధమైన లేని గానిమీలకుపైతము విన నింపగు

నటుల సాంపార వేట తెనుగు మాటల బాటించుచు తెంపుగొర నాంధ్ర
 కరించి గూంధ్రదేశీయుల కృతజ్ఞతకు బాహులైరి. అచ్చొచ్చించుటకు
 మున్ను తాము రచించిన గ్రంథమునొకసారి యిచ్చుటికెచ్చి యందో
 కొన్ని భాగములను నిండు దరుణో నా మొదలగు స్నేహితులకు విని
 పించి యమందానందముసంగిరి. ఆంధ్రులమౌని పండ్లను కగతలాచులకు
 లగు నటుల జేసి గూంధ్రదేశ వ్యాసుడను మంగళాభిధాన కావ్యమునకు
 ఆర్హతగాంచిన జగన్నాథాఖ్యపండిత వశ్యుని సర్వ జగన్నాథులకు
 సదా కృపం జూచి బోయెను గాత. మఱియు నిట్టి మహాపకారము లేక
 నెన్నిటితో గూంధ్రదేశమునకు జేసి విఖ్యాతినొంగుటకై శ్రమపడి
 వారికి చిరాగువొసంగి రక్షించు గాత.

ప్రహ్వశ్రీ సుందర్ల కామశాస్త్రమునాట, సంస్కృత పండితులు,

కల్పికోట కాలేజి, ప్రహ్లాదురం, గంజాంజిల్లా.

కృ తి వి శే ష న ము .

ను. లలితంబైన పదాళి సాకమునకొదా) ఖగసంబెల్లగుం
 డెలియన్ శైలినుభోచితము కథలందే భావవిస్తప్తమున్,
 గల యుష్టాదశమా పురాణతతి వక్కాణించితే మెచ్చితిన్,
 బలిరా! వేమురి వంశవారినిధి చందా)! సత్కవించా)గ్రణ్.

చి. వినవిన నింపుబుట్టెడి కవిత్వము నీకది సార్థకము నా
 జను రచనా చమత్కృతి గసమ్ము పురాణ కథాప్రపంచముం
 నెనుగున వ్యాసితివు తగుతీరున సజ్జన భాగధేయ పా
 వన చరితము నీయది భవ స్థితమేనును సంతసించితిన్ .

మ. అయితే! చెల్ల! పురాణసాహితీ, జగంబే నే యనన్ నాధునై
 లియు భాషావిశదీకరింపును పదాలింగూర్పు నన్నేర్పు మే
 లయి యన్నూతన వర్ణనాంగముల భావ్యంబై కథాళిన్ సమ
 వ్యయతన్ వ్యాసితివు వేమురి జగన్నాథాఖ్య విద్వన్నుడి.

(హాస్యశ్రీ) ఆకెళ్ల సూర్యనారాయణగారు
భాగ్యము.

సీ. రచించి రెండటో రాయసముప్పార
నవలాప్రబంధముల్ నశ్యగతుల
తెనిగించి రెండటో తేటతెల్లముగాఁగ
గీర్వాణ భాషాప్రబంధములను
కల్పించి రెండటో కట్టుకథల్ రహి
రూపక దర్శనా రతులగతుల
ప్రచురించి రెండటో ప్రజల కావశ్యమా
పఠనీయ గ్రంథముల్ బాపురనఁగ

గీ. కాంచితమె యిదివఱకు నొక్కరిగాని
సానర నష్టదశ పురాణములను గూర్చి.
కడఁకఁ గుదియించి నెనిగించు కార్యమాన
క్షమజగన్నాథునకె తగు జయమునొంద.

దివాన్ బహదూర్, మ. రా. శ్రీ. కె. రామానుజా
చారి అవర్ ఘల్, ఎస్. ఎ. బి. యల్. ఎఫ్. యమ్. యు. రిటైరు
ప్రిన్సిపల్, మహారాజాచారి కాలేజి, అంక్ ప్రిన్సిపల్ మహారాజా
చారి సంస్కృతికాలేజి, విజయనగరము.

మ. రా. శ్రీ. వేమూరి జగన్నాథము పంతులుగారు తాము వ్రాయు
చున్న “అష్టదశ మహాపురాణసారసంగ్రహము” పేరుగల గ్రంథములో
కొన్ని భాగములను నాకు దయతో జదివి చినిపించిరి. పురాణములలో
విషయైక్యము సామాన్యముగ నుండుటచే సాధారణాంశములను మాత్రము
దీసి తమ గ్రంథములో నమర్చిరి. కైలి సులభముగా నుండుటవలన నీ
గ్రంథము జనువువారికి ననేక పురాణాంశములు నుకరముగా జెలియును.

ఇట్టి యుపకారముఁ జేసిన గ్రంథకర్త గారికి తెలుగువారందఱుఁ గృతిజ్ఞులు గానుండవలసినది.

మ. రా. శ్రీ. కె. రంగాచారి అనర్ థుల్, ఎమ్. ఎ. బి. యల్.,
ప్రోఫెసర్ మహారాజాచారి కాపే, విజయనగరము.

మ. రా. శ్రీ. వేమూరి జగన్నాథము పంతులుగారు వ్రాసిన అష్టాదశ పురాణసారసంగ్రహము "అను గ్రంథములో కొన్ని భాగముల నే జదివితీ. గ్రంథకర్త గారు మరికొన్ని భాగముల జరువగా నేవీంటి. 'హైందవ ప్రబోధ'వేటికలనదగు నీ చుహాపురాణముల జ్ఞానము భాగ్యయుల కావశ్యకము. ఆంధ్రగోర్వాణభాషాశిక్షితులగు పండితులగు గాక జనసామాన్యమున కీ పుస్తక మత్యంతోపయోగముగ నుండునని నమ్ముచున్నాడను.

మ. రా. శ్రీ. ఎమ్. వెంకటరంగయ్యగారు ఎమ్. ఎ. ప్రొఫెసర్
ఆఫ్ హిస్టరీ డి ఎకనామిక్సు, మహారాజాచారి కాపే,
విజయనగరము.

శ్రీ వేమూరి జగన్నాథము పంతులుగారు వ్రాసిన అష్టాదశ పురాణసారసంగ్రహము అను గ్రంథములో కొన్ని భాగములను చదివితీని. ఇది చాల యుపయోగమగు గ్రంథమనియు సులభతైలిలో వ్రాయబడిన దగుటచే బాలురు, బాలికలు, పామరులు, చదువుటకు తగినదనియు నా యభిప్రాయము. గ్రంథకర్త చాల శ్రమపడి కథలను సంగ్రహించి యున్నారు.

మహారాజశ్రీ (1) మేడేపల్లి వెంకటరమణాచార్యురుగారు.
(2) కవిరాజు మల్లాది వెంకట విశ్వనాథశర్మగారు.

(3) కే. రామకృష్ణయ్యగారు. ఎస్. ఎ.

(4) ఎ. రామారావుగారు.

సంస్కృత ఆంధ్రపండితులు, మహారాజావారి కాలేజీ,

విజయనగరము.

అనాది నిధనా విచ్ఛిన్న సంప్రదాయ ప్రవర్త మానమై తేజవిల్లు
వేదమతి ధుర్జ్యేయార్థ బంధుర మగుటచే గాబోవు కలియుగ ప్రజలా
వేగార్థమును వెలిసికొని తరించుట గుర్తభవనియెంచి పరమకారుణికులు,
వినితవేదితవ్యులు అధగత పరమార్థులునగ పరాశర పారాశర్యాది దివ్య
బుష పుంగవు లావేదార్థమును పురాణరూపముగా సరిణ మింతు చేసిరి.
అపురాణములును సంస్కృత భాషా నిబద్ధములగుటచే పండితులకే గాని
తాతగ జనుల కుపయోగము లేకుండు నున్నవని తలంచి యిటీవల కొంద
రాంధ్ర కవులా పురాణముల నాంధ్రీకరించిరి. అవియు గావ్యపాకముగా
నుండుటచే హెచ్చుచుండిరి. అనియున్నది. ఇట్లుండగా చిత్రపుర
నివాసులు, మామిత్రిలునగు బ్రహ్మశ్రీవేమూరి జగన్నాథ శర్మగారా
కొగంతగుర్చుటకై యోచించి పురాణములనన్నింటిని సంపాదించి శ్రద్ధతో
గాలి వానియర్థమును స్త్రీలు, పురుషులైతిము సుఖముగా వెలిసికొన
జాలినంత సులభమైతిని వ్రాసునమకట్టి కొన్ని పురాణముల సారార్థమును
వ్రాసియున్నాడు. అట్లు వ్రాసిన వానిలో కొన్ని భాగముల నచ్చుటచ్చుట
హాకుబడివి వినిపించిరి. చైత బహుసులభముగా నున్నది. కథారచన
చక్కగానున్నది. పురాణార్థములను సులభముగా నందరికి నెలియజేయు
టయును వీరిప్రధానోద్దేశ మిందువలన పూర్ణముగ నెరవేరినని మాయభి
ప్రాయము. ఇందలి కథలు వేరుగా ముద్రితమైనచో బాతకాలలో జిన్న
శరగి తులకు బాతపుస్తకములుగా నేర్పొటుచేయుట కర్హమైయున్నది.
ఇట్టిలోలోప కారకరులయి యీపనియొనఁకున్న ఆంధ్రంధకర్త గారికి పరమే

శ్వరుడు దీర్ఘాయు గానోగ్యముల నొసంగి వీరియుద్దమమును ఫలింప జేయును గాత !

మహారాజశ్రీ బంకవల్లి మల్లయ్య శాస్త్రిగారు, కావ్యశిర్షులు,
సంస్కృతాంధ్ర ప్రధానోపాధ్యాయులు,
పర్లాకిమిడి కాఫే.

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి జగన్నాథశర్మగారు రచించిన అష్టాదశ మహా పురాణసారసంగ్రహమును వచనగ్రంథమును స్థాళీపులాక న్యాయమున జరిపి చూచితిని. ఇది తేట తెలుగున సులభశైలిలో వ్రాయబడియుండుటచే విషయము సులభము గాగ్రహింపఁగలము. వారలకు నత్యుపయోగకరము. చిన్న వయసు గ్రామీకులకు పురాణకథలు సులభముగా బట్టుపడుటకు తెలుగున నిట్టిగ్రంథము లివేయనవచ్చునని నాయభిప్రాయము.

రావుసాహేబు మల్లారాజశ్రీ గిడుగు వెంకట రామమూర్తి
పంతులుగారు, రైల్వే లెక్చరర్, గజపావారి కాఫే,
పర్లాకిమిడి.

శ్రీ వేమూరి జగన్నాథము పంతులుగారు రచించిన అష్టాదశ మహాపురాణ సారసంగ్రహము అనేగ్రంథములో కొన్ని భాగములు చదివి చూచినాను. ఇది పూర్వసంప్రదాయము చొప్పున తేట తెలుగున చదువుటకున్ను, విసుటకున్ను కూడ ఇంపుగా నుండేటట్లు రచితమైనది. గ్రాంధి కాంధ్రమనే కృతకభాషలో శిశుబోధలు బాలబోధలు కూడ రచించడము సదాచారముగా నున్న ఈకాలములో ఆబాలగోపాలము అందరికి తెలిసేటట్లుగాను ప్రార్థముగాను ఇంపుగాను జగన్నాథము పంతులుగారి వలెనే రచించేవారు అరుదు. నూరేండ్లక్రిందట అచ్చయంత్రము మనదేశములో లేనప్పుడు, తెలుగువారందరూ, చదువు కొనుట కున్నా చదివించి విసుటకున్నా రామాయణము, భారతము, భాగవతము

మొదలైన గ్రంథములన్నీ ఇట్లే మనపూర్వులు రచించినారు. వాటి ప్రతులు వందలు వందలు గా లభిత పుష్కలభాండాగారములందు ఉన్నవి. నేను కండ్లారా, వాటిని చూచినాను.

ఈ గ్రంథము తెలుగుదేశ నుండందరికి ఉపచరిస్తుందని నేను నమ్ముతాను. ఇందులోని కథలు కొన్ని నేను విననివి ఉన్నవి. అవి ఓశ్రభాషలో రచించిన పురాణములలోని వట. చిత్రముగానే ఉంటవి. తెలుగున రచితములు ఉన్న విచిత్రరాయములను ఓశ్రగ్రంథమునకు అనువాదమొనట. ఇట్లు అపూర్వమైన కథలు లభింప మనోహరముగా రచితములు గలుగునై యీ గ్రంథము తిప్పకనుడా తెలుగువారికి అదర్శము కావలగు.

(బహుశ్రీ) పాపం... సుహృద్భావము, రిష్టము సంస్కృతి

ప్రభావోపాధ్యాయులు, రాజావారి కావేజి,

పర్లాకిమిడి.

ఈ అష్టాదశ మహాపురాణ సారసంగ్రహమును నేను కొంతచదివి చూచితిని. ఇది కొన్ని వింతకథలతో గూడి యతి రమ్యముగా నున్నది. సులభతైలి నుండుటచేత సామాన్య బోధ్యము. కావున బడులలో నిది పఠనీయ గ్రంథముగా నుండదగియున్నది.

(బహుశ్రీ) గుమ్మర... సుహృద్భావము, రిష్టము సంస్కృతి పంక్షిలు,

రాజావారి కావేజి, పర్లాకిమిడి.

ఆర్యా! నాముగించిన అష్టాదశ పురాణ సారమను గ్రంథమును నేను ఆరు పురాణములవరకు చూచితిని. సందర్భము చెడలేదు. సరణిస్త్రీ, బాలురకు గాక పండితులకును చాల స్వీతిని గలిగించుచున్నది. సంస్కృతాంధ్ర భాషా పాండిత్యములేని యీ కాలములో నిది యెల్లరకు జ్ఞానదామకమనియె తలంచెదను. భారతాది పద్యకావ్యములు కొంత పాండిత్యము కలవారితే బోధపడునుగానె అందరికిని సులభముగా బోధ

పడివు. తాము రచించిన యీ పురాణసారము మిగుల సులభముగా లోకులకు గ్రహింపఱుగునని నా ఆశ్చీనంబు.

మ. రా. శ్రీ. ఎ. ప్రకాశరావు పంతులుగారు, శిహస్సీలుదాగు,
ఇ శి యి రి ము .

ఆర్యా ! తాము గచించిన అష్టదశ మహా పురాణసారములో అక్కడక్కడ చదువ వినియుంటిని. అది మృదు మధుర శ్రైలిని వాచియు బడినదనియు, సాతకాలలనుందలి బూటరకు మిక్కిలి యుపయుక్తముగా నుండుననియు నా అభిప్రాయము. లోక సామాన్యముకు బహు ఉపయుక్తముగా నుండును.

మ. - శ్రీ. కోట సీతారామ శాస్త్రిగారు బి. ఏ ,

హెక్ అకౌంటుంటూ, నీ లెక్కరూ అఫీసు, ఛాన్సలరీమము.

గ్వాపరమున ప్రజలు వేదమును సాంగోపాంగముగా అధ్యయనము చేసి అందుల సంగతులు గ్రహించుటకు శక్తిహీనులగుట మహద్దురై న శ్రీవేదవ్యాసులవారు ఏమనెడి అష్టాదశపురాణములు మనకు అనుగ్రహించిరి. ౪౦ సం॥ ఆధిపముగా బొంగుకు విశ్వరూపిన బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి జగన్నాథము పంతులు గారు ఆష్టాదశ పురాణములు అతిశాస్త్రతో పఠించి అందుల సారము (స్త్రీ), బాల, యువకులకు గూడ గ్రహింప నలవిధునట్లు అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహమును వేరని గ్రంథమును రచించి కాలానుగుణ్యముగ సామాన్య ప్రజలకు మహాపకారము చేయదలంచిరి. గాన ఏరి యుద్యమమును దైవమును, దైవసహాయమున పెద్దలును కొనసాగించెదరని పూర్తిగా నమ్ముచున్నాను.

బ్రహ్మశ్రీ తెలివెచ్చ సూర్యప్రకాశశాస్త్రిగారు, సంస్కృత⁹

పంజాబులు, ఆస్ట్రో హెస్కూలు, ఫ్రెంచ్.

చు. రా॥ రె॥ వేమూరి జగన్నాథము పంతులుగారిచే వ్రాయఁబడిన
దుఁచున్న అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహమునఁ గొన్ని భాగములు స్థానీ

పులాకముగా బరీక్షించితిని. ఇంచుల న్నెలల సులభమైయున్నది. కావున పురాణములలోని మహావిషయములను తెలిసికొనగోరు సాధారణ పాఠకులకును, విద్యార్థులకును ఈ గ్రంథము మిక్కిలి గుంపయోగకరముగా నున్నదని చెప్పటకు సందేహములేదు.

లొంగము నమ్మాయదొరగాడి, వెలుగుపంజీతులు.

ఆన్ లో హైస్కూలు, ప్రైవేటురం.

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి జగన్నాథశర్మగారు జన్మసాఫల్య మగునటుల దాము అష్టాదశ పురాణము సామూహ్యముగ జదివి అంగు వారుగ్రహించిన ధర్మార్థ కామమోక్షములన నెట్టివియోగముంధ్రజనులు సులభముగా నెరింగి సంసార సముద్రమును దాటుటకు సాధనమగురీతి బండిత పామర జనానందముగ వ్రాసిన అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహమును గ్రంథములో గొన్ని భాగములు జదివి యెంతయో సంతసింపితిని. విద్యార్థులకు సయోగమగు విషయము లెన్నియో సంగ్రహముగా వెలుపబడియెను. పరిష్కాధికారు లీగ్రంథమును బాఠశాలలలో నిర్బంధ విద్యావిధానముగా నుంచుట కంగీకరించినచో విద్యార్థుల వివేకమునకు వన్ని కెచ్చినవారగు దురని నిన్నవించుచున్నాడను.

విషయసూచిక.

ఉపోద్ఘాతము.	...	పుట 1
విజ్ఞాపనము.	...	24
గీర్వాణకర్త వంశము వివరణ.	...	27

శ్రీమద్విష్ణుసాహిత్యము.

ప్రథమోద్ఘాతము.	...	1
సృష్టివర్ణనము.	...	3
మత్స్యావతార కథ.	...	6
విష్ణువర్ణనము.	...	8
నందకాక్షిణుల జన్మము.	...	10
నర్మదానదిని చరిత్రము.	...	11

శ్రీకృష్ణసాహిత్యము.

సముద్ర మథన ప్రశస్తతి.	...	14
కైరణ్య గర్భమారము.	...	16
కైహరి కూర్మరూపుడగుట.	...	17
సముద్ర మథనము.	...	19
హేలాహలము పుట్టుట, దానిని ఈశ్వరుడు మింగుట.	...	21
జాంబవంతుని జన్మము.	...	25
శ్రీమహాకీర్తి శ్రీమహావిష్ణువును వరించుట.	...	27
గోక్షాక్షుల సంపాదము.	...	28
రాహువు అమృతపానముచేయుట.	...	32
నీవాసురులకు మొదటి యుద్ధము.	...	35
రాక్షసులు తిరిగి వృద్ధిపొందుట.	...	37

శ్రీవరాహపురాణము.

సూర్యవంశము.	...	39
వసుమనస్సు చరిత్రము.	...	40
వశరథమహారాజు సంతతి.	...	47
జయధ్వజుని చరిత్రము.	...	47

మునులసభ.	...	...	50
పరశురామునితో యుద్ధముచేసి శూరనేనుడు మొదలగువారు ఓడవట్ట.	...	...	53
జయధ్వజుడు పరశురాముని ఓడించుట.	...	...	55
విదేహుడై త్వని తపస్సు గిగ్విజయము.	...	...	57
జయధ్వజునిచే విదేహుడై త్వనివధ.	..	...	61
జయధ్వజుని వంశము.	...	...	66
శ్రీకృష్ణుడు ఈశ్వరునిగురించి తపస్సుచేయుట.	...	...	69
లింగోత్పత్తికి కారణము.	...	...	71
హిరణ్యాక్షుని చరిత్రము.	...	...	74
వరహావతారము.	...	...	76
హిరణ్యకశిపుని చరిత్రము.	...	...	77
శ్రీహరితో ప్రహ్లాదుని యుద్ధము.	...	...	85
అంధకాసురపరాజయము.	...	...	87
నేలీమహాత్మ్యము.	...	...	89
మహిషాసురుని జన్మము.	...	...	92
మహిషాసురుని వధ.	...	...	94
గౌతమ రహస్యము.	...	...	96
శ్రీవామచ ఘరాణము			
పార్వతి శరవీశ్వరులు ఋతుత్రయమును గడపుట.	...	...	99
ఈశ్వరుని బ్రహ్మహత్య.	...	...	101
సుకేసుడను రాక్షసుని చరిత్రము.	...	...	103
అశ్రమధర్మములు.	...	...	109
బలిచక్రవర్తి ముగ్ధాకములను జయించుట.	...	...	112
దేవతలు బ్రహ్మయొద్దకు బోవుట.	...	...	113
శ్రీ వామనావతారము.	...	...	115
ప్రహ్లాదుడు బలిని శపించుట.	...	...	116
బలి యజ్ఞమునకు వామనుడు పోవుట.	...	...	117
వామనుని విశ్వరూపము.	...	...	129
గురుక్షేత్ర మహాత్మ్యము.	...	...	131
దేవతలకు సంతతి లేకుండుటకు కారణము.	...	...	137

వివాహకుని జన్మము.	...	...	140
నగేశ వివాహము.	...	...	144
హనునజనుతి శ్రవణము	...	...	150
శ్రీ భవిష్యత్క పాద కవిత పురాణము.			
పురాణమునకు మూలకారణము.	...	...	155
కలిపురుషుని పుట్టుక	...	...	156
కలియగ లక్షణములు.	...	...	157
శ్రీహరి అవతరించుట.	...	...	160
కలికిదేవుని పద్యాభ్యసము.	...	...	162
కలికిగూర్తి పరశురామునియొద్ద విద్యాభ్యసము.	...	...	165
పద్మావతి స్వయంవరము	...	...	167
కలికిగూర్తి వివాహము	...	...	170
శ్రీ రామమును పొందిన రాజులు పురుషులగుట.	...	...	171
ఇంద్రుడు శంఖగ్రామమున విశ్వరూపే పురనిర్మాణముచేయుచుట.	...	...	172
శ్రీ కలికిగూర్తి తన పురము ప్రవేశించుట.	...	...	172
కలికిగూర్తి దగ్గిరమును చేయుట.	...	...	174
పరిభ్రామింపఁగల కలికిగూర్తిని దర్శించుట.	...	...	176
కుభాచరియగు గర్జనిని వధించుట.	...	...	177
విమంజుని సంహరించుట.	...	...	177
శ్రీహరి రాముడెటకు కారణము.	...	...	178
శ్రీరాముల నివృత్తి.	...	...	179
శ్రీరాముని మరణము.	...	...	181
రావణుడు సీతను అపహరించుట.	...	...	182
రామలక్ష్మణులు సుగ్రీవునితో సఖ్యముచేయుట.	...	...	183
శ్రీరాములు రావణుని చంపుట.	...	...	184
శ్రీరాముని పట్టాభిషేకము.	...	...	184
శ్రీరాముని సంతతి.	...	...	185
చంద్రవంశపురాజులు.	...	...	185
శ్రీ కలికిగూర్తి మరుతుడేనాపులకు రాజ్యమిచ్చుట.	...	...	186
కృతయుగము యతివేషమున కలికిగూర్తిని దర్శించుట.	...	...	187

శశిధ్వజునితో యుద్ధము.	...	...	188
శశిధ్వజుని పూర్వకృతాంతము.	...	...	189
శ్రీహరి కాంచనపురమున ప్రవేశము.	...	...	190
శ్రీకలికిగూర్తి శంభుగ్రామమున ప్రవేశము.	...	...	192
పరశురాముగూర్తి కలికిగూర్తిని చూడవోవుట.	...	...	194
శ్రీకలికిగూర్తి నిర్వాణము.	...	...	195

శ్రీ విష్ణుని గాథలు .

గోపికల పూర్వజన్మ వృత్తాంతము.	...	...	196
శ్రీ శుకుల కర్మఫలమును గూర్చి పశ్చిష్టానకుఁ జెప్ప.	...	...	198
సాపపుణ్య విచక్షణము.	...	...	200
దేవతలను నింకొనకూడదు.	...	...	204
గాయత్రీ లకు సంకాలత్వము కలుగుట.	...	...	216
ఆత్మమామల సేవవలన ఫలము.	...	...	207
ఆకాలమరణములు.	...	...	208
బాల్యావస్థయందలి సాపములు.	...	...	21
భార్యాధర్మల సంబంధము.	...	...	210
పురుషుడు స్త్రీ, స్త్రీ పురుషుడు అంటే	...	...	211
ధర్మములతో శ్రేష్ఠములు.	...	...	215
దేహమే సేవాలయము.	...	...	216
నిత్యాచారములు.	...	...	217
భుక్తిప్రసాదము.	...	...	218
వేసునికథ.	...	...	223
పుష్పచక్రవర్తి చరిత్రము.	...	...	224
మాంధాతచక్రవర్తి కథ.	...	...	227
సౌధరిచరిత్రము.	...	...	228
కల్మాషపాగని కథ.	...	...	229
శంభరాసురుని వధ.	...	...	231
నరకాసురుని వధ.	...	...	234

హరి: ఓం.

శ్రీమద్గురు చరితానందాభ్యాంనమః.

శ్రీ మహాలక్ష్మీ గణపత్యేనమః

శ్రీ బాలాత్రిపుర సుందర్యైనమః

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము

మూ డ వ భా గ ము .

ॐ శ్రీ గణేశాయ నమః

ఇష్ట దేవతా ప్రార్థనము.

శ్లో॥ నిత్యానందం పరమసుఖదం । కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
విశ్వాత్మణం గగనసదృశం । శశ్వత్సమస్యాదిలక్ష్యం
ఏకం నిత్యం విమలమచలం । సర్వధీ సాక్షిభూషణం
భావాత్మణం త్రిగుణరహితం । సద్గురుం శంకరానందాని॥

శ్లో॥ శుక్లాంబరధరం విష్ణుం । శశివర్ణం చతుర్భుజం
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయే । స్మర్య విఘ్నోపశాంతయే॥

శ్లో॥ ఆయా ఆనందవల్లీ అమృతకరస్థలీ ఆదిత్య క్షిః పరాయా
మాయామాయాస్వరూపీస్సృటిక ముఃమయీమామతంగీమతంగీ
జానీజానార్ధరూపా నలినపరిమళినాద ఓంకారరూపీ
జ్ఞాజ్ఞా యోగీయోగాసనస్థా భువన వళకరీ సుందరీ వింశతిస్త॥

తిమ్మారెనుతి.

ఉ. శ్రీకరలీల బ్రాహ్మసృజంపఁ దలంచి విధాతతానయై
చేకొనివానిఁజూచునెడ శ్రీవిభుఁడై యవింహంప భీ
మాకృతిఁదాల్చి మువ్వరకు నవ్వలనొక్కటియై వెలుంగు సః
శ్లోకుఁబురాణపుణ్యపురుషున్ బరమాత్ముని భక్తిగొల్పెదన్.

తిశి కిస్తుతి.

ఉ. శ్రీయనవిష్ణుపేరురముచెన్నునహించి యలంకరించి దా
క్షాయణి నాఁగశంభుమెయి సామననెక్కొని వాణినాఁగనా
తోయజగర్భు నెమ్మొగముఱుకొని యేలెడునాగిశి కిస్తు
శ్రీయుఁజ. రాయపుణ్ సరససిద్ధకవిశ్వము మాకు నీపుణన్.
శ్లో॥ వ్యాసంనసిప్తనస్తారం । శక్తైఃపాత్రైఃమకల్మషం
పరాశరసుఖం వంజే । శుకతాఁసం లోపానిధిం॥

కాలముహిమ.

క॥ కాలమున బుట్టు జంతువు
కాలమునను నృద్ధిబొందు కాలమునఁ జెనుం
గాలము జనులకు దేవలి
కాలము సుఖదుఃఖములకుఁ గారణ మధిపా.

కాలము చాల విలువగలది. అంశ విలువగల పదార్థము
ప్రపంచకమందు వేరొకటిలేదు. కాలములో జరుగని పనిలేదు.
కాలములేకుండు జరిగడు పనిలేదు. కొన్ని కార్యములు స్వల్ప
కాలములో నెరవేరును మరికొన్నిటికి హెచ్చుకాలము అవసర

మగును గాని కొంచెమయినను కాలము పట్టకుండ ఏపనియు జరుగనేరదు. కాలములోనే సమస్త జీవ జంతువులును పుట్టుచున్నవి. కాలములోనే పెరుగుచున్నవి. కాలములోనే నశించుచున్నవి. కావున కాలమే మనకు దేవత. కాలము ననుసరించియే మనకు సుఖముగాని దుఃఖముగాని సంభవించుచుండును. కాలభేదము ననుసరించియే మనకు కీడుగాని మేలుగాని కలుగుచుండును. శ్రీశోషసితులు మూరుచుండును. కాలోచితముగానే పనులు జరుగుచుండును. జనులకు సుగుణదుర్గుణములు, మంచి చెడ్డలు, హానివృద్ధులు, బాధాలాభములు, సుఖదుఃఖములు, కలిమివేములు, విశ్రాంతి శత్రుత్వములు, నీచఉచ్చలు కలుగుచుండును. మనస్సు మూగుచుండును. స్వభావములు భేదించుచుండును. కాబట్టి మనము కాలమును వృధపుచ్చగూడదు.

కాలము విలువ మరియొక విధముగా కనిపెట్టిన బాగుగ నున్నది. యుద్ధములయందా నిమిషములో ఎన్నిఫిరంగులు, తుపాకులు కాల్చబడుచున్నవో, ఎందరు చంపబడుచున్నారో యెఱింగుడు. రెప్పచాటు కాలములో వెలిగింపబడిన నివ్వవలన ఎన్నెందుడునో ఎవరెవరో చూడు. పరీక్షా దినములలో ఆలస్యముగా పరీక్షింపబడు విద్యార్థులకు గల్గిన నష్టమును గురించియే కిచ్చారీతిగా గానాలు ఉన్నప్పుడు ఆలస్యముగా జూపు వాస్తవప్రతివాదులు నష్టమును గురించియు కొంచె మాలోచింపను. వివాహము విధి కార్యములలో సమయభారము

మించు సేమోయని మనలో కొందరు పడు తాళరహితం అందరి కిని విశదమేగదా ? ఇట్టి సమయములలో కాలము విలువ మనకు బాగుగ గనబడును.

ధనముకన్నను కాలము హెచ్చు విలువగలదని మనము తెలిసికొనవలెను. కాలములో పనులుచేసిగాని, పంటలు పండించిగాని, వడ్డిచ్చిగాని వ్యాపారము చేసిగాని ధనము సంపాదించుచున్నాము. అర్జించినధనము వెచ్చించినను తిరుగ సంపాదించగలముగాని గతించిన కాలమును తిరుగ రాబట్టలేముగానా? కాబట్టి కాలము ధనముకంటె శ్రేష్ఠమయినదని చెప్ప నసంశయములేదు.

కాలపరిమాణమును తెలిసికొనుట మనకు అవసరమని యెంచియే : ర్వేశ్వరుడు సూర్యుని, చంద్రుని నక్షత్రములను మనకొరకు స్పృశించెను. ఇతర సాధనములతో అవసరములేకయే వీనివలన కాలమును అనగా నెంతి వేళలయినదియు, పగలు ఎంతప్రొద్దొక్కనదియు, రాత్రి ఎంతివేళ అయినదియు, మన పూర్వులలో అందరును కనిపెట్ట గలిగియుండిరి. ఇప్పటికిని అట్టి వారు కొందరుగలరు. శ్యాతిషశాస్త్రము బాగుగ చదివినవారికి గాని అట్టి సామర్థ్యము గలుగదు. ఇటీవల కాలమును తెలిసి కొనుటకు ఇసుక, జలములతో చేయబడిన యంత్రములను, మగ వారు కనిపెట్టిరి. ప్రస్తుతిము వాచీలు గడియారములు టైంపీ నులు మన దేశముననే గాక ప్రపంచమందలి అన్ని దేశములం

మను ఇంటింటనువాడుకలోనున్నవి. దీనినిబట్టిచూడగా కాలపరిమితి తెలియుటఅందరికిని అవశ్యక మన్నమాట స్పష్టమగుచున్నది.

కానుసాములు మూడు విధములు. అవియేవనగా

1 మనుష్యసానుము 2 దేవసానుము 3 బ్రహ్మసానుము.

మనుష్యసానుము—60 లిప్తలు 1 విగడియ

60 విగడియలు 1 గడియ

60 గడియలు 1 దినము

30 దినములు 1 మాసము

12 మాసములు 1 సంవత్సరము

7½ గడియలు 1 జాము

8 జాములు 1 దినము (రాత్రి), పగలు)

7 దినములు 1 వారము

52 వారములు 1 సంవత్సరము

15 దినములు 1 పక్షము

2 పక్షములు 1 మాసము (పిశ్చిదినము)

2 మాసములు 1 ఋతువు

3 ఋతువులు 1 అయనము

2 అయనములు 1 సంవత్సరము.

17 లక్షలు 20 వేల సంవత్సరములు—కృతయుగము.

12 లక్షలు 96 వేల ,, త్రేతాయుగము.

8 లక్షలు 64 వేల ,, ద్వాపరయుగము.

4 లక్షలు 32 వేల ,, కలియుగము.

ఈ నాలుగు యుగములు కలిసిన కాలము మహాయుగ మనబడును. 2000 మహా యుగములు బ్రహ్మకు 1 దినము. ఇప్పుడు 28 వ మహాయుగములో కలియుగము నడుచుచున్నది. ఈ కలియుగమునందు 5025 వ సంవత్సరము జరుగుచున్నది.

దేవమానము:—మనకు 1 సంవత్సరము దేవాలకు 1 దినము. అట్టి దినములు 30 దేవశలకు 1 నెల. అట్టి నెలలు పండ్రెండు దేవశలకు 1 సంవత్సరము.

బ్రహ్మానమానము:—2000 మహాయుగములు బ్రహ్మకు 1 దినము. ఒక రాత్రి ఒక పగలు.

అట్టి 30 దినములు బ్రహ్మకు 1 మాసము.

అట్టి 12 మాసములు ,, 1 సంవత్సరము

అట్టి 108 సంవత్సరములు బ్రహ్మకు జీవిత కాలము.

దీనికే బ్రహ్మకల్పమందురు. ఇది బ్రహ్మ ప్రళయము.

1 బ్రహ్మకల్పము అది విరాట్కాలమునకు 1 పగలు

2 బ్రహ్మకల్పములు ,, 1 దినము

మనుష్యజీవిత కాలము.

మానవజీవిత పరిమాణము 100 సంవత్సరములని చెప్పుదురుగాని, ఇది గ్రంథములలో కనబడుటయేగాని, నిరుచుగా అనుభవము వలన కనబడదు. కొందరు పుట్టగానే మృతినొందుచున్నారు. మరికొందరు బాల్యావస్థలో 12 సంవత్సరములలోనే మరణించుచున్నారు. మరికొందరు యౌవనావస్థయం

దును, కొందరు కౌమారదశయందును. దేహాంశ మొందుచు
 న్నారు. కొందరు మాత్రము వృద్ధావస్థవరకు జీవించుట చూచు
 చున్నాము. కాబట్టి యెవరు ఎంతవరకు జీవించియుండగలరో చెప్ప
 నాలము. ఈజిప్తికాలములో సుమారు సగమునిద్రగలందు గతిం
 చుచున్నది. దిగిలిన సగములో సుమారు నాల్గవ వంతు మల
 మూత్ర విసర్జనయందును, స్నాన, పాన, భోజనాదులయం
 దును వినియోగింపబడుచున్నది. దిగత కాలము కుటుంబ పరి
 శోషణము, కుటుంబ పరిచర్య, జీవనోపాధుల సంపాదించుట
 యందును వాడుక చేయబడుచున్నది. మరుష్య జన్మ దుర్లభ
 మనియును, అది శ్రావణంబుర మనియును, పెద్దలు చెప్పియున్నా
 రుగదా? ఇట్టిదుర్లభమైన జన్మపొంది బాలారిష్టములు లేక అనగా
 బాల్యమణిముప్పొండక వృద్ధావస్థ వరకు జీవించియుండుట దుర్ల
 భము. జీవించినను ఇహపరములను సాధించుటకు తెగిన కాలము
 చాలకొక్కువ. ఏమనగా బాల్యానంతరము కొంతకాలము విద్యా
 బుద్ధులు సంపాదించుటయందును యౌవనావస్థయందు చాల
 కాలము సంతారమందు అనగా గారేషణ, ధనేషణ, యశోష
 గలయందును జరుగుచున్నది. అంతట వృద్ధావస్థ సంభవింపగా
 ఇంద్రియ పలుత్యము అనయవ యము తిప్పి వ్యాధులచే ఆక్ర
 మింపబడి నన శరీరము తనకే స్వాధీనము లేక మరుష్యుడు
 బాధపడుచుండును. కౌమారావస్థ అని మరియొకటి చెప్పు
 చున్నది గాని, అది దృఢశరీరయందు యౌవనావస్థతోను,

లహీనులందు వృద్ధాప్యంతోను కలియుచున్నది. కావున పై చెప్పబడిన కారణములచేత మనుజులై పుట్టినను జీవులకు పర సాధనమును చూచుకొనుటకు అవకాశము చిక్కుట కష్టముగా కనబడుచున్నది.

ప ర ము .

పరమనగానేమి ! దాని సాధనము మన మెందుకు చూచుకోవలెను అని కొంద రడుగవచ్చును. ఏ జీవుడుగాని పుట్టుటకు పాప పూర్వజన్మమునందు తాను చేసిన సుకృత దుష్కృత కర్మయే కారణ మనియును, అట్టి జన్మలు ఎన్నో యీ జీవుడు పొందినదనియును, శాస్త్రములనున కాన యు చున్నది. అట్టి కర్మ ఫలము మంచియు చెడు జీవుడు స్వర్గాది భోగము లనుభవించు ననియును, నీచమైనచెడు నరకలోక బాధలు పొంది పిదప పశు పక్ష్యాది జంతువులలో జన్మించుననియును, మధ్యమఫలముగల కర్మవల్లనే మనుజులై పుట్టుననియును చెప్పుచున్నారు. ఇదిగాక కర్మఫలము మూడు విధములుగా చెప్పుచున్నారు.

1. సంచితము. 2. ప్రాకృతము. 3. ఆగామి.

సంచిత మనగా ఇది వరకు పూర్వజన్మములయందు మనచే జేయబడి మనము అనుభవించుటకు నిలువగా ఉన్న కర్మ.

ప్రాకృతమనగా పూర్వజన్మములలో మనచే జేయబడిన కర్మలో ఈ జన్మయందు మనము అనుభవింప వలసిన కర్మ.

అగామి అనగా ఈ జన్మయందు మనచే జేయబడి
ముందు మనము అనుభవించుటకు నిలువనో చేరజోవుకర్మ.

ఏడు జన్మములలో ఇంకను ముందు మనచే జేయబడిన
కర్మ మానవులకు నిలువగా నుండుననియును, అందులో మొద
టిది అనగా వెయ్యి ఏడవజన్మము నందలి కర్మ మనకు ఈ జన్మ
నందు అనుభవించుటకు ఇయ్యబడినదనియును, దేహాంతశాస్త్ర
ములందు చెప్పబడి యున్నది. నీనికే ప్రార్థమని పెరు. ఈ
ప్రార్థము ప్రతి మరుజన్మ అనగా త్రి గానీ పురుషుడుగాని
అనుభవింపక పోదా. అనగా పిప్పి అనియును పునమును
పొందుట నొన ఇదివరకు నిలుచుమున్న ఆదిజన్మముల కర్మ
అనగా సంహారమును ఈజన్మయందు మనచేజేయు ముచున్నకర్మ
అనగా అగామియును నశింపజేసికొని మోక్షమును పొందవచ్చు
ననియును, దేహాంతము చెప్పుచున్నది. మోక్షమనగా జనన
మరణములలేక (అనగా చావుబుట్టుకలు మరలేకండ) జీవుడు
శేషనిమందు లయించుట అనగాచేరుట. ఇట్లుమోక్షము పొం
దునకి అనగా అర్హత మనుష్యులకుతప్ప పతి పత్యోదులుగుఇది
జంతువులకు లేదు. ఎందుచేతననగా వానిజన్మ అనుభవముకొరకే.
అవి అదివరకు నినిజన్మమున పొందిన మానవజన్మమందు చేసిన
పాపపాపమును అనుభవించుటకే ఆజంతుజన్మ వానికి ఇయ్యబడి
నది. వానికి అగామి లేదు. అనగా పతి పత్యోదులుచేసినకర్మవలన
గలిగిన పాపముగాని పుణ్యము గాని అవి అనుభవింప నవసరము.

లేదు. ఎందుచేతననగా వానికి బుద్ధిలేదు. మానవులకు బుద్ధియున్నది. బుద్ధిపూర్వకముగా చేసిన కర్మఫలమే అనుభవింపవలసి యుండును. కావున మరుష్యులకు సర్వేశ్వరుడు బుద్ధి యిచ్చి యున్నాడు. వానిని వికసింపజేసికొనుటకు వారికి విద్య అవశ్యకము. అందుకే ప్రియమహాదులకు విద్య కామసి యున్నది. బుద్ధిని ప్రకాశింప జేయునదే విద్య. విద్య చేర్చుకొనుట వలన వినయము, దానినలన సాగినవారనిపించుకొనుట, ధనము సంపాదించుట, కుటుంబపరిపూర్ణము చేసికొనుట, దానధర్మములు చేయుట, అందువలన ఇహవరస ఖములను పొందుట సంభవించును. ఇట్టి విద్య వలన పాపమునగా నేమో పుణ్యమన నెట్టిదో, మాత్రము తెలిసి యుక్తప్రవర్తనగల వారేపాప కాన్యములనునూని చెప్పినంత వరకు పుణ్యకార్యములు చేసి స్వర్గాదిభోగములు కొంతకాలము అనుభవించి తిరిగి మరుష్యులై జన్మింతురు. తిరిగి ఆవిద్యను బాగుగ పఠించినవారై సౌమ్యస్థనమును సంపాదించి ఇహలోక పుణ్యము క్షణమౌషధముండుననియని యెంచి దానిని కోరక శ్రీసర్వేశ్వరుని యందు నిశ్చలమైన భక్తిగలవారై నేవించి తాముచేసిన పుణ్యకర్మఫలము తాము కోరక శాశ్వతమైన మోక్షమును పొందుదురు.

పరలోకములు.

జ్ఞానము ప్రతిమనుజునికి అనంతమని పైని వాచియుండుట దేగాక అందరికి తెలిసియేయున్నది. ఇహలోకమునకు ఉపయో

గించు జ్ఞానము పరలోకమునకు ఉపయోగించు జ్ఞానము ఒకటే అయినను దానిని ఉపయోగించుటను బట్టి ఫలము వేరుగానుండును. మోక్షమును పొందుటకు కావలసిన జ్ఞానము వేరు. దానికే అస్మిజ్ఞానమందురు. పరలోకములు నాలుగు ముఖ్యమైనవిగా చెప్పవచ్చును. అందు మొదటిది స్వర్గము. దీనికే దేవలోకమందురు. అందు రాజు దేవేంద్రుడు. ఇతడు అష్టదిక్పాలనాకర్తైన తూర్పుదిక్పాలకు అధిపతి. దీనిని యేడు రాజులు అధిపతులుకూడ దేవతలే.

రెండవది బ్రహ్మలోకము. తీర్థ స్వాలోకము. దానికి అధిపతి బ్రహ్మ. మూడవది వైకూంఠము. దీనికి అధిపతి శివశ్వరుడు. నాల్గవది వైకుంఠము. దానికి అధిపతి సోమహవిష్ణువు. ఇందు 2, 3, 4 లోకములకు పోవువారు ఆ మాలోకాధిపతులుండునంతకాలము అందునుఖమనుభవించుచుండి, నాగిలోకల్పాంతమున అంతమొంది తిరిగి కల్పాదియందు మరల భూలోకమున జన్మింతురు. మొదటి దగు స్వర్గమునకు పోవువారు అట్లు ఇందులో ముండునంతకాలము అందుండరు. వారివారి పుణ్యఫలము అనుభవముకాగానే మరల భూలోకమున జన్మింతురు. పై నాలుగులోకములందును కర్మకాండగా చేయుటకు గాని, దాని ఫలము సాచ్చు చేసికొనుటకు గాని అధికారముండదు. భూలోకమందు తాము చేసికొన్న పుణ్యకర్మముల ఫలమునైన కలిగిన సుఖమును, అనుభవించుటకే అక్కడకు పోవుదురు. అది చెల్లగానే తిరిగి వారికి

చావు పుట్టుకలు కలుగును. కావున శాశ్వత సుఖమును అవి
ఇవ్వఁజాలవు.

జ్ఞానసాధనములు-మోక్షము.

మోక్షమట్టిదికాదు. మోక్షమనగా ఆదివిరాట్టును, ఆది
మధ్యాంశిగహితుడును, సర్వశక్తుడును, సర్వజ్ఞుడును, సర్వవ్యాప
కుడును, సర్వాత్ముడును, సర్వాంశిర్యాదియునైన పరబ్రహ్మము
నందు లయించుట లేకవక్యమగుట. దీనికే శాశ్వత బ్రహ్మలోక
నివాససిద్ధి పొందుట అని చెప్పవచ్చు. ఆత్మజ్ఞానము పొంది,
మోక్షమును సంపాదించుటకే ప్రణిమనుజుడు ప్రయత్నము
చేయవలెను. ఆత్మజ్ఞానమనగా ఆ పరబ్రహ్మయొక్క ఆశ్మయే,
మనయందున్నదనియు అట్లే అన్ని జీవజంతువులయందు నున్న
దనియు తెలిసికొని తనను తాను ఎట్లు సాధించునో అట్లే సిపిలి
కాది బ్రహ్మవ్యోమము గల జీవులను పేర్కొంచుట. ఏ జంతువు
నందును భేదబుద్ధి లేకుండుట. సర్వమన్వము కలిగి తాను
బుద్ధిలోని కుమ్యురెపురుగువలె సంసారిమందున ర్తించుచు కర్మలు
చేయుచు వానిఫలము కోరక సర్వేశ్వరునియందు సమర్పిం
చుచు, పార్థిభమును అనుభవింపవలసినంతకాలము బ్రతికియుంకి
ఆత్మజ్ఞానమను అగ్నివలన, ఆగామి, సంవిధములను దహింపజేసి
దేహాంశమందు మోక్షము పొందుటకు ప్రతిమానవుడును
ప్రయత్నింపవలెను. అట్లు ప్రతివారును ఈ జన్మ యంతముదే
మోక్షమొకప్పుడు పొందకున్నను, జన్మాంతరమందైనను తప్పక

పాండుదురని శ్రీభగవద్గీత మొదలగు జ్ఞానమునిచ్చు గ్రంథములుగా
 చెప్పబడియున్నది. జ్ఞానసాధనములుగు గ్రంథములుగా ముఖ్యమైన
 విగా-1. వేదములు 2. ఉపనిషత్తులు 3. పురాణములు 4. శాస్త్ర
 ములు 5. బ్రహ్మసూత్రములు. 6. భగవద్గీత చెప్పబడియున్నవి.
 కాని యవి సంస్కృతమున వ్రాయబడి యుండుటచేత ఆ భాషా
 పాండిత్యము పూర్తిగా గలవారికేగాని ఇతరులకు సులభముగా
 అర్థముగావు. మన మాయోభాష పూర్వము సంస్కృతమే అయి
 నను ఇప్పుడు సాధారణముగా వాడుకలో లేదు. పూర్వము
 సామాన్యముగా సంస్కృతమే, కుటుంబములలో స్త్రీలుకూడ
 మాటలాడుచుండెడివారట. అదినానాటికి అంశించినది. కావున
 ఆ గ్రంథములు మనంతట మనము అనగా పండితుల సహాయము
 లేకుండ ఉపయోగించుకొను శక్తి మనలో చాల మందికిలేదు.
 పైగ్రంథమున్నియు వ్యాఖ్యతో అనగా టీకతో తెలుగు
 లిపితో ఉన్నను, సులభముగా అర్థముగావు. పురాణములలో
 కొన్నిమాత్రము దేశభాషలోనికి భాషాంతరికరింపబడియున్నవి.
 అవి పద్యకావ్యములలో నున్నవి. కాబట్టి ఆయా భాషలలో
 సామాన్యపాండిత్యమైనను గలవారికి తప్ప ఇతరులకు బోధపడవు.
 అట్టి అర్థజ్ఞానము గలవారు సిహిసము వానిలో నొక్కొక్కటిని
 చదివి ముగించుట సులభముగాదు. చాల కాలము పరిశ్రమ
 ఆవశ్యకము. మహా పురాణములు పదునెనిమిదియు ఏదైనను
 ఒక్క దేశభాషలో వ్రాయబడి యుండక పోవుటచేత ఒకటై
 భాష తెలిసినవారికి వాని నన్నిటిని చదివి ముగించుటకు అవ
 కాశములేదు.

మోక్షోపేక్ష కలుగు వయసు.

ఎందుచేతననగా సాధారణముగ జనులలో చాల మందికి కాలము మళ్ళిన తరువాతగాని పాపపుణ్యవిచక్షణ కలుగదు. అది కలిగిన పిమ్మటగాని, పాపకార్యములయందు భీతి, పుణ్య కార్యములయందు ప్రీతి కలుగ నేరదు. అటుపిమ్మట వారు అది వరకు తాము చేసిన పాపములను తోచుకొని, భయపడి పశ్చాత్తాపము నొంది, చెయ్యి కావిన తరువాత అకులు వెదకుకొని వారివలె, పాపములను పోగొట్టుకొనుటకు సాధనములను వెదకుకొనుచు, నూతులు, చేతువులు మొదలగు జూశయము లయందును పడినవారు తమ ప్రాణములను కాపాడుకొనుటకు సరిగిన ఊహ వెదకుకొనునట్లు, పలుదిక్కుల చూచి అనేక విధ ములలో శిలుచు, ఆలోచించెదరు. అప్పుడు వారు తమంతట తాము సరియైన సాధనమును వెలిసికొనలేక, వారిని ఏరిని అడిగి వెలిసికొందమని ప్రయత్నింతురుగాని వారికి సరిగిన ఉపాయ మును చెప్పవారు దొరికుట దుర్లభము. పూయనగా సామాన్య ముగా అందరును అట్టిసితిలోనే యుందురు. ఎవరికిని సరియైన సాధనము తెలియదు. కావున కొందరు ఉపవాసములు మంచి పనియు, మరికొందరు స్థిర యాత్రలు మంచిపనియు; ఇంకొకరు చారణములు చదువుట, వినుట మంచిదనియు, ఇంకొకరు దాన ధర్మములు చేయుట మంచిదనియు, అనేక నిధిములుగా చెప్పు దగుగాని నిశ్చయించి చెప్పజాలరు. ఇవి అన్నియు మంచివే

కావచ్చును. పాపములను పోగొట్టవచ్చుచుగాని యిట్టి సాధన ములలో ఎవరికీ ఏది అనుకూలముగా నుండునో అది వారే యెంచుకొనవలెనుగాని ఒకరికొరకు మరయొకరు వారికి తగిన సాధనమును చూపవలెదు. ఏమనగా జనుల స్వభావములు, నడవడికలు, స్థితిగతులు, అవకాశములు, బుద్ధులు నేరుగానుండును. కావున ఎవరికి సదుపాయముగా నుండు పాపపరిహార మార్గములు, తీరణోపాయములు వారే యెంచుకొని అవలంబింపవలయును. అట్లు ఎంచుకొని మనస్సు అందుకు స్థిరపరచుకొన్న పైని తెమరు ఆ మార్గమున నడుచుటలో సహాయము కావలసి నప్పుడు, అదివరకు ఆ మార్గము ననుసరించినవారిలో బాగుగా తెలిసినవారిని అడిగి, సరియైన త్రోవను తెలిసికొనవచ్చును.

జ్ఞానమును పొందుటకు ఆయువు అవసరము.

ఈ పైన చెప్పిన కారణముల నూన ఇంతకును ప్రధానమైనది ఆయువు. జనులు కొంతకాలము బ్రతికియుండి మనస్సు పరిపక్వము గలవాడై నరలోక భయము, పాణ్యలోకములు పొందవలెనని కోరిక, కలిగినప్పుడు కదా దానికి తగిన సాధన ముండునని వెలకుకొంగురు. ఈ సోపుగా కోగమునూన వీడి తులై బలహీనులైనను, చనిపోయినను, అట్టిఅనార మే తిట్టస్థింపకుండునుగాదా! పా మేశ్వరుడు ఎవరిని ఎంత పరమాయువు ఇచ్చియున్నాడో, నిశ్చయముగా ఎవరికిని తెలియదు. కాని ఆలోచ్యమును కాపాడుకొనుటకు కొన్ని మార్గములున్నవి. నాని

నిచ్చట నాకు తెలిసినంతవరకు చదువరుల ఉపయోగముకొరకు క్రింద వ్రాయుచున్నాను.

ఆయువు వృద్ధినొందుటకు ఆరోగ్యము అవసరము.

మనుష్యులకు పశుపక్ష్యాది జంతువులకు సామాన్య ధర్మము లున్నాయి. అవియేవనగా 1. ఆహారము 2. నిద్ర 3. భయము 4 మిథునకృత్యము. ఈధర్మములు అనగా పనులయందు మితిమీరక నియమముతో క్రమముగా సంచరించువారికి ఆరోగ్యలోపముండదని వైద్యశాస్త్రములో చెప్పబడియున్నది. కాని జబ్బు ప్రవేశించిమందుపుచ్చుకొనునప్పుడుగాని ఆసంగతులుమనకు వైద్యులు చెప్పురు. అప్పుడువారుచెప్పు ఈసంగతులకే పథ్యమందురు. ఆ పథ్యాపథ్యములు రోగములు రాకముందే కొంతవరకు మనకు తెలిసి యుండినయెడల రోగబాధ కనబడక పోవచ్చును. పథ్యమనేమాటకు హితవు అనియును అపథ్యమనగ హిషవు కానిదనియును అర్థము. పథ్యములు రెండువిధములు 1. ఇచ్ఛాపథ్యము, అనగా తన శరీరస్థితినిబట్టి ఆలోచించి అప్పటికి తనకు ఏమి అనసరమో దానిని ఉపయోగించుట. 2. కఠినపథ్యము అనగా తనకు ఏమి కావలసియున్నను సరేగాని నియమితపద్ధార్థములనే ఉపయోగించుట. మనము నిత్యము వాడుకలో నుంచవలసినది ఇచ్ఛాపథ్యమే. ఎవరినోటికి ఏ వస్తువు మిక్కిలి రుచిగానుండునో అదే వారి శరీరమునకు పడనిది మిక్కిలి బాధించునది అని తెలిసి మితముగా తినవలెను. దానిని తరచుగా తినకూడదు. ఆహారవిషయమై ఈ క్రింది నియమములు పాటించవలెను.

ఆరోగ్య సాధనములు.

1. వేళ అప్పుక భోజనము చేయవలెను.
 2. తనశరీరమునకు అప్పుటికి వశపదార్థములు తినవలెను.
 3. మిఠముగా తినవలెను.
 4. సనబొట్టతో సగము అన్నము మొదలగు పదార్థములు తోను న్నాచభాగము నిటితోను నింపి మిగిలిన భాగమును వాయువుండుటకు అనకాశము యుంచవలెను.
 5. భోజనము చేసినతరువాత నాలుగు గంటలసరికి మరీ యే పదార్థములు తినకూడదు. అనంతరమైనయెడల మంచి నీరు చూత్ర మే త్రాగవచ్చును.
 6. ఆకలితో నుండకూడదు. బాగుగా ఆకలిగలిగినప్పుడు ఏమియును తినకయున్న పైశ్యము ప్రకోపించి ప్రాణమున కుపద్రవము కలుగజేయును. ప్రకోపించుట అనగా పొంగుట.
 7. ఆకలి బాగుగకలిగినప్పుడు ద్రవపదార్థములు అనగా నీరు, కాఫీ, టీ, మొదలగునవి చూత్రముచాలవు. సాలు మంచివి అయిన చాలును.
 8. మితిమీరి భుజింపకూడదు.
- శరీరమునందలి మురికిని పోగొట్టుకొనుటకు స్నానముఅన సరము. దీనికితగినకాలము సూర్యోదయ సమయముగాని అంతకు కొంచెము ముందుకాలముగాని. చల్లని నీరు శ్రేష్ఠము. లేదా గోరు వెచ్చని నీరు మంచిది. భోజనము చేసిన పిమ్మట లేదా,

యేదైనను ఆహారము పుచ్చుకొన్న పైని అదిబాగుగ జీర్ణమగు
వరకు స్నానము గాని కంతస్నానము గాని కూడదు. అభ్యంజ
నస్నానము (నూనెమర్దన వగైరాలు) శరచుగా అవసరము.

నిద్ర ఆరోగ్యమునకు ముఖ్యసాధనము. ఇది బాలురకు
విశేషముగా అవసరము. వారి నిద్రకు పరిమితి లేదు. యశావన
మందున్న వారికి ఎనిమిది తొమ్మిది గంటల నిద్ర అవసరము.
ఆరోగ్యదశలో నుండు వృద్ధులకు సయితము ఆరు లేక యేడు
గంటల నిద్రయుండవలెను. ఆరు గంటలైనను నిద్రపట్టకపోయి
నపుడు వారికి ఆరోగ్యము లేదని నమ్మవచ్చును. పగటినిద్ర
ఆరోగ్యము చెరుచును. మంచి వేసవికాలములో వేడివలన
రాత్రి నిదురవేగము పట్టని దినములలో పగలు ఒకటి రెండు
గంటలు ఎండవేళ నిద్రించినను దోషములేదు. రాత్రి ప్రథమ
భాగమందు నిద్రశ్రేష్టము. కావున పెండలికడ పరుంకి పెండల
కడ లేచుట ఆరోగ్యమును బలపరచును, కోషికూత వేళ నిద్ర
నుంకి లేచుట ఆరోగ్యమును, బలమును, ధనమును, ఇచ్చునని
చెప్పదురు. ఇందుకు కారణములు ఆలోచించి తెలిసికొన
వచ్చును.

భయము, విచారము లేక దుఃఖము, కోపము ఈ
మూడును ఆరోగ్యమును చెడగొట్టుటకు సమానమైన కారణము
లే. అవి హెచ్చుగా జనులకు కలిగినప్పుడు వానిని దగ్గించు కొను
టకు అన్ని విధముల ప్రయత్నింప వలయును. లేకున్న ఆయా

సమయముందు మన శరీరమందు ఎల్లప్పుడు మితముగాను, ఆరోగ్యదశయందు సమభాగములుగాను, ఉండు వాన, పితృ, శ్లేష్మములు, భయముగాని, దుఃఖముగాని కోపముగాని మిక్కిలి అధికమగు నప్పుడు పొంగి గొప్ప వ్యాధులను కలిగించును. ఒకానొకప్పుడు వెంటనే మరణమును లేదా మూర్ఛనై నను, కలిగించును. కావున తెలివిగలవారు దానిని ఉపయోగించుటకు నైన సమయము అవి కలుగు నప్పుడే. ఎప్పుడును సంతోషముగా నుండువారికి ఆయన నృద్ధి యగును.

మిథునకృత్తిము పై మూటికన్ను ఆరోగ్యమును కాపాడుట యందుముఖ్యము. ఎందుచోననగా ఇంద్రియనిగ్రహమువలనబల వృద్ధియు, శరీరబుష్టతయు, కాంతియు కలుగును. వీర్యనష్టము నొన బహిష్కారము, శరీరము క్షీణించుటయు, కాంతివిహీన శయి కలుగును. ఇది పరిమ రహస్యమైన విషయ మగుట చేత దీనిని గురించి శ్లేషదండులుగాని, గురువులుగాని, పెద్దలు గాని, ఎంచుగా మనకు ఉపదేశము చేయరు. ఈ అంశముతో స్వాభావికమైన జ్ఞానమును బట్టి స్త్రీ పురుషులు సంచరింతురే గాని నాచక హితోపదేశము చేయువారు లేరు. వేసున్నను ఇందువిషయమై పని పక్కాదులు పొరునియమముతో సంచ రించుచుండుట మనము చూచుచున్నాము. అని నాని నియ మిని ఋతుకాలమునందే సంగమము చేయును. ఈ సంగతి మనము చూచి కని పెట్టుచున్నాము. పిచ్చుకలు, కాకులు, చిలు

కలు, గోరలు, కుక్కలు మొదలగు జంతువుల పిల్లలను మనము తెచ్చి పెంచవలెనన్న ఆయా కాలములలోనే దొరకును గాని మనము కోరినప్పుడెల్లను దొరకవు. ఏలయన అవి వాని నియమితి ఋతుకాలమునందే సంయోగము జేయును. ఆవులు కూడ అట్లే వానికి అననరమైన సమయమందు ఒకటి రెండు సార్లు జడకూడుచు గాని గర్భము నిలిచినతరువాత ఆ స్త్రీజంతువును చూడవజంతువు మరి చూడదు. వానికి ససిపట్టి తెలిసికొను శక్తి సర్వేశ్వరుడు ఇచ్చియున్నాడు. ఇట్లు పెంచ రించుచుండుటచేతనే అవి తిరుచుగా భూరోగ్యములు కలిగి యుండును. మరుష్యులకువలె వానికి తిరుచుగా రోగములు రావు.

ఇంద్రియనిగ్రహము.

జనులు అట్టి కాలనియమములను చాటింపక రాత్రిపగలు అను విచక్షణ లేక సంచరించుటచేతనే బుద్ధిహీనులగుటయు, వ్యాధి వీడితులగుటయు, సంతాన సప్తములు కలుగుటయు, దక్కినపిల్లలు బలహీనులై రోగవీడితులు బుద్ధిహీను లగుటయు సంభవించుచున్నవి. జనుల కట్టి కాలనియమములు, ఋతుకాలములులేవా? వానిని తెలిసికొనుటకు వీలులేదా? యని కొంద రడుగవచ్చును. అన్ని జంతువులకన్న మరుష్యులకే అట్టివి కనిపెట్టుటకు హెచ్చు అవకాశము లున్నవి. ఎందుచేత ననగా స్త్రీల ఋతుకాలము ప్రత్యేకముగా వానికి తెలి

య.న.గ.నా. అది మొదలు మూడు రోజులు వారిని ముట్ట
కొనుట డదు. ఎందుచేత ననగా, అదియ నారికి ఋతు
కాము. ఆకాముందు గర్భకోశమండలి కమమువికసించి యుం
డును. అట్టి సమయములో సంయోగముచేసిన ఆ స్త్రీలకు ఎప్పు
టికి సంతానము కలుగకపోవుటయేగాక కుసుమ, జాడ్యములు,
అంగిస, గొప్పలు న్నగ్గెగాలు కలిగి వారు స్వరలో బాహీ
నులై చునుని యింటకు విండుకై నోడును. నాలుగవరోజు కూడ
ప్రాణమున్న యిడుటకు న్యమే. ఈనాటి 12 రోజుల పాటు సం
తానము కలుగకుటకు నియమముగా ము. వానిలో సంతానము
అందు నుగిసింపఁజేసము బసి సముయందు స్త్రీ సంతానము
కలుగనిని శాస్త్రములు చెప్పుచున్నవి. ఆ 12 దినములలో
పర్వోధులు అనగా పౌర్ణమి, అమావాస్య, ఏకాదశి, కృష్ణసంక్ర
ంతి, చతుర్దశి, మాసాంతము, సంక్రమాంతము, పిృతూత్ప
త్తియు అనగా శిశుదండులకు పుట్టినము పెట్టిన దినములు, సం
యోగమునకు గూఢ్యముని మనుస్మృతి మొదలుగ గ్రంథ
ముందు చెప్పబడి యున్నది. ఇట్లు రజస్వలలయిన 16 దినములు
నించినపైని తిరిగి రజస్వల అగువరకు సంయోగమునకు అర్హత
లేదని పెద్దలు వేద, శాస్త్ర, పురాణములయందు నియమించి
యున్నారు. అట్టి నియమములను అనుసరించి సంచరించినవారు
ముఖ్యముగా బలారోగ్యములుకలిగి మంచిబుద్ధిమంతులు, సుగుణ
వంతులు, ఆయురారోగ్యవంతులగు పిల్లలను కని సుఖింతురు.

వారికి ఆయుర్వృద్ధి కలిగి చాలకాలము జీవించి సావధానీ పుణ్య
ప్రీతి కలిగి సత్కార్యముచేయుచు జీవించునంతవరకు ఆయుర్భా
గ్యము ననుభవించుచు పురాణములు, పుణ్యకథలు చదువుచు
వినుచు జ్ఞానము వృద్ధినిొందించుకొని తుదకు మంచితోకములు
గాని, మోక్షమునుగాని పొందుదురు. మనపూర్వులు ఇట్టి నియ
మములతో సంపదించుట చేసినే చిరకాలజీవులును ఆరోగ్యవంతులు
నైయుండిరి.

ఇందువిషయమై ముఖ్యనియమములు కలవు.

1. ఇరునదియొకటవ సంవత్సరము నగకు పురుషుడు
గర్భాదానము చేయుట కూడదు. ఎందుకనగా ఇంద్రియపుష్టి
అప్పటివరకును పూర్తిగా కలుగదు.

2. స్త్రీలు ప్రథమ రజస్వలై సంవత్సరము వేగమే వారికి
గర్భాదానము కూడదు. వారు క్రమముగా నెలకొకసారి రజ
స్వల లగుచుండునపుడు యుక్తసమయము.

3. గర్భాదానమైన పిమ్మట, ఒకటి రెండు సంతాన
ములు కలుగునరకు శమ భార్య మూడు ముట్లు అగువరకు
అనగా అధమను రెండు మాసములైనను అప్పుడప్పుడు ఎడ
బాసి యుండుట అనగా ఒకరి నొకరు కలియకుండ నుండుట
సంతానము కలుగుటకు, కలిగిన సంతానము ఆయురారోగ్య
బుద్ధి బలములు కలిగియుండుటకు ముఖ్యసాధనము. ఇందుకే
స్త్రీలను చిన్నప్పుడు తరచుగా పుట్టింటికి తీసికొని పోవువాడుక

యున్నది. అట్లు చేయని దంపతులకు పిల్లలు కలుగుట అరుదు. కలిగినను దక్కుట కష్టము.

4. సంతానము కలిగిన స్త్రీ తిరుగ యుతుమని అగు వరకు సంయోగమునకు పనికిరాదు. అంశకు ముందు తొండర వసిన యెడల శల్లి సిల్లలకు బలహీనత, రోగములు కలుగును.

5. స్త్రీపురుషులలో ఏవరికైనను, శలనొప్పిగాని, నష్టినొప్పి గాని, జలుబుగాని, జ్వరముగాని, విశేషము కాళ్లుపీకుగాని ఉన్నప్పుడు సంయోగము కూడదు. మూర్ఖత్వో చేసిన పాణిహోవద్రవము వెంటనే కలుగును.

6. జాతా శౌచము, మృతా శౌచము, పక్షి కలుగు నప్పుడు అందుముఖ్యముగా తామే కర్తలుగానుండి కర్మచేయవలసివస్తును, సహసంజమయిన మరునాడు తాము అభ్యంజన న్నానము చేసిన నాటిరాత్రిగాని సంగమము కూడదు. ఆకలితో నున్నప్పుడుగాని, భోజనము చేసిన వెంటనేగాని, సంభోగము కూడదు. స్త్రీ గర్భిణీయైన 6 మాసముల పిమ్మట సంభోగము చేయుట స్త్రీహాస్య, శిశుహాస్యతోసరియైన పావమనిగ్రంథము లలో చెప్పబడినది. కావున వివేకలు ఈ విషయములందు మెలకువతో ప్రవర్తింపవలెను.

విజ్ఞాపనము

ఈపైని వ్రాయబడిన సంగతులన్నియు కొంతజీవితకాలము చెల్లిన తరువాతగాని మనస్సు పరిశుద్ధమును పొందజాలియు, అటువలెగాని పాపపుణ్య విచక్షణ మనజులకు కలుగజనియు, కలగిన పైనిగాని పరిలోకిసాధనములను మనము వేరకుకొనమనియు అప్పటికి శరీరము ఆరోగ్యముగా నుండిన గాని అట్టి సాధనములను అనుసరించి పుణ్యమును సాధించుటకు తెగిన సమర్థుల యుండనియు తెలియుచున్నది. జ్ఞానసంపాదనకు పైని చెప్పబడిన ముఖ్యమైన ఆరు గ్రంథములలోను ఏదో కేవలము సంగ్రహముగానే వ్రాయబడి యుండుటచే అందురిని స్వాధీనములు కానియు, పురాణములు కొన్నిమాత్రము జీశిభాషలయందు వ్రాయబడినందున కొంతవరకు మనకు సాధ్యములనియించి, కొన్ని తెలుగునను మరకొన్ని ఓద్రభాషలోను నేను చదువుచుండగా చూచిన నా స్నేహితులలో కొందరు, ఆపురాణములు గ్రంథబాహుళ్యము గలవనియు, అవియు తెలుగున సులభశైలిని వ్రాసిన వ్రాయబడి యుండనందున అందరును వానినైన చదువుటకు వీలులేదనియు, వానిని క్లుప్తముగా తెలుగున వచనముగ సులభశైలిని వ్రాసిన అందరకు అనగా తెలుగుభాషన చదువనేర్చిన ప్రతివారికిని, జాతి మతభేద విచక్షణ లేక చదువ వచ్చుననియు చెప్పి, నన్ను ప్రోత్సహింపరచిరి. వారిలో ముఖ్య

లుగా (ప్రహృత్తి) మండపాక పార్వతిశ్వర శాస్త్రీలుగారిని
పేర్కొనవచ్చును.

వీరినన్న ఈ గ్రంథము వ్రాయుటకు ప్రోత్సాహము చేయు
టయేగాక సహాయ సంపత్తియు ఇచ్చెడి మహివాగ్దాన మొసంగినం
దను అత్యంత పురాణ సారసంగ్రహ మను పేరుతో దీనిని
రిచించుటకు సాహసించితిని. ఉపాధ్యాయునందు వ్రాయబడిన
సంగతులు, గ్రంథాంతరములందు కనిపెట్ట వడినవియు, పెద్దల
వలన విన్నవియు నాలిభనము వలన స్థిరపడినవి కనినవియు
గనుక ఆడరచయములని జూచుచున్నాను. ఇట్లు పైని వ్రాయబడినవి
శ్రీవ్యాస మహామునివలన సంస్కృతమున మహాపురాణములుగ
వ్రాయబడి యెనుగా, శ్రీభాష్యులతో పద్యకావ్యములుగా నిగిన
కవులవలన వ్రాయబడినవి కావున విశ్వసింపవలెనవి. ఇదుపాయ
ముకొరకు చేయబడిన కొద్ది సూక్ష్మములైనవి వ్రాయుదా
నిలో కొంత సంగతులు ఏమియు నుండవు. ప్రతిపురాణమునకు
మూల్యము క్షణములు అయిదు. అవియేవనగా 1 ప్రశయము
2. స్మృతి 3 వంశము (అనగా సూర్యచంద్ర వంశములు) 4 మరు
వర్ణనము. 5 ఈశానుచరిత్రము అనగా శ్రీహరియొక్క గీర్వాన
తాగ చరిత్రములు.

ఈ పైని చెప్పినవానిలో ప్రశయము, స్మృతి, కొన్ని
పురాణములలో విపులముగాను కొన్నిటియందు స్లుప్తముగాను
చెప్పబడియున్నవి. వానిలో జాగుగా వర్ణింపబడినది ఒక్కొక్క

క్కటి మాత్రము వ్రాసి శక్తిని విడచిపెట్టుచున్నాను. గ్రంథ బాంధవ్యభీతిచే నరిత్రమును వృత్తపరచుచు ముఖ్యాంశములు విడచిపెట్టకుండు వ్రాయుచున్నాను. లోపాలోపములున్నను చదువరులు నన్ను తునింప వేడుచున్నాను.

సహాపాఠాణములు పడు నెనిమిది. అవి ఏవనగా,

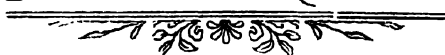
1. మత్స్యపురాణము. 2. కూర్మపురాణము. 3. నరాహపురాణము. 4. నామస పురాణము. 5. బ్రహ్మకైవర్తపురాణము. 6. బ్రహ్మాండ పురాణము. 7. లింగ పురాణము. 8. సూర్యుండేయ పురాణము. 9. అగ్ని పురాణము. 10. నాగదపురాణము. 11. భవిష్యత్పురాణము. 12. శ్రీమద్భాగవతము. 13. విష్ణుపురాణము. 14. స్కంధపురాణము. 15. పద్మపురాణము. 16. గరుడపురాణము. 17. శివుపురాణము. 18. బ్రహ్మపురాణము.

వీనియందలి సంకతులు వేరువేరుగా వ్రాయుచున్నాను.

ఇట్లు గ్రంథకర్త,
నేమూరి జగన్నాథశర్మ.

శ్రీరామానుజము

గ్రంథకర్త వంశానుక్రమణిక

అద్యులారా !

నేను బహు స్వల్పజ్ఞుడను, అవివేకుడను. అయినను ఈ గ్రంథరచనమహా నాయుద్యమము బహు గొప్పదియగుటచే నా ఆధిక్యతచేకున్నను నాపూర్వకులు బహుపవిత్రులని తెలుచుట అనశ్శయముగా తోచినందున ఇచ్చట నాకు వెలిసినంతవరకు వారి చక్రమును ఇందు సొంపింపించుచున్నాను.

శ్రీ ఆంగిరసి, అంబరీష, యౌపనాశ్వలను శ్రీయాముషే యాత్మికమైన శ్రీహరిశాసనోక్త పయఃపారావారంబున, అచిక పుణ్యపురుషులు జన్మించి పక్కు స్థలములందు నదీవైదిక వృత్తి కలవారై నివసించుచు రాగారాగా నాప్రపితామహులందు వేమూరి సూరపశర్మగారు కృష్ణాక్షిణ తేనాలి తాలూకాలో నున్న వేమూరి గ్రామమున నివసించుచుండెను. ఈయన వేది పారంగతుడై జటాంతస్వాధ్యాయము, వైదికకర్మ కు శిలుండును, ఆ గ్రామ వేదియు వైదియుండెను. ఇట్లుండగా విశాఖపట్నము నల్లూ విశాఖపట్న వాస్తవ్యులును, జమీందారులును, అగు రాయలంగారు తమ రాజ్యమున అనావృష్టి దోషములైన పంటలులేక, జనులకుగాని, జంతువులకుగాని త్రాగుటకు నీరులేక బహు బాధలు పడుచు

డుట చూచి జప, హోమ, దానాదులవలన వర్షము కలుగునని
 యోచించి కృష్ణాజల్లా బందరు పట్నముననున్న వారి స్నేహి
 తుల పేర, వర్షములేమిచే, తమరు పడు బాధలను గురించి
 వ్రాయుచు అనావృష్టి దోషమును పోగొట్టి వర్షమును కురియు
 నట్లు చేయుటకు తగిన సమర్థులగు బ్రాహ్మణుని చూచి
 పంపుడని కోరిరట. ఆబాబు చూచి అచ్చటి వారు
 మాప్రపితా మహులుగు ఈ సూరప శర్మగారిని తగిన
 వారని ఎంచి పిలిపించి ఆనిమి త్తము ఆయనతో చెప్పి విశాఖ
 పట్టణము వెళ్ళుమని ప్రార్థింపగా ఆయన అందుకు అంగీకరించి
 తగిన సన్నాహముతో బయలుదేరి వెళ్ళెనట. అప్పుడు ఆయ
 నను నాన తగిన మర్యాదచేసి మంచి వర్షము కురిపించుడని
 కోరగా దాని విధానము చొప్పున జరిగించిన తప్పక వర్షము
 కురియునని ఆయన వారితో చెప్పి, మరికొందరు బ్రాహ్మణు
 లనుపిలిపించి, వారిచే కొన్ని జపములు, అభిషేకములు చేయించి,
 తాను చేయవలసిన వారుణ జపము తానేచేసి, అందుకు తగిన
 హోమములు, దానములు, బ్రాహ్మణ సంతర్పణము చేయించి
 ఆప్రక్రియ ముగించు సమయమున హఠాత్తుగా మేఘావరణము
 కలిగి వారి తాలూకాయందండెటను గొప్పవర్షము నర్పించి జల
 సమృద్ధి కల్గెనట. అందుకు రాయణుంగారు అపరిమితానంద
 భరితులై ఆయనను, ఇతర బ్రాహ్మణులను తగిన వక్షిణతాం
 బూలాదులచే తృప్తి పరచిరట. పిమ్మట వారు మాప్రపితా
 మహుని తమ దేశమున స్థిరముగా నివసింపవలెనని ప్రార్థింపగా

ఆయన అందుకు అంగీకరించెనట. అప్పుడునాడు తమిళనాడు
 పేరట సంస్కారమునకు సుమారు 500 రూపాయలు రాబడిగల
 ఒక గ్రామమును ఆయనకు ఇనాముగా నిచ్చిరి. దానికి చెల్లె
 య్యమ్మ అగ్రహారముని పేరు. ఇది నిశాఖపట్నమున నున్నది.
 పల్లి తాలూకాలో బుడుమూరు సమీపమున నున్నది. అప్పుడు
 ఆయన సనగ్రామమైన వేమురుకు పిరుగ పోయి నీనకు అంబ
 మును తోడుకొనినచ్చి నీనచే ప్రతిగ్రహింప బడిన చెల్లె
 య్యమ్మ అగ్రహారమున శ్రీరామయంగారచే నిర్మింపబడిన
 గృహమునందు స్థిరముగా నివసించుచుండగా ఆయనకు ఇరువురు
 పుత్రులు కలిగిరి. వారిలో పెద్దవాడు గురుమూర్తి శర్మ.
 రెండవవారికి పేరేశ్వరశర్మ యని నామకరణము లొనర్చిరి.
 వారును వేదమును, శాస్త్రమును వ్యతిషమును చదివి కా
 క్రమమున పెద్దవాడు వారి సంక్రమి స్వరస్థులైన పిమ్మట, విభ
 క్తులై ఆయగ్రహారమును సమముగా పంచుకొనిరి. వారిద్దరిలో
 జ్యేష్ఠునిగు గురుమూర్తి శర్మగారికి పురుష సంజాతి లేకుండెను.
 కొందరు పుత్రికలు కలిగిరి. వారిలో నొకరైన పుల్లెలవారి కోడ
 లకు చూడము సంజాతి కలిగినందున దౌహిత్రు లగుటచేత
 ఆయన ఆ స్త్రీ వారికి కలిసినది. ఆసంజాతివారు ఉన్నారు.

రెండవ కుమారుడైన పేరేశ్వర శర్మగారే మా పితా
 మహులు. ఈయనకు వరుసగా ఆర్వురు పుత్రికలును, పిమ్మట,
 కడసారి కాన్పుగా ఒక పుత్రుడును కలిగిరి. ఆయనను వారు
 బహుప్రీతితో పెంచుచు శ్రీసూర్యనారాయణ శర్మయని నామ

కరణ మొనర్చిరి. ఆయనకు యజుర్వేదమును, జ్యోతిషమును నేర్పించి బొబ్బిలి యరవాస్తవ్యులగు తనికెళ్ళ కామేశ్వర శర్మ గారి కుమార్తెయగు శ్రీ శోగాంబయను కన్యకను వివాహము చేసిరి. ఈ దంపతులకు ఇరువురు పుత్రులు, నలువురు పుత్రికలు జన్మించిరి. వారిలో సర్వ జ్యేష్ఠుడను నేను. నాజమ్మునిపేరు నర సింహశాస్త్రి, మాలో మువ్వగము జన్మించిన పిమ్మట మాపితా మహాలు స్వర్గస్థులైరి. ఆసరికి భూములలో కొన్ని విక్రయింప బడి మిగిలినవి ఋణాకాంతములై యుండెను. అప్పుడుమాతండ్రి గారు మాకు హుళూ విద్యనభ్యసింప జేయుటకై ఆగ్రా నుమును విడచి శ్రీకాకుళము కాపురము వెళ్ళి, అచ్చటనున్న బడిలో చదువ నన్నప్రవేశపెట్టిరి. అచ్చట కొద్దికాలమైనపిమ్మట తెక్కలివచ్చి నన్ను ఆంగ్లేయ పాఠశాలలో చేర్చిరి. అచ్చట నేను మిడిల్స్కూలు పరీక్షయిచ్చినపైని పర్లాకిమిడిలో శ్రీరాజా వారి ధర్మశ్రములో భుజించుచు వారి హైస్కూలులో చదివి మెట్రిక్యులేషను పరీక్షనిచ్చితిని. అప్పటికి మాప్రవితామహర్షి మైన గ్రామములోని భూములన్నియు పూర్తిగావిక్రయింప బడి నందున అంతట నేను చదువు చాలించి జీవనోపాధి సంపాదంప వలసి యుండెను. కావున నేను శ్రీమంధసా రాజావారి ఆంగ్లేయపాఠశాలలో సహాయోపాధ్యాయుడనుగా పదునైదు గూపాయల వేతనమునకు ప్రవేశించి, పిమ్మట ఇరువది గూప్యములకు ప్రమోషనుపొంది అచ్చట కొంతకాలముండి పిమ్మట బడులపై టింగీదారుగా సుమారు ఒక సంవత్సరముండిన తరువాత ఈఫ్రె

పురములోమాప్తురు అన్ స్తోదారగారు స్థాపించియుండిన ఆంగ్లేయ
పాఠశాలలో సహాయోపాధ్యాయుని పదవిలో నెలకు ముప్పది
రూప్యముల వేతనమునకు ప్రవేశించితిని. ఇచ్చట క్రమక్రమము
గా ఉద్యోగాభివృద్ధి పొంది ఆ పాఠశాలలో ప్రధానోపాధ్యాయుడ
నైతిని. అప్పటికి ఈపాఠశాలకు మేనేజరుగాను, ఈ జిల్లా
కలెక్టరుగా నుండిన మాస్టర్ మాక్ మైకేలు దొరవారికిని,
మ॥ రా॥ శ్రీ. రావు బహదూర్ తాడేపల్లి వెంకటకృష్ణయ్య
పంతులు బి. ఏ., బి. యల్ గారికిని ప్రోత్సాహము కలి
గించి వారి సహాయమున ఈ పాఠశాలను హైస్కూలుగా
మార్చగలిగితిని. సిమ్మట నీ పాఠశాల స్కూల్ బోర్డువారి పాలన
క్రిందికి వచ్చి, యిప్పుడు మంచి అభివృద్ధిగోనున్నది. నేనును
ఇంకను ఇం నీ సహాయోపాధ్యాయుడనుగా నున్నాను.

నేను నా ధర్మవత్సయగు శ్రీ లక్ష్మీదేవితో గూడి
సింగ్య నైమిత్తిక కర్మలు, యథోచితముగా చేయుచు తిరుబడిసమ
యములలో పంచదశ, భగవద్గీత, శ్రీ రామాయణము, భార
తము, శ్రీమద్భాగవతము మొదలగు గ్రంథములు తిరుచుగా
పఠించుచు, చదివినవే చదువుటకువిసికి, అష్టాదశ మహా పురా
ణము లను పఠింప నారంభించితిని. నాకు సంస్కృత భాషా
ప్రవేశము లేనందున ఈ పురాణము లన్నియు తెలుగు
భాషలో దొరకనందునను, ఓడ్రభాషా ప్రవేశము గలుగుటచే
పదునెనిదిది పురాణములను చదువ గలిగితిని. ఈ పదు

నెనిని దింటిలో మూడు, 1. శ్రీమద్భాగవతము 2. మార్కండేయ పురాణము, 3. బ్రహ్మాండ్ పురాణములు మూత్రము తెలుగుభాషలో చదివితిని. గుగిలినవన్నియు శ్రీశ్రీ భాషలో చదివితిని. ఇవియు పద్యకావ్యములే. ఎనగు పామరాలకు పై శాస్త్రమగునట్లు సులభశైలిని వ్రాచుబడియున్నవి. తెలుగు భాషలో పద్యాత్మకములై యున్న పురాణములు పండితుల కేల్గవ గును. ఓధ్రమున పురాణములు చదువుటకు ప్రమానపడననీరము లేదు. ఇవియు సంస్కృత పదములతో నిండి సంస్కృతము నుండి శబ్దమూ చేయబడి యున్నవి. నాగరికన కలవాగ మని సింఛుకొనుచున్న మన ఆంధ్రులలో పలువురు శ్రీ పురుషులకు ఉపయోగించునంత సులభశైలిని ఈ గ్రంథములు లేకుండుట చూచి అష్టాదశపురాణసారసంగ్రహమును పేర ఈ గ్రంథమును శ్రీహరి కరుణాకటాక్షమున వ్రాసితిని. పురాణగాథలను ప్రజలకు తెలియచేయుటయే నా ముఖ్య అభిప్రాయము గాని పాండిత్యప్రకటన కాదు. కావున ఇందలి తప్పులను విడచి ఒప్పులను గ్రహింప నా చదువరులను ప్రార్థించుచున్నాను.

చ (త) పు ర ము. }
1—1— 1926. }

ఇట్లు సుజనవిధేయుడు,
వే మూ రి జ గ న్నా ధ శ ర్మ .

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము

3-వ భాగము.

ప్రళయ వర్ణనము.

మస్వ్యపురాణములో చెప్పబడినట్లు బ్రహ్మ జీవిశక్తా
ము ముచ్యమానము ప్రకారము నూన సంవత్సరములున్న
దనగా ఆదిమధ్యాంశ రహితుడైన పరబ్రహ్మము సృష్టినంతయు
చేను దలంచిన వాడై నలుదిక్కులకు అధిపతులైన ద్రోణ,
ఋష్యర, ఆనర్తక, సంవర్తక, మేఘములను పిలిచి తన సెలవు
అగునరకు వర్షము కురియకూడదని ఆజ్ఞాపించును. అవి అదివరకు
దేవేంద్రుని అధికారముక్రింద ఉండుటచేత వాని ఆజ్ఞలనేమియు
మన్నింపవద్దని కూడ మేఘములతో చెప్పును. ఆయాజ్ఞప్రకారము
అవి ఆదినమునుండి వర్షముకురియుట మారును. ఇట్లు పదిరెండు
సంవత్సరములు జరుగగా, పంటలు లేకుండును. అదివరకు
ప్రపంచమందు నిలవయున్న ఆహారపదార్థములు చెల్లిపోవును.
నూతులు, చెరువులు, నదులు మొదలగు స్వల్పజలాశయములు
ఎండిపోయి మనుష్యులకు, జంతువులకు, వృక్షములకు నీరు లేక
చాలవరకు చచ్చును. అంతట ఆపరబ్రహ్మము, కోటికిరణము
లతో నున్న పన్నిద్దరు సూర్యులను పగటియందును, వదునారు

గురు చంద్రులను రాత్రియందును, ఉదయింపుడని ఆజ్ఞాఁగచ్ఛును. వారు అట్లు చేయగా పగలు అగ్నిని సూర్యులును, రాత్రి హిమమును చంద్రులును వర్షింపగా సమస్తము భస్మమగును. ఇట్టి అవస్థ ఆరంభము కాగానే భరింపలేక కొందరు ఋషులు దేవేంద్రునియొద్దకుబోయి విశేషము ప్రార్థించి వర్షము కురిపింపుమని వేడుకొందురు. అప్పుడు అతడు మేఘములను పిలిచి ఆజ్ఞాపించునుగాని అవి వర్షింపక శ్రీమన్నారాయణుని సెలవు లేదు గనుక వర్షింపమని చెప్పను. అంతట వేడి దేవలోకము నకుకూడ వ్యాపించుటచే దానిని భరింపలేక దేవతలు బ్రహ్మయొద్దకుబోయి మొర పెట్టుదురు. అంతట బ్రహ్మపైకివచ్చి నలుదిక్కుల వ్యాపించు అగ్ని కిరణములను ఇంకన సముద్రములను చూచి తన ఆయువు అంతమొందుకాలము వచ్చినదనిగ్రహించి, ఆసంగతి వారికి తెలిపి, తానేమియు చేయలేనని వారితో చెప్పను. అంతలో తీవ్రకిరణములబాధవలన దేవతలు మూర్ఛిల్లి భస్మమగుదురు. బ్రహ్మయు మరి కొద్దికాలములో నిర్వాణమొందును.

ఇట్లు 100 సంవత్సరములు 12 సూర్యులు ప్రకాశించగా సమస్తము భస్మమగును. పిమ్మట శ్రీమన్నారాయణుడు నాలుగు మేఘములను 100 వత్సరముల వరకు సంశ్లిషధారావృష్టిగా కుంభవృష్టి వర్షింపుమని ఆజ్ఞా చేయును. అవి ఆ ప్రకారము ఎడతెరిపిలేక రాత్రిం పగలు వర్షము కురియగా

స్వర్గ, మర్త్య, పాతాళలోకములు జలము చే ముంపబడుటయే
గాక, సూర్యచంద్రులు, నక్షత్రములు అంశధానము నొంది
జలము నక్షత్రమండలము వరకు వ్యాపించును. చిట్టచీకటిక్రము-
ను. హిమాయము, మేరుపు మొదలగు కులపర్వతములు కరగి
పోవును. అట్టి సమయమందు కల్పవృక్షము, క్రింద జలములపైని
వటుపడ్డాయెడలై శ్రీ పరబ్రహ్మము యోగనిద్ర జెందును.

సృష్ట వర్ణనము.

శ్రీపరబ్రహ్మ కృష్ణమువరకు అనగా బ్రహ్మ కాలమానము
ప్రకారము 108 సంవత్సరములు, నిద్రించిన పైని మేల్కొని-
చుట్టను చూడగా నీరు అంతటను వ్యాపించియుండుట కనిపెట్టి
తిరిగి ప్రసంచకమును, అంగలి జీనజంతువులను సృజింపదలచి తన
చేతులను ఏబది యోజనముల పొడవుగా పెంచి ఒక చేతితో
నీటిని మధింపగా ఆమహా జలార్ణవమునందు నురగబుట్టును.
ఆనురగలోనుండి రెండు పెద్ద నీటిబుంగలు పుట్టి గుడ్డై అందొ-
కదానిలోనుండి ఆకాశమును, రెండవదానినుండి మన్నును పుట్టు-
ను. మన్నులోనుండి యిసుక రాళ్ళు పుట్టును. ఈమన్ను క్రమ-
క్రమముగా చంద్రునివలె వృద్ధిపొందును. అంతట శ్రీమన్నారా-
యణుని నాభీనుండి ఒక కమలము పుట్టి నూరు యోజనముల
యెత్తువరకు పెరుగును. యోజనమనగా ఆమడ లేక యెనిమిది
మైళ్ళు. అప్పుడు శ్రీమన్నారాయణుండు తుమ్మెద రూపమును
ధరించి ఆకమలమునందు వ్రాలి అందు తన తేజస్సును విడచి

ఎప్పుడి నిజరూపమును పొందును. తేజస్సువొన నాలుగు ముఖములు యొనిమిది కేత్రములు ఎనిమిది చేతులు కోమలమైన శరీరము గల బ్రహ్మ జన్మించును.

శ్రువహ్మకు పూర్వకతోకూడ కవచము, కండలములు కిరీటము చెతులలో దండము, కమండలము కలిగి బంగారువలె ప్రకాశించుచున్న శరీరకాంతి, యెఱ్ఱని పెగవులు కలిగియుండును. ఆయన నలుదిక్కుల చూడగా జుమ్మలిప్ప మరియేను యు కనబడకుండును. ఓం అను శబ్దము ఆయనకు వినబడును. అది యెక్కడనంకి వచ్చినదో అదిపరికింపగా శ్యాతివలె ప్రకాశించుచున్న శ్రీమన్నారాయణుండు క్రిందనున్న జలమునందు కనబడును. ఆయనయే తనకు శంక్రియనియు ప్రపంచస్పృష్ట చేయుటకు తనను పుట్టించెననియు తెలిసికొనును. ఇంకిను స్పృష్ట చేయ కోరిక కలుగగా శ్రీపరబ్రహ్మమందు బయమైయున్నప్రకృతి స్త్రిరూపమున వెలువడి దివ్యమంగళ రూపముతోను వెయ్యి చంద్రులకాంతితోను నూరు కన్నులుకలిగి ప్రకాశించు చుండట చూచి మోహించి ఆమెతో కలియగా ఇద్దరు కుమాళ్ళు పుట్టుదురు. వారిలో ఒకడు మరకతమువలె ఆకుపచ్చని శరీరము, నాలుగుచేతులు, రత్నమయమైన కవచము, కిరీటము, సూర్యుని వంటి తేజస్సును గలిగి పీతాంబరమును ధరించి యుండును. ఈ యనయే శ్రీ మహావిష్ణువు. రెండవ వాడు తెల్లని శరీరము, ఐదు ముఖములు, ఐదు శిరస్సులు, పదునైదు కన్నులు, పదిచేతులు,

కలిగి నన్న కించకుండలు కరీటుములతో ప్రకాశించుచుండును. ఈయన పొగు శ్రీ మహాదేవుడు. వీరిద్దరు పుట్టగానే తండ్రికి ప్రదక్షిణ నమస్కారములుచేసి కూర్చుందురు. అంతట బ్రహ్మయు తండ్రిని దర్శించుటకు వచ్చి సాష్టాంగ నమస్కారములుచేయగా తండ్రి చుట్టసి వేవనెత్తి కాగిలించుకొని కూర్చుండ నియోగించును. అంత శ్రీహరి ఆదిశేషులను పుట్టించును. అననికి అనంతము పుట్టెను. ఆదిశక్తికి ఎఱ్ఱని శరీరచ్ఛాయగల గాయత్రి జన్మించును. ఆమెకు సావిత్రి పుట్టును. ఆమెకు సరస్వతి పుట్టును. ఆమె ముఖముచుండి వేదములు కలుగును. ఆమె ఆ వేదములను శ్రీమన్నారాయణుని కిచ్చును. నారు వానిని బ్రహ్మకు ఇయ్యగా నాలుగు ముఖములతోను నాలుగు వేదములను ఆయన చదువును. ఆయన సరస్వతిని చూచి మోహింపగా ఆమె అని నియ్యబడును. అంతట శ్రీ పరబ్రహ్మ కనుబొమల మధ్యనుండి దక్షప్రజాపతి జన్మించును. బ్రహ్మతో వేదములను చదువుటకు అందరును మొదలు పెట్టుదురు. ఇట్లు కొంతసేపు వరకు వేదపాఠాయణ జరిగిన పిమ్మట ప్రశయజలమును సంహరింపుమని శ్రీ మహాదేవునికి ఆదివిరాట్టు ఆజ్ఞ ఇచ్చును. అంత గొప్పవనిచెయుట తన చేతకాదని ఆయన మనవిచెయ్యగా అట్టిదు బ్రహ్మముఖము చూచును. బ్రహ్మ తాను సృష్టిచేయగలనుగాని జుమును సంహరింపలేననగా విష్ణుని ముఖము చూచును. శ్రీ విష్ణువు బ్రహ్మ సృజించు ప్రతిజంతువు హృదయ

మందును ఆత్మరూపమున తానుండుటకు అంగీకరించును. సిమ్మట శ్రీ మహాదేవుని చూచి నీవే జలమును సంహరింపవలెనని చెప్పగా ఆయన కోటి కిరణములతో సూర్యుని గట్టించి జలము లను హరించుమని ఆజ్ఞాపిచ్చును. అందు కశడు అంగీకరించును.

మత్స్యనార కథ.

శ్రీమన్నారాయణుండు ప్రళయాంధకారమును మహా జలార్ణవమున వటుపత్రశాయియై యోగనిద్రను పొందియుం డగా నిద్రనున కలిగిన మైనునిపులన ఆయన చేతనున్న శంఖము వారి జలములలో పడెను. కొంతకాలమునకు అందులో నుండి ఒక రాక్షసుడు పుట్టును. శంఖమునుండి పుట్టుటచేత వానికి శంఖాసురుడని పేరు. వాని శరీరము 100 అమడలు పొడవు, దానికి తగిన లావు, బలము, నోరు గలిగి మహా జలములో తిరుగుచు అరచుచు మిక్కిలి ఆకలిబాధ పడుచు, తినుటకు ఏమియు దొరకక బిగ్గరగా మొరపెట్టుచుండెను. అంతట వేద పఠనము చేయుచున్న బ్రహ్మయొక్క ధ్వని విని, దానివలన వాని పొడ కనిపెట్టి సమీపించి మ్రింగు టకు ప్రయత్నింపగా, బ్రహ్మ భయపడి పోతులన లేచి పరు వెత్త బోయెను. అప్పుడు వాని తొడపై నున్న వేదపుస్తకము నీట బడెను. వాడు దానిని వెంటనే మ్రింగెను. అది బ్రహ్మ చూచి తాను సృష్టిచేయుటకు ముఖ్యాధారముగా నున్న వేద గ్రంథము పోవుటకు మిక్కిలి దుఃఖించుచు భయముచే

వణకుచు తన తండ్రియైన శ్రీమన్నారాయణుని యొద్దకు బోయి దండప్రణామము చేసి, తలవంచి నిలుచుండెను. అంత సతని చూచి భయమఃఖములకు కారణమడుగగా జరిగిన గంతయు మనవిచేసి, ఇకను నేనెట్లు సృష్టిచేయగలుగుదునని విచారించుచుండెను. ఇట్టి దీనానందలో నున్న కుమారుని చూచి, భయమును పోగొట్టి, ఓచార్చి తాను పోయి ఆరాక్షసుని సంహరించి వేదగ్రంథమును దెచ్చి ఇచ్చెదనని చెప్పి, వాని నివాసమునకు పంపెను.

అంతట శ్రీమన్నారాయణుడు మత్స్యనారాయణావతారమును ధరించి నాలుగు చేతులతో రెంటియందు గద, చక్రము ధరించి కటి భాగమునకు క్రందను మస్యనూపుడై జలములో ఉరికి మహాప్రళయ జలమందు, ఈదుచు ఏడు దినములలో దిన దినముకు పెరుగుచు శంఖాసురుని వెదకుచు వెళ్ళుచుండగ ఆశబ్దమువిని ఆరాక్షసుడు, ఆహారము దొరికినదనిపోయి, తన చేతులతో గొప్ప దెబ్బ కొట్టెను. అందుకు సహించి మత్స్యమూర్తి వానితో ఇట్లు చెప్పెను. “ నీవు మూర్ఖుడవు. జలములందు పుట్టిపెరుగుటచేత ఏమియు ఎరుగవు. నీ జన్మభూమియైన శంఖమునే నీవు మ్రింగితివి. వేదపుస్తకమును దొంగిలించితివి. ఆపుస్తకమునాకిమ్ము. నిన్ను త్తమించెదను. లేదా నిన్ను సంహరించెద” అమాటలు విని ఆరాక్షసుడు శ్రీహరితో ఇట్లనెను. “ నీవు ఎవరు ? నీరూపు వింతగానున్నది. నీచేతులలో నున్నవి ఏమి ?

ఎటులైన నాకు చాల దినములనుండి ఆహారములేదు. మిక్కిలి ఆకలిగానున్నాను. నిన్ను తెప్పక ఇప్పుడే మ్రింగెడిను.” ఈమాటలువిని మూర్ఖులకు నామవచనములతో పనిలేదని మనస్సయ్యమూర్తి తన చక్రముతో వానిని సంహరించి శిరస్సు తెగునట్లుచేసి, సిమ్మట వాని కడుపులోనున్న శంఖమును వేదవీరికను, పీసికొనుటకు వాని కశేబరమును చీరగా శ్రీహరి చేతి మహత్త్వమువలన రక్తమునకు మారుగా పాలుగా రెనట. అప్పుడు శంఖమును తాను ఉంచుకొని వేద మ్రింగకమును బ్రహ్మచేతికన్న దానిలో చెప్పబడిన ప్రకారము సృష్టిచేయుమని చెప్పి శ్రీహరి నిజనూపముతో తన నిలయమునకు వేంచేసెను.

బ్రహ్మ సృష్టి.

నీటి బుంగనుండి పుట్టిన మన్నుతోనే బ్రహ్మ భూమిని సృష్టించెను. శ్రీవిష్ణువు తన మనస్సునుండి చంద్రుని, ముఖము నుండి అగ్నిని, రోమకూపములనుండి వాయువును హృదయము నుండి మేధుములను నోటినుండి సప్తమహాముఖులను పుట్టించెను. తరువాత సురచి మరీచి మొదలగు ఏడుగురు కన్యకలను పుట్టించి సప్తముఖులకు వివాహము చేసెను. విష్ణువు మన స్సంకల్పము వలన ఒకగుడ్డు పుట్టెను. దానిలోనుంచి స్వాయం భువు మనువుపుట్టెను. తరువాత విశ్వకర్మను పుట్టించెను. బ్రహ్మ హంసను పుట్టించి తనకు వాహనము చేసికొని దానిపై నెక్కి

సగము సగ్గియున్న జలముపై భూలోకమునయును తిరిగి చూచి శ్రీవిష్ణువు నొద్దకుపోయి రాత్రి పగలు నిర్ణయింపమని ప్రార్థింపగా సూర్యుడు పగలును, రాత్రి చంద్రుడును సంచరించునట్లు ఆజ్ఞించెను. భూమధ్యమందగ మేరుపర్వతమును స్థాపించెను. ఎనిమిది దిక్కులును ఎనిమిది పర్వతములును నిలపెను. ఈ సంగతి విని విష్ణువు సంతోషించి మన్మథుని కనెను. ఇండు అందఱు దేవతలు కన్ను మిక్కిలి చక్కనిచాడు. సూర్య వేజస్సవలన జలార్ణవమొకగ సూర్యుడు కోటిరణములున్న యెడలలోకమునశించునని నానిని సగించుమని విశ్వకర్మకు బ్రహ్మ ఆజ్ఞాపించెను. అది యెనిమిదిరణములును మాత్రము సూర్యునికిచ్చి మిగిలిన వానిని హరింపజేసెను. ఆవెయ్యింటిని పంక్తెండు సూర్యములకు పంచెను. చంద్రునికి 16 కళలుండెను. పరువా శ్రీమహావిష్ణువు నోటినుండి బ్రాహ్మణులును, భుజముల నుండి రాజులును, తోడలనుండి వైశ్యులును, పాదములనుండి శూద్రులును జన్మించిరి. సగవారి చతుర్ముఖబ్రహ్మ వలన సగు లతా గుల్మాదులును నానావిధ పక్ష పక్షి మృగాదులును పుట్టింప బడెను.

ఇట్లొక యలోకములు ఏడు-1 భూలోకము 2 భువర్లోకము 3 సువర్లోకము 4 మహాలోకము 5 జనలోకము 6 తపోలోకము 7 సత్యలోకము. సాతాశలోకములు ఏడు-1 అతలము, 2 వితలము 3 సుతలము 4 తలాశిలము 5 మహాతలము 6 సాతాశము 7 రసాతలము. ఈ పదునాలుగు లోకములు స్వజంప

బడెను. పైన చెప్పబడిన సత్యలోకము బ్రహ్మకు నివాసము. కైలాసమందు శ్రీ మహాదేవుడును వైకుంఠమునందు శ్రీ మహావిష్ణువును నివసించు చుందురు. వారలకొరకు దివ్యభవనములు విశ్వకర్మ నిర్మించెను.

దేవ రాక్షసుల జన్మము.

దక్షవ్రజాపతికి 60 మంది కుమార్తెలు. వానిలో నొకనిని శ్రీమహాదేవునికిని, ఇద్దరిని మహా విష్ణువునకును, చంద్రునికి 27 గునిని, సూర్యునికి ఒకతెను, అగ్నికి ఒక ప్లియ యమునికి మరియొకసెను, కశ్యపునికి ఇద్దరిని, ఇట్లు అందఱు పిల్లలను పోగిన వరులకిచ్చి పెండ్లి చేసెను. అందు కశ్యపబ్రహ్మకు దితివలన రాక్షసులును, అదితివలన దేవతలును పుట్టిరి. దివ్యశాస్త్రాలో శ్రేష్ఠుడు దేవేంద్రుడు. ఇతడు దేవతలకు రాజయ్యెను. వరుణుడు కుబేరుడు మొదలగువారును, యశలు, విశ్వాధరులు, కిన్నరులు, కింపురుషులు, మొదలగువారును కశ్యపుని సింహతిలో చేరినవారు. కశ్యపునికి దితివలన జన్మించిన రాక్షసులు పాతాళమునం దుంచబడిరి. దేవతలకు స్వర్గలోక నియ్యబడెను. 1. సూర్యుడు, 2. చంద్రుడు, 3. భూమి కుమారుడైన కుజుడు, 4. చంద్రుని కుమారుడైన బుధుడు, 5. బ్రహ్మతనయుడైన బృహస్పతి, 6. భృగుమహామునితనయుడైన శుక్రుడు, 7. సూర్యుని కుమారుడైన శనైశ్చరుడు, 8. కశ్యపునికి సింహికయందు పుట్టిన రాహువు గ్రహము లయ్యెను. ఈ రాహువే రెండు

భాగములు చేయబడి కేతు వయ్యెను. ఇట్లు నవగ్రహములు రాజ్యలెను.

సశ్యవతుని చరిత్రము.

ఈ పైన చెప్పబడిన మహాప్రళయమునకు ముందు భూలోకమున ఒకమహారాజుండెను. అతడు గొప్ప పండితుడును, జ్ఞానియునై అసశ్య మెన్నడు చెప్పకుండుటచే సశ్యవంతుడను నామము వహించెను. ఇతడు సర్వకాల సర్వావస్థలయందును శ్రీమన్నారాయణునిచుందు భక్తి భావములు నిలిపి శనశ్శ్రేష్ఠ కునూగుని యందు గాఢభాగము నిడచి, శ్రీహరిని పోడశోప చారములతోను పూజించుచు, పలువిధములగు ఆహారవనాధిములు భోగముచేయుచు కామ, క్రోధ, మోహ, మద, మాంసార్థములను, అరుగునశత్రువులను జయించి వైరాగ్యమును పొంది, సర్వదా శ్రీహరిని భ్యానించుచుండెను. అశనిని ఎవడు ఏ మన్న నుట్టిననుకొట్టిననుఁగొరకుండువాడు. ఈయనగోచిత్తకొని దండముకొండలముధరించి దుంప, తూడు, తినుచు ఆహారయందే మనస్సు నీనము చేసికొనియుండెను. ఇట్లుండగా భక్తపరాయణుడైన ఆ యాదిదేవుడు వానికి ప్రత్యక్ష మై ఇట్లనెను. “ఓనత్సా! నీ భక్తికి మెచ్చితిని. నీకీష్టమైన వరము వేడుము. ఇచ్చెదను.” ఆమాటలు విని భక్తిపరనశుడై యున్న ఆరాచయతి సెటాలున లేచి ఆయనకు ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేసి నిలుచుండి, స్తోత్రములు చేసి యిట్లనెను. “ఓ వరంధామా! నాకు కోరిక

వేదాయా తస్య. నా కేమియు అవసరము లేదు. నీ పరిధ్యానమే చాలును కాని. నా నుందు లేమకు నిజమైన ప్రీతి యుండెనేని ఒక్కటి అనుగ్రహింప నలెను. అది యేమనిన ప్రళయము స్పృష్ట చూడ నిమ్ము. అట్లే జరుగునని శ్రీహరి అంతర్ధాన మొందును. పిమ్మట చాలకా మనకు పన్నిదల సూర్యులు ఉదయింపగా ఆవేడిమి భరింపరాని శ్రీహరిని ప్రార్థింపగా అతనిని రక్షించుటకు సుదక్షుని చక్రమును పంపెను. అది వానిని ఎండ, చలి, ఆకలి, దప్పి, వాన బాధలకుండ అందు ధ్యానము చేసికొనుటకు పోగునట్లు కాపాడెను. అందువలన నూరు సంవత్సరములు స్వయం కుమారునివ్వడు లేకని శ్రీహరి ప్రార్థింపగా నానయొకటిని యిచ్చెను. అందు ప్రవేశించి నీటిపైని జేలుచు హరిని నిశ్చింతగా ధ్యానము చేయుచు ప్రళయము అంతమునకు ఉండి పిమ్మట భూమి తిరిగి యేర్పడి అందు మేరుపర్వతము బ్రహ్మవలన స్థాపింపఁబడిన సకలవాని అందు బ్రవేశించెను. ప్రళయమునందు ఇహ డొక్కచో నొప్పు మరియెవరైన బ్రతికియుండ లేదు. త్రిమూర్తులును నశించిరి.

స్పృష్ట తిరిగి వేయబడి లోకములు ఏర్పడి అందు జనులు నిర్మింపబడిన పిమ్మట మ్రూతన కుమారుడైన నారదుని పంపి ఇతనిని పిలిపించి జంబూద్వీపమునకు చక్రవర్తిగా నుండు మని నియమించెను. కుశద్వీపమునకు చక్రవర్తి అయిన సోమశర్మ కుమారుడైన ఇతనికి ఇప్పించి వివాహము చేసెను. ఈ సత్యవ్రతు

నికి పెక్కుమంది కుమాభ్యులు కుమాతైలులు కలిగిరి. వారి
వలన ఓత్రియ సంశయము చాలి నృధిపొంకి కామ్రహమున
సుమారు లక్షమంది రాజులు ఈ జంబూద్వీపమును పంచుకొని
న్యాయముగా పాలించుచుండిరి. నీరంధరికనిధనుస్వస్వప్రహ్లాదేర్షి
ను. విశ్వకర్మఆయుధములును కూడచెసియిచ్చెను. భూమియందు
పంటలు బాగుగ పండుచుండెను. స్వర్గమర్త్య సాతాశలోకములు
వారు గెమ్మ ఇష్టానుసారముగా ఈ మూడులోకములకు పోయి
వచ్చుచుండెడివారు. జనులు చాలాకాలము జీవించు చుండునాగ్ని.
పాపమన్నది ముగిగనందున, వారికి లోగ బాధలు చేపండెను.
ఇట్లు ఈసత్యవ్రత చక్రవర్తి చిరకాయుని వినిచి నిరంపదలను
అనుభవించి, శ్రీహరియందు భక్తి మరునకి అం మంగు మోక్ష
సామ్రాజ్యమును పొందెను.

ఈ మత్స్యపురాణము నారగునివలన ఇంద్రగ్యున్న మహారాజునకు
చెప్పబడినట్లు శ్రీ వ్యాసమహానుని వలన వ్రాయబడినది.

మత్స్యపురాణము సంపూర్ణము.

అష్టాదశ పురాణ సార సంగ్రహము కూర్తపురాణము.

సముద్రమథన ప్రయత్నము.

క్రొత్తగా సృష్టి చేయబడిన తరువాత కొంతకాలమునకు. మొదటి కృతయుగమునందు స్వర్గలోకమున ఇంద్రుని కొరకు విశ్వకర్మచే నాయాడు చేయబడిన సుధర్మ సభయందు దేవతలందఱునుగొప్ప సభచేసిరి. ఆసభకుబ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులును ఇంద్రుడు మొదలగు అష్టదిక్పాలకులును, సప్తమహాముఖులును, ననగ్రహములును, చంద్రసూర్యులును, యక్షగంధర్వ కిన్నర కింపురుషులును, సిద్ధవిద్యాధరులును, మొదలగు ముప్పదిమూడు కోట్ల దేవతలును కూడిరి. అందు కొంతసేపువరకుకూ కిన్నరుల పాట, గంధర్వుల ఆట జరిగెను. అదిచూచి పరమానంద భరి తులైయుండిరి. ఆసమయములో బ్రహ్మ, మస్తిల వాయించుచుండగ విష్ణువు తాళము వేయుచుండగ ఈశ్వరుడు తాండవము చేయుచుండెను. ఇట్లు కొంతకాలము జరిగినపై ని ఆటపాటలు ముగించి, సభవాగిందఱును కార్యాలోచనపర్యంత, నిశ్శబ్దముగా నున్న సమయమందు, కుబేరుడు లేచి నిలువబడి, సభవారిని జూచి చేతులుజోడించి యిట్లనెను. “దేవోత్తములారా !

నా మనవి వినుడు. శ్రీమన్నారాయణుండు, సృష్టికి, ఆదియందు నన్ను ధనాధిపతిగా నియమించి, నవనిధులను నాయధీనము చేసెను. అవి ఇప్పుడు చెల్లిపోయి ఉత్తనై నవి. వానిని తిరిగి పూర్తిచేయు ఉపాయమును ఆలోచింపుడు.” ఈ మాటలువిని ఆశ్చర్యపడి దేవతలందరును నిశ్చేష్టులై యుండిరి. అప్పుడు శ్రీమహాదేవుడు యీవి యిట్లనెను. “ఏమి ఆశ్చర్యమైన మాటలు చెప్పితివి? నవనిధులును చెల్లిపోయినవా? అందు అపారమైన ధనము రక్షింపబడినది. అన్నియుసరిపోయినవా? ఏమిచేసితివి? ఎవరికిచ్చితివి? ఏమయ్యెను? ఇట్లుప్రశ్న చేయగాకు బేరుకు లేచియిట్ల నెను. “ఓమహాప్రభూ! మనవిచేసెదను. చిత్తగింపుడు. ఇంద్రునికి దేవాధిపత్య మిచ్చునప్పుడు మీరే ఆయనకు అనేకరత్నము లిచ్చితిరి. సూర్యచంద్రులకు అనేకమయిన రత్నహారములిచ్చితిరి. దేవతలకందరికి పంచిపెట్టితిరి. బ్రహ్మఎన్నో తీసికొనెను. శ్రీమహా విష్ణువును మీరును చాలపట్టించుకొని వెళ్లితిరి. అందరును ఇట్లు వ్యసముచేసి ఇప్పుడు నన్నడిగిన నేనేమిచెప్పగలను. ఇదివిని విష్ణువులేచి యిట్లుచెప్పెను. కుబేరుని మాటలు నిజమే. నిధు లన్నియు సరిపోయినవి. రత్నములు మొదలగునవి యేమియు లేవు. కావున మనము, అనగా, దేవతలము, రాక్షసులము కలిసి క్షీరసముద్రమును మధించిన, రత్నములు మొదలగు సమస్తము దొరకును. ఎట్లనగా ప్రళయకాలమందు ప్రపంచమందలి ధనము, బంగారు, రత్నములు మొదలగు సమస్తపదార్థములు అందుజేరెను. అందుకు తగిన సన్నాహము చేయుడు. ఆనూట

లువిని దేవతలందఱును తమ సాహసములు, విమానములపైని బయలుదేరి పాలసముద్ర తీరమునకు పోయిరి. రాక్షసులందరిని తోడుకొనిరమ్మని బలిచక్రవర్తికి వర్తమానము చేసిరి. వాసుకిని గమ్మని పాతాళమునకు వార్తపంపిరి. అదియెట్లనగా.

హిరణ్య గర్భచూర్ణము.

దేవతలు స్వర్గమందును, క్షీరసముద్రము భూలోకమందును బలిచక్రవర్తియు, రాక్షసులు, వాసుకి పాతాళమందును ఉన్నారుగదా! ఆయాస్థలములకు మార్గమీ విధముగానుండును. భూమధ్యమున మేరుపర్వతమున్నది. దానిమీదనే స్వర్గలోకమున్నది. దాని ప్రక్కనుండి క్రందుగా పాతాళమునకు ప్రహూ మార్గముచేయించి అందు విశ్వకర్మచే యంగారులేకు స్థాపింపజేసెనట. దానికే హిరణ్య గర్భచూర్ణమనిపేరు. అత్యోవనే పాతాళమునకు వచ్చుచు పోవుచుందుగట. అది మానవులకు కానరాదట. బ్రహ్మచే పంపబడిన దేవదూత బలిచక్రవర్తితో మనవి చెయ్యగా ఆయన తన బలమైన సమస్త రాక్షసులతోను బయలుదేరి త్రిమూర్తులతోను దేవతలున్న పాలసముద్ర తీరమునకు వెంటనే వచ్చెను.

శ్రీహరి కూర్మరూపుడగుట.

వాసుకి తన వెయ్యి శిరస్సులపైని భూభారము వహించి యున్నందున ఎట్లదిదించి రాగలడని బ్రహ్మప్రశ్నచేసెను. అప్పుడు విష్ణుమూర్తి దానికి ఉపాయమూలోచించి మరియొక

సాధనము లేనందున తాను గొప్ప క్షోణ్ణసూపమును ధరించి భూభారమును వహించుటకు నిశ్చయించుకొని, నాసులీని వెంటనే రమ్మని శ్రీ మహావిష్ణువు దేవదహా నంపెను. భూమి ముట్లనిలుచునను సంవేదము లేకుండ ఆ భారము విడచిరమ్మని విష్ణువు సెవిచ్చెనని మిత్ర చెప్పగా నాసు వెంటనే బతులు పోలిక వహింపచోట సిద్ధమయ్యెను. ప్రపంచమంతటి సమస్త మైన చక్రములును, రాజులును, మునులును, ముఖులును, విలుచుటకు బ్రహ్మ పోలును పంపగా, అందఱును వారి సైన్యముతో నచ్చేరి సాధమునమును వాధించుటకు కిష్టముగా మండిర పర్వతమును, త్రామగా దానిని చుట్టిపర్వతకు నాసుని నిశ్చయించిరి. కావున ఆ పర్వతమును తేచ్చుటకు దేవతలును రాక్షసులును బ్రహ్మ ఆజ్ఞాపించెను. ఆ పర్వతము, రాక్షసేంద్రియోజనముల ముత్తును రాక్షసయోజనములు వెడల్పును ఉన్నందున వారి కాపని సుభసాధ్యము కాకుండెను. అయినను వారు ముందుగా శ్రీహరిని ధ్యానించి దేవతలు ఒక ప్రక్కను రాక్షసులు మరియొకప్రక్కను చేరి కామరూపులు గావున తమ శరీరములను పెంచి ఊసిరి బిగబట్టి బహు కష్టముపైని దానిని పెల్లగించి తమ శరీరస్ఫులమీద నుంచుకొనిరి. కాని దాని భారము మోయలేక అడుగుతీసి వేయలేక చాల బాధపడి దాని క్రింద పడి చితుకుదు మేమోయను భయముకలిగి మహావ్రభూ ! రక్షించు రక్షించుమని శ్రీహరిని మిక్కిలి ఆతురతతో ప్రార్థించి

మొరపెట్టగా దానిని విని వారియందు కరుణించి ఆపర్వతమును ఎప్పటివలె అచ్చట నుంచుడని వారికి సెలవొసంగి శ్రీ మహా విష్ణువు దానిని తన యడమిచేతితో పిల్లలు గోశ్యచే కాయను తీసికొనునట్లు తీసికొని పోయి పాలనముద్రములో వినరెను. అచ్చట అది మునిగెను. బ్రహ్మ మొదలగు దేవతలందరును అది చూచి వెరగంది విచారించుచుండిరి. అప్పుడు వారి భయమును మాన్పి శ్రీహరి ఎనిమిది లక్షల యోజనములు వైశాల్యమును ఒకలక్ష ముప్పదివేల యోజనములు యత్తును గల శరీరముతో కూర్మరూపమును ధరించి ఆ పర్వతముక్రంద దూరి దానిని తన వీపుమీద నుంచి యిత్తుగా పర్వతము జల ముపైకి లేచెను. అప్పుడు వాసుకినిపిలిచి దీనినినీవు త్రాడుగా చుట్టుకొమ్మనగా అతడిట్లనియెను. “ఓ మహాప్రభూ! నేననగా నెంత వాడను. ఆపనికి చాలుదునా? దేవరాక్షసులుపట్టిలాగగా నాశరీరము ముక్కముక్క లగును. కాన ఈపనికినేను సమర్థుడను కాను. క్షమించు.” వాని దీనాలాపములు విని శ్రీహరి యిట్లనెను. “ఓ వాసుకీ! నీవేల భయపడెదవు? నీకంటె బలము కలవారెవరు? భూభారమంతయు వహించిన నీవే యిట్లనిన యీపని మరి చేయువారెవరు? స్వర్గ మర్త్యలోకములు భువనలో ఈపర్వత మనగా నెంత? భయపడకుము. ఈ పని చేయుటకు నీకంటె సమర్థులు ఎవరును లేరు. కావున నీవే పూనుకొనవలెను.” అనగా విని సంతోషించి ఉప్పొంగి తన శరీరమును పొడవుగా

పెంచి, ఆ పర్వతమునకు మూడుచుట్లుగా తిరిగి ఒకప్రక్కను దేవతలును, మరియొకవైపు రాక్షసులును అందరును పట్టుకొనుటకు చాలినంత పొడవు ఉండెను. దాని తలవైపు రాక్షసులును, తోకవైపు దేవతలును, పట్టుకొని త్రిప్పసాగిరి. ఆ సమయములో రాజులు, మునులు, ఋషులు, సముద్రతీరమున నుండిరి. త్రిమూర్తులు వారి విమానములపైని అంతరాళమున నుండి చూచుచుండిరి. వీ రందరిలో ఎక్కడ ఎవరు ఏమనుకొనుచుండిరో చెప్పటకును ఒకరివర్తమానము మరియొక్కరికి కొనిపోవుటకును నాగు దేవుని దూతగా బ్రహ్మ నియమించెను.

సముద్ర మథనము.

అప్పుడు దేవతలు, రాక్షసులు కలిసి సముద్రమును మధింపగా స్వర్ణకాలుములోనే వారిబలము క్షీణించి త్రిప్పుటకు శక్తిలేక సామ్రాజిని మహాప్రభూ యింక మేము త్రిప్పలేమని మొగిచుటగా విష్ణుమూర్తి వారి హృదయములందు తన శేజస్సును ప్రనేశపెట్టి వారికి బలము కలిగించెను. వారు త్రిప్పుటకు ఆరంభించగా ఆపర్వతము సరిగా నిలువక ఇటుఅటు పడుచుండెను. అడచూచి శ్రీహరి పురుషరూపమును దాల్చి దానిపై నేక్క దానిని నంగికుండ నిలిపెను. రెండు గడియలు బాగుగ మధించిగాని అందఁ ఏమియు పుట్టకుండుట చూచి బ్రహ్మ జంబవంతుని పిలిపించి సముద్రమునందు ఓషధులను తెచ్చి వేయుమని ఆజ్ఞాపించెను. ఓషధులు ఏవో అవి యెట్టివో,

యెచ్చట దొరకునో శెలియజేయు పుష్కము అశని కిచ్చెను. అదిచూచి సమస్తపక్షధులు తెచ్చి నానిని చిత్తుకగొట్టి సముద్రములో వేసి తరవగా కొంతసేపటికి అందులో తెల్లని పదార్థము పుట్టెను. దానినిచూచి ఆశ్చర్యపడి దొరచుట చూచి గ్రహుకు వర్తమానము చేయుగా ఆయన నచ్చి చూచి అది అమృతమని తెలిసి దానిని తన కడగట్ట బంగారు కలశములో వట్టి నీటి యొద్ద బ్రక్కగా నుంచెను. కుమ్మట ముగిసి కొంత సేపు మధించగా విరావతమును తెల్లని యేనుగు పుట్టెను. దానిని కూడ గ్రహు బ్రక్కగా చేసెను. తరువాత నుత్తర పుట్టెను. అది కియిగురిల పక్షాము. దానిని త్రొంగినవారికి మత్తెక్కుననియు, నాలుగు వక్షములవారిలో ఎవరు త్రొంగినను జాతిభ్రష్టులగుదురనియు, దేహలో చూసిన సరకములో పశుదురనియు అందరితో చెప్పి నానిని పక్షాముగానుంచెను. ఆ వెనుక కొంతసేపు తరవగా చీనిచీనాంబుమును ధరించినట్టియు, నెయ్యి చంద్రులకాంతి గలిగినట్టియు, అమృతముతో నిండిన బంగారు కలశమును చేతబట్టి దివ్యమంగళ నిగ్రహమైన శ్రీజన్మించెను. ఆమెయే శ్రీమహాలక్ష్మి. ఆమెను చూచిన వారందఱు మోహభ్రాంతులై మూర్ఛిల్లి కొంతసేపటికి శెలివొంది ఆశ్చర్యపడిరి. ఆమెకుకూడ బ్రహ్మ ఒక భవనమున ఉంచెను. మరికొంత సేపటికి ఎనమండుగురు అప్సరసలు పుట్టిరి. వారెవరనగా: రంభ, ఉర్వశి, మేనక, చిత్రరేఖ, మోహిని, మదన, కాంతిచంద్రిక, కుమారి, యని వారికి పేరులు బ్రహ్మ పెట్టెను.

సిమ్మట అష్టనిధులుపుట్టెను. ఏరు బంగారుతో చేయబడి నవరత్నములుస్తాపించబడిన శరీరములుగల పురుషులు. వారిమండి రత్నములు యెప్పుడు గాలుచండునట. వారిని బ్రహ్మయొద్దకు తీసికొనివెళ్లగా ఆయనవారితో మాట్లాడి వాగ్విరాజితముద్రము మధించెనలసి వచ్చెననిచెప్పి శ్రీలక్ష్మీదేవి నన్నిభావమందు వారిని కూర్చుండబెట్టెను. పరివారముతోను సుసంధులును స్వోలోనింకి యంతి ప్రసన్నులగుగతి ముందును. ఎరువారి ఆసముద్రమందుడున్నైశ్రవము మొగిలగు పుష్పములు గుఱ్ఱములు పుట్టెను. అవి చూటలాడగలుగు. మూడు లోకములును ఒక శివములో తీరిగి యోగలు. ఆవేళకి తామరగొప్ప ఆకారిముగిల ఒక గొడుగు పుట్టెను. గానిని చిక్కిన నవరత్నములు జిజిలగాలును. దానికే బ్రహ్మ కస్తకదండము అని పేరుపెట్టెను. దువాన కామధనువు, కల్పవృక్షము, సూర్యకాంతమణి, శ్వమంకమణి, కౌస్తంభమణి, దేవదత్తమును శంఖము, పుట్టెను. సిమ్మట బంగారుతో సర్కింపబడి రత్నస్తాపన చేయబడి, నాలుగేసి గుఱ్ఱములచే కట్టబడిన పుష్పక విమానము, నంద ఘోషమచు రథముపుట్టెను. నీని నన్నిటిని బ్రహ్మ గాచిడంచెను.

హాంబాలము పుట్టుట; దానిని ఈశ్వరుడు మ్రింగుట.

ఇల్లసముద్రమునందు పుట్టిన ప్రతివస్తువును గాచియుంచుట యవరికిని ఇయ్యకుండుట చూచి ఈశ్వరుడు అందుకు కారణ మేమని బ్రహ్మ నడుగగా, ఆయన మహాదేవునితో ఇల్ల రహ

స్వముగా చెప్పెను. “దేవా ! వినుండు. దేవతలు, రాక్షసులు కలసి, సముద్రమును మధించుచున్నారు. ఈ వస్తువులను వెంటనే పంచియిచ్చిన యెడల వారికి ఇచ్చినవి మంచివి, మాకు మంచివి ఇచ్చినారుకారనిగాని, మాకు అదికావలెను, ఇది కావలెనని గాని, కొందరు కోరుదురు. అప్పుడు కలహములు పుట్టును. ఇంతేగాక రాక్షసులకు మంచి వస్తువులను మనము ఇచ్చుము గదా ! కలహములు మొనరితే పుట్టినయెడల ఈ మహా కాగ్యము నెరవేరుట ఎట్లు? అశ్వోన్యసహాయము వీకుండ నై వేరు పనికాదు గదా ? అందుచే సముద్ర మధనము పూర్తి కాగానే అన్నియు ఒకచూరే పంచిన బాగుగ నుండునని నలంచి తిని.” ఇది విని సరే మీ యిష్టము. ఎవరికేది యిచ్చినను నాకు వానితో పనిలేదు. ఈ మారు పుట్టినది మాత్రము నాది. నేను తీసికొందును. ఈ మాటలు విని అంగుసరి కావచ్చునని బ్రహ్మయు, విష్ణువును అంగీకరించిరి. పరువాని సముద్రమును తిరిగి సరవగా హోహల విషము పుట్టెను. కర్మవిషము చూచి తిరా ! ఇదివరకు రత్నములు, స్త్రీలు, మొదలగు పదార్థములు పుట్టుచుండు సముద్రములో ఇప్పుడు ఈశ్వరునిసంతానకు వచ్చు నప్పటికి విషము పుట్టినది. ప్రాప్తప్రళయమును గుఱుకొనిపింపగలడు. అట్టి సర్వేశ్వరునికే ఇచ్చినదికాదు గదా ! వాసుకియను అది శేషుని తాడుగా జేసి గదా, మందరమయ కన్వమునకు చుట్టి మధించుచుండిరి. అలానికి వెయ్యి జలలు, శరీరము వజ్రముకంటె

కఠినమైనది. కాబట్టి నిలిచినదిగాని లేకున్న ముక్కలగునుగదా. దానిని వారిశ క్షేపించి వారు లాగగా అలసి ముఖముల వెంట విషము క్రీక్కినారు. అది సముద్రములో పడెను. ఇంకను గట్టిగా లాగగా అగ్నిపైబెట్టెను. అదిచూచి దేవతలు, రాక్షసులు సముద్రములోని నీటి జ్వలగా మండి మండిచెను. ఈసంగతి వాయు దేవునివలన విని విష్ణుమూర్తి వక్షమును కురిపించెను. అందువలన అగ్ని పల్లవైతను. కాని విషము బాగుగా వ్యాపించి బాధ సౌచ్యమైనది. అదిచూచి వారు నిలువలేక పారిపోయిరి. అంత కంటకు వ్యాపించగా ఆకాశ భరింపలేక దేవతలు సమ లోకమును స్వర్గమునకును రాక్షసులు, నాగులు, చాతూళమునకును, బ్రహ్మ సేనవైన స్యోలోకమునకును, ఈశ్వరుడు కైలాసమునకును పారిపోయిరి. గూడపట్టిన చక్రవర్తులు మునుగు మొదలగు వారు పదిరెండు యోజనములు దూరముగోయినిగిచిరిగాని అచ్చటికిగూడ దాని వేడి పగులుచుండెను. అచ్చట గరుడునిపైని విష్ణుమూర్తియు చల్లనివాడై అమృతమును, మంచును, వర్షించుచున్న చంక్రని వద్ద చుండుటచే అక్షి, అప్పరసలును, వజ్రమయ శక్తిగలై రక్తసూంసములు లేనందున నిధి పురుషులును మాత్రము ఎప్పటిచోట నుండిరి. అయినను విష్ణుని శరీరము విషపుకాక చే నల్లబడి అది మొదలు కృష్ణుడగు పేరుపొందెను. అంతట ఆ విషము వేడి బ్రహ్మలోకమువర్గకును వ్యాపించుట చేతను, అదినిర కే దేవతలందఱును బ్రహ్మయొద్దకు చేరి మొట్ట

పెట్టుచుండుటచేతను, దాని బాధవలన తొలగించుటకు నీనకు సమర్థుడై లేకుండుటచేతను, బ్రహ్మ దేవతలను వెంటతీసికొని కైలాసమునందున్న శ్రీమహాదేవుని యొద్దకు పోయెను. అప్పుడు వారి రాకచూచి ఈశ్వరుడు చిరునవ్వు నవ్వి ఇటునచ్చుటకు కారణమేమని అడుగగా, విషమువలన సంభవించిన బాధయి దెలుచు రక్షింపుమని పలువిధముల హెచ్చరింపగా, సదా శివుడు కరుణా సముద్రము గనుక త్వరలో సంతోషించి వారిని ఆపదనుండి రక్షింపదలంచి ఎరితో బయట వేర విషమున్న సముద్రతీరమునకు పోయి దానిని సూర్యముగా స్వయంగా చే బట్టి రేగుపండువలె ముద్దగా చేసి గుటుక్కున మింగి తన కంఠము నందుంచెను. దాని వేడివలన ఆయన సొమ్మునిల్లుట చూచి, బ్రహ్మ, విష్ణువులు భయపడి, చంద్రుని, గంగను ఆయన శిరస్సున నుండ నియమించిరి. అందువలన కొంతనేవడికి ఆయన తెలివొంది గంగను చంద్రుని చూచి వారినలు సనకు ఉపకారమగుట తెలిసికొని, మీకు నంబు లిచ్చెదను, వేడుడనగా చంద్రుడు ఇట్లనెను. “స్వామీ! నేను పుట్టిననామము సోమ వారము కావున ఆ దినము తమ్ము పూజించు నరులకు యజ్ఞ ఫలము నిచ్చి నీలోకమైన కైలాసమందు వారికి, నివాసమిమ్ము. గంగ ఇట్లనెను. “అ నాడు నీకు అభిషేకము చేయువారికి కోటితీర్థముల మునిగి నేవించిన ఫలమిమ్ము. వారి కోరికలకు నెరవేర్చుము. నేటినుండి చంద్రశేఖరుడు గంగాధరుడు ఆను

నామములు వహించుము. ఇంతే మా పార్థివం." వారికోరికలు విని అట్లు అనుగ్రహించితినిని చెప్పి ఇంతేకాక యే మామందైనను కృష్ణపక్ష చతుర్దశీ సోమవారమునాడు నన్ను పూజించువారికి ఏనరముకోరినను తప్పక ఇచ్చెదనని ఈశ్వరుడు వాగ్దానముచేసెను. కంతమంగు గగళము ఉంచుకొన్నందున అచ్చట స్థితి మచ్చు ఈశ్వరునికి కలిగినది. అందుచేత ఆయనకు నీరంగుడని పేరు సార్థకము కృత్యం.

హంబనంతుని జన్మము.

హంబనంతునిని మేనకాదేవికి నుచూర్చియుని పార్వతి దేవిని ఈశ్వరుడు వినాహమైన పువారి ఆ గంపతులు కైలాసమునకు విజయము చేసిరి. ఆ కైలాసమునకు నాలుగు ప్రక్కల అడవి యుండెను. దానికి ద్రుద్రవనమని పేరు. ఎందుచేసినగా అందు పోదుదుగా ఈశ్వరుడు విలాసార్థమునొందరించు చుండును. ఆ వనమంగు అనేక ఫలపృక్షములు, పూలచెట్ల లాగులు మృగములు ఉండెను. అందు సర్వకాములందు వసంతముతు లక్షణము నీకలిగి యుండుటచేతను నానావిధవాసనలతో చల్లని మలయమారుతిము వినుచుండును. గనుక ఈశ్వరుడు పార్వతితో కూడి కేళీవినోదములు సల్పుచుండును. ఒకనాడు చల్లని నీలమేఘము కాయుచుండు సమయమున నెమళ్లకూయుచుండగా కోవెలు అరుచుచుండగా, ఈశ్వరుడు మంచి కుతూహలము కలవాడై భల్లూక రూపమును ధరించెను. అదిచూచి పార్వతి

చిరునవ్వు నవ్వి యిట్లనెను. “నాథా ! ఎన్నిరూపములు ధరింప గలరు. మీ మహిమలు చర్మలు చాలవింశలు అందరికీ అగోచరములు గదా ! ఎవరు తెలిసికొన గలరు.” ఆమాటలు విని సర్వేశ్వరుడు ఆనందించి ఆమెతో ఇట్లనెను. “చెలీ ! ఈ గమ్య పనంబున ఇట్టి కుతూహల సమయముందు నీతో ఈ రూపమున భోగించుటకు మనసు పట్టి ఈ రూపమును పొందితిని. కావున నీవును ఇట్టి ఆకారమును స్వర్గలో గోండుము చూడము.” అనగా విశిషటి ఇష్టానుసారము మెలగుట నిశిషధగమ్య గాన ఆమె అట్లు చేసెను. సిమ్మట నారు స్వేచ్ఛా సుసారము కామవినోదము లనుభవించుచు గొంపకా, మా ననంబున సంచరించి తమ నిజ రూపమును పొందిరి. కొద్దికాలములో భట్లూక ముఖముతోను మరుష్య శరీరముతోను ఆమెకు ఒక కుమారుడు పుట్టెను. ఆ బాలుని యొకిలో నికికొని పాలిచ్చి ఈవరము లిచ్చెను. “ఓ నత్తా ! నీకు రోగి సింహము, ఎలము కలుగు గాక. ముల్లోకములయందును నిన్ను జయించువాడు వేకుంపెరు గాక. కల్పాంశము వరకు జీవించువుగాక. నీకు అన్నిశాస్త్రముల జ్ఞానము కలుగుగాక. ఈ పనములలో నీ ఇష్టానుసారము సంచరింతువుగాక. నాయుచగ్రహమునలన నీకు భయముండదు.” అని వరములిచ్చి, పార్వతి పరిమేశ్వరులు నిజరూపములతో కైలాసమునకు వేంచేసిరి. అంతట జాంబవంతుడు ఆననము నందే గాక, స్వర్గ, మర్త్య, పాతాళములందు సంచరించుచు

కూర్మ పురాణము .

వనములందు దొరకు పండ్లను, దుంపలను తినుచు పెరుగు చుండెను. కొంతకాలమునకు క్షీరసముక్రమును జేవా సుకులు ఘర్జించునపుడు బ్రహ్మ వానిని పిలిపించి, ఓషధులగుణములు, వానిని పోల్చు విధము, అవి దొరకు స్థూములు మొదలగునవి వ్రాచు శాస్త్రమున్న పుస్తకము, నాని చేతికిచ్చి, ఆ శౌవధము లను తెచ్చి, నాటిని చితునిగొట్టించి సముద్రములో నేయుమని, యాజ్ఞాపించెను. ఆ పుస్తకమును అదిని మొద్దనే యుంచు కొమ్మనెను. ఇదియే వైద్యశాస్త్రమునకు మూలగ్రంథము. ఇందు నిసములొక వైద్యము బాగుగా నెప్పబడనదట.

శ్రీ మహావిష్ణు, శ్రీ మహావిష్ణువును నరించుట.

ఓశ్వరుడు విష భక్షణము చేసిన పరువాడు నాని నాని భయమభిసంపన్నుడగు అదివాకు ప్రాణములను రక్షించుకొనుకొరకు వారిపోయిన నేనాలు, గాక్షులు, మునులు, యిషులు, రాజులు అందఱును తిరిగి నచ్చి సముద్రతీరమున నిక సిగొనిరి. త్రిమూర్తులు అద్భుతనే యుండెను. అప్పుడు శ్రీ మహావిష్ణువు వాసుకనిమిచి “నిపు విషము క్రక్కికుండున ఇంకను రక్షణములు పుట్టి యుండును” అనెను. అది వాసుక విష సేవేమి చేయ గలను. నా శరీరము అలసినందున విషము నానంతటనే కాచెను. నా స్వాధీనమున సమున్నది? అనెను. అదివిని ఇంత సముద్ర మధనము చాచింపమని శ్రీహరి చెప్పగా, అట్లయిన మందరి పర్యవేషమున ఎప్పటిచోటనుంచి పెండని బ్రహ్మ, గురులు

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము.

చెప్పిరి. శ్రీహరి అననిచేసి అందుండెఁ: జీవజంతువు లన్నిటిని రాళ్ళుగా నూర్చియుండెను. కాన వానిని ఇప్పుడు ఎప్పటి జంతువులుగా చేసెను. శ్రీహరి కూర్మరూపమును ఉపసంహరించెను. ఆయన పర్వతమునుదించి విచ్ఛేదన నరువాళ, సముద్రమునందు పుట్టిన సమస్తపదార్థములను పంచుకొనుటను గురించి ఆలోచించిరి. ప్రేమహలక్ష్మిచేతికి బ్రహ్మకుక్షి హరిమును ఇచ్చి, మూడులోకములవారును ఇచ్చుట యున్నాననిచెప్పి, అందు తనకు ఇష్టమైనవారికి ఆ హరిమును మెడలో వేసి నడియమనగా ఆమె అంశాని పాకజూచి శ్రీ విష్ణువు మెడలో వేసెను. అప్పుడు దేవతలు అనూసన దంపతులైననిపూజవాసకుడికించిరి. శ్రీహరి లక్ష్మిని గరుడవాహనముననుంచి తెచ్చి, తిరిగి వారిలో కలిపెను.

రత్నాద్యు పావకము.

మిగిలిన పదార్థములను పంచుమఁ: శ్రీహరి బ్రహ్మతో చెప్పగా రాక్షసులు తమకు ముందుగా నిమ్మనిరి. తొందర పడకుడు. అందఁగని వరుసగా ఇచ్చుటయగునని బ్రహ్మ అనెను. శ్రీహరి . వేవ లకు ముందుగా నిమ్మనెను. ఇంద్రుని పిలిచి విరావళిమును, ఎనమండ్రు అవ్వరసమును, రత్న ఛద్రమును, కుబేరునికి అష్టవిధమును, ఇచ్చి దేవతల ధనము కొట్టుకోనుంచు మనెను. సూర్యునికి యేడు గుఱ్ఱములను ఇచ్చి నవ రథమునకు పూర్వుకొమ్మనెను. కౌస్తుభముగిని ప్రేమన్నా రాయణునకు, శమం

అకమునకుండలములు నూర్చినిగినిగిచ్చెను. ఆనూనకృతము మెడ
లో నుండువారికి ఆకలి, దప్పి శీతలి ఉండెను. ఆ కుండలములు
అమృతము గలుగఁజేసె, వాటిని చెవులకు స్పృశింపవారికి
మరణముండదు. కమ్మట పరుగుని కలిచి, పుష్పకలిమానము
ఇచ్చెను. పరువా : బ్రహ్మ శిష్యునిజూచి మీ కేమయినను తిసి
కొరుడనగా నా నందు న ని పరకే తినియున్నాను, అయినను
నాకుశంఖము నిమ్మనగా బ్రహ్మ ఆయనకు శంఖము సేచ్చెను.
శిష్యుని నాని నమగించక కారణమేమనగా అదిసూర్యునివలె ప్రకా
శించుచుండను. దానిని ఊర్చిన ముగ్ధాకములకు విసరిండును.
దాని శబ్దమువిని పరులు మూర్ఛిల్లుదురు. నాగున్న శత్రువులు
వచ్చియదుటనిలుతురు. కుబేర సకరధములన్నియు ఇచ్చినానితో
గరుడధ్వజము గురధమును నాడుక చేయవద్దనియు అది
శ్రీమహావిష్ణునే ముక్కువలెననియు చెప్పెను. కిశ్యపుడు మొద
లగు మహాబుష్ఠులకు కామధేనువులకు పంచిపెట్టెను. ఆరువాని
చక్రివర్తులను పిలిచి వారికి ఇరీటములను, భుజిర్తులను రప్పింప
లను పంచి యిచ్చి వారిని వెంటనే తమతమ దేశములకు
వెళ్ళుడని చెప్పెను. ఒక మణి బ్రహ్మ తన కంతమున ధరించెను.
దానివలన మోహము నశించును. ఈ మాయా సంసారమందు
భ్రమయండదు.

అందరికిని అన్నియు ఇచ్చుటయు, తమకు ఏమియు ఇయ్యకుం
డుటయుచూచి, రాక్షసులుమిగుల కోపించి బ్రహ్మనుజూచి ఇట్లు

నిరి. “ఓ పితామహా! అందరకు అన్నియు మంచివియంచి పంచి తిరి. నూసంగతి మరచితిరా? మేము ఎంతకష్టపడి సముద్రమును తరచితిమో ఎరుగరా? ఇందులో శ్రీకృష్ణుని దోషమేమియు లేదు. మీరే గదా అందరికీ పంచుచున్నారు. మేము కూడ ఇచ్చటనే యున్నను చూకీచ్చుటకు మీకు బుద్ధిఫుట్టలేదు. మంచిమంచి పదార్థములను, రత్నములను, స్త్రీలను దేవతలకు ఇచ్చితిరి. మాకు మరి మిగిలిన దేమున్నవి! అప్పరసలలో నలుగురిని మేము తిసికొనక మానము” ఆమాటలు విని బ్రహ్మ వాచితో ఇట్లు చెప్పెను. “బిడ్డలారా! తొందరపడకును. మీవంతు మీకును నొరకును. అప్పరసలు ఇదివరకే ఇంద్రునికి ఇయ్యబడిరి. మీకు ఎట్లు లభించును. ఇచ్చినది పుచ్చుకొనుట గొప్ప దోషము గదా! కావున ఆసంగతి మరచి పొందు. ఇందులో అమృతము గదా ముఖ్యమైనది. అది అందరికి ఇయ్యబడును. నొసకు దానిని అందరము భుజింపము. ముందు రత్నములను, పంచెదను.” అని అప్పటికే మిగిలిన రత్నములు నాలుగు వంతులు వేసి అందులో మూడు వంతులు, మిగిలిన దేవతలకు గంధర్వులకు నాగులకు పంచి, మిగిలియున్న భాగము పట్టించుకొని, బ్రహ్మను తన వెంట తోడుకొని బలిచక్రవర్తి యొద్ద వాటిని బెట్టించి వీనిని మీరాక్షసులకు పంచిపెట్టము” అనగా “ఇవి సేనెట్లు పంచగలను. అందరికిని చాలవు. కొందరికి ఇచ్చి మరిలేవన్న బాగుండునా. అందరము శ్రమపడి సంపాదిం

చిన వానిని సమానముగా భేదబుద్ధిలేక పంచనలదా ! అనెను.” అది విని శ్రీహరి, బ్రహ్మను జూచి “వారిని ఎందుకు బ్రతికూలేదరు. మనక తోచిన మాత్రము ఇచ్చితిమి. వారికి ఇష్టమైన సుచ్చుకోవచ్చును. లేనియెడల మానవచ్చును.” అని చెప్పగా, కశ్యపాడు బలిని బోధవరచి పంచిపెట్టమనెను. కొందరికి ఏమియు వేకుండుట చూచి బ్రహ్మ మరికొన్ని పంపెను. అందరకు పంచిన పిమ్మట, ఒక రక్షాహారమును బలిచక్రవర్తి మెడలో వేసెను. అశుడు సంతోషించెను. అప్పుడు బలిచక్రవర్తి, అమృతమును క్రమముగా పంచెడరా! వేక ఇట్లే చెనెడరా’ యని బ్రహ్మ నడుగగా అదియేమన్న మాట ? తినవలసిన దాని విషయమై అట్లగునా ! నీవు యెవరిని పంచుమన్న వారే పంచెడము. ” అనెను. శ్రీహరియే వడ్డించుటకు వగినవారు. ఆయన వడ్డించిన భేదాభేద బుద్ధిలేకుండును.” అని బలిచెప్పెను.

అది విని సుధాకలశమును సురభాండమును తెప్పించి సభ మధ్యనుంచి చెను. అవి చూచి సురాసురులు చుట్టునుమూగగా ఇల్లయిన నేనెట్లు వడ్డించగలను? మీరు పంతులుగా కూర్చుండుడని చెప్ప వారందరూను కలిసికూర్చుండిరి. అట్లుగాను. వేరు వేరుగా కూర్చుండుడని చెప్పి దేవతలను తూర్పు ముఖముగాను రాక్షసులను పశ్చిమ ముఖముగాను కూర్చుండ బెట్టి తాను జగన్మోహిని రూపమును పొందును. విశ్వకర్మ బంగారు గిన్నెలు దేవతల ముందర నొక్కొక్కటియు వెండి గిన్నెలు రాక్షసుల

యెదుట నొకటి చొప్పునను ఉంచెను. అది చూచి రాక్షసులు కోపించి దుఃఖించిరిగాని నిమేషమాత్రములో తినుటకు యేగిన్నె లైన నేమని ఎలి వారికి బోధించెను. అప్పుడు శ్రీహరి అచ్చట నున్న సురాసురలు ఎందరుంకిరో అందరకు అన్ని స్త్రీ రూపములను ధరించి దేవతలకు అమృతమును, రాక్షసులకు సురను వడ్డించెను. ఎవరికి ఏ స్త్రీ వడ్డించుచున్నదో ఆమెయే గాని తిక్కిన స్త్రీలు కనబడకుంకిరి. త్రిమూర్తులకు పుష్కరములకు స్త్రీ రూపములన్నియు కనబడలేదు. రాక్షసులు దానిని త్రాగి “ఇది సుగ. అమృతము ఏదీ?”, అని అడుగగా మొదట అందరకు సురయే వడ్డించితిని. ఇదిగో అమృతము తెచ్చుచున్నాను” అని అమృతమును చొటికిబోయి కలశచేబూని అంబుద్ధానమయ్యెను. ఇట్లు శ్రీమహా విష్ణువు తన మాయవలన జగన్మోహినియై తన విశ్వరూపమును చూసి భ్రమింపజేసెను.

రాహువు అమృతపానము చేయుట.

ఈ రాహువు కశ్యపబ్రహ్మకు శింహాకయను భార్య యందు బుట్టి తాత అనగా తల్లి తండ్రియైన దక్షివ్రజాపతి యిచ్చిన శాపము వలన రాక్షసుడైనను అమృతము దేవతలకే కాని రాక్షసులకు ఇయ్యకుండుటకు త్రిమూర్తులు రహస్యముగా ఆలోచించుట ఎరిగియున్నందున తాను సూర్యచంద్రుల మధ్య దేవతలపంక్తిలో కూర్చుండి అమృతపానము చేసెను. సూర్య చంద్రులు ఆసంగతి శ్రీకృష్ణునితో చెప్పగా “ఇప్పుడు చెప్పిన

మించినపనికి నేనేని చేయగలను" అని ఆయన అనెను. కాని కృష్ణునికి కోపము లేకపోలేదు. వానిని కోపముతో చూడగా వాడు గడగడ వణకు చుండెను. అన్న మోసగించి నాడన్న క్రోధముచేత కృష్ణుడు వానిపై శపథక్రమునువిడచెను. అది వానిశరదనిమి రెండు ముక్కలుచేసెను. కాని ప్రాణములు పోనందాన ఆమొండెము పద్మాసనమువేసి కూర్చుండి శ్రీహరితో ఇట్లనెను. "ఓస్వామీ ! నిర్హేతుకముగా నాకంతమొందుకు దుని దుతిరి ? మీరేకదా అమృతము నాకుఇచ్చితిరి ? మీరు కరుణా సముద్రులు. సర్వజ్ఞులు. భూతభవిష్యత్తులు తెలిసినవారు. తమ రేకదా ప్రళయము సృష్టిచేయువారు. సమస్తలోకములు నిండి యున్నవారు మీరే. ఇట్టి అధర్మము చేసిన కాదనువారెవరు ? తిండిబెట్టి వెంటనేనన్న చంపితిరి. ముఖమంచూచి మీరే వడ్డించితిరిగదా ! ఏల పోల్చలేకుంటిరి ? పరమేశ్వరుడ వగుటచేత మీరు పోల్చలేకపోవచ్చునుగాని పాపపుణ్యభేదము తెలియదా ? భోజనముపెట్టి ఆస్థలమందే జీవుని చంపుటవలన కలుగుపాపము భూమియుండునంతకాలము నరకబాధలను అనుభవింపచేయదా ? పాపపుణ్యములు మీరు నిర్ణయించినవే గదా ? వానిని మీరే అతిక్రమించిన పాలించువారెవరు ? వాని మాటలువిని శ్రీహరి ప్రసన్నుడై ఇట్లుచెప్పెను. ఓయీ ! నీయందు నాకు చాల కనికరము గలిగెను. నీయిష్టమువచ్చిన పరములను కోరు కొనుము. తప్పక యిచ్చెదను. అదివిని రాహువు ఇట్లుకోరెను.

ఓమహావ్రభూ ! ఈచంద్రనూర్యలు చెప్పబట్టిగదా మీరు నన్ను నరికితిరి. కావున వీరిని మ్రింగుటకు నాకు సెలవిండు” అందుపై శ్రీహరి యిట్లనెను. ఓయీ ! /సూర్యచంద్రులను నీవు మ్రింగిన లోకములకు చాల బాధలుకలుగును. చీకటి నిండు కొనును! రాత్రివగలు భేదముండదు. ఓషధులుపెరుగవు. వృక్షములు, పశు పక్ష్యాది జంతువులు మానవులు వృద్ధి పొందరు. ఇంకను అనేక కష్టములు కలుగును. కావున వీరిని నీవు మ్రింగకుము. కాని అమావాస్య పోయి పాడ్యమి, పౌర్ణమి పోయి పాడ్యమి నచ్చునప్పుడు కొన్ని కొన్ని నక్షత్రములు, యోగములు కరణములు కలిసి యున్నప్పుడు వారిని నీవుమ్రింగి కొంచెము చప్పలించి వెంటనే విడుచుచుండుము. విడువకున్న సీతల వగిలి వెంటనే చావగలవు. వారు నీకు చేసినకీడు వారి నిట్లు బాధించుచుండును.

దీనికే గ్రహణమందురు. ఆగ్రహణ కాలమందు బంగారము, గోవులు, అన్నవస్త్రములు రత్నములు మొదలగు షోడశ మహాదానములు బ్రాహ్మణుల కిచ్చువాడు, విధిప్రకారము సంకల్పముచేసి మమ్మును తలచుకొని ధ్యానముచేసి నన్ను స్మరించుచు విడుపువరకు జపించువారు, సమస్త పాపములను నశింప జేసికొని, సిరి సంవదలతో జీవించి తుదకు నన్ను పొందుదురు. అట్లు చేయక గ్రహణ సమయమందు స్నానము చేయకుండిన వారికి చండాలజన్మము కలుగును. ఆకా

లమునందు భోజనము, సంగమము, చేయువారికి నూరు జన్మములవరకు కఠిన దరిద్రము సంభవించును. నీ మొండెము రాహువును వేరును, నీ శిరస్సు కేతువువేరును పొందినవాడవై సూర్యచంద్రులున్నంతకాలము జీవించువుగాక. అని శ్రీహరి వానికి వరములిచ్చెను. ఈ రాహుకేతువులు గ్రహములలో యెఱుఁగెను. ఈ గ్రహములు పట్టుటవలన, చంద్రసూర్యుల బలము కొంత తగ్గును కావున వారి ఆయువు కొంత క్షీణించును. దీపములలో చమురు కొంత శుష్కించిన అది వెలుగుకాలము తగ్గునట్లే చంద్ర సూర్యుల ఆయువు శుష్కిటవలన కాలపరిమాణము యుగప్రమాణములు శుష్కింప. అందు ఒక గ్రహమువలన ఎంతకాలము శుష్కినో ఆ గ్రహకాలమందు చేయబడిన కర్మలు అంతకాలము చేసినట్లు ఫలమిచ్చును. కాబట్టి గ్రహకాలమందు చేసిన పాపపుణ్యముల ఫలము అధికము.

దేవాసురులకు మొదటియుద్ధము.

శ్రీహరి రాహువుకు వరములిచ్చి తిరిగి వారివైపు చూచువరకును దేవాసురులు యెవరి పంక్తులలోనో కూర్చుండి యుండిరి. అమృతము పోచ్చి వడ్డించుమని శ్రీహరిని పిలుచుచుండిరి. అప్పుడు ఆయన వారిని చూచి అమృతము మరి పొదనియు వారు లేచిపోవచ్చుననియు వారితో చెప్పగా శ్రీహరిని నిష్కరవాక్యము లాడుటకు మొదలుపెట్టి యిట్లనిరి. ఓ హరీ ! నిన్ను మేము నమ్మినను మీకు విశ్వాసము లేక

పోయెను. నీకు మేము ఏమి అపకారము చేసితిమి ? నీ సెలవు ప్రకారము చాల శ్రమపడి సముద్రము తరచితిమి. అందు దొరకిన పదార్థములు దేవతలతో పాటు మాకును సమముగా పంచక పోతివి సరేకదా ! అమృతమైనను మా కియ్యక సుర ఇచ్చితివి. ఇది నీకు ధర్మమా ? వారును మేమును అన్నదమ్ములము. మాలో మాకులేని భేదబుద్ధి నీకేల గలిగెను. మేము కశ్యప బ్రహ్మ కుమాళ్ళవై, వేదాధ్యయనము నిత్యాగ్ని సోత్తములు, మంత్రజపములు చేయుచు నిష్కర్మమునను సంగతి తెలిసియు, మాకు సుర ఇచ్చి జాతి చెడగొట్టితివి. మాంగ నొకడైన రాహువు కక్కుర్తిపడి నీ పక్షపాతిబుద్ధి తెలిసియే కావచ్చును. మారు దేవమున దేవతలతో కూర్చుండి యుండగా వానికి అమృతమిచ్చి తిన్నచోటనే వానిని సంహరించితివి. ఇది నీకు శుభమా ? ఈపనులవలన నీసమబుద్ధి, న్యాయము, సర్వజ్ఞత్వము, మాకు బాధపడినవి. ఇదివరకు మే మందరము నీ యందు, భక్తి భయము గౌరవము కలిగి మా సంస్కృతి ముందు నీకు నమస్కరించుచుంటిమి. ఇంకటితో తెలిసెను. ఇకను నిన్ను నమ్మము. మరియు నీకు భయపడము. ఇదిగో నీతో యుద్ధము చేయుచున్నాము. సిద్ధముగానుండుము. అని రాక్షసులందరును ఒక్కమారుగా శ్రీహరిపై బాణవర్షము కురిపింప నారంభించిరి. అది చూచి దేవతలందరు శ్రీహరి పక్షమున రాక్షసులతో తలపడిరి. వారు తమ వాహనములపై నుండి

ఉభయపక్షములవారును ఘోరమైన యుద్ధముచేసిరి. కొంత కాలములో బలిచక్రవర్తి మూర్ఛితుడయ్యెను. అతని పక్షము ననున్న రాక్షసులు అందరు చచ్చిరి. మిగిలియున్న కొంచెము మంది కొండగుహలలోనికి అడవులకు పారిపోయి దాగుండిరి. యుద్ధము ముగిసెను.

ఇది అంతమైన తరువాతి, వాసుని పిలిచి రక్షిహారములు మొదలుగు గొప్ప ఒహుచూనములిచ్చి తన నిజనివాసమునకు పంపిరి. అతడు ఎప్పుడైనా భూ భారమును నహింపగా శ్రీహరి తన కూర్మరూపమును సహించెను. మిగిలిన అమృతమును ఇంద్రునికిచ్చి దానిని జాగ్రత్తిపరుచుమని బ్రహ్మ చెప్పగా, ఆయన దానిని రహస్యమైన స్థలమున భద్రపరిచి అచ్చట గంధర్వులను కాంచెను. పిమ్మట నేవతలందరును తమ వాహనముల నెక్కి త్రిమూర్తులతో కూడి వైకుంఠమునకు పోయి శ్రీహరికి శ్రీమహాక్షుని వివాహముచేసి అచ్చట కొంతకాలము వినోదము లనుభవించి శ్రీహరిచే సత్కారములనుపొంది, సెలవు తీసికొని, వారి నిజనివాసములకు వేంచేసిరి.

ఇందు యుద్ధభాగము క్లుప్తపరచబడ్డది.

రాక్షసులు తిరిగి వృద్ధిపొందుట.

కశ్యపబ్రహ్మ ఈ యుద్ధమునందు తన పుత్రులైన రాక్షసులు నశించుట చూచి మిగుల దుఃఖించి మరి దేవతలతో కలియక ఇంటికి పోయి భార్యలతో ఈ సమాచార మంతయు

చెప్పగా రాక్షసమాతయైన దితి, మిగుల శోకించి దేవతలకు శాపమిచ్చుటకు సిద్ధపడగా కశ్యపుడు ఆమె చెయ్యి బట్టికొని వారి వలన నేరము లేదనియు రాక్షసులే ముందు యుద్ధమునకు సిద్ధపడి రనియు చెప్పి ఆమెను వారించెను. మరియు యీ గర్భమున ఇద్దరు కుమారులు స్వర్గలో కలుగుదురనియు వారిని మూడులోకములలో ఎవరును జయింపలేరనియు వారు త్రిమూర్తులకుకూడ అజేయులగుదురనియు చెప్పెను. అందు కామె సంతోషించెను. అది ఋషులు సురాసురులకు విరోధము కలిగెను. శ్రీహరి అసురులకు విరోధిగానుండి వారిని సంహరించుచు సురల పక్షమున నుండుటచే దైత్యాది యని పేరు పొందెను.

కూర్మపురాణము సమాప్తము

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము

వ రా హ పు రాణ ము .

సూర్యవంశము.

సూర్యునికి సంజ్ఞ, పద్మిని, ప్రభ, ఛాయ అని నలుగురు భార్యలు. సంజ్ఞకు వారిలో నైవస్వశ్రమనువు పుట్టెను. పద్మిని గర్భమందు కేవలము, యముడు అను ఇద్దరుకొడుకులును, యమియను కన్యక ముపుట్టిరి. ఛాయకు సావర్ణిమనువు, సవతి, విష్ణు అను ఇరువురు కన్యకలు పుట్టిరి. తరువాత శనైశ్చరుడు పుట్టెను. ప్రభయనుభార్యకు ప్రభాతుడు పుట్టెను. వీరిలో నైవస్వశ్రమనువుకు తొమ్మిండు కుమారులు కలిగిరి. వారిలో జ్యేష్ఠుడు ఇత్వాకుడు. ఇతనికి పదిహేనుగురు పుత్రులు. వారిలో మొదటి వాడు వికుక్షి. ఇతనికి కాకుత్స్థుడని పేరు. వీనికిమారుడు వృథుచక్రవర్తి. వీనికివిశ్వకుడు, వీనికి ఆర్ద్రకుడు, వీనికియువనాశ్వకు పుట్టిరి. ఇతడు కుమారుడు కలుగుటకొరకు తపస్సు చేయుటకై గోకర్ణతీర్థమునకు వెళ్లగా అచ్చట గౌతమమహర్షి తపస్సు చేయుచుండెను. ఆయనకు ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేసి, నాకెల్ల పుత్రులు గలుగుదురిని అడుగగా “శ్రీమన్నారాయణుని సేవించిన ధర్మాత్ముడైన కొడుకుపుట్టును” అనెను. అట్లు చేయగా ఒకపుత్రుడు కలిగెను. వానికి శ్రవంతుడని పేరు. ఇతను శ్రమంతియను పేరుగల గొప్ప పట్టణము కట్టెను. వానికి

బృహదశ్వడును, వీనికి కువల యాశ్వడును పుట్టిరి. ఈయన దుంధులిను పేరుగల రాక్షసుని చంపుటచేత దుంధుమాగుడను పేరు సార్థకమయ్యెను. కువలయాశ్వనికి ముగ్గురు కొడుకులు వారిలో పెద్దవాడగు బృహదశ్వడు రాజయ్యెను. వానికప్రమోదుడు, ఇనికి హర్యశ్వడు, వీనికి నికంభుడు, వీనికి సంహితాశ్వడు, వీనికి కుశాశ్వడు, అరుణాశ్వడు పుట్టిరి. వీరిలో రెండవవానికి యువనాశ్వడు కలిగెను. ఇతడు ఇంద్రునితో సమానమైన పరాక్రమవంతుడై వారు యజ్ఞముచేసి, మాంధాతయను మిక్కిలి విష్ణుభక్తగల కుమారుని కనెను. మాంధాతకు సమాఖ్య ముగ్గురిలో పెద్దవాడగు అంబరీషుడు రాజయ్యెను. వానికి యువనాశ్వడు అనినికి వారితడు, అనినికి పురుగుత్సుడు, అతనికి అసమంద్యుడు, అనికిసంభూతి, అతనికిండుకు విష్ణుదర్శినుడు, అనికి అనరణ్యుడు, అనినికి బృహదశ్వడు, అనినికి హర్యశ్వడు జన్మించిరి. అతడు కర్దముడను ఋషిప్రసాదము వలన సూర్యునితో సమమైన నసుమనస్సు అను పుత్రుని కనెను.

వసుమనస్సు చరిత్రము.

వసుమనస్సుచక్రవర్తి సూర్యుని పూజించి వానివరము వలన త్రిధన్వుడను కుమారుని గనెను. దానశీలుడు మానశూరుడైన వసుమనస్సు దిగ్విజయముచేసి సమస్తరాజులను జయించి అశ్వమేధయాగము చేసెను. అందుకు ఎల్ల ఋషులను మునులను పిలిపించెను. అన్నము, ఉదకము ఇచ్చుటకు అనేక సత్ర

ములు పెట్టించెను. యజ్ఞము సమాప్తమైన తరువాత ఒక సభ చేసి అందున్న మునులను, ఋషులను చూచి వారితో ఇట్లనెను. “ఓ మహాపుణ్యులారా! మీరిందరు మహాజ్ఞానులు. మీకు విశదము గాని సంకతులుండవు. కావున నేనొక్క ప్రశ్న చేసెదను. నన్ను త్రమించి నాయందు కరుణించి నా సందేహము తీర్చుము. అది దేవనగా యజ్ఞము, తపస్సు, సన్యాసము, ఈ మూర్తియొక్క ప్రధానమైనది. యేదో సెలవిడు. ఆమాటలు విని భవానిని కలయినచో నసిష్ఠమహాఋషి లేచి యిట్లు చెప్పెను. “ఓ రాజా! నినుము. నాలుగు వేదములు చదివి వినాహమై సంసారమునందు ప్రవేశించి కుమారుని గని యజ్ఞచూగములు చేసి పనవాసివై తపస్సుచేసి యోగచూర్ణమున శరీరము విడచి వైకుంఠమును పొందవలెను.

పుస్త్ర్యమహాముని యిట్లనెను. “ఓ రాజా! యజ్ఞచూగములందు దేవతలు నారాధించి మహాయోగివై తపస్సుచేసి శ్రీహరిని స్మరించుచి సంసారమును విడచి సన్యాసివి కావలెను.”

పుస్త్ర్యమహాముని ఇట్లుపలికెను “ఓ రాజా వినుము. ఘోరతపస్సు వలన పురాణపురుషోత్తముడైన శ్రీహరిని తృప్తి పరచిన ముక్తిపొందుదువు. ఈ సంసారములో మరల పుట్టవు?

జమదగ్ని మహాముని యిట్లనెను. “ఓహో రాజా! సర్వాంతర్యామియు సర్వేశ్వరుడనైన ఒగడిశ్వరుని యోగచూర్ణమున దర్శించుటకన్న అధికమేమున్నది.

విశ్వానిత్రుడు ఇట్లనెను. “రాజా ! విరుము. అనంత మహిమ, అనంతశక్తి గలిగి అగ్నిస్వరూపుడగు శ్రీమహా రుద్రుని మంత్రము జపించి యోగాసనమున మూలకమలమును స్థాపించి తపస్సు చేసిన చతుర్వర్ణములు అనగా ధర్మ, అర్థ, కామ, మోక్షములు కలుగును. యజ్ఞములు, యాగములు, దేవ పూజలు ఎందుకు ?

భరద్వాజమహాముని యిట్లనెను. “ఓ మహారాజా ! శ్రీ నాను దేవుని పాదపద్మములయందు భక్తి యుంచవలెను. యజ్ఞము యాగము, తపస్సులు ఏమిచేయుచున్నను, ఆశ్రీహరి పాదపద్మ ములనే ధ్యానించుచుండవలెను. అంతకంటె భగవద్భజన ఏమి ముఖ్యమోదు.

అత్రిమహాముని యిట్లు చెప్పెను. “ఓ నగేశ్వరా ! విరుము. ఈ జగత్తును సృష్టించునట్టియు, బ్రహ్మకు సంక్రియై నట్టియు, ఆనందస్వరూపుని ఘోరమైన తపస్సువలన ఆరాధించుము. ఇంతకంటె మేలు చేయునది వేరలేదు.”

గౌతమమహాముని యిట్లనెను. “ఓ మహిషాసూరి ! విరుము. ఆదిమధ్యాంతరహితుడగు ఆది విర్బాణ్ణ పూజకంటె అధికమేము న్నది. ఆయనయే జగత్తులకు కర్త !

కశ్యప బ్రహ్మ ఇట్లు చెప్పెను. “ఓ మహారాజా ! దేవ దేవ మహాదేవుడును, దేవాది దేవుడైన శంభుని నేనించిన సర్వము లభించును.”

క్రతుఋషి యిట్లు పలికెను. “ ఓ నరాధిపా ! వినుము. వేదములు చదివి, యజ్ఞములు చేసి, కుమారుని కని, తపస్సు చేశ కుఋమును పవిత్రముచేసి, యోగసూర్తమున శరీరమును విడచి, వైకుంఠము చేరవలెను అని వేదములలోను, పురాణము లులోను చెప్పబడినది.

ఆచక్రవర్తి అందఱు చెప్పినదివిని నారిని సన్నిహించిన పిమ్మట తన కుమారుని పిలిచి రాజ్యభారము వాని కొప్పగించి ధర్మముగా పాలించుమనిచెప్పి, ఈవిశ్రాంతియుములువిడచి హిమాలయ పార్వతమున నున్న దేవగాననమున ప్రవేశించి, దుంపలు, ఫలములు తీసుచు పంచేంద్రియములను నిగ్రహించి, గాయత్రి జపించుచు నూరు సంవత్సరములు కాగా బ్రహ్మవ్రత్య త్తమై వరమడుగుమనెను. అప్పుడు ఆరాజ సమాధి నాలించి లేచి, ప్రదక్షిణ సమస్కారములు చేసి యిట్లనెను. “ గాయత్రిని జపించుటకు నాకు మరి నూరు సంవత్సరములు ఆయువునిమ్ము” అనియడుగఅట్లే ఇచ్చితినినిబ్రహ్మఅంశార్థానమయ్యెను. ఆరాజమరి నూరు సంవత్సరములు నివస్సు చేయగా అర్ధనారీశ్వరుడు కర్కశ మిచ్చెను. వానిని పార్థింబి మరి నూరు సంవత్సరములు గాయత్రి జపించుటకు ఆయువు వృద్ధిచేయుమని కోరగా అట్లే ఇచ్చితి నని ఆయన నెడలెను. పిమ్మట మరి నూరుసంవత్సరములు గాయత్రీ మంత్రజపము చేయగా లక్ష్మీయై కుడై శ్రీ మహావిష్ణువు అంశరాశమున నుండి యిట్లు

నెను. “ఓ వత్సా! వర మడుగుము. నీ లెపమునకు మోచ్చితిని” మీ రెనరో నాకు తెలియదు. మీరు నాకు కనబడలేదు. అట్టి మీరు నాకెట్లు వరమిచ్చెదరు ” అనగా శ్రీహరి యిట్లనెను. “ఓ వత్సా నానూవమెట్లు నీకు కనబడును? యోగులకే అగోచరము. నీకు మరి ఆయువులేదు. శివుడు నీకిచ్చిన నూరునాళ్లరములు ముగిసెను. ” అనగా వాచిష్ఠ్య సంవాదము జరిగెను.

రాజు :—ఆయువు లేకున్న యముడు నన్ను ఎట్లు ప్రతికండియున్నాడు ?

శ్రీహరి :—నియందు ధర్మబుద్ధి యున్నది. ధర్మముగల ప్రాణులను యముడు సంహరింపడు.

రాజు :—ధర్మముగల ప్రాణులు చనిపోయిన పిమ్మట యెక్కడికి పోవుదురు ?

శ్రీహరి :—యజ్ఞములు, యాగములు చేసినవారు స్వర్గమున దేవతలతో నుందురు. బ్రహ్మజ్ఞానము కలిగి తపస్సు చేసినవారు బ్రాహ్మణులై బ్రహ్మలోకమునుపొందుదురు. యోగమును సాధించినవారైన కైలాసమునకు పోవుదురు.

రాజు :—తిరుగ భూమియందు జన్మింపనివా రెట్టివారు?

శ్రీహరి :—నాభ కులైన బ్రహ్మజ్ఞానులు తిరిగి జన్మింపక ముక్త నొందుదురు.

రాజు :—భక్తుల లక్షణములు ఎట్టివి ? జనులు పర బ్రహ్మనెట్లు చూడగలరు ?

శ్రీహరి:—ఏకాక్షరమంత్రమును జపించువారు నాగూపముచూడగలరు. చూచినవారికి చావుబుట్టకలుండవు. భక్తుల లక్షణములు విచుము. నా భక్తులు నావేరు విడువరు. రాగ ముద్వేషము వారి కుండవు. వారిని నేను విడచియుండను. వారికొరకే చక్రమును పట్టియుందును.

రాజు:—నేను ఇప్పుడు ఏమి చేయగలను? బ్రహ్మజ్ఞానమును సాధించుటకు నాకు మరి ఆయువులేదుగదా? మీరు ఇంకెట్లుపడి నాయొద్దకు వలవచ్చితిరి? ఎక్కడనుండి నచ్చితిరో అచ్చటికి వెళ్ళును.

శ్రీహరి:—ఓరాజా! వినుము. నీకు బ్రహ్మజ్ఞానమును ఇచ్చుచున్నాను. బ్రహ్మజ్ఞానమును సాధించుము. మరియొక సంవత్సరము నీకు ఆయువుఇచ్చుచున్నాను. జ్ఞానమకలిగిననీవునా రూపమునునీయందేచూడగలవు. ఏకాక్షర మంత్రము నీ కుపదేశించెదను. దానినిహృదయమందు జపించుము. నేనుపోయెదను. విమ్మట ఆరాజు ఆ మంత్రమును ఆరు చక్రములయందు జపించి త్రిగుణములనునశింపజేసిశంఖ,చక్ర,గదాపద్మములుచేతులందును, వక్షమునందు లక్ష్మీయొక్కొస్తభమణియుగల పరబ్రహ్మనునర్శించి, తన తేజమును వానితేజస్సుతోకలిసి, జననమరణములను జయించుముక్తి పొందెనట. గాయత్రీ మంత్రప్రభావము ఎట్టిదో చూచితిరా? వసుమనమ్మ కుమారుడైన త్రిధన్వకు ధర్మముగా పరిపాలించుచు తన వ్రజలు ధర్మము తప్పకుండ సంచరించు

నట్లు చెయుచుండెను. వాని కొడుకు పేరు త్రయ్యామరణుడు. వానికొడుకు స్యవ్రతుడు. స్యవ్రతుని కొడుకు హరిశ్చంద్రుడు. ఇతడే భార్యను విక్రయించి యజ్ఞదక్షిణకొరకు ధనము విశ్వామిత్రుని కచ్చినవాడు. ఇతని కుమారుడు లోహితాస్యుడు. వీని కుమారుడు దుంధువు. వీని కొడుకు విజయుడు. వీనికి కారుకడు, వీనికి కమ్మకుడు, వీనికి బాహువు, బాహువునకు సగరుడు పుట్టిరి. ఈసగరునికి ప్రభ, భానుమతియనియిద్దరు భార్యలు. అతిడు అగ్ని దేవు నారాధించి ప్రభయందు అరువదివేలమంది కుమాళ్ళను భానుమతియందు అసమంజడను ఒక కుమారుని కనెను. అసమంజనికి అంశుమంతుడను పేరును పుట్టెను. వానికి దిలీప చక్రవర్తి కుమారుడయ్యెను. దిలీపునికి భగీరథుడు పుట్టి గంగానదిని భూలోకమునకు తెచ్చెను. భగీరథునికి శుత్రుడు అతనికి నాభాగుడు, అతనికి సింధుద్వీపుడు, అతనికి అయతాయువు, అతనికి ఋతుపర్ణుడు, అతనికి సుదాసుడు అను మిగుల ధర్మాత్ముడైన చక్రవర్తి పుట్టెను. అతనికి కల్మాషపాదుడు, అతనికి అశ్వకుడు పుట్టెను. అతని భార్యలయిన ఉత్కిశయందు మూలకుడు పుట్టి పరిశురాముని భయమువలన అడు వేషముతో అడవికి పారిపోయెను. అందుచేత అతనికి నారీకవచుడని పేరు వచ్చెను. వానికి శశరథుడు, అతనికి ఇలబిలుడు, వానికి బృహద్వర్మ వానికి విశ్వసహుడు, అతనికి ఖట్వాంగుడు, అతనికి దీర్ఘ బాహుడు అతనికి రఘుమహారాజు, అతనికి అజమహారాజు, అతనికి దశరథ మహారాజు పుట్టిరి.

దశరథమహారాజు సంతతి.

దశరథునకు కౌసల్య, కైక, సుమిత్రలను ముగ్గురు భార్యలు. అందు కౌసల్యకు శ్రీరాములు, కైకకు భరతుడు, సుమిత్రకు లక్ష్మణ, శత్రుఘ్నులు పుట్టిరి. ఇందు రామునికి లవ, కుశులను ఇద్దరు కొడుకులు. కుశ నకు అతిథి, వానికినిషధుడు, నిషధునకు నలుడును చక్రవర్తి, అతనికి నభుడు, అతనికి పుండరీకాక్షుడు వీనికి త్తేమధన్వుడు వానికి దేవానకుడు వానికి అహీనగుడు వానికి మహాస్వానుడు వానికి చంద్రావలోకుడు వానికి తారావీతుడు వానికి చంద్రగిరి వానికి భానువిత్తుడు వానికి శ్రుతాయుక్త పుట్టిరి. వీరందరికి ఇట్వోకువంశజులని పేరు.

జయధ్వజుని చరిత్రము.

వైవస్వత మనువు కుమార్తెయైన ఇశావతి కుమారుడు పుగూరపుడు. ఇతను గొప్పచక్రవర్తియై భూలోకమున నెవరికిని భయపడువాడు కాడు. అతడు అప్పరసయైన ఊర్విశివలన అర్గురు కొడుకులను కనెను. వారిలో మొదటివాడు ఆయువు. అతడు రాహువు కూతురును పెండ్లాడి అయిదుగురు పుత్రులను గనెను. పెద్దవాని పేరు సహుషుడు. వానికొడుకు యయాతి. అతడు శుక్రాచార్యుని కుమార్తెయైన దేవయానను, వృషపర్వుడను రాక్షసుని కుమార్తె శర్మిష్ఠను పెండ్లాడి వారియందు నలుగురు కుమార్తెనుకని వారికి తనరాజ్యమును వంచియిచ్చెను. వారిలో యదువు కుమారుడు సహస్రజిత్తు. వానికి శత్రుజిత్తు, ఆతనికి.

హైహయము పుట్టి ప్రజలకు బాగుగా పాలించుచుండెను. అతనికి వేణుహయము పుట్టి పెద్దవాడైన నరువాత కుమారునికి రాజ్యమిచ్చి, తాను యోగమార్గమున శరీరమును విడచి ముక్తి నొందెను.

ఈ హైహయుని వంశమునపుట్టినవాడు కృతపీఠ్యుడు. అతనికుమారుడు కార్తవీర్యార్జునుడు. అతడు పదునెనిమిది ద్వీపములు ఏలిన గొప్ప చక్రవర్తి. అతనితో సమానమైన వారు మూడు లోకములందు నెవరును లేరట. అతనిని పరశురాముడు యుద్ధమున చంపెను. ఈ కార్తవీర్యార్జునునికి సురధ్వజుడు, సూరశేనుడు, శూరకృష్ణుడు, దృష్టి, జయధ్వజుడు అను అయిదుగురు కొడుకులు. వీరు తండ్రితో సమానమైన బలము, చక్కదనము, గుణములు శస్త్రవిద్య యందలి నేర్పు గలవారై, మహావీరులు, మహావీరులని పేరు పొందిరి. తమ తండ్రి పాలించుచుండిన పట్టణమైన మహిష్మతీపురము నకు పెద్దవాడు రాజయ్యెను. తక్కిన నలుగురును అన్న సెలవు ప్రకారము వర్తించుచుండువారు. వీరిలో పెద్దవారు నలుగురు ఈశ్వరుని ఆరాధించి వాని నరమువలన గొప్పబలపరాక్రమములు గలవారైరి. చిన్నవాడైన జయధ్వజుడు ఈశ్వరుని సేవింపక విష్ణుభక్తుడై యుండెను. అది చూచి అన్నలు నలుగురు ఇట్లడిగిరి. “మన తండ్రితాతలు ఈశ్వర భక్తులై ఆయన వరము వలన బలపరాక్రమములు కలిగి గొప్ప కార్యములు చేసిరి. నీవు

శివుని విడచి విష్ణుభక్తుడవగుటకు కారణమేమి ? ధర్మచూర్ణము విడచి అధర్మమున ఏలవర్తించెదవు” అనగా “అన్నలారా ! వినుము. ఈజగత్తులకు కర్తయైన శ్రీజగన్నాథుడు వానిని సృష్టించుటకు తన రక్షారూపముచేసి బ్రహ్మయు, దానిని పాలించుటకు తన సత్త్వగుణముచేతి విష్ణువును, దానిని సంహరించుటకు తన తమో గుణముచేతి శివుడును, ఇట్లు మూడు రూపములు పొందెను. జగత్తులను పాలించువాడు విష్ణువు అయిన యంశచేతనే పుట్టినవారగుటచేత రాజులకు భూమిని పాలించు సమర్థత కలిగినది.

కాబట్టి రాజులు విష్ణువునే ఆరాధింపవలెను. ఆమాటలు విని వా రిట్లనిరి. “ఓ శమ్ముడా! వినుము. ఈజగత్తు అంతయు శివమయము. అదిడే కల్పాంశమున అంశయు నశింపజేయును. అతనిని సేవించువారికి ఏదికోరిన అది ఇచ్చును. మోక్షమును కోరువారికి శివక మోక్షమిచ్చును. ఆయన హిమ ఎవరికిని తెలియదు. కనుకనే నరలందరును ఎల్లప్పుడు అతనిని సేవించెదరు.” వారి మాటలు విని జయధ్వజుడు ఇట్లు చెప్పెను. “అన్నలారా ! ఎందుకు ఇట్లు చెప్పెదరు ? జగత్తుకు అధికారి శ్రీవనమాలి. అతడే మోక్షదాతయని యందురు. వేద, శాస్త్ర, పురాణములందు రామ, గోవింద, శ్రీకృష్ణ, శ్రీహరి, మురారి, ఈ సంసారసముద్రమును తరింపజేయుమని ప్రార్థించుట కానంబడుచున్నది. దేవతలు శ్రీహరిని భజించి చావులేనివారైరి.

రాక్షసులు శివుని నేవించి యముని యింటికి పోవుచున్నారు హరిభక్తులు మోక్షమును పొందుదురు. శివభక్తులు భూమి యందు పుట్టుచున్నారు.”

ఈ మాటలు విని అతని అన్నలు ఇట్లనిరి. “తమ్ముడా! మహాఋషులు చెప్పినది వింటివా! తన కులధర్మమే తనకు మోక్ష కారణమనిరి. మన తండ్రియైన కార్తవీర్యార్జునుడు ఏ మార్గమున నడచెనో అదే మనస్వధర్మము. ఆ మార్గము విడచి వేరు మార్గమున ఏల నడచెదవు. ఆ శివుని నేవించియేగదా మన తండ్రి వదు నెనిమిది ద్వీపములను జయించెను. మహా వీరుడైన రావణుని సంధించెను. ఇరువది యొక్కమూరు పరశురాముని ఓడించెను.” అది విని తమ్ము డిట్లు చెప్పెను. “మన తండ్రిని పరశురాములు శివుని వరము వలన చంపలేక విష్ణుని నేవించి ఆయన విల్లును పొంది దానితో చంపెను. కనుకనే వె కంతము పొందెను.”

ము ను ల న భ .

ఇట్లు వాదించినతరువాత మునులను ఋషులను పిలిపించి సభచేసి యీ సంగతి స్థిరపరుపుమని పెద్దవాడును రాజును అయిన సూరనేనుడు అడిగెను. అప్పుడా రాజు దూతలను పంపి పిలిపించగా వసిష్ఠుడు, మార్కండేయులు, పరాశరుడు, కశ్యపుడు, శక్తి, అగస్త్యుడు, శాతముడు, దేవలుడు, క్రతువు, వ్యాసుడు, మొదలగువారు తమ ముఖ్య శిష్యులతో సభకు

వచ్చిరి. వారికి అర్ఘ్య సాద్యము లిచ్చి పూజించి రాజు వారితో ఇట్లనెను. “ఓ మహాత్ములారా ! మీరు పంశితులు. బ్రహ్మతో సమానులు. మా విచారమును తిర్ప్పడు. మేము మువ్వగము శివుని సేవించుట వంచితని అందుము. మా తమ్ముడు జయ ధ్వజుడు శ్రీహరి సేవయే మఃఖ్యమనియు ఇతరులను పూజించుట మన ఘోషము పోననియు వాదించుచున్నాడు. మీరు నిశ్చయించుడు.”

అందు పై ని సభ వారందరు కొంతసేపు ఆలోచించుకొని తుదకువారిలో నసిష్ఠుడు ఇట్లు చెప్పెను. “ఓ రాజా ! వినుము. బ్రహ్మ వాక్యము ఎవరు తిప్పివగలరు ? రాజులకు విష్ణువు ; బ్రాహ్మణులకు ఇందుగ్రీడు, బ్రహ్మ, రుద్రగ్రీడు, సూర్యుడు, అగ్ని ; దేవతలకు శ్రీమన్నారాయణుండు ; దానవులకు మహాదేవుడు ; యక్ష గంధర్వులకు చంద్రుడు ; విద్యాధరులకు సునంద ; సిద్ధులకు శ్రీహరి ; కన్నరులకు పార్వతి ; ఋషులకు బ్రహ్మ- ఈశ్వరుడు ; స్త్రీలకు ఉమాదేవి ; గృహస్థులకు సూర్యుడు- విష్ణువు- శివుడు ; బ్రహ్మచారులకు బ్రహ్మ ; సన్యాసులకు సూర్యుడు ; యతులకు మహేశ్వరుడు ; భూతములకు రుద్రుడు ; కూష్మాండ గణములకు వినాయకుడు ; అందరికిని గణపతి యిష్టదేవత. ఎవరి మనస్సు ఎవరిని ప్రేమించునో వారికి వారే యిష్టదేవతగా ఎంచవలెను. మనస్సే మూలము. అందరి కంటె శ్రీమన్నారాయణుడు శ్రేష్ఠుడు.”

వారు సెలవిచ్చిన సంగతులు విని, వారిని తగిన మర్యాదలు చేసిరి. వారును చాల సంతోషించి వారి నిజ నివాసములకు వెళ్ళిరి. పిమ్మట సోదరులు నలుగురును కైలాసమునకు వెళ్ళి శివుని సేవించి నరములు పొంది, మహా బల పరాక్రమములు కలవారై నలుదిక్కులను జయించి నలుగురును రాజ్యాలై భూమిని బాగుగా పాలించిరి.

జయధ్వజుడు సీత్యమును శ్రీహరియందు భక్తిగలవాడై శ్రీహరి ప్రతిమను పోడశోపచారములచే పూజించి ధ్యానించి జపించు చుండెను. ఇట్లుండ శ్రీహరి భక్తపరాయణుండు గావున కరుణించి గరుడ వాహనా రూఢుండై అతనికి దర్శనమిచ్చెను. అప్పుడొక ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేసి పలు విధముల స్తోత్రములుచేసి చేతులు జోడించి యిట్లనెను. “మహాప్రభూ ! జన్మజన్మాంతరముల యందును నీదాసుడుగా ననుగ్రహింపుము” అనగా శ్రీహరి యిట్లనియెను. ఓభక్త శిఖామణి ! ఈ జన్మమందు కొంతకాలము సుఖించి, తిరిగి గొప్ప చక్రవర్తివై పుట్టి మరలప్రజలచే పూజింపబడుచు ఇట్లీ ఏడు జన్మములెత్తి తుదకు మోక్షము పొందుదువు. ఈజన్మయందులక్ష్మి నీయింటనుండును. వీరుడ నని ప్రఖ్యాతి పొందుదువు. దేవదానవులైనను నిన్ను జయింపలేరు. ముగ్ధోకములు నిముసముతో తిరుగగలవు. నీకు అడ్డులేదు. నీశరీరము వజ్రముకంటెకఠినమగును. ఏయస్త్రములు వీకు నాటవు” అని కవచము ఒకటి యిచ్చి శ్రీహరి వెడలెను.

పరశురామునితో యుద్ధము చేసి శూరసేనుడు

మొదలగువారు ఓడుట.

శూరసేనుడు మొదలగు నలుగురు అన్నదమ్ములు, ఒక నాడు సభచేసి తమ క్రింది సామంతరాజులను పిలిపించి వానితో ఇట్లు చెప్పిరి. “ఓసభాసదులారా! మా తండ్రి కార్తవీర్యార్జున మహారాజువంటి ధర్మాత్ములు లేరు. ఆయన బలమునందు మేరువుతోను, అస్త్రవిద్యయందు విష్ణువుతోను, ధనమునంగు ఈశ్వరునితోను, పరోపకారము చేయుటయందు ఛైత్యుతోను, శత్రువులయెడల యమునితోను, ప్రతాపమునందు సూర్యునితోను, దానము చేయుట యందు శిబి చక్రవర్తితోను, యజ్ఞములు చేయుటయందు బలిచక్రవర్తితోను, దోషములను క్షమించుట యందు భూమితోను, పాండిత్యమునందు బృహస్పతితోను, నీతిశాస్త్రమందు శుక్రునితోను, మాయను తెలిసికొనుటయందు మాయదైత్యునితోను, బుద్ధియందు బ్రహ్మతోను, సమూహుడై యుండెను. అట్టివానిని పరశురాముడను ఒక బ్రాహ్మణుడు చంపెను. కాలము ప్రతికూలమై నప్పుడు విపరీతములు జరుగుచుండునుగదా?” ఈ మాటలు విని మగధ దేశపురాజైన బృహద్ద్యజుడు ఇట్లనెను. “మీ తండ్రిగారు అడవికి వేటకు వెళ్ళి గొప్ప స్వర్ణముచే తిసిరి తన వెంట వచ్చిన రాణువును, తానును హను శ్రమపడి ఆరాత్రి భోజనము లేక మరునాడు జమదగ్ని మహాముని ఆశ్రమమునకు వెళ్ళగా ఆయన హను

మర్యాదచేసి విందుచేయగా సంతోషించి అశని కామధేనువును
అడుగగా ఇయ్యనందున బలవంతముగా తీసికొని పోవుటకు
ప్రయత్నించెను. అప్పుడా పనితో యుద్ధము చేసి అశనిని
చంపెను. ఆవగసాధిందుటకు ఆయన కుమారుడైన పరశురా
ముడు మీరిండ్రిని చంపెను. ఇందు శత్రువుమున్నది!”

ఆమాటలు విని శూరనేనుడు ఇట్లు ప్రత్యుత్తరము
చెప్పెను. రాజ్యములో ప్రజులవద్దనుంచి గోవులుగాని, స్త్రీనిగాని
రక్షణమునుగాని, బలనంజముగానైన తీసికొనుట రాజనీతియేగగా.
అందువలన అశనికి దోషము లేదు. ఈ పరశురాముడు మాత్రం
క్షిణే గాక ప్రపంచములోని రాజుల నందరిని ఇరువదియొక్క
మాగు వెదకి వెదకి చంపెను. గర్భిణీ స్త్రీను నారి కడుపులోని
పిల్లలను కూడ చంపెను. కావున ఆబ్రాహ్మణుడు మన రాచ
కులమునకే వైరి. శంక్షియొక్క శత్రువును సాధింపని కొడుకు
లుండి పనియేమి? కనుక నీనాశనితో యుద్ధమునకు పోవుటకు
సిద్ధముగానున్నాను. మీరందరునాకును హాయిలు కావలెను. అని
చెప్పగా రాజులందరును విని మనమందరము కలియకపోవుట చేతనే
అతడు అందరిని ప్రత్యేకముగా వధింపగలిగెను. ఇప్పుడు మన
మందరమును కలిసి యుద్ధముచేసి అశనిని చంపుదము. అని
అందరును శమ తమ సైన్యముల ప్రోగు జేసి ఆయనతో ఘోర
యుద్ధము చేసినను భాములేనందున బ్రహ్మాస్త్రము ప్రయో
గింపగా తిరిగిపరశురాములు బ్రహ్మాస్త్రము వేసెను. ఆ రెండు

అస్త్రములును అంశరాశమున యుద్ధము చేయు చుండగా బ్రహ్మ చూచి మహా ప్రళయము సంభవించు నని శలంచి అచ్చటికి నచ్చి వారి వాని కోపమును చూచి విడిపించి బ్రహ్మ శన నివాసమునకు పోయెను. పిమ్మట శూరసేనాదులు కఠినయుద్ధము చేసిరి గాని పరశురామునిచే మూర్ఛితులైరి. అప్పుడు వారి పక్షమున నుగిలిన రాజులు జయధ్వజుని శరణు వొచ్చిరి. అశదు యుద్ధమునకు సిద్ధపడెను.

జయధ్వజుడు పరశురాముని ఓడించుట.

జయధ్వజుడు పరశురాముని పరశురాముని యెదుటికి నిలికొని పోమ్మని పరశురాముని సారథితో చెప్పి గజవ్యూహము పన్ని శత్రువులు అందు ప్రవేశించుటకు వీలులేకుండ చేసెను. అది చూచి పరశువు చెట్టి రాముడు యుద్ధమునకు సిద్ధపడెను. ఘోరముగా యుద్ధము జరిగెను. రక్తము ఏరులుగా ప్రవహించెను. దానిని త్రాగుటకు భూతములు సంతోషించెను. అప్పుడు జయధ్వజుడు పరశురామునితో తలపడి ఒకరి నొకరు నిందించుకొనుచు వాదించిరి. అప్పుడు జయధ్వజుని చంపుటకు పరశురాముడు పరశురాముని జంపుటకు జయధ్వజుడును పండెములు వేసిరి. పరశురాముడు దేవిని ప్రార్థించి శక్తిని, జయధ్వజుడు విష్ణుప్రసాదము వలన చక్రమును పొందెను. త్రిమూర్తులు దేవతలు తమ విసూనములపై అంతరిక్షమున నుండి చూచు చుండిరి. జయధ్వజుడు చక్రమును, పరశురాముడు

శక్తిని ఒండొరులపై ప్రయోగించిరి. చక్రము శక్తినిముక్కలుగా
దునిమెను. దేవతలు రాజును మెచ్చిరి. జయధ్వజుడు శాశ్వ-
తాస్త్రము నేసి అశని చేతులు కాళ్లు కట్టివేసెను. అప్పుడు
జయధ్వజుడు రథము దిగి పరశురాముని యెత్తి తీసికొనిపోయి
తన రథముమీద నుంచుకొని జయభేరిని మ్రోగించుచుపోవుచుం-
డుట పైనున్న భృగుమహాముని చూచి రథము మీదికి రాగా
రాజు అతనిని పూజించి నమస్కరించి యేల విచ్చేసితి రని యడు-
గగా, ఆయిన యిట్లు చెప్పెను. “రాజా వీనిని విడువుము.
ఇతడే నా మనుమడు. జగదేకవీరుడు. విష్ణువు అనతారమై
పుట్టి దుష్టసంహారము చేసెను. నీకు తప్ప వీనిని కట్టుటకు మరి
సమర్థులెవరు ? నీవు పరమభక్తుడవు గనుక ఇతనిని కట్టగలిగితివి.
కట్లు విప్పి విడిచి పెట్టుము.” అనగా రాజు ఇట్లనెను
“నాతో యుద్ధమందు ఓడిన అస్త్రములను విడచి బా-
హ్యణవృత్తి అవలంబించెద నని పంచము వేసెను. అట్లు
ముని వృత్తిని బ్రతుకు మనుము” అనగా భృగు
మహర్షి యిట్లనెను. “నీవు వాని మదము అణచితివి. కేటినుండి
తెవన్ను చేసికొనును” అన విని జయధ్వజుడు లేచి పరశురా-
మునికి ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేసి పాదములకు పూజించి
క్షమింపు డని వేడెను. పరశురాముడు సంతోషించి శపథనము
నకు పోయెను. రాజు లండరును శమ ఇండ్లకు పోయిరి. శివరి
నేనుని సోదరులు తమ తమ రాజ్యములకు పోయిరి. ఇట్లు
జయధ్వజుడు రాజాధిరాజయ్యెను.

విదేహ దైత్యుని తవస్సు దిగ్విజయము.

కశ్యపునికి దుంధు అను రాక్షసుడు పుట్టి గొప్ప బలవంతుడు కాగా శ్రీహరి త్రివిక్రముడై వానిని చంపెను. వీని కుమారుడు దంభుడు వీనికి కుంభుడు, వీనికి జంభుడు, పుట్టెను. ఇందుగ్గు వానిని చంపి జంభుఁడేని యను పేరు పొందెను. వీని కొడుకు విజృంభుడు. వీనికి కుజృంభుడు పుట్టెను. వీనికి ఇంద్రుడు భార్యుడు చుండెను. వీనికి కుదేహుడును, కుదేహునకు విదేహుడును పుట్టి శోభావతీ పట్టణమును పాలించు చుండెను. వీని మొదటి కన్యాకన్యని వంటి బుద్ధిబలము గల సుబుద్ధి యను మంత్రియుండెను. ఒకనాడు ఈ విదేహుడు నీన మంత్రితో గూడ విహరించుచు నందననమ నకు వెళ్ళెను. అచ్చట ఇందుగ్గు సభచేసి అవ్వరసు నాట్యము చూచుచుండెను. ఇందుగ్గుని చంపి వాని సంపద తీసికొండమని రాక్షసు డనగా వానిమంత్రి యిట్లనెను. “రాజేంద్రా! ఇందుగ్గు సామూహ్యుడు కాదు. ఇతడు మీ మంత్రుడయైన జంభాసురుని చంపెను. ఇతనికీమీరు జయింప తలంపు గలదేని బ్రహ్మను గురించి తవస్సు చేసి వరములు పొందవలెను.

ఆ నూటలు విని నీన రాజ్యము మంత్రికి బ్రవ్వగించి హిమాలయ పర్వత శ్రాంతమున గంగాతీరమునకు పోయి చాల కాలము గొప్ప తవస్సు నేయగా బ్రహ్మ పత్యక్షమై వరముడుగు మనెను. అప్పు డతడు ముల్లోకములకు తాను రాజు కావలె

ననియు నైన శరీరము వజ్రమువలె కఠినమై త్రిమూర్తుల ఆయుధములు గాని ఇందుని వజ్రాయుధము గాని నాటకుండ వాయుననియు ఎవరిచేయు గాని, అగ్ని, జలములందు గాని చావు లేకుండ నరము వేడెను. బ్రహ్మ ఆనాము అన్నియునిచ్చి తిరిగి పోవుచుండగ ఇందుకు నానిక కనబడి యందుంకి వచ్చుచున్నారని అడుగగా నిదేహరాక్షసుని మరణము వేకుండ వరము నిచ్చి వచ్చుచున్నా నని చెప్పెను. అది విని భయపడి ఎరిపనిచేసితివి! వాడు ఇక నన్ని బ్రతుకనియ్యడు కదా! అని చెప్పగా అయిన ను భయపడకుము. నాతో గమ్ము. శ్రీహరి యొద్దకు పోము. ఆ చూచి గాని ఉపాయము చెప్పును. ఇట్లని వాడు విష్ణుమూర్తియొద్దకు పోయి మునిచేసికొనగా విని మంచిను. మీ పూని రాసములకు పొండని తెలు బ్రాహ్మణ కూపమును ధరించి శ్రీహరి అవిదేహ రాక్షసుడు సంతోషముతో న ఇంటికి పోవు మార్గములో కాళ్ళు చెతులు సరిక పడిన వానివలె రిక్తము కారుచు పశియుండెను. వాని నారాక్షసుడు చూచి యెవరు నిపు? ఎందు కిచ్చట పశియున్నావనగా “ అయ్యా! నేనొక బ్రాహ్మణుడను. బ్రహ్మచు అచ్చి చాల శపస్సు చేసితిని. ఆయన నాకు ప్రవృత్తమయ్యెను. చావు లేకుండ నర ముగితిని ఇచ్చితినిని చెప్పి ఆయన పోయెను. పిమ్మట నేను ఇంటికి పోయి కావలసిన ధనము పట్టుకొని పీఠాటనముకై బయలుదేరితిని. ఈ త్రోవను పోవుచుండగా ఇద్దరు

దొంగలు నా ధనమంతయు తిసికొని నా చేతులు కాళ్లు నరికిరి. నాప్రాణములు పోవుచున్నవి. మరిమాటలాడజాలను.” అనుచు ప్రాణములు విడిచెను. అది చూచి ఆశ్చర్య వశి బ్రహ్మ వగము ఇంకేనా అని విచారించి తిరిగి అప్పు చేయుటకు పోయి మరి నేను వస్త్రములు వేపన్న చేతుగా బ్రహ్మ మహా ప్రయత్న మయ్యెను. అప్పు డా రాక్షసుడు తాను నిప్పుడు ఎవనిచేసి చచ్చునో చెప్పు మని ప్రార్థించెను. బ్రహ్మ చిరునవ్వు నవ్వి విష్ణు భక్తిగల ఒక గాజు పి. ఉపయోగస్య కాలమునందు చనిపోవునుచని చెప్పి పోయెను. విడేహుడు వేపన్న చాలించి ఇంటికి పోయి సన మంత్రితో జరిగిన దంతయు చెప్పగా విని యిట్లనెను. “నీవు మోసపోతివి. ఆ బ్రాహ్మణుడు నూ నూవియైన విష్ణువు. నీకు మొదట బ్రహ్మ ఇచ్చిన వరమే ముంచి” అది నీవు చెడగొట్టుకొంటివి. మరణము నీవే కోరుకొంటివి. అదివిని కోరించి ముందు శ్రీహరిని చూపెదను. ఈదాని ఇందునిపై పోదము అనెను. అట్లు కాదు. శ్రీహరి చాలముమ్రోహమున ఉండును. ముందు ఇంద్రలోకమునై కే పోద మని నమ గాకు నులు నందరిని పిలిపించి స్వర్గముపై ఎడెను. అంత ఇంద్రుడును అష్టదిక్పతులును కలిసి వానితో ఘోర యుద్ధము చేసిరిగాని ఓడిపోయిరి. ఇందుడు స్వర్గము విడిచి పారిపోయెను.

ఈసంగతి నారదుని నలన బ్రహ్మ విని వచ్చి ఆరాక్ష సునితో ఇట్లనెను. “ఓయీ ! నీవు జయించితివి. ఇంద్రుడు

ఓడెను. అశ్వుడు నీ దాసుడు. నీకేమి కావలెనో అది ఇచ్చును
 తీసికొని నీ పురింబునకు పోమ్ము ” అనిచెప్ప బ్రహ్మను జూచి
 దానవుడునమస్కరించి యిట్లనెను. “ఓ సితామహా ! మంచి
 మంచి రత్నములును, అప్పురసమును మంచిబట్టలను ఇప్పించుము.
 యముడు నాపట్టణమునైనను చూడకుండవలెను. నాపుర మందు
 ఎవరును రోగగ్రాహీతులు కాకూడదు. ఎవరును చావకూడదు.”
 అనివేడ అశ్వుడు కోరిన ప్రకారము అస్థియు నీయ్యగా
 రాక్షసుడు సంతోషముతో ఇంటికి పోయి సిమ్మట కైలాస
 ముపై దాకి వెడలెను.

ఆవార్త విని ఈశ్వరుడు కైలాసము విడచి ప్రమథ
 గణములతో కూడ పారిపోయెను. రాక్షసుడు వానికొరకు
 నలుదిక్కుల వెదకి యెందునుగానక కైలాసమును బ్రద్రలుకొట్టి
 పాడుచేయుటకు ప్రయత్నింపగా నీశ్వరుడు శ్రీహరినిశీలంచగా
 శ్రీహరి గరుడ వాహనాసూనుడై వచ్చెను. అంత హరి
 హరిలు కలిసి ప్రమథగణములతో కూడ ఆ విదేహ రాక్షసు
 నితో యుద్ధమును చాలకాలము జేసిరిగాని జయింపలేకపోయిరి.
 శ్రీహరి సుదర్శనమును, శివుడు త్రిశూలమును ప్రయోగించిన
 వాని దేహము కందడయ్యెను. అదిచూచి వారదృశ్యులైరి.
 అంత సుబుద్ధియను మంత్రి దానవరాజుతో ఇట్లు చెప్పెను.
 ‘మనము గెలిచితిమి. పాతాళమునకు పోదమురండు. ” అని
 పాతాళమునకు పోయి వాసుకి పట్టణము ప్రవేశింపగా అశ్వుడు

భయపడి శరణుజొచ్చి, మనీ సమర్పించెను. అంతటితో సంతోషించి భూలోకమును గెలుచుటకు పోయిరి.

జయధ్వజునిచే విదేహదైత్యుని వధ.

విదేహదైత్యుడు తన పట్టణమైన శోభావతి పురమున తన కోటలో నుండగా నారద మహాముని అతనియొద్దకు ఒక దినము పోయెను. వారిని పూజించి గౌరవించి ఇట్లు సంభాషించెను.

విదేహుడు:—మునివరా ! నేనుదుండి విచ్చేయుచున్నారు ?

నారదుడు:—రాజా ! స్వర్గమునుండి వచ్చుచున్నాను.

విదేహుడు:—అందలి సమాచారము లేని ?

నారదుడు:—సభలో నిండ్రుడు నిన్ను చాలాప్రశంస చేసెను. ముగ్ధోకములు జయించితి ననియు, హరి హరులను ఓడించితివనియు, వాసుకి కూడ శరణుజొచ్చెననియు, యముని కాలదండము కూడ నిన్నేమియు చేరలేకుండెననియు భూలోకమును జయించిన యెడల శ్రీహరికూడ నిన్ను గౌరవించుననియు చెప్పెను

విదేహుడు:—అన్నాడా ? నా దెబ్బ వానికి తెలిసినది.

నారదుడు:—నీవు భూలోక మేల తిరిగెదవు ?

విదే:—మరి యేమి చేయవలెను. ప్రపంచముదలి

రాజులను జయింపవలదా !

నార:—మాహిష్మతి పురమున నున్న కార్తవీర్యార్జునుని కొడుకు శూరసేనుడు మిక్కిలి ప్రతాపముగల చక్రవర్తి. అశ్వినీ ఓడించిన అందరు రాజులును వశులగుదురు. వారందఱును అశ్వినీ కిందివాడే ? ఇంతేకాక మరియొకరహస్యమున్నది.

విదే:— స్వామీ ! ఆ రహస్యమేమో చెప్పుడు.

నార:— అశ్వినీక యానన వంతురాలయిన చక్కని కుమార్తెయున్నది. ఉమా. లక్ష్మీ, సరస్వతులకన్నను ఆమె మిక్కిలి చక్కనిది. ముల్లోకములయందును అంత చక్కని స్త్రీ లేదు. నీకు సగినది ఆమెయే. నారీరత్న మన్న పేరు ఆమెకే తగును. ఆమె ముఖము చూచిన చాలును. ఇందుని సంపత్తి ఎందుకు. ఆమె మాటలు విన్న చాలును. అవ్వరసల పాట లెందుకు ? అనెను. నారదుని మాటలు విని ఆ చిన దానియందు మోహపరవశుడై ఒక దూతను పిలిచి యిట్ల నెను. “ ఓయీ ! నీవు మాహిష్మతి పురాధిపుడైన శూరసేన మహారాజుకొద్దకు పోయి సేనుముల్లోకములు జయించిననియు హరి హరులను గెలిచిననియు, చక్కనివాడననియు చెప్పి, అశ్వినీ కుమార్తెయైన కాంతిమాలను నాకీచ్చి వివాహము చేయుమని చెప్పుము. ఇయ్యడేని నానంతముగా పురికొని పోవుదునని చెప్పుము. ”

అంతట ఆ దూతవెళ్ళి ఆ మాటలు చెప్పగా, శూరసేనుడు మంజీపడి, వానిని చంపుటకు ప్రయత్నించెనుగాని

దూరమున విడిచిపెట్టెను. ఆ దూరము పోయి జరిగిన దంతయు
ప్రేమతో చెప్పగా విదేహుడు యుద్ధసన్నద్ధుడై జయభేరి
మోగించి బయలుదేరుచుండెను.

ఈ సంగతి తన చారులవలన విని ఇంద్రుడు భయపడి
తన గురువైన బృహస్పతిని ప్రశ్ని చూడుమనగా, అతడిట్లనెను.
విదేహుడుమన లోకమునకురాడు. శూరసేనమహారాజు కుమా
ర్తనగురించి నారదునివలన విని ఆమెను తనకిమ్మని ఆయనకడకు
దిశానింపెను. ఆమహారాజు ఆమెను ఇయ్యనందున అణనిపై దాడివె
డలుచున్నాడు. అది విని ఇంద్రుడు వాడెట్లుచనిపోవునని అడిగెను.
వాడు విష్ణు భక్తుడైన జయధ్వజునిచే మరిణించును. హరిహరుల
సేజస్సుతో ఒక ఆయుధమును విశ్వకర్మచే తయారు చేయించి
ఆజయధ్వజునికి ఇమ్మ. ఇది విని ఇంద్రుడు బ్రహ్మతో గలిసి
విష్ణువు నొద్దకుపోయి యీ సంగతి ఆయనతో చెప్పగా విని
ఆయన కూడ పారితో కలిసి కైలాసమునకు పోయి శివునితో
మాట్లాడిరి. అప్పుడు వారు వారి కళలతో ఆయుధమును
తయారు చేయించి విష్ణువు చేతికచ్చిరి.

ఇట్లుండదానవులు మాహిష్మతి పరమునకుపోయి శూర
సేనాదులతో ఘోరయుద్ధము చేయ వారు చాల కాలము
పోరి పారిపోయిరి. అది చూచి జయధ్వజుడు రాక్షసునిపై
బడి నిలునిలు మని యుద్ధము చేయనారంభించెను. శ్రీమన్నారా
యణుని మనస్సున ధ్యానించి రాక్షసునిపై బాణ వర్షము

కురిపించెను. పెక్కుమంది రాక్షసులు చచ్చిరి. రక్తము వరదలై ప్రవహించెను. బ్రహ్మాస్త్రమును విదేహునిపై ప్రయోగింపగా వాడు దానిని సూలముతో సంహరించెను. తరువాత నారిద్దరును గదా యుద్ధము చేసిరి. ఇద్దరి గదలు విరిగెను. పిమ్మట మల్లయుద్ధము చేసిరి. జయధ్వజుడు క్రందపడెను. రాక్షసుడు వానిపై గూర్చుండియుండెను. ఇని చూచి దేవతలు చాల విచారించి విశ్వకర్మచే తయారు చేయబడిన ఆయుధమును వాయు దేవుని చెతికిచ్చి, దానిని జయధ్వజుని కిచ్చి, రాక్షసుని నాశములమును దానితో భేదింప అజ్ఞాడు చచ్చునని రహస్యముగా వానితో చెప్పి రమ్మని పంపిరి. ఇంతలో జయధ్వజుడు రాక్షసునిక్రింద బడద్రోసెను. అంతట పవనుడు ఆయుధము ఇయ్యగా దానితో వాని నాశకములమును భేదింపగా వాడు చచ్చెను. నారసిండు సంతోషించి నాట్యమాడెను. దేవతలు ముప్పవర్షము కురిపించిరి. మిగిలిన రాక్షసులు పారిపోయిరి. జయధ్వజుడు, శూరనే నాదులు శమ నిజనివాసములకు జయజయధ్వనులతో పోయిరి.

విశ్వామిత్రుడు జయధ్వజుని చూచుటకు ఒకదినమున వెళ్ళగా నాచక్రవర్తి మహామునిని విధియుక్తముగా పూజించెను. అప్పుడు ఆముని చక్రవర్తిని ఇట్లనెను. “రాజా ధిరాజా! నీవంటి వీరుడు మూడు లోకములందును లేడు. ముల్లోకములను జయించి బహు ప్రతాపవంతుడై హరి మారులను కూడ వీగించిన విదేహ రాక్షసుని శ్రీహరి

కరుణనలన చంపితివి. కావున శ్రీమన్నారాయణుని యెడల భక్తివిమనకుము.” ఆమాటలు విని జయధ్వజుడిట్లనెను. “ఓముని శ్రీహరి! మీరు వరమహేశ్వరులు. మాకు సరియైనవారు జగతిలో లేరు. బ్రహ్మస్పృహ మారు సృష్టిచేసితిరి. శ్రీహరిని పూజించుట యెట్లొ ఆయన ఎట్లు సంతోషించునో, వారి ప్రభావమెట్టిదో నమ నలన వినగోరెదను.” అని యడుగగా మహాముని యిట్లు చెప్పదొడంగెను. “ఓసృష్టామా! ఆ శ్రీహరి మహిమ ఏమని చెప్పుదును. దేవ, రాక్షస, మానవులలో ఎవరికిని తెలియదు. సాక్షాత్తే! బ్రహ్మకు సహితము తెలియదు. ఆయన యెప్పుడు ఏరూపము ధరింతురో ఎవరికిని తెలియదు. వర్షబిందువులైన లెక్కంపవచ్చును, సముద్రమంకలి యిసుక రేఖలైన లెక్క చేయనగును గాని వారి రూపములను లెక్క చేయలేము. కొందరు బ్రహ్మ అనియు, కొందరు శివుడనియు, మరికొందరు విష్ణువనియు పలువిధముల పిలువెదరు. కొందరు యోగుల మని గోచులు కట్టుకొని తిరుగుచుందురు. మరి కొందరు భిక్షావాస్రముల చెబట్టి ముష్టి యెత్తుకొను చుందురు. కొందరు తపస్సుచేసి లీనమగుచుందురు. మరికొందరు బొమ్మలను, రాళ్లను పూజించుచుందురు. కొందరు నిమిత్తము కష్టపెట్టుచుందురు. నీరందరును ఆయన రూపమే. నీవు విష్ణుయజ్ఞము చేసినయెడల శ్రీహరి సంతోషించునని” ఈమాటలు విని ఆ యజ్ఞము తమరే చేయింపవలెనని జయధ్వజుడు కోరగా వసిష్ఠ,

అత్రి, గౌతముడు, అగస్త్యుడు మొదలగు మహర్షులను పిలిపించి విశ్వామిత్రుడు యజ్ఞము చేయించెను. శూరసేనాదులగు నలుగురు అన్నలతో కలిసి జయధ్వజుడు యజ్ఞము చేసెను. వారి హరులు అచ్చటికి స్వయముగా వచ్చిరట. ఆరాజులు ఇహమందు సర్వసుఖములను పొంది పరమపదప్రాప్తి నొందిరి.

జయధ్వజుని వంశము.

ఈ జయధ్వజ చక్రవర్తికి నూరుగురు కుమారులు. అందు జ్యేష్ఠుడు వీతిహోత్రుడు. వీరసింహుడను బిగుడు పొందెను. ఇతనికి వృషుడు, వృషునికి మధువు, మధువునకు వృశుడు, వృశునికి విశ్రుతుడు, విశ్రుతునికి దుర్జయుడు పుట్టిరి. ఇతనిభార్య మిక్కిలి చక్కనిది. ఆమెతో సమానమైన సుందరులు ముల్లోకములలో లేరట. ధర్మగుణమందును నీతియందును ఆమె గొప్పదగుటచేత ఆమెను మహా సతీయందురు. దుర్జయుడు ఒకనాడు యమునా నదీతీరమున నుండగా మంచి పాట వినబడెను. అదియొక స్త్రీ యొక్క కంఠస్వరమని గ్రహించి ఆపాట వినుచుపోయి అచ్చట పాడుచున్న ఊర్వశిని చూచి మోహించెను. ఆమెయు రాజు యొక్క సౌందర్యవిలాసములను కని మోహించినందున ఇద్దరును పరస్పర ప్రీతులై కేళీవినోదములను అనుభవించిరి. ఇట్లు చాలకాలము గడచిన తరువాత ఒకనాడు రాజు ఇంటికిపోవుటకు ఆమెను సెలవడుగగా ఇంకొక సంవత్సరము నాతో సుఖ మనుభవింపుడని కోరెను. అందుకు రాజు అంగీకరించి ఒకసారి

యింటికిపోయి స్వర్గో వచ్చెదనని చెప్పెను. అందుకుఆమె సరే యని, మరియే అప్పగనను కూడబోకు డనెను. మంచిదని ఇంటికి పోయెను. అనాటిరాత్రి తన భార్యను కలియబోగా భయ కంపితుడై భార్యను ముట్టుకొనలే కుండెను. అదిచూచి ఆమె గ్రహించి తమ భయమునకు కారణమేమి ? ఎవనికి భయ పడుచున్నారు? అని అడుగగా బ్రజచే రాజు మాటాడలేకుండెను. అదిచూచి ఆ యిల్లాలు జ్ఞానదృష్టిచే సర్వమును తెలిసి యిట్లనెను. “ నాథా ! భయమెందుకు? భయపడు రాజు ప్రజలను పాలించుటెట్లు? పాపముచే భయము కలుగును. వెంటనే పాపపరిహార మార్గము చూడుడు.

అదివిని రాజు కణ్వమహాముని ఆశ్రమమునకు పోయి తాను చేసినదంతయు వారితో మనవిచేసి దానికి ప్రాయశ్చిత్తము తెలిసికొని తిరిగి ఇంటికి పోవుచుండగా ఒక దివ్యపురుషుడు విగూఢమున అంబువిధిని పోవుచు పాడుచుండుటవిన్నెను. ఆ పురుషుడు మంచిబట్టలు, అలంకారములు, రత్నహారములుధరించి ఉండెను. అతని పాటవినగానే ఊర్వశి జ్ఞాపకమునకు వచ్చెను. ఈ దివ్యపురుషుని మెడలోని హారము ఊర్వశికి మిక్కిలి అందముగ ఉండునని గెలంచి ఆ హారమును తీసికొనుటకు వానితో ఘోర యుద్ధముచేసి రత్నహారమును తీసికొని దానిని ఊర్వశికి ఇచ్చుటకు సగా ఆమె అచ్చట లేకపోయెను. పిమ్మట పెక్కు చోట్ల వెదికి ఎందును ఆమెను కానక హిమవత్పర్వతమునకు

పోయి హేమకూట పర్వతమునందున్న పెక్కుమంది చక్కని అప్పరసలకు చూచెను. వారు రాజునుచూచి మోహించి బహు పార్థింపిరిగాని ఊర్వశితో చేసిన వాగ్దానము ప్రకారముగ తానుమరియే అప్పరసను నుట్టకూడదని వారికి విమల ఖండ మేరుపర్వతమున ఆమెను వెదకజోయెను. అచ్చట మానససరో వరతీరమున ఊర్వశిని చూచి ఆమె మెడలో హారమును వేసి సంతోషించెను. కొంతకాల మందుండి కామసుఖము లనుభవించుచుండగ ఒకనాడు రాజుతో “మీరు ఇంటికి వెళ్లి యేనుజేసితిరని యాడుగి. తాను ఆమెను విడచినది మొదలు తిరిగి కలిసి కొనువరకు జరిగిన దంతయు ఆమెతో చెప్పెను. అది విని కణ్వమహానుని గాని, మహా పతివ్రతయైన అతిని భార్యగాని శాపమిచ్చెను. “రేమో అని భయపడి అతినియింటికి పొమ్మని చాల బాధించెనుగాని వినలేదు. రాజు ఆమెను విడచి పోవుటకును ఇష్టపడలేదు. అదిచూచి ఊర్వశి వికృతరూపమును పొందెను. వెంటనే రాజు ఆమెను విడచి అడవికిపోయి వండ్రెండు వస్తిరములు అవస్సుచేసి కణ్వమహర్షిని దర్శించి జరిగిన దంతయు మనవిచేయగా కాళికిపోయి గంగా స్నానముచేసి విశ్వేశ్వర దర్శనముచేసి ఇంటికివెళ్లి యజ్ఞము చేసిన పాపపరిహార మగునని చెప్పెను. వెంటనే రాజు అట్లుచేసెను. పిమ్మట నీ రాజుకు కుమారుడు పుట్టెను. వానికి సుప్రతాపదని నామకరణము చేసిరి. ఆమెనుక అతను రాజయ్యెను.

శ్రీకృష్ణుడు ఈశ్వరుని గురించి శపస్సు చేయుట.

ఒక దినము శ్రీకృష్ణుడు జాంబవతితో అంశఃపరమున కేలీవిनోదంబులు సలుపుచుండగా ఆమె తనతోడి సవతులకు మిత్రులు కలుగుచుండుటయు తనకు లేకుండుటయు తలంచి విచారించి తన కొక కుమారుని ప్రసాదించుమని ప్రార్థింపగా కృష్ణుడు ఆమె యందు కనుగొని తాను పోయి ఈశ్వరుని గురించి శపస్సు చేయుటకు శివభక్తులలో ముఖ్యుడైన ఉపమన్య మహాముని ఆశ్రమమునకు పోయెను. అతడు ఆమునికి సాష్టాంగ నమస్కారములుచేసి చెతులు శోషించి గుడుట నిలచుండుటనూచి ఆముని యిట్లనియెను “ఓ స్వామీ ! మీరిట్లు వచ్చుటకు కారణమేమి ? ఇట్లు కూర్చుండుడు. మీ రాకవలన నా యిట్లు పవిత్రమైనది. నేను ధర్మ్యుడనైతిని. నా తపంబు ఫలించెను. మీదర్శనము సులభముగాలభించునదికాదు” అనియనగా ఆమాటలు విని శ్రీకృష్ణుడు ఇట్లు పలికెను. “ఓ మునివర్యా ! నేనొక కార్యార్థిని మీ దర్శనమునకు వచ్చితిని. శ్రీమహాశివుని ప్రత్యక్షముగా దర్శింపవలెనని కోరిక పుట్టినది. మీరు వారి భక్తులలో శ్రేష్ఠులు గనుక అది సులభముగా నాకు లభించుమార్గము నూపెదరని యిట్లువచ్చితిని.” ఆమాటలు విని ముని యిట్లనెను. “ శ్రీహరీ ! నిక్కిలి కఠోరమైన శపస్సుచేసినగాని నదాశివునిదర్శనము సులభ సాధ్యముకాదు. వాడుపార్వతితో నీ నసంబుననే తిరుగుచుందురు. వ్యాసుడు ఇచ్చటనే గొప్ప

నివస్సుచేసి వారి దర్శనమును పొంది జ్ఞానమును సంపాదించెను. పూర్వము వసిష్ఠ మహామునియు ఇచ్చటనే నివస్సుచేసి యోగ జ్ఞానమును పొందెను. పుత్రులు లేనివారు పుత్రులను, విద్యలేని వారు విద్యను, సంపదలు కోరువారు సంపదలను, పొందుచు న్నారు. కావున మీరును మనస్సు నిలకడచేసి యింద్రియములను స్వాధీనము చేసికొని అహరమునందు నియమము కలిగి నే నుపదేశించుమంత్రమును భక్తితో జపించినయెడల మీకును శ్రీఘ్రకాలములోనే శ్రీమహాగేవుడు కరుణాసముద్రుడు కావున దర్శన నిచ్చును." అనగాటలు శ్రద్ధతోవిని ఆ ముని చెప్పిన ప్రకారము కృష్ణుడు కౌశీనమును ధరించి శరీరమంతయు భస్మమును పూసికొని గజాక్షరమాలికను మెడకు వేసికొని పుష్పచేయగా కొంఠకాలమునకు అర్ధనారీశ్వరుడు గని ననుచ్చేయి. అప్పుడు వారికి ప్రదక్షిణ నమస్కారములొనరించి బహు స్తోత్రములు చేసి మీ సాటి కొమరుని ఇమ్మని పార్థించెను. అట్లు యొసంగితినిని వరమిచ్చి ఈశ్వరుడు కృష్ణుని కాగిలించుకొని కైలాసమునకు తోడ్కొని పోయెను. అచ్చట కొంఠకాలముండి అచ్చటి వినోదములను చూచుచుండగ ద్వారకయందు కృష్ణుడు లేడని తెలిసి కొందరు రాక్షసులు ఆ పట్టణముపై దండెత్తిరి. కృష్ణుని బాడ తెలియక బలరాముడు మొదలగు యాదవులు చింతిల్లుచుండిగా, శ్రీ నారదమహాముని. ద్వారకకు వచ్చి శ్రీకృష్ణుడు కైలాసమున నుండుట యెరింగించెను. అది విని

బలరాముడు గర్హస్థుండుని పంపగా అతడు నిముసములో కైలాసమునకుపోయి, కృష్ణుని తోడ్కొనివచ్చెను. వారిరాకవిని రాక్షసులు పారిపోయిరి. తరువాత కొద్దికాలములోనే జాంబవతికి పుత్రసంతానము కలిగెను. ఆ ప్లి వానికే సాంబుడనిపేరు.

లింగోష్ప త్రికి కారణము.

ఒకానొక సమయమున శ్రీకృష్ణుడు ద్వారకలో నుండిగా నూర్కండేయ నుచుముని శిష్యులతో వారిని దర్శింపజేయుచు. అప్పుడు కృష్ణుని ఎదురుగా వెళ్ళి వారిని తన మందిరమున జేర్చి, అర్ఘ్యపానవిధులు పూనించి, భుజింపజేసి, తన సభాసకనమున కూర్చుండజేసిన, వారి దర్శనముకొరకు ఉగ్రనేరుడు బలరాముడు మొదలగు యాదవులు అచ్చటికిపోయి వారికి దండప్రణామాలు చేసిరి. అప్పుడు కృష్ణుడు ఆ మహామునిని చూచి యిట్లనెను. “ఓ ముని శిఖామణి ! మీరు బ్రహ్మతో సమానులు. మహాసలయములు ఎన్ని యో చూచితిరి. మీ ఈ శరీరము కంపానములనుండి యున్నది. తమ రెరుగని అంశములేను. నాయందు కృపచేసి. ఆత్మయోగమును గురించి కొంచెము నెలవిండు. ” అదివిని నూర్కండేయులు ఇట్లు చెప్పిరి. “ఓకృష్ణా ! నీ యెదుట నేనేమిచెప్పగలను ! కర్మయోగముగాని భక్తియోగముగాని జ్ఞానయోగముగాని సాధించుట ని కొరకేగదా ! నీవు యోగ మయపురుషుడవు. నీకు నేనేమి చెప్పగలను ? ” అనగా విని చిరునవ్వు నవ్వి కృష్ణుడు

ఇట్లు చెప్పెను. “స్వామీ! నేను ఉపమన్యునియొద్ద యోగ జ్ఞానమును పొంది చాలకాలము తపస్సు చేసి ఈశ్వరుని వరము వలన సాంబుడిను కుమారుని కంటిని. నేను ఎప్పుడును మహేశ్వరుని పూజించు చుందును. ఆ హరుడు దేవాదిదేవుడు. శివలింగము మహిమను జను లెరుంగరు. నేను పూజంప కున్న వారి కెట్లు తెలియును. శివుని కంటె హెచ్చు దేవుడు లేడు. ఆ ఘోరి మంత్రముకంటె హెచ్చుమంత్రమును లేదు. యాగము, యజ్ఞము, తీర్థము, వ్రతము, దానము వీనివలనలు గు పుణ్యమెంతో శివపూజ నిత్యము చేయుటవలన అంత ఫలము కలుగును. నిత్యమును స్నానముచేసి శివపూజ చేయువానికి కలుగుఫలము ఋషులకును, తాపసోత్తములకును కలుగదు.” ఇదంతయువిని శివలింగము ఎట్లు ఉన్నతీయైనదో చెప్పమని ఆ మునియడుగగా కృష్ణుఁడెట్లుచెప్పనారంభించెను. “సభాసదులారా! సావధానముగా శ్రద్ధతో వినుండు. ప్రళయమందు అంతయు నశించి జలముతో ప్రపంచమంతయు నింసి, చీకటి క్రమి, దిక్కులు కానరాకుండునపుడు నేను విరాట్టు రూపముతో అనగా, వెయ్యి తలలు, వెయ్యి చేతులు, వెయ్యి కన్నులు, వెయ్యి ముఖములు కలిగి ప్రళయ జలము మీద నిద్రించియుండగ కోటి సూర్యుని వెలుగుతో ప్రకాశించుచున్న ఒక్క పురుషుడు దూరమన ప్రకాశించుచుండెను. అతడు నాలుగు ముఖములతో వేదమును చదువుచు నిమిసములో నాయొద్దకు వచ్చి

నన్ను చూచి ఆశ్చర్యపడి నీవెవరవు ? ఇచ్చట ఎందుకున్నావని యడిగెను. తాను జగత్తులకు కర్తననియు, స్వయంభువుననియు నాలో చెప్పెను. ఆ మాటలు విని, నేను ఈ జగత్తులను పెక్కు సార్లు సృజించుట, పాలించుట, సంహరించుట చేయుచుందు నని చెప్పితిని. అందు నా మాయ వే మోహితుడై నన్ను నిందించుచు వాదించెను. అప్పుడు మా ఇరువురకు జరుగుచుండెను గొప్ప వివాదమును తీర్పుటకు అచ్చట హఠాత్తుగా అద్భుతమైన లింగమొకటి కుట్టెను. అది కాలాగ్నివలె ప్రకాశించుచుండెను. దానికి నృద్ధిగాని క్షయముగాని, మొదలుగాని, కొనగాని లేకుండెను. అప్పుడా చతుర్ముఖుడు నన్ను చూచి దానిమొదలు నీనిపట్టుమని చెప్పి తాను దానికొసను చూచుటకు మీదికి పోయెను. అది మొగలు వెయ్యి సంవత్సరముల వరకు నేను క్రందినీ, బ్రహ్మ మీదికనీ, పోతినుగాని నేను మొదలుచూడ లేదు. అందు కొనయుచూడలేక బయలుదేరిన స్థిమదునకు వచ్చి చేరి నివ్యర్థమైచే చూడగ, అది ఆదిమధ్యాంశరహితుడనియు జగత్తును సృజించి, పాలించి సంహరించువాడనియు తెలిసికొని స్తోత్రములు చేయగా మాయండు కరుణించి నిజరూపముతో ఆంధ్రేశ్వరుడు మాకు ప్రత్యక్షమయ్యెను. ఆయనకు చంద్ర, సూర్య, అగ్నులను మూడు కన్నులుండెను. త్రిహులమును, సినాకమును పట్టియుండెను. వాని శేజము బ్రహ్మాండమంతయు నిండియుండెను. పాము జన్మిదమై యుండెను.

మేఘగర్జనము సెంటికంఠధ్వని కలిగియుండెను. ఆయన మాతో ఇల్లనెను. “ఓయీ! మీకు ప్రసన్నుడనైతిని. భయపడకుడు. మీ రిరువురు నాశరీరమున పుట్టినవారే. నా ఊకింపెతి నుండి బ్రహ్మయు ఎడమచేతినుండి విష్ణువు నను నామముతో మీరు పుట్టిరి. మీ కష్టమైన నరము వీడ్చెదను. కోరుకొనుచు” అనగా మేము అని పాదములందు సర్వదా భక్తి నిలచునట్లు వరము నేడితిమి. స లేదును నాహృదయ మధ్యమనుండి శివుడు వచ్చెను. మీరు ముగ్ధురను అన్నదమ్ములగుదురు. నా యొక్క రజస్సు, సత్త్వము, తమస్సులను మూడు గుణముల చేతను బ్రహ్మ, విష్ణువు, శివుడు లగు మువ్వురును కలిగి సృష్టి, స్థితి, లయములు చేయుచుందురు. అనిచెప్పి ఆ మహాపురుషుడు అంశధాన మయ్యెను. ఎటువోయనో మేమెరుంగము. కావున నేను లింగముయ న్యముయ పూజించెదనని కృష్ణుడు చెప్పెను. అకథవిని సంతోషించి మాస్కండ్లములు శివ ఆశ్రమమునకు వెళ్లెను.

హిరణ్యాక్షుని చరిత్రము.

కశ్యపబ్రహ్మకు దత్తయను భార్యయందు హిరణ్యాకశి పుడు హిరణ్యాక్షుడను ఇద్దరు కొమరులు పుట్టిరి. వీరు బ్రహ్మయగులని గొప్ప శివస్మృత్యుచేసిరి. వీరిలో చిన్నవాడైన హిరణ్యాక్షుడు గొప్ప బలము గలవాడును, దుగుల ద్విత్యుడును, అయి యుండెను. హిమాలయ పర్వతమునందు ఇతడు

చేసిన ఘోరమైన శపథును హన బ్రహ్మాండము నణకెను. ఆ శపథును వేషిమివలన స్వర్గమునందు శేనానిలు ఉండలేకపోయిరి. బ్రహ్మ కూర్చుండి యున్న పీఠము నణకెను. ఆశుడు నీ లోకమున ఉండలేక శప వాహనమైన హంసపై నెక్కి హిరణ్యాశుడు శపథును చేయుచున్న పిమ్మలయ వర్గశమునకు వెళ్లి “నీవెందుకు శపథును చేయుచున్నావు. నీవు కోరిన వరము ఇచ్చెదనుఅడుగుము” అనిచెప్పెను. అప్పుడుహిరణ్యాశుడుబ్రహ్మకు వనక్షిణ సమస్కారములుచేసి చేతులు విడిచి యిట్లనెను. “ఓ సితామహా! మీ అనుగ్రహము నాయందు గలచేసి విష్ణు చక్రము వలన త్రేగకుండునట్లును, శేన, దానన, యక్ష, నాగ, కిన్నర, కింకరుష, గంధర్వులచే చావులేకుండునట్లును, ఓషిపోకిండునట్లును, నీవుచేసిన సృష్టిలో దేనినొకను రాత్రిగాని పగలుగాని నాకుచావు లేకుండునట్లును, నా హము 'వైము కంటెగట్టిగా నుండునట్లును వరము ప్రసాదింపుడు” అనియక్షగ మంచెడి. ఇచ్చితిననిచెప్పి బ్రహ్మ అంశధానముచేసెను. అప్పుడైని ఆ రాక్షసుడు విష్ణుమాయచే మోహితుడై శపకుమరి చావు లేదనిగర్వించి, ఇష్టానుసారముచేయుట కారంభించెను. ఋషులను, బ్రాహ్మణులను, విష్ణుభక్తులను, ధర్మాత్ములను బంధించెను. వాని దుర్కారములను చూచి దేవతలు భయపడి స్వర్గమును విడిచి పారిపోయిరి. ఋషులు తమ ఆశ్రమములను విడిచిరి. యజ్ఞాదులను పాడుచేయుట, స్త్రీలను చెరబట్టుట, మొదలగు

దుర్మయములు చేయుచు ముగ్ధాకములను అల్లకల్లోలము చేసెను. ఇంద్రుడును అష్టదిక్పతులును, మేరు పర్వతముమీదికి పారిపోయిరి. ఎప్పటికిని నీచిబాధ నివ్వనందున బ్రహ్మయొద్దకుపోయి పార్థింపగా ఆయన యిట్లు చెప్పెను “దేవరాజా ! కొద్దికాలములోనే రాక్షసునివలన బాధలు తివ్వను. ఈమేరుపర్వతము మీద విష్ణునిగురించి యాగముచేయుము. ఆయన ఈరాక్షసుని స్వరలోనే సంహరించి మీబాధను తొలగించును. భయపడకుము” అనవిని దేవేంద్రుడు విష్ణుప్రీతిగా ఒక సంవత్సరము నిగ్రును, యజ్ఞముచేసెను.

వనహాసతారము.

ఇట్లుండగా మహా ప్రతాపవంతుడైన హిరణ్యాక్షుడు భూమిని చావచుట్టుగా చుట్టి చంకలో పెట్టుకొని పోయి పాతాళమున దాచెను. అదిచూచి శ్రీమన్నారాయణుండు, తెల్లని శరీరము, ఎఱ్ఱనికండ్లు, కిరాళము వంటినోరు, ప్రళయకాలమందలి సముద్రధర్మనినంటి గర్జనము, కోటి సూర్యులవంటి ప్రకాశముగల వనహాదూపముతో యజ్ఞగుండములోనుంచి పుట్టెను. ఇంద్రాదిదేవతలు చేతులు జోషించుకొని మహాప్రభా రక్షించురక్షించు మనిప్రార్థించిరి. అంతికింకను ఆవరాహమూర్తి పెద్ద పర్వతమువలె పరిగి తన దంతములను కూడ పెంచి, తన దంశపుకొనతో భూమిని అతి సులభముగా పైకిఎత్తి యెప్పటివలె దానిస్థలమున యుంచెను. ఆయనమహిమవలనదానియందలి సమస్తజీవరాసులు

చెడకుండవిప్పటివలెనుండెను. ఈసంగతి తనచారులవలనహిరణ్యాక్షుడునినితోపానేకుడై గదచేతబట్టి ఆనరాహమూర్తియున్నచోటికి పరుగెత్తి గదతిగిల్చి నానితో కొట్టగా ఆగద రెండుముక్కలయ్యెను. అంతట రాక్షసుడు ఆ నరాహమూర్తిక బట్టుకొనెను. ఆ తోకను ఆపింపగా నాడు జుమ్మో బడెను. అప్పుడా నరాహమూర్తి తన దండుముతో ఆ రాక్షసుని హృదయముమీద కొట్టగా హృదయమును చీల్చి నీనుమీదను దండుము నచ్చెను. రాక్షసుడు అరచి చచ్చెను. దిగిలిస రాక్షసులు పారిపోయిరి. బ్రహ్మగి దేవతలు నరాహమూర్తిని స్తోత్రములుచేసిరి. అంత వారి స్తుతులకు సంతోషించి శ్రీ నరాహమూర్తి ఆ అనంతరము చాలించి తన నిజరూపముతో వైకుంఠమునకేగెను.

హిరణ్యాకళికుని చరిత్రము.

హిరణ్యాకళికుడు తనతమ్ముడైన హిరణ్యాక్షుని నరాహగూఢమున శ్రీహరి చంపిన సంగతి విని, మిగుల దుఃఖించి, హరిపై వగ తర్చుకొననలెనని బ్రహ్మకు గురించి తపస్సుచేయుటకు హిమాలయ పర్వతమునకు పోయి అందు చిగకాలము నిరాహార్యుడై శీతోష్ణములకు సహించి ఘోరమైన తపస్సుచేసెను. వాని తపః ప్రభావమునూన భూమి కంపమునొందెను. దిక్కులు తలొడ్చిలెను. దిక్కలకులు బీత్తి సమనివాసములను విడిచి పారిపోయిరి. బ్రహ్మయు భయపడెను.

దిక్పతులతో కలిసి దేవతలు మొరపెట్టగా, బ్రహ్మ హంస వాహనా రూఢుడై, ఎడు తపస్సు చేయు చోటికి వెళ్ళి ఇట్లనెను. “ఓవత్సా! ఏల యిట్టి తపస్సు చేయుచున్నావు. నీవు కోరు నరములను ఇచ్చుటకు వచ్చినాను. అడుగుము.” అనగా అతడు సంతోషించి లేచి బ్రహ్మకు ప్రవక్షిణ నమస్కారములుచేసి నిలుచుండి యిట్లనెను. “పితామహుడా! దేవతలును మేమును కూడ నీకు మరుముమొగనుక నీకు మే మందరమును సమానులమేగవా! మే మందరము అన్నదమ్ముము. తల్లులు వేరైనను తండ్రి ఒకడే. మీకు చూ యెడ భేదబుద్ధి యొందులకు? దేవతలకు అమృతమిచ్చి అమరులను అనగా చావు లేనివారలనుగ చేసితిరి. వారికి స్వర్గలోక మిచ్చితిరి. ధూకు ఏభోగములును లేవు. మేము కొట్టినను వారు చావరు. వారి వలన మేము చచ్చుచున్నాము. వారు మేము వివాద పడు నుడు. నీవుగాని, శ్రీహరిగాని దానిని చల్లార్చక వారి పక్షమై నుమ్మును చంపుదురు. మేముదు రాక్షసులమనుటకు కారణమేమి? మాతొప్పేమి! బలవంతులకు అందరును భయపడుదురు. బలహీనులను అందరును దూషింతురు. కావున మీరు నాకు చావు లేకుండ వరమిండు. నేను దేవతలను బాధింతును. విష్ణువు కూడ నన్ను చంపలేకుండ వరమియ్యవలెను.” కమాటలు విని బ్రహ్మ ఇట్లనెను. “బాబూ! చావులేని నరము నేనియ్యజాలను. మరియేమైనను కోరుకొనుము.” అనగా విని హిరణ్య

కశ్యపుడు ఇట్లు కోరుకొనెను. “తాతా ! నాకు అమరత్వము ఇయ్య లేకున్న ఏ ఆయుధములచేతను, విష్ణువుని సుదర్శనచక్రము చేతను కూడి చావులేకుండునట్లును, హరిహరులుగాని, అష్టదిక్పాలురుగాని, నవగ్రహములుగాని, నరదానవులుగాని, రాత్రుగాని, పగలుగాని, నన్ను చంపలేకుండునట్లును, అగ్నినన్ను కావ్య లేకుండునట్లును, జలములు ముంప లేకుండునట్లును, సూర్యుడు దహింప లేకుండునట్లును, సీసృష్టిలోని జనజంతువులు నన్ను చంపలేకుండునట్లు వరమొసంగుము ” అని వేడిగా అట్లే ఇచ్చితి నని చెప్పి బ్రహ్మ నిజలోకమునకు వెళ్ళెను. ఈ వరములను పొంది తనకు చావు లేదనిగర్వించి, తనబలముచే ముల్లోకములను జయించి నానికి రాజయ్యెను. మునులను ఋషులను బాధించుట, యజ్ఞములను పాడుచేయుట, స్త్రీహత్య, శిశుహత్య మొదలగు దుర్మార్గములు చేయుచుండెను. ఈ పాపములను భూమి భరింపలేక ఇంద్రుని సభలోనికివెళ్ళి యేడ్చెను. అది విని తానె మియుచేయలేక ఇంద్రుడు బ్రహ్మయొద్దకుపోయి మొరపెట్టెను. బ్రహ్మయు తానేమియు చేయజాలనని చెప్పి ఇంద్రునితో కలిసి శ్రీహరియొద్దకు పోయి చెప్పుకొనెను. ఇంద్రాది దేవతలు ఆరాక్షసుని బాధలు చెప్పుకొని శ్రీహరిని శరణు చొచ్చిరి. ఇది చూచి వారిపై కడుగించి శ్రీహరి తన యోగబలము వలన తన శరీర మునుంచి ఒక దివ్య పురుషుని పుట్టించెను. ఆపురుషుడు కోటి సూర్యుల ప్రకాశము కలిగి, నాలుగు చేతుల శంఖచక్రగదా

శారములు ధరించి, శ్రీహరికి ప్రణమిల్లి ఏమి సేపు సొండ్రి
యని అడుగగా వత్సా! నీవు భూలోకమునకు పోయి హిరణ్య
కశ్యపుని అతని సైన్యమును నాశనముచేసి రమ్మని ఆశ్లాఙ్గింపగా
అతడు విని గొప్ప సింహనాదము చేసెను. ఆగొప్ప ధ్వని విని
అష్టదిక్పతులు త్రుళ్ళివడిరి. బ్రహ్మ వణకెను. రాక్షసులు
ఈ ఉత్సాహమునకు కారణమేమో ఊహించి శ్రీహరి నువ్వైకి
యధమునకు వచ్చు చున్నాడని తెలిసికొని తామును యుద్ధము
న్నాహము చేసిరి. అంత ఆదివ్యహుహుడు వచ్చి రాక్షసులను
చాలమందిని చంపెను. హిరణ్యకశిపుడు పానితో యుద్ధముచేసి
దివ్యాస్త్రములు వ్రేయొగించెను. అతని అస్త్రములు రాక్షసు
నికి నాగులలేద. అందుకు భయపడి ఆదివ్యహుహుడు అదృశ్య
డుకాగ రాక్షసులు జయధ్వనులుచేసి గెల్చితిమనిసంతోషించిరి.

ఇట్లుండగా హిరణ్యకశిపునకు ప్రహ్లాదు డను కొడుకు
పుట్టి పెరుగుచుండెను. ఆ శిశువు పుట్టినది మొదలు నానా
తాను నవ్వుకొనుచు సంతోషించు చుండెను. అయిదవ సంవత్స
రమున ఆబాలుడు శ్రీహరిని గురించి మట్లాడుచు, ఆడుచు,
పాడుచు, ధ్యానించుచుండుట శంఖిచూచి వానికి చదువు
లేనందున వెఱ్ఱివానివలె నున్నాడని ఎంచి తన కులగురునగు
శుక్రాచార్యుని కుమారుడైన చండామార్కులను పిలిపించి
వాని నొద్ద ఆపిల్లవానిని ఒప్పించి విద్య నేర్పుమని చెప్పెను.
అతడట్లు చేయ నారంభించెను. కొంతకాలముయిన సిమ్మలు

కుమారుని వాని గురువును విలిపించి ఏమి నేర్చుకొంటి వనగా చదువులో మర్మమంతయు తెలిసికొంటి ననెను. అది యేమి యని యడుగ “నాయనా! సమస్త జగములనుపట్టించి, పాలించి సంహరించు శ్రీహరి పదధ్యానమును నేర్చుకొంటిని” అని అనెను. ఆమాటలువిని సండ్రిగురువునుకోపించి మాకులవిరోధియైన విష్ణువునుగురించి బోధించితిరా? అనిఅడిగెను. లేదుమహారాజా! అది వాని స్వభావజన్యముగాని నేను నేర్పినది కాదని చెప్పెను. అప్పుడు తలిదండ్రులు పిల్లవానికి పలువిధముల బుద్ధులుబోధించి శ్రీహరి తమకు శత్రువుని చెప్పి, శివుని ధ్యానింపుమనియు, సమస్తశాస్త్రములు బాగుగా నేర్చుకొమ్మనియు చెప్పి తిరిగి గురువున కొప్పుగించిరి అప్పుడు ప్రహ్లాదుడు గురువువెంటబోయి చదువుకొనెను. కాని శ్రీహరినే స్మరించుచు గురువు ఏది చెప్పినను దానికి విష్ణుపదముగానే అర్థము గ్రహించుచుండెను. తనతో చదువు రాక్షస బాలురకు విష్ణుభక్తి నేర్పుచుండెను. అదిచూచి గురువు భయపడి తనకు నిందవచ్చునని తెలిసికొని రాక్షసరాజు వద్దకు పిల్లవానిని తీసికొనివెళ్లి ఇట్లు మనవి జేసికొనెను. “ఓ మహారాజా! ప్రహ్లాదునికి ఎంతబోధించినను విష్ణుభక్తి విడువకున్నాడు. శివునివేరు పలుకడు సరే కదా ఇతర బాలురకుకూడ విష్ణుభక్తిబోధించి చెరుపుచున్నాడు. కావునఅతనికి విద్యనేర్పుటనావలన కాదు. మీరే వానిని బాగుచేసికొనవలెను” అనిచెప్పి విడచిపెట్టెను. అదివిని హిరణ్యకశిపుడుమిగుల

విచారించి, తనకడుపున పుట్టినవానికిహరిభక్తి యెట్లుకలిగెనని మిక్కిలి ఆశ్చర్యపడి అనేకవిధముల వానికి బోధించియు, తన భార్యయైన లీలావతిచే బోధింపించియు, మేలు కనబడనందున, సామ, దాన, భేద, దండనములను నాలుగు యుపాయములను, ఉపయోగించి చూడవలయునని నిశ్చయించి, రాక్షసు భటులను కొందరిని పిలిపించి వారిచే దండింపించుట కొండ పైనుండి పడ ద్రోయుట, ఏనుగులచే త్రొక్కించుట, పాములచే కరపించుట, విషము త్రాగించుట మొదలగు శిక్షలు ఎన్ని చేయించినను, శిక్షలు చేయువారే చచ్చిరిగాని, ఆ పిల్లవానికి ఏ బాధయు లేక నిర్విచారముగాను, సంతోషముగాను నుండుట చూచి, మిక్కిలి ఆశ్చర్యమును, కోపమును గలవారై చేయునది లేక బాలుని బుజ్జగించి మంచి మాటలతో ఇట్లు బోధించెను. “కుమారా, శ్రీహరి మన కులవిరోధి. అతడు మన రాక్షసులను అనేకలను అనేక రూపములతో అనేక పర్యాయములు చంపియున్నాడు. ఇంతేకాక, నాకు తమ్ముడును నీకు పినతండ్రియు నైన హిరణ్యాక్షుని పందిరూపమున చంపెను. అది మొదలు అతనిని చంపుటకు నేను ఎన్నో విధముల ప్రయత్నించుచు ఎచ్చట వెదకినను కనబడలేదు. నాడు ఎక్కడనున్నాడో చెప్పగలవా?” అని ప్రశ్నింపగా ప్రహ్లాదుడు యిట్లు పలికెను. “ఓ తండ్రి! ఇట్లు నచించెదరేలా. సర్వాంతర్యామియు, సర్వజ్ఞుడును, సర్వవ్యాపకుడు నగు శ్రీహరి యెందున్నాడని యేల

అడిగెదరు. ఆయన అంతటను నింజియున్నాడు. మీయందు నాయందు, అగువు మొదలు మేరువు వరకు గల అన్ని పదార్థములయందును శ్రీహరి నింజియున్నాడు. కాని వాని నిజరూపు చూచుటకు మనకు శక్తి చాలుదు. కనుక కానరాకున్నాడు. అట్టి నామధ్యమే మనకున్న యెడల ఆయనను మనము అంతటను చూడగలము." అని బాలుడు చెప్పగా, తండ్రి నమ్మక ఈ స్తంభములో చూపగలవా ? అని అడిగెను. తప్పక చూపింపగలనని బాలుడు తండ్రితో పలికెను. అది విని హిరణ్యకశిపుడు తన చేతునున్న గదతో స్తంభమును కొట్టగా అది పటపట పగల్చుకొని శ్రీహరి అందుండి నరసింహసూపమున బయలు వెడలెను. ఆయనకు నడుముక్కింది భాగము మనుజాకృతియు మీది భాగము సింహాకృతియు గలిగియుండెను. ఆ భయంకరమైన సూపమును చూచి అచ్చటనున్న వారందరును భయపడి పారిపోయిరి. రాక్షసిరాజు ఆ నరసింహమూర్తిని గదతో కొట్టగా అది రెండు ముక్కలయ్యెను. పిమ్మట శూలముతో కొట్టెనుగాని అదియు వ్యర్థమయ్యెను. అంతట రాక్షసుడు శక్తిని ప్రయోగించెను. దాని తేజస్సుచూచి పైనుండి చూచుచున్న దేవతలు పారిపోయిరి. సూర్యునిరథము నిలిచెను. కాని అది శ్రీ నరసింహమూర్తికి పువ్వువలె తిగిలెను. అదిచూచి రాక్షసుడు ఒక గుద్దు గుద్దెను. అప్పుడు శ్రీ నరసింహమూర్తి హిరణ్యకశిపుని వట్టి తన తొడలపై వేసికొని తన చేతిగోళ్ళతో వాని నక్షస్థలమును చీల్చి చంపెను.

అంతట ఆకాశమున జయ జయ ధ్వనులు చెలంగెను. స్వర్గమున ఇంద్రుడు గొప్ప ఉత్సవము చేసెను. శ్రీ నరసింహ మూర్తిపై దేవతలు పారిజాత పుష్పములతో వర్షము కురిపించిరి. గంధర్వులు పాశిరి. అవ్వరసలు ఆశిరి. శ్రీ నరసింహ మూర్తియొక్క ఘోరమైన గూఢమునుచూచి దేవతలు భయపడి స్తోత్రములు చేయ నారంభించిరి. రాక్షసులు ఆగూఢు చూడలేక పారిపోయిరి. బ్రహ్మ అచ్చటికి వెళ్లి స్తుతించెను. కాని అప్పటికిని కోపము చల్లారనందున రాక్షసి నిలిపించిరి. ఆయమ్మ వచ్చి ఆ గూఢుచూచి వెరగుపడి కోపమును పోగొట్టి ప్రయత్నించెను, గాని ఆమె ప్రయత్నము నిష్ఫలమయ్యెను. అంతట ప్రహ్లాదుడు దగ్గరకుబోయి సాష్టాంగ నమస్కారములు చేసి చేతులు నోడించుకొని యిట్లు ప్రార్థించెను.

“జయ జయ జితకామజయ దివ్యనామ, జయజయగుణధామ
జలధరశ్యామ, జయ జయ వద్మాక్ష, జయ భక్తరక్ష, జయ మేఘ
సమధీరజయ నిర్వికార, జయ శ్రీరమావత్ జయదుష్టశీత్, జయ
భర్మపరిపాల జయ పుణ్యశీల, జయ మునిజనలోల జయ భక్త
పాల, జయ భక్త మందార జయ కీర్తిసార, జయ సోమ గవి
స్తోత్ర జయ దివ్యగాత్ర, జయ భువనస్తోత్ర జయవీరవస్త్ర, నీయం
దుబ్బుట్టును నిఖిలలోకములు, నీశుండు బెరుగును నీయందు
నాగు, గావున మహితత్వకారణుడైన, జాణవు నీపద జలజ
య్యుగ్మములు, కుదురుగా నమ్మిన కుటిలాశ్మ నన్ను, కృప

సూడు కృపజూడు ప్రేమతో నివుడు, చపలచిత్తుడనన్ను చయ్య ననేలు, నిపుణునితో బ్రావు శ్రీనారశింహాస్వా” అను అతని ప్రార్థన విని శ్రీనృశింహమూర్తి శాంకముూర్తియై ఇట్లనెను. “ఓవత్సా! ప్రహ్లాదా! నీవురాక్షసులలోపవిత్రుడవు. నీవుకోరినవరంబులిచ్చెదను కోరుము” అనగా విని ఆబాలుశిట్లనెను. “స్వామీ! మీపాదములయందు సర్వదా నాకు భక్తి యుండనిమ్ము. మా తండ్రికి మంచిగఱియిమ్ము.” అదివిని శ్రీహరియిట్లు సెలవిచ్చెను. “వత్సా! మీతండ్రి మరియొక జన్మాంతముందు ముక్తి నొందును. నీకు నాయందు నిశ్చలభక్తయ్యుండును.” అని స్వామి అంతర్ధాన మొందినను. పిమ్మట ప్రహ్లాదుడు తండ్రికి అగ్ని సంస్కారాది కర్మలు క్రమముగాజేసి, తరువాత పట్టాభిషేకము నొంది దానవ చక్రవర్తియై రాజ్యము క్రమముగా పాలించుచుండెను.

శ్రీహరితో ప్రహ్లాదునియుద్ధము.

ప్రహ్లాదుడు ధర్మయుక్తముగా రాజ్యము పాలించుచు నెన రాక్షసులు ధర్మవ్రతన కలిగి సంచరించునటుల జేసెను. అతని రాజ్యమందలి స్త్రీపురులు రాత్రింబగళ్ళు హరిని స్మరించుచుండిరి. ఇట్లు వారు హరిభక్తులగుటచే వారు బలవంతులు, శేషవంతులై యజ్ఞములు, యాగములు చేయుచుండుటచేత వారికిపంటలు బాగుగవండి ధనవంతులును ఆచారవంతులునైరి. ఆచారము వలన ధర్మబుద్ధి, సత్యము, దయ, వారికి కలిగినవి. అందువలన మాయ నశించి అహింసపుట్టి దానివలన హింస

నేయు క్రూరస్వభావము పోయినది. శరువాన త్త మోగుణము కలిగినది. అందువలన లక్ష్మీ వారిని ఆశ్రయించెను. లక్ష్మీ విష్ణు శక్తిగనుక వారు శక్తివంతులైరి. మునులు నారికహవిర్సాగము లిచ్చుచుండిరి. వారి రాజ్యములో రోగము, శోకము, వ్యాధి లేక యమునినల్లన బాధ నేకయుండిరి.

ఇట్లు రాక్షసులుండుటచూచి, దేవతలు ఓర్వలేక అందుకు ప్రతీకారము ఏమి చేయుదుమని ఆలోచించి ఒక తపశ్శాలిని ప్రహ్లాదాని సంభవపరిచి. అందు బోవునదిక ప్రహ్లాదుడు రాచకార్యములు విచారించు చుండుటచే వెంటనే ఆ బ్రాహ్మణుని పూజింపలేకపోయెను. బ్రాహ్మణుని అనాదరణచేసిన దోషము సంభవించినందున ఆతపశ్శాలి ప్రహ్లాదాని యిట్లు శపించెను. “రాజా ! ఎవరి అనుగ్రహము నున ఇంతి గొప్పవాడవైతివో అట్టి శక్తి నిన్ను విడుచును గాక.” అది మొదలు అతని బుద్ధి అధర్మమునందు ప్రవేశించెను. అప్పుడతడు ఒకరోజున వేటకు బయలుదేరెను. అడవివెంట బోవుచు నొక చోట నర, నారాయణులను ఋషులు తపస్సు చేయు చుండుట చూచెను. వారివద్ద ధనుస్సు బాణములు క్రిందపడి యుండెను. అవి చూచి, “మీరు మాయఋషులు. కానియే డల తపస్సు చేయువారికి ధనుర్బాణము లెందుకు ? ఋషులు జీవహింస చేయుదురా ! కాబట్టి మిమ్ములను చంపుట నాకు ధర్మముగాతోచుచున్న”దని వారిపై బాణములు వేసెను. నర,

నారాయణులును బాణములు విల్లున సంధించి యుద్ధమునకు తలపడిరి. అతని బాణములను వారును, వారి బాణములను అతడునునివారించుచు ఏడుదినములు రాత్రిపగలు నిఘిషమైన యెడ తెరిపిలేక యుద్ధము చేసిరి. నరుడు ప్రహ్లాదుని విల్లు విరిచెను. మరి విల్లు లేక గదతో అతడు యుద్ధము చేయుగా నారాయణుడు ఆగదను విరుగగొట్టెను. అంశుట ప్రహ్లాదుని మూర్ఛ పడునట్లు కొట్టి, నర, నారాయణులు అంతర్ధానమయిరి. ప్రహ్లాదుడు తెలివొంది చూచు నదిక వారు లేనందున ఆశ్చర్యపడి వారు ఋషులు కారనియు, విష్ణు స్వరూపులనియు తెలిసి నతో తానిట్లుచుకొనెను. “నేను పాపాత్ముడను. రాజ్యమత్తుడనై అధర్మముగా నారితో యుద్ధము చేసితిసి. నేను తీర్థాట నము చేసికొన్న గాని నాపాపము పోదు” అని ఆలోచించి సెన వినశంక్రమైన హిరణ్యాక్షుని కుమారునికి రాజ్యమిచ్చి తాను తీర్థయాత్రలు చేయుటకు బయలు వెడలెను.

అంధకాసుర పరాజయము.

హిరణ్యాక్షుడు ఈశ్వరుని గురించి ఒకప్పుడు గొప్ప శపస్సు చేసి మెప్పించెను. అందుకు ఆయన ప్రత్యక్షమై వర మడుగుమనగా ఇట్లనెను. “స్వామీ! నాకు మీవంటి కుమారుడు కావలెను. బలములోను యుద్ధమందును వానికి సమానులు లేకుండవలెను. మిమ్మును తప్ప అందరని వాడు జయించ గలిగి యుండవలెను. మీరు మాకు తండ్రులు. పార్వతీదేవి

నూకు తల్లి. ఆమెను మోహించిన వాడు చనిపోవచ్చును” మంచిది అట్లే ఇచ్చితినిని చెప్పి ఈశ్వరుడు అంతర్ధానమొందెను. పిమ్మట అతనికి కుమారుడు పుట్టెను. వానికి అంధకాసురుడని పేరు పెట్టిరి. వీనికి రాజ్యమిచ్చి ప్రహ్లాదుడు తీర్థయాత్రకు పోయెను. ఈ అంధకాసురుడు క్రమక్రమముగా ప్రబలుడైనందున వాని మాట ఎవరును తప్పలేకుండ్రి. వాడు కోరినపుడు మేఘములు, వర్షము కురియుచుండెను. గాలి వీచుచుండెను. సూర్యచంద్రులు ప్రకాశించు చుండ్రి. ఇందుడు వాడు కోరిన వన్నియు ఇచ్చుచుండెను. ముల్లోకములయందును వాని యాజ్ఞ నుమన్నింపనివారు లేకుండ్రి. వాని బాధలు పడలేక దేవతలు విష్ణుయొద్దకు పోయి మునిపెట్టిరి. వాడు తన చేత చానడనియు ఇంకను వానికి ఆయువుఉన్నదనియు ఉపాయము ఆలోచించి చంపవలెననియు గనుక వాని బాధలు మరికొంతకాలము అనుభవించవలెననియు చెప్పి వంపెను. వా రుభిన్నులై వారివారి నివాసములకు పోయిరి.

ఒకదినమున అంధకాసురుడు భూలోకమున సంచరించుచు కైలాసపర్వతము వైపు నచ్చుచుండగా అచ్చట లోకజననియైన పార్వతి వాని కంటబడెను. ఆమెను చూచి మోహించి పట్టుకొనుటకు దగ్గరకు పోగా ఆమె అంతర్ధాన మొందెను. అంతవాడు వెదకి వేసాగి ఆమెను ఎందును గానక ఇంటికి పోయి జరిగిన వృత్తాంతమంతయు తన మంత్రులతో చెప్పి విచారిం

చుచు మనోవ్యాధివలన వీశితుడై దినదినము క్షీణించుచుండెను. అంత ప్రహ్లాదుడు పిరములు సేవించి యింటికి వచ్చి శన శమ్ముని క్షీణదిశ చూచి కారణమేమని అడుగగా జరిగిన దం శయు చెప్పి, ఆ స్త్రీని సంసాదించుటకు ఉపాయము చెప్పమని అడిగెను. ప్రహ్లాదుడు ఆ చూటలు విని భయపడి ఆమె జగత్తు లకు స్థలి యనియు, ఆమెయందు అట్టి కోరిక గదనియు పర స్త్రీని కోరుట నోపమనియు చెప్పెను. ఇంతకాక ఆమె ఈశ్వ రునికి ఇల్లాలనియు, ఈశ్వరుడు ముల్లోకములను నిముసములో దహింపగలడని యు, ఆ వాంఛను విడువనియెడల, మృతి నిశ్చ యమనియు చెప్పి, వానికి దేవీ మహాత్మ్యము బోధించెను.

దేవీ మహాత్మ్యము.

ఇట్లు మనో వ్యాధివలన కామజ్వర వీశితుడగు తిమ్మనికి ఇంకను బోధపరుపవలెనని ఆ దేవీ మహాత్మ్యమును గురించి ప్రహ్లా దుడు ఇట్లు చెప్పెను. ఒక దినమున ప్రమథగణములు చుట్టును సేవించుచుండగా శ్రీ మహాదేవుడు కైలాసమున కొలుపుదీరి యుండిగా వానిని చూచుటకు బ్రహ్మ అచ్చటికివెళ్లెను, వానిని ఆనరించి కూర్చుండ నియోగించి, ఇటువచ్చుటకు కారణ మేమని ఈశ్వరుడు అడిగెను. మహిషాసురుడు ఎట్లు చచ్చునని బ్రహ్మ అడిగెను. అది విని మహేశ్వ రుడు శ్రీహరిని తలంచెను అప్పుడు శ్రీ మహానిష్ణవు గరుడ వాహనుడై అచ్చటికి విచ్చేసెను. వారు మువ్వరును

స్నేహభావమున చేమతో ఒకరి నొకరు చూచుకొనిరి
 అప్పుడు దివ్యమంగళ విగ్రహమువంటి ఒక స్త్రీ పుట్టెను. ఆమె
 తెలుపు, నలుపు, ఎఱుపు కలిసిన శరీర వర్ణము కలిగియుండెను.
 ఆమె పదునాలుగు శోకములతోను చక్కనిది. తిరిమూర్తులును
 ఆమెను చూచి యిట్లునిరి. “నీవు ఎవరు? ఏందు కిచ్చటికి వచ్చి
 తివి” అని అడుగగా నేను మీ శక్తిని. మీ చూపులవలన
 ఇప్పుడే పుట్టితినిని చెప్పెను. “అట్లైన నీవెరు తిరి కళ. నీమూడు
 కళలతోను మూడు రూపములు పొందుము.” అనిరి. వెంటనే
 ఆమె మూడు రూపములు గల ముగ్గురు స్త్రీలై నిలిచెను.
 త్తేని నర్ణముగల స్త్రీ శ్వేత పర్వతమునకును, ఎఱుని వర్ణము
 గల స్త్రీ మందర పర్వతమునకును, నలుపు పర్ణము గల స్త్రీ
 నీలపర్వతమునకును పోయి అచ్చట తివస్సుచేయుచుండెరి. శ్వేత
 నర్ణముగలది బ్రహ్మశక్తియైన సరస్వతి. ఎఱు నర్ణము గలది
 విష్ణు శక్తియైన లక్ష్మి. కృష్ణవర్ణము గలది ఈశ్వరుని శక్తియైన
 మహాకాళి. శ్వేతవర్ణముగల సరస్వతి చాలకాలము తివస్సు
 చేయుచుండగ ఒకదినమున ఆమె మనస్సు చలించెను. అప్పు
 డామెకు కోటిమంది కన్యకలు వెంటనే పుట్టిరి. ఆమె వారంద
 రకు ఆ మందర పర్వతమున అన్ని దివ్యభవనములు కావలెనని
 కోరగా అవి వెంటనే సిద్ధముగానుండెను. అందు వారిని ప్రవేశ
 పెట్టి వారికొరకు శిశువన్ని నూతులు, చెరువులు, ఉద్యానవన
 ములు సిద్ధముచేయించెను. వారందరకు అన్నివేర్లు పెట్టి వారి

వలన తాను తనకు కావలసిన వనులు చేయించుకొనుచుండెను. ఇట్లు ఆమె సుఖము లనుభవించుచు రెన్ని సింహాసనమున కూర్చుండగా ఒకనాడు నారద మహామూని ఆమెను దర్శింప బోయెను. ఆ ఋషి సాష్టాంగ దండప్రణామము చేయగ, ఆమె అశనిని గురవించి కూర్చుండుటకు రెన్నవీరము ఇప్పించెను. సిమ్మట అర్ఘ్యపాద్యములిప్పించెను. ఆమె అశనిని చూచి “ఓ మునీ! నీవు గొప్ప ప్రభావముగలవాడవు. కలహస్థియుడవు. జగడములే కోరుచుండువు. ఇప్పుడెందుండి రాక ఎందునిని స్తము” అని అడుగగ “ఓ శస్త్రి! నేను బ్రహ్మలోకమునుండి స్వర్గమునకు పోగా అందు ఇంద్రుడు విచారముతో కుండుట చూచి, కైలాసమునకు వెళ్లి శ్రీ సదాశివుని దర్శనముచేసి, నామనముకొరకు యిటు వచ్చితిని” అని మనవి చెసెను. ఇంద్రుడు విచారించుటకు కారణమేమని దేవి యడుగగా నారదు డిట్లనెను. “అమ్మా మహిషాసురుడను రాక్షసుడు స్వర్గముపై దాడివెడలుటకు సిద్ధపడుచున్నాడని విని ఇంద్రుడు విచారించుచున్నాడు” అనిచెప్పి సెలవుత్రసికొని పోయెను. గిరివాసినారదుడు మహిషాసురుని వద్దకుపోయి అశని నలన పూజితుడై యిట్లనెను. “ఓ రాక్షసరాజా! మందర పర్వతమందు సేనాక స్త్రి రన్నమును చూచితిని. అంత సౌందర్యము జగత్తులో లేదు. ఆమెవద్ద అనేక శ్రీ లున్నాడు. వారును చక్కనివాగే! ఆమె నీకు తగిన భార్య కాగలదు, నీవు బ్రహ్మలోకము నున

త్రిలోకములు జయింపగలవు. దేవతలను గెలిచిన ఆమె నీధనము కాగలదు.” అని శ్రీహరి ధ్యానము చేయుచు నారదుడు పోయెను.

సిమ్మట మహిషాసురుడు శన యెనమండ్రు మంత్రులను సభ చేసి నారదుని వలన తాను విన్న సమాచారము వారితో చెప్పి, ఆ స్త్రీని స్వాధీనము చేసికొనుటకు ఉపాయ మడుగగా వారు ఆమెవద్దకు దూతల నంపుట మంచిదనిరి. అదివిని శన మంత్రులలో మిగుల చూపరుని పిలిచి శన చరిత్ర ఆమెతో చెప్పి పంపెను. తాను యుద్ధసన్నద్ధుడై స్వర్గలోకముపై పోయెను. ఇంద్రునితో ఘోరముగా యుద్ధముచేసి గెలిచెను. దేవతలతో ఇంద్రుడు పారి పోయి బ్రహ్మతో చెప్పుకొనెను.

మహిషాసురుని జననము.

మహిషాసురుని వలన పంపబడిన దూత మందర పర్వతి మనకుపోయి దేవి సన్నిధానమున ప్రవేశించి సాష్టాంగపడి నమస్కరించి, నక్షత్రముల మధ్యనున్న చంద్రునివలె చెలి కస్త్రైలనడుమ రక్షింపింహసనమున కూర్చున్న దేవిని జూచి యిట్లు శనరాజ విన్నవించెను. “అమ్మా ! నేను మహిషాసురుని హృదయ పంపబడినదూతను. సింధుద్వీపమున, మాహిష్మతీపురమను పట్టణముగలదు. దానిని విప్రజ్ఞులను రాక్షసరాజు పాలించుచుండెను. ఆయనకొకకుమార్తెగలదు. ఆమెపేరు మాహిష్మతి. ఆమె త్రిలోకసుందరి. ఆమె నున చెలికస్త్రైలలో ననవిహారముచేయ మం

దరపర్వతప్రాంతతపోవనమునకుపోయి అచ్చట శపస్సుచేయుచు
న్న ఋషినిచూచి అశిని భయపెట్టి అందుండి వెడలగొట్ట
దలంచి తాను శన సఖులతో అడవి గేదెలరూపము ధరించి
ఆమునిని బెదిరింపగా ఆయన శనశపోమహిమవలన ఈవేషధార
ణము ఛేదించి “ఓదుర్వార్గురాయా ! నీవును నీసఖులును,
నూరు సంవత్సరముల వరకును గేదెల రూపముతో నుండురు
గాక” అని శపించెను. అశినిని ఆమె భయపడి శాపపరిహారము
వేడగా “నీవాక కుమారుని కనువరకు ఇస్తుండుము” అనెను.
అది మొదలు వారందరును మహిష రూపములతోనుండి అడవు
లలో సంచరించు చుండిరి. ఆనందున ఒకఋషి శపస్సుచే
యుచు ఆకాశమార్గమున విమానముపై బోవుచున్న అష్టదిగ్గజ
చూచి కామాతురుడయ్యెను. అంతట అతని వేజస్సుమహిషరూ
పముననున్న మహిష్మతి అప్పుడే ఆమెకు సర్వోగర్భమున ఒక
కుమారుడు పుట్టెను. ఆమె వాని నిచ్చట విడచి తాను శాప
విముక్తయై నిజరూపమును పొంది ఇంటికిబోయెను. శరువాని
ఆపిల్లవాడు క్రమముగ పెరిగి పెద్దవాడై ఘోర శపస్సుచేసి
బ్రహ్మను మెప్పించి గొప్ప వరములుపొంది మహా పరాక్రమము
గలవాడై ముల్లోకములను జయించి రాజయ్యెను. వానివేగే
మహిషాసురుడు. వానిని దేవాలు, రాక్షసులు, నాగులు పూజిం
చుచున్నారు. వానిని నీవు భర్తగా వరింప ప్రార్థించెదను.”
అని చెప్పగా ఆదేవి విని యూరకుండెను. అప్పుడు ఆమె చెలి

కత్తెలలో నొకతె ఇట్లునెను. “ఓయీ! నీవు దూతవు. నీప్రభువు చెప్పమన్నమాటలుచెప్పితివి. మారాణి కుమారీవ్రతము పూసేయున్నది. ఈజన్మకు ఇట్లైయుండును. మేము ఆమె తోటివారము. నీవు ఇచ్చట నిమగ్నమైననిలువక వచ్చినదానినే పొమ్ము” అమాటలువిని దూత తన ప్రభువైన మహిషుని వద్దకు పోయి జరిగినదంతయు మనవి చేసెను.

మహిషాసురుని వధ.

దూత మాటలు విని రాక్షసుడు కోపావేశుడై ఆ దేవిని బలత్కారముగ తెచ్చుటకు ఉద్దేశించి యుద్ధ సన్నద్ధుడై మందర పర్వతమునకు పోవుచుండెను. ఇట్టి సమయములో నారదాడు, దేవి యొద్దకు పోయి సమస్కరించి యిట్లునెను. “ఓ జగజ్జననీ! ఇందుకు నన్ను మీ వద్దకు పంపగా వచ్చితిని. మహిషాసురుడు బ్రహ్మ వరమువలన త్రిలోకములను జయించి రాజై అంశలి ప్రజలును, దేవతలును, ఋషులును, చాల బాధంపుచున్నాడు. ఆ బాధలను సహింపలేక వానిని సంహరింప స్పృహింపువాని దేవతలు నన్ను మీవద్దకు పంపిరి. ఆ రాక్షసుడు మిమ్మును బలవంతముగ తిసికొని పోవుటకు మీ పైకి సైన్యములతో వచ్చుచున్నాడు. వానిని చంపు మార్గము చూడుము” అని అంతర్ధానమయ్యెను. అంతట రాక్షసుని భేరి నాదంబులు వినబడగా ఆ దేవి తన పరివారమును “చూచి సిద్ధపడుడు. అదిగో రాక్షసుడు వచ్చుచున్నాడు. వానిని చంపవలె”ననగా

అందరును యుద్ధమునకు సిద్ధపడిరి. సంకులకలహము జరిగెను. అందు రాక్షసులు అందరు చచ్చిరి. ఘోషాసురుడు మాత్రము మిగిలియుండెను. అప్పుడు దేవి రుద్రుని తిలంపగా, ఆయన ప్రత్యేక్షమయ్యెను. ఆమె ఆయనను సాక్షిగ చూచుచుండు మని రాక్షసునితో వింత వింతలైన పలువిధములగు ఆయుధములతో వినోదముకొంగకు యుద్ధము చేయుచుండెను. అది చూచి ఈశ్వరుడు ఆమెతో “ఇట్లు ఎంతనేపు” అనగా దేవి, వానిని క్రొంద బడతోసి ఒక చేతి వాని జుట్టు పట్టు కొని రెండవ చేతి వాని మెడ నరికి పారవై చెను. అప్పుడు శరీరమునుండి ఒక పురుషుడు బయటికి వచ్చి దేవికి నమస్కరించి స్వర్గమునకు పోయెను. దేవతలు దేవిని బహుస్తోత్రములుచేసి ఆమెపై పుష్పవర్షము కురిపించిరి. వారిప్రార్థనలకు దేవిసంతసింపి వరమడుగుమనగా వారిట్లనిరి. “ఓహో! మమ్మును అపదలనుంచికాపాడుచుండుము. మీ ఈచరిత్రము చదివిన వారి కోర్కెలు నెరవేర్చుము. అంతేచాలును.” అట్లెకటాక్షించితినిని దేవి అంతర్ధానమొందెను. అని దేవి మహత్త్వము ప్రహ్లాదుడు అంధకాసురునిక బోధించి ఆదేవి మహిమ దేవతలకే తెలియదు. ఆమెను అపహరించుటకు ప్రయత్నించుట వలన నీవు బహు పాపాత్ముడనైతివి. కావున ఈ పాపబుద్ధి విడుపుము. ఆమెను శరణుజొచ్చిన మనము సంపదలను పోందుదుము. అగమ్యాగమనము వలన పాపము, దానివలన అధర్మము, దాని

వలన దారిద్ర్యము సంభవించును. అందువలన లక్ష్మీ విడచి పోవును. దాని వలన ఐశ్వర్యము పోవును. అదిపోయిన బలము పోవును. పిమ్మట ఎవరును లక్ష్య పెట్టరు. లక్ష్య పెట్టకపోయిన అధికార ముండదు. అంతట ఆయువు క్షీణించును. ప్రాణము లను పాశములచే బంధించి యమదూతలు తీసికొని పోయి నరి కములో వేయుదురు. అక్కడ బాధ బలభరింపననిసి యుండును. ఇన్నిటికిని పాపమే మూలము. కాబట్టి పాపబుద్ధి నిడచి, ఆ దేవిని శరణు వేడుము. అట్లుచేసిన ముల్లంకములకు అధిపతివయి సిరి సంపద లనుభవింపుచు సుఖించి, క్షీర్తిని సంపాదించి దేహం తమున స్వర్గాదిభోగములను పొందుదువని ప్రహ్లాదుడు చెప్పగా విని అంధ కాసురుడు ఊరకుండెను.

గౌతమ రహస్యము.

పూర్వకాలమున వేలకొలది మునులు శ్రీ సదాశివుని నిమిత్తము దేవచారు వనమునందు తపస్సు చేయుచుండిరి. ఆకాలమున వర్షములు లేక పంటలు పోయెను. పండ్లు, కాయలు దుంపలు మొదలగునవియును దొరకనందున వారికి ఆహారము లేక బాధవశి గౌతమ మహర్షి ఆశ్రమమునకు వెళ్లగా ఆయన వారిని ఆదరించి ఆన్నపానము లిచ్చి పోషించుచుండెను. కొంత కాలమునకు వర్షములు కురిచుగా పంటలు పండెను. వృక్ష ములు ఫలించెను. కాలమానస్థితి బాగుగ నుండెను. అదిచూచి మునులు తమ తమ నెలవ్రలకు పోవుదుమనిరి. కాని మరికొద్ది

కాలముండుదు. కాలము బాగుగ నున్నది గనుక మునుపటికన్న బాగుగా నేను మీకు సత్కారము చేయుదును.” అని శాపముడు చెప్పినందున మరికొంత కాలముంకిరి. ఆదినములలో వారు చూచుకొన్న నోటి దానిని సిద్ధముచేసి ఆయన కిచ్చిరి. దాని మర్మమెరుగక ఆయన దానిని గో శాలయందు కట్టబోగా అది క్రిందపడెను. అదిచూచి వారు ఆయనతో “గోహవ్యచేసిన ఇంట యిట్లు భుజింతుమని” పలికిరి. శాపముని పాసినిచేసి పోయిరి. ఆయన తన శాపమహిమవలన వారి కృత్రిమము తెలిసికొని వారు మహా పాపులై అడవులయందు తిరుగుచుండుడనియు, వేద దూష్యములైన పనులు చేయుచు చుట్టచు చచ్చుచుండుడనియు శశించెను. ఈ శాపమువలన వారు పాపులై హరిహరులను ప్రార్థింపగా వారి ఆర్తివిని హరిహరులు ఒకచోట కలిసి యిట్లు సంభాషించిరి.

హరుడు :—గోతముని శాపము నలన అపవిత్రులైన ఈ మునులు ఎట్లు పవిత్రు లగుదురు ?

హరి :—వీరికి ప్రతికారము లేదు. ఏమనగా వేదమే అన్నిటికిని మూలము. మొదలు నీనవ్వుడు కొమ్మ లెట్లుండును.

హరుడు :—మరి వీరికి మార్గము లేదా ?

హరి :—వేదమార్గ మున్నది. ధర్మహీనులు నరకమున పడుదురు. వీరిక దేగతి. చేసిన కర్మఫలము అనుభవింపవలదా ?

హరుడు :—వీరుతిరిగి మనలను ధ్యానింపుచున్నారే ! మనచేతనైన యుపకారము చేయుదమా ?

హరి :—అయిన నిట్టిపాపులను రక్షించుటకు మనము క్రొత్తశాస్త్రములను కల్పింపవలెను.

హరుడు:—అట్లే చేయుదము.

ఇట్లు ఇద్దరును ఆలోచించి, కపాలము, నకులము, బైరవము, పంచరాత్రము మొదలగు కొన్ని గ్రంథములు చేసిరి. వీనికి మోహన గ్రంథములని పేరు.

శ్రీమహాదేవుడు వారితో ఇట్లనెను. మీరు ఇదివరకు యెన్నిసారులు నరకములలో పడితిరో గాని ఇప్పుడు, మనుష్యజన్మమున తిరిరి. ఈ జన్మలో మానేవచేసినందున ఈ గ్రంథములు చదివి, వానిబలము వలన పాపములను నశింప జేసికొని మమ్మును పొందగలరు. అని వారితో చెప్పి వారి మేలుకొరకు తానును, భస్మమును శరీరమున పూసికొని, చేతి కపాలమును, జడయందును మెడలోను పుణికలమాలలను ధరించి యోగియై వారితో కలిసి భిక్షాటనము చేయుచుండెను. శివుడు ఎంత దయాళుడో చూచితిరా ?

శివుడు యోగి అవుటచూచి పిల్లలను విష్ణువునకు ఒప్పగించి, కైలాసమందు ప్రమథ గణములను కాపుంచి, పార్వతి మందరపర్వతమునకు పోయి తపస్సు చేయుచుండెనట. ఆమె పరిచర్యకొరకు దేవతాస్త్రీలు ఆమెకు చెలికత్తెలై అందుండిరట. అట్లు కొంతకాలము జరిగినపిమ్మట శ్రీమహాశివుడు కైలాసమునకు వేంచేసినసంగతి విని పార్వతీదేవియును కైలాసమునకు వెళ్ళి భర్తతో కలిసికొనెను.

శ్రీ వరాహపురాణము సమాప్తము.

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము

శ్రీవామనపురాణము.

ఒకనాడు పులస్త్య మహాముని తన ఆశ్రమములో నుండగా దేవఋషియైన నారదమహాముని ఆయనను దర్శింపజూచును. పులస్త్యుడు ఆయనకు అర్చ్యపాద్యాది సత్కారములు చేసి కూర్చుండజేసెను. ఆ దేవముని పులస్త్యుని జూచి “స్వామీ! మీరు సమస్త శాస్త్రములు, పురాణములు, వేదములు, వేదాంతములు తెలిసినవారు. మీవలన వామన పురాణము నవిస్తరముగా వినవలెనని యిటకు వచ్చితిని. నాయందు దయయుంచి సలవియ్యవలయును.” అనగా విని పులస్త్య మహాముని చాల సంతోషించి, ఆ దేవనితో ఇట్లు చెప్పెను.

1. పార్వతి పరమేశ్వరులు ఋతుత్రయము గడపుట.

పూర్వమొకప్పుడు పార్వతీ పరమేశ్వరులు, మందర పర్వతముపై నుండగా గ్రీష్మఋతువు ఆరంభమయ్యెను. అప్పుడు మహేశ్వరి మహేశ్వరునితో ఇట్లు పలికెను. ‘నాథా ! ఈగ్రీష్మముచాల హెచ్చుగా నుండుటచే వేడి భరింపశక్యముకాదు. మనకు ఇల్లు లేదుగదా ? ఎచ్చటనుండి మనమీ సూర్యుని బారినుండి తప్పించుకొందము.’ అన విని శివుడిట్లనెను. “ప్రాణేశ్వరీ ! నేను సదా అరణ్యనివాసిని. ఆశ్రమములేని

వాడను " అనగా విని పార్వతీదేవి ఈశ్వరుని తీసికొని ఒక చెట్టు క్రిందకుపోయి ఆమండు వేసవికాలము కష్టముతో గడపెను. అంతట వర్షకాల మారంభమయ్యెను. దిక్కులు చీకటితో నిండినవి. బాటలు కనబడవయ్యెను. ఆకాశము మేఘములతో నిండియుండెను. మెరుపులతో, ఉరుములతో, శిశుగులు పడుచుండెను. అప్పుడామె భర్తను చూచి యిట్లనెను. " ప్రాణవల్లభా! గాలి వడిగా వీచుచున్నది. ఉరుములు భయంకరముగా ఉన్నవి. వాన తైరిపిపోక కురియుచున్నది. చెట్లు పెరిగి బుప్పులు పూచి, కాచులు కాచి, పండ్లు పండుచున్నవి. చీరకట్టి అలంకారములు ధరించిన స్త్రీవలె భూమి అండముగా నున్నది. నదులు పొగలి పారుచున్నవి. సరిస్సులు స్లిగ్తో నిండియున్నవి, పక్షములు పూయుచున్నవి. ఇట్టివర్ష కాలమున చెట్లక్రంద ఎల్లండగలము? కావున, ఈ పర్వతమున ఇల్లు కట్టించుమని ప్రార్థించెను." ఆమాటలు విని శివుడు ఇట్లనెను. " ప్రియసఖ! నీవు చెప్పినట్లు ఇల్లుకట్టింపవలసినదే, గాని నేను బీదవాడను. ధనమెక్కడ తెత్తును. చూచితివా నాశరీరము మీది బట్టయెననులేదు. బాలి చర్మము కప్పకొని అడవిలో తిరుగుచున్నాను. జన్మిడములేక నాగోపవీతము ధరించితిని. అలంకారములు లేక పామును కుండలములుగా బెట్టి కొంటిని. సర్పమును కంకణములు గాను, నల్లత్రాచును కంఠాభరణముగాను చేసి కొంటిని. ఆయన మాటలకు లజ్జయును, భయమును, కోపము

గల్పదైతలవంచుకొని అట్లయినచో చ్చెట్టక్రిందనే ఉండమనెను. అది విని మేఘములపైకి పోవుదము రమ్మని ఈశ్వరు డనెను. సరే యని మేఘములపైకి పోయి వారు వర్షకాలము గడపిరి. మరింక కాలమునకు శిరదుగ్గితువు ప్రవేశింపగా మేఘము లదృశ్యమయ్యెను. నదీసరోవరములందలి నీరు నిర్మలమయ్యెను. వెన్నెలశేటగా నుండెను. గోవులు అంభారవముచేయదొడగెను. అప్పుడు శివుడు పార్వతిని చూచి మందరపర్వతమునకు పోదము రమ్మని యలు వెడలి అందుచేరిరి.

2. ఈశ్వరుని బ్రహ్మహాస్య.

2. పులస్త్యునిజూచి నారదమహాముని మహాత్ముడైన ఈశ్వరునిక బ్రహ్మహాస్య ముట్లు సంభవించెనని యడుగగా అత డిట్లు చెప్ప నారంభించెను. “త్రిమూర్తులు సృజింపబడిన తరువాత ఒకప్పుడు బ్రహ్మనద్దకు ఈశ్వరుడు పోయి మహా కోపముతో ఇట్లనెను. ఓయీ ! నీవెవరు ? ఎందుంకి వచ్చితివి ? నీ తెలి దండ్రులెవరు ?” అని యడిగిన బ్రహ్మపత్యుత్తరముచెప్పక “నీ నెవరు ? నీ వెందుంకి వచ్చితివి ? నీ తెలిదండ్రులెవరు ? ఎందుకు ఇందువచ్చితివి ?” అని తిరిగి ఈశ్వరుని ప్రశ్నించి తలవంచుకొని పోకుండెను. అది చూచి శివుడు కోపవనవశుడై యుండెను. బ్రహ్మ ఆయనను చూచి “ఓ రుద్రుడా ! నీసంగతి నాకు తెలియును. దిగంబరుడవు, ఎద్దునెక్కి తిగుగువాడవు, నేచేయు సృష్టి నాశనము చేయువాడవు ” అనగా మరియు నుగ్గుడై శివుడు

మూడు కన్నులను విప్పి భయంకరముగా నుండి బ్రహ్మను భస్మముచేయుటకు చూచెను. కాని సాధ్యముకానందుచ గోళ్ళతో బ్రహ్మయొక్క ఒక ముఖమును ఖండించెను. అది శివుని యెడమచేతియందు అంటుకొనెను. ఎన్నివిధముల దానిని నడలించుకొనుటకు ప్రయత్నించినను అదివదలకయుండెను. అంతట బ్రహ్మ తన శరీరమునుండి ఒక అద్భుతమైన ఫరుషుని పుట్టించెను. వాడు మిక్కిలి భయంకరరూపము కలిగి ఆయుధములతో శివుని వైపు తిరిగి “ఓ బ్రహ్మహత్యాపాశాణీ ! నీ ముఖము చూడకూడదు. నిన్న ముట్టకుడదు. కనుక నిన్ను చంపను. నీతో మాటాడ కూడదు. ఇచ్చటనుండి వెంటనే పోమ్ము. అనగా ఈశ్వరుడు బదరికాశ్రమమునకు బోయెను. కాని బ్రహ్మ శిరస్సుచేతిని, వదలక అంటియుండుటచేత మిగుల దుఃఖించుచు అనేక తిర్థ స్నానములుచేసి, దేవతా దర్శనములు, ఉపవాసములు, తపస్సులు చేసినను కార్యములేకుండెను. ఆ బదరికాశ్రమమున నున్న నారాయణుని దర్శించి స్తోత్రములు చేసి ప్రార్థింపగా ఆయన ప్రసన్నుండై ఇట్లనెను. “ఓ మహేశ్వరా ! నీవు ప్రయాగకు పోయి స్నానముచేసి పిమ్మట ఎరుణ, అసి అను రెండు నదులమధ్యనున్న భూమియందు యోగశాయియై శ్రీహరి యున్నాడు. ఆనదులయందు విధ్యుక్తముగా స్నానముచేసి ఆయన నుదర్శించి పూజించిన నీమహాపాపము నశించును” అని ఆన తీరుగ శివుడు అట్లుచేసి బ్రహ్మహత్యా పాశకమును నశింప జేసి

కొనెను. కాని బ్రహ్మశిరస్సు చేతినివదలలేదు. అతడుతిరిగి శ్రీమన్నారాయణుని యొద్దకుబోయి మనవిచేసెను “ఓస్వామి! నాపాపముపోయెనుగాని కపాలమువదలలేదు.” అనగా ఓశంకరా! నామేదులనున్న సరస్సులో విధ్యుక్తముగా స్నానముజేయుము” అనెను. అట్లు చేయగా కపాలము జారిపడెను. కనుక ఆనాటి నుండి ఆర్ధిమునకు కపాల యోచనమని పేరువచ్చెను. ఇన్ని కష్టములుపడినగాని ఈశ్వరునివంటి సర్వశక్తునికి బ్రహ్మహత్య పాపము పోయినదికాదు. మనమనగా నెంతవారము ?

3. సుకేశుడను రాక్షసుని చరిత్రము.

నారదుడు మరల పులస్త్యునిజూచి “ఓమునివర్యా! సుకేశుడను రాక్షసుని చరిత్రము నాకు సవిస్తరముగా చెప్పుడని అడుగగా ఆయన ఇట్లు చెప్ప మొదలుపెట్టెను.

నారదా ! వినుము. ఇది మిక్కిలి మర్యాదనమైన ఇతిహాసము. దీనిని నేను పూర్వము విన్నట్లు చెప్పెదను. పూర్వ కాలమున విద్యుత్కేశుడను రాక్షసు డొకడుండెను. వానికి సుకేశుడను కుమారుడుండెను. ఇతడు ఘోరమైన శపస్సుచేసి శివుని మెప్పించెను. ఆమహాదేవుడు వానికి వ్రణ్యక్షిమై “ఎవరివలనను చావు లేకుండునట్లును, ముద్ధములో వాని నెవరును జయించ లేకుండునట్లును, వరమిచ్చుటయేకాక ధర్మమునందు బుద్ధినిలుచునట్లు వరమిచ్చెను. ఆసుకేశుడుధర్మవర్తనముగలవాడై తన యిచ్చవచ్చినచోటికి పోవుచుండువాడు. ఒకదిన

మున వాడు మగధరాజ్యమందున్న అడవికిపోయి అందు తివస్సు చేయుచున్న కొందఱు మహర్షులను జూచి నమస్కరించి ఉచితాననమున కూర్చుండి వారితో ఇట్లనెను. “ఓమునిశ్రేష్ఠులారా! నాకొక సందేహము కలదు. దానిని నమరు తీర్పనలెను.

మహర్షులు:—ఓరాక్షసకేసరీ ! ఆ అంశమేని ?

సుకేశుడు:—ఇహవర లోకములందు మేలు చేయు నది ఏది ?

మహర్షులు:—రెండు లోకములందును ధర్మము మేలొనర్చును.

సుకేశుడు:—సజ్జనులు ఎవరిని పూజింతురు ?

మహా:—ధర్మపరుడే సజ్జనులచే పూజింపబడును.

సుకే:—సుఖముగా ఎవరు వృద్ధిపొందుదురు ?

మహా:—ధర్మాత్ములే సుఖముగా అభివృద్ధి పొందుదురు.

సుకే:—ధర్మలక్షణమేది? ఏమంచివనులకు ధర్మమందురు? దేనివలన దేవతలు వృద్ధత్వము, మరణములేక యున్నారు? సవిస్తరముగా నెలవిడు.

మహా:—దేవతలకు యాగము చేయుట, విష్ణువును పూజించుట, ధర్మములు. రాక్షసులకు బౌహుబలము, యుద్ధము చేయుట, మత్సరము కలిగియుండుట ధర్మములు, నీతిమంతులకు హరిభక్తి. సిద్ధులకు యోగసిద్ధి, వేదవఠనము, ఆత్మజ్ఞానము

విష్ణుభక్త, శివభక్త, ధర్మములు. ఋషులకు జపము, తపము, జ్ఞానము, సత్యము, బ్రహ్మచర్య వ్రతము, విజ్ఞానసమాధి. మరు షులకు నేడవతనము, యజ్ఞములు చేయుట, కార్యకర్మబుద్ధి పోషించుట, మిక్కిలి ఆయాసపడకుండుట, బ్రహ్మచర్యము, నానము చేయుట, అహంస, దయ, సత్తు, సుచిత్తము, దేవుడు, సూర్యుడు, నీటియిడల భక్తి సులభములు చేయుచుండుట, ఇంద్రియములను జయించుట ధర్మములు. ఇట్లు ధర్మములు వేరు వేరుగా నుండును. వినిసి విధించువాడు బ్రహ్మ.

సుకేశి:—ఇవి సామాన్య మనుష్యులకు సనానిన ధర్మ ములు. ఇవి గాని విశేషధర్మములున్న సెలవిండు.

మహా:—ద్వీపభేదములను బట్టి ధర్మములు భేదించి యుండును.

ద్వీపములలో జంబూద్వీపము శ్రేష్ఠము. ద్వీపముల విస్తీర్ణము వినుము.

ద్వీపములు.	విస్తీర్ణము.	సముద్రములు	విస్తీర్ణము.
1 జంబూద్వీపము	1 లక్ష.	ఉత్తరముద్రము	2 లలిలు
2 సుందీద్వీపము	2 లలియో	ఇక్ష్వాకుముద్రము	4 లలిలు
3 శాకద్వీపము	4 లక్షలు	తమరముద్రము	8 లలిలు
4 కశీద్వీపము	8 లక్షలు	నేత్రముద్రము	16 లలిలు
5 కౌంచద్వీపము	16	పెరుగుముద్రము	32 లలిలు
6 శాకద్వీపము	32	క్షీరముద్రము	64 లలిలు
7 పుష్కరద్వీపము	64	మంచినీళ్లముద్రము	128 లలిలు.

పై చెప్పబడిన ద్వీపములందున్న మనుష్యులుచారి ఆచారములు న్యవహరములు వేరువేరుగా నుండును. మనమున్నది జింబూద్వీపము ఇదిచాలాపవిత్రమైనది. ప్లక్షీద్వీపము మొదలు శాక ద్వీపమునరకును ఈ అయిదు ద్వీపములందుండు నారు భాగ్యవంతులు దేవతలవలె సుఖముగ జీవించుచు కన్యాసము వరకును ఉండురు. నారి ధర్మములు దేవతలకు చెప్పబడినవే, పుష్కరద్వీపమునారు భయంకరాకారము కలిగి పిశాచముల వలె నుండురు. వివేకము జ్ఞానము, దయ, సన్యము, ఆచారము వీరి పేర్లు. మాంసమునే భుజించుచుండురు. వీరు మగణమును పొందుచుండురు.

సుకే—వారణాసివారగుటకు కారణమేమి ? దయ నుంచి చెప్పుడు.

మహర్షులు:—ఆ పుష్కరద్వీపమున శారవము మొదలుగు ఇరువదియొక్క మహా నరకము లున్నవి. కావున అవి మహా భయంకరమైనవి.

సుకే:—శారవము మొదలుగాగల నరకములను నాకు వివరించి స్పష్టముగా చెప్పుడు.

మహర్షులు:—నరకములు ఏవనగా, 1. శారవము 2. మహా శారవము 3. తామిస్రము 4. అంధతామిస్రము 5. కుంభిపాకము 6. కాలసూత్రము 7. అసివత్రవనము 8. సూకరిమూలము 9. అంధకూపము 10. క్రిమిభోజనము 11. సందంశము 12. చిహ్నము

ర్మి 13. వజ్రకంటకశాల్మలి 14. వైతరణి 15. పూయోదము
16. ప్రాణరోదము 17. విశేషనము 18. యాగాధక్షణము
19. సారమేయోదనము 20. అపిచీరయము 21. శేషపానము
ఇవిగాక 1. తౌరకర్దమము 2. నక్ష్రోగభోజనము 3. సుఖ
ప్రోతము 4. సంకశోకము 5. సమూనిరోధము 6. పశ్యావర్త
నము 7. సూచీముఖము అను ఏడుగు కంఠి 28. నరకములని
మరి కొందరు. సాపములు చెయువారని యముడు ఈ కూప
ములలో వేసి శిక్షించును.

సుకేతోడు:—న సాపములు చెయువారని యముడు
ఎట్లు శిక్షించునో చెప్పుడు

మహర్షులు ఇట్లు చెప్పారంభించిరి. దేవతలు బ్రహ్మ
కులను నిందించువారు, పురాణములు, ఇతిహాసములు చదివని
వారు, విననివారు, అవి సత్యములని నమ్మనివారు, పెద్దలను
నిందించువారు, యజ్ఞములు, యాగములు సాదుచునువారు,
ధర్మములు చెయువారిని ఆటంక పెట్టవారు, చ్ఛనిపోయిన సాగ
కములో పడుదురు. అచ్చట అనేక బాధలు పొందుదురు
ఇతిరులకు విచారము కలిగించువారును, దేవతాపితృకార్యములు
యందు భోజనమునకు నియమింపజేసి మరియొకచోట భు
జించువారును, సజ్జనులను బాధించువారును, పల్లి దండ్రులను,
గురువులను మన్నించని వారును, క్రిందిక శిల, మీదికి కాళ్ళు
ఉంచునట్లు నరకములో వడి మలము, మూత్రము భరింతురు.

దేవతాను, అతిథి, అభ్యాగతులను, నిల్లి దండ్రులను, పిల్లలను
 ఉపవాసముంచి భుజించువారు నరకములో బడి కుళ్ళు రక్త
 మును త్రాగిపడెను. సిమ్మట అశిద్ధమును తిందురు. ఎంగిలిచేతి
 నుండి బ్రాహ్మణుని, గోవును, అగ్నిని, ముట్టుకొనువారు, చం
 ద్రుని, సూర్యుని, నక్షత్రములను చూచువారికి కండ్లలో యమ
 దీతాణులు, నిప్పులు పోసి మండింతురు. నిల్లి దండ్రులు, అన్న,
 స్నేహితుడు, వాని భార్య, గురువు, వాని పత్ని, బంధువులను
 కొట్టి వారిని ఘోర నరకములో వేసి యుట్టగా కాల్చుటచేసి
 మేకులు వాని శరీరముల యందు దిగ గొట్టుదురు. నూతులు,
 చెరువులు, ఇండ్లు దేవాలయములు, తోటలు చెడగొట్టువారిని
 రంపములతో క్రొచ్చుదురు. గోవు, బ్రాహ్మణుడు, అగ్ని,
 సూర్యుడు, చంద్రుడు వీరికవనుడగా ముమ్మాత్రములు విషచు
 వారి మర్మస్థానములను ఇనుపముక్కుల కాకులు పొడిచి తిను
 చుండును. శరణుజొచ్చినవారిని, నక్షింపనివారిని, పర్వదినములలో
 స్త్రీ సంభోగము చేయువారిని, పరదారను మోహించువారిని,
 జలమందు మలముమాత్రములు విషచువారిని, భక్తిశ్రద్ధలతో
 నిలిచినప్పుడు భోజనమునకు వెళ్ళనివారిని, ఛండాలుని యొద్ద
 దక్షిణ పుచ్చుకొనువారిని, వానికి పురోహితుడగువారిని, గో
 మాంసము ఆమ్ము వారిని, తినువారిని, బంగారము దొంగిల్లి
 చువారిని, గురువత్నిని హరించువారిని, స్త్రీహత్య, శిశుహత్య,
 బ్రహ్మహత్య చేయువారిని, అవిధము నాక్షయము చెప్పువారిని,

నిత్యకర్మలు చేయనివారిని, నరకములో, పడవేసి యముని దళా-
తలు అనేక విధముల బాధింతురు. అభిధ్యాయులు, అన్యాయము చేయువారు, చాడీలు చెప్పవారు, దొంగిలించువారు,
స్వామిద్రోహులు, విశ్వాసఘాతుకులు, నిత్రద్రోహులునరకము
నొందుదురు. అన్నిటికన్న విశ్వాసఘాతుకము గొప్పపాపముగా
చెప్పబడినదని మహర్షులు చెప్పగావిని సుకేశకు సంకోచించెను.

4. ఆశ్రమ ధర్మములు

శ్రీమహాత్మ సుకేశకు చెప్పుచున్న జూచి బ్రాహ్మణులకు
నాలుగు ఆశ్రమములు విధింపబడినవి చెప్పవారు. అవి
యెవ్వి? నాని ధర్మము లెవ్వి? సెప్పించు. అని
అడిగెను.

ఓ రాత్రి నేత్యరా? విచారము. అహంకారము, క్రమము, క్షమ,
దానము, శపథము, చిన్మయము, సత్యము, కార్యణము లేకుండుట,
దొంగరినము చేయకుండుట, శమము ఇవిఅన్ని ఆశ్రమ
ములవారికిని, అన్ని వర్ణముల వారికిని సామాన్య ధర్మ
ములు. బ్రాహ్మణులకు ఆశ్రమములు నాలుగు. అవి ఏన
నగా బ్రహ్మచర్యము, గృహస్థాశ్రమము, వానప్రస్థము,
సన్యాసము. బ్రాహ్మణులును ఉపనయనము కాగా గురువు
నొద్ద వేదముచదువుటకు ప్రవేశించవలెను. అపరాధినినమును
స్నానము ఉడయముననే చేసి సంధ్యావందనాది నిత్యకర్మలు
పూర్వకొని, అగ్నియందు హోమము చేసికొని, వేదముచెప్పకొన

వలెను. పిమ్మట గురువునొద్ద సెలవుపొంది మధూకరముచేసి దొర
కిన సవార్థములను ఇచ్చి గురువునెదుటబెట్టి వాగు తనకుఇచ్చిన
దానిని తినవలెను. వారిసేవ చేయవలెను. ఆయన దయను
సంపాదించవలెను. ఆయన పిలిచిన వెంటనే సిద్ధముగా నుండ
వలెను. వారుచెప్పిన పాఠమును వర్ణించుచుండవలెను. ఇట్లుండి.
ఒక వేదమునుగాని, నాలుగు వేదములుగాని శన చేతనైనన్ని
వేదములను చదివి గురుదక్షిణ ఇచ్చి, సమస్కరించి, సెలవుతీసి
కొని ఇంటికిపోయి, మంచి వంశమున బుట్టిన సులక్షణములుగల
కన్యను వివాహమాడవలెను. ఇట్లుగృహస్థులగును. వివాహము
చేసికొనుటకు ఇష్టములేకున్న వానప్రస్థుడు కావచ్చును. లేదా
బ్రహ్మచారిగానుండి గురుసేవ చేయుచు ఉండవచ్చును. గురువు
లేకపోయిన గురుపుత్రుని సేవింపవలెను. పుత్రుడు లేనియడల
తనకంటె పెద్దశిష్యుని సేవింపవలెను. ఇట్లు చేయువాడు మృత్యు
వును జయించును.

గృహస్థధర్మములు విరుము. వివాహ మైన తర్వాత
నిత్యకర్మల చేయుచు, నానధర్మములు, దేవ, పితృ, అతిథిపూజ
లు చేయుచు, ధనార్జనచేయుచు, మంచి ఆచారవంతుడై యుండ
వలెను. ఆచారము లేనివాడు ఇహవరముల యందు సుఖము
లేక చెడిపోవును. వాడుచెసిన యజ్ఞములు, తపస్సు, దానము,
అన్నియు నిష్ఫలములు. వానికి సుఖము కలుగదు. ఆచారము
ధర్మములకు మూలము. కావున దానినిచ్చట స్పష్టముగా చెప్పె

దను. పాత్రకాలమున అనగా కోడి కూయునపుడు లేచి ఇష్ట దేవతను స్తోత్రముచే ధ్యానించి, ప్రక్కమీదనుండిలేచి, దేవుని నామమును స్మరించుచుపోయి, కాలకృత్యములు తీర్చుకొని, దేశకులూచారాను గుణ్యముగ స్నాన సంధ్యాద్యనుష్ఠానములు నిర్వహింపవలెను. అబద్ధమాడక, కోపముపొందక, ఎవరిని నిష్ఠు గములాడక, అతిథి, అభ్యాగతులను పూజించుచు వేళకు భోజనము చేయవలెను. దిగంబరిగా నుండకూడదు. దిగంబగులను చూడకూడదు. ఉత్తరముగగాని, దక్షిణముగగాని తలపెట్టి నిద్రింపకూడదు. స్వగృహమున తూర్పుగాను, ప్రయాణమార్గమున పరస్థలమున పడమరగాను తలనుంచి నిదుర పోవలెను. ఒకరు కట్టివిడిచిన బట్ట, ఒకరు ఉపయోగించిన పువ్వులు, పూలదండలు, ఒకరు తినగా మిగిలిన అన్నము, త్రాగగా మిగిలిన నీరు ఉపయోగింపకూడదు. రాత్రి స్నానము చేయకూడదు. గ్రహణకాలములందు చేయవచ్చును. శాస్త్రములను, పురాణములను వినవలెను. నీళ్ళతో జుట్టు దులపకూడదు. సజ్జనులతో సంవాసము చేయవలెను. ఇట్టి సదాచారములతో వర్తించువారు ఇహపరసుఖంబులు కలిగి యుందురు.

వానప్రస్థుల ధర్మమేమనగా :—కుమారులను కుమార్తెలను కని తనకు వృద్ధావస్థ రాగా ఆత్మజ్ఞానమును సొందుటకు వానప్రస్థాశ్రమము అవలంబింపవలెను. అనగా అడవికి పోయి తపస్సుచేయుచు, నేలను పరుండుచు, దుంపలు వండ్లు తినుచు,

బ్రహ్మచర్య వ్రాణము చేయుచు శ్రీహరిని ధ్యానించు చుండవలెను.

సన్యాసి ధర్మము లేవనగా అశమనమును, సమస్త సంఘములను విడచి బ్రహ్మచర్యవ్రాణము కలిగి ఒక యింట బహుదినములుండక ధక్ష మెత్తుకొనుచు, కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మత్సరములను వదిలి ఆత్మజ్ఞానము కలుగువరకు దేహమును పోషించుకొనుచు జీవించనలెను. ఆత్మజ్ఞానము కలుగుటనలన పూర్వజన్మములందు చేయబడిన శాపము నశించి యీ జన్మ మందలి శాపము, కర్మ త్యాగమునైన నొనను పొందక జనుడు మోక్షము పొందును." అని భాషలుచెప్పగా నీని వారియొద్ద నెలవుచేసి సుకేశకుడు నిజగ్రహమున కరిగెను.

బలిచక్రవర్తి ముగ్ధోకములకు జయించుట.

నారదమహాముని పునస్త్య మహర్షి నిజాచి బలిచక్రవర్తి స్వర్గమును ఎల్ల సంపాదించెనని యడుగగా ఆ మహర్షి యింక చెప్పెను.

హిరణ్యకశ్యప మహారాజు కుమారుడగు ప్రహ్లాదుని కుమారుడు విరోచనుడు. విరోచనుని కుమారుడు బలి. ఇతడే ఇంద్రుని కర్వాణి గాజయ్యెను. ఇతడు అనేక యజ్ఞములు, యాగములు చేసి శంభుడు మయుడు అను క్రూర రాక్షసులను జయించి, ధర్మముగా రాజ్య పాలనము చేయుచు రాక్షసులు ధర్మముగా ప్రవర్తించు నట్లును, సత్యము

తప్పకుండా నట్లును, నీతినిచుములు కలిగి వర్తించునట్లును చేసెను. ఇందువలన వారి పాపములు క్షీణించి వారు పుణ్య వంతులైరి. వారిరాజ్యమున ధర్మము నాలుగు పాదములతో నడచుచుండెను. రాక్షసు ల్లిండుడగా ఒకదినమున మహాలక్ష్మి కమలముచేతబట్టి సభలోనున్న బలిచక్రవర్తి యెదుటికివచ్చి యిట్లు చెప్పెను. “ఓ దైత్యరాజా ! నేను క్షీరసాగరమందు పుట్టినమహాలక్ష్మిని. నీవు నీపితామహుడైన ప్రహ్లాదుని సేరు నిలిపితివి. నీ న్యాయపరిపాలన సత్యవ్రతముచూచి సంశయించి నీయింట కొంత కాలముండుటకు వచ్చితిని.” అని అశని యింట నుండెను. అందువలన రాక్షసులు సిరిసంపదలతో తులడకాగు చుండిరి. ఆబలి స్వర్గముపై దాకివెడలి ఇందుగ్గిని జయించి అశని రాజ్యమును తిసికొనెను. అంతఃకమందే భూలోకమును జయించి ముల్లోకములకు చక్రవర్తియై ధర్మపాలనము చేయుచుండెను.

5. దేవతలు బ్రహ్మయొద్దకు బొవుట.

ఇట్లు రాక్షసులచే నోడింపబడిన దేవతలు విచారము నొంది చేయునదిలేక ఆలోచించి వేరుఉపాయములేక ఇందుగ్గిని వెంట మేరుపర్వతమున తపస్సు చేసికొనుచున్న కశ్యప బ్రహ్మయొద్దకు బోయి తమ అవస్థలు చెప్పుకొనగా ఆయన విని విచారించి యిందుకు శ్రీహరి తప్ప ప్రతీకారము చేయువారులేరని యెంచి వారిని తోడ్కొని తన భార్య యైన అదితితో కూడ బ్రహ్మయొద్దకు బోయెను. వీరు పోవునప్పటికి చతుర్ముఖుడు శత్రు

నాశనియను తన సభలో ఆస్థానమున కూర్చుండి సామగానము వినుచుండెను. అచట ఎందుచూచినను యజ్ఞములు చేయువారు వేదపాఠకులు, తపోవంతులు, ఋషులు ఉండిరి. ఆసమయమందు అదితి కశ్యపులు, ఇంద్రుడు మొదలగు దేవతలు ఆయనకు నమస్కరించి, ఉచితస్థలమున కూర్చుండి ఇట్లు చెప్పిరి. ఓతాతా! మారాజ్యము బలిచక్రవర్తి తీసికొని మమ్ములను హీనపరచి మాచే పరిచర్య చేయించుకొను చున్నాడు. ఈ పరాభవము వలన మేము స్వర్గమున నిలువలేకున్నాము. మారాజ్యము మరల మాకు స్వాధీనమగు ఉపాయము చెప్పము” అనగా విని బ్రహ్మ ఇట్లు చెప్పెను. “ఓ కశ్యపా! నీవు గొప్ప తపస్సు చేసి శ్వేతద్వీపమున క్షీరసాగరమందున్న శ్రీమన్నారాయణుని మెప్పించిన ఆయన నీకు ప్రసన్నుండగును. అప్పుడు ఆయనను నీకు కుమారుడై పుట్టుమనియు, రాక్షసులను ఓడించి ఇంద్రునికు రాజ్యమిమ్మనియు వరమడుగుము. ఆయన సర్వశక్తుడు గనుక ఆలాగు తప్పక నీకోర్కెదీర్చును.” ఆమాటలువినికశ్యపుడు గొప్ప తపస్సుచేసి వేదవ్రతములుచేసి శ్రీమన్నారాయణుని భోగినింపగా శ్రీహరి ప్రత్యక్షమై వరమడుగు మనెను. అప్పుడు కశ్యపుడు సాష్టాంగనమస్కారములుచేసి ప్రార్థించి ఇట్లు కోరెను. “ఓ జగద్రక్షకా! అదితి గర్భమున ఇంద్రునికి తమ్ముడవై పుట్టి స్వర్గమును ఇంద్రునికి యిప్పించుము” అని ప్రార్థింపగా అట్లే చేయుదునని శ్రీహరి అనతిచ్చెను. శ్రీహరి వారిని వారి నివాసములకు పోమ్మని అంతర్ధాన మయ్యెను.

6. శ్రీవామనావతారము.

విదనంతరమున దేవతలు ఆమె లోకమునకును, కశ్యప
పుత్రుడు తపస్సుచేయుటకు మేరుపర్వతమునకును, అదితి తపస్సు
చేయుటకు కురుక్షేత్రమున నున్న సర్వకామప్రదవనమునకును
పోయిరి. అచట అదితి పదివేల సంవత్సరములు ఘోరముగా
తపస్సుచేసెను. అందుకు శ్రీహరి సంతోషించి ఆమెకు వ్రత్య
త్వమై దగ్గవనిచ్చెను. అప్పుడు ఆమె ఆయనకు ప్రదక్షిణ నమ
స్కారములు చేసి సహువిధముగా పార్థివించి ప్రసన్నుని చేసి
కొని ఇట్లు వేడుకొనెను. “ఓభక్తవత్సలా ! దీనరక్షకా ! ఆదిమ
ధ్యాంతరహితా ! నామొర ఆలకింపుము. నాకుమారుడైన ఇంద్రునిముల్లోకమునకు రాజుగా చేయుము. నానికీయజ్జభాగములు
ఇప్పించుము. రాక్షసులు నీమ రాజ్యములో రాజుగ నుండ
నిమ్ము. నామనోవేదనను పోగొట్టుము.” శ్రీహరి ఆమెతో ఇట్లు
నెను. “దేవీ ! నీగర్భమున బుట్టి రాక్షసులను నిర్మూలముచేసి
ఎప్పటియట్లు ఇంద్రునికి రాజ్యసంపదలిచ్చెదను.” ఆమాటలువిని
అదితి దేవదేవునితో నిట్లనెను. “ఓజగదీశ్వరా ! నేను సామ్రాజ్య
మైన శ్రీని, చతుర్దశభువనములు కుక్షీయందు గల నీభారము
మోయగలనా ! మీరు సృష్టి స్థితి లయములు చేయసమర్థులు”
అదివిని “తల్లీ ! వెరువకుము. నీవు నిర్విచారముగ నుండుము.
నీవు నాభారము మోయనచసరములేదు. నీభారము నాభారము
నుకీసే నహించెదను. సుఖముగా నుండుము. పోయెదనని ”

అదృశ్యుడయ్యెను. పిమ్మట ఆమె తపము చాలించి భర్తనుజేరి శ్రీమన్నారాయణుండు ఆనతిచ్చిన సంగతులుచెప్పి ఇష్టాగోష్ఠి నుండగా కొంతకాలమునకు గర్భమును ధరించెను. అంతట ఆమె నడచునపుడు భూమి వణకుచుండెను. ఆమె పాదములు పెట్టుచోట్ల భూమి కుగ్రింగుచుండెను.

7. ప్రహ్లాదుడు బలిని శపించుట.

ఇట్లు అదితి గర్భవంతురాలైన పిమ్మట రాక్షసులు తేజోహీనులై మాశిన ముఖములు కలవారై యుండుటయు, దేవతలు సంతోషముతో నుండుటయు చూచి యిందుకు కారణమేమని బలిచక్రవర్తి తన తాతయగు ప్రహ్లాదుని అడిగెను. అది విని ప్రహ్లాదుడు శ్రీహరిని ధ్యానించి యోగదృష్టిచే దెలిసికొని బలితో ఇట్లు చెప్పెను. “ఓవత్సా! వినుము. చతుర్దశ భువనములు నీన కుక్షీయందుగల శ్రీ మహావిష్ణువు అదితి గర్భమునం దున్నాడు. ఆయన రాక్షసుల బలమును, తేజమును సంహరించును. శ్రీహరి మీ ఐశ్వర్యమును అపహరించి దేవతల కిచ్చును.” అదివిని బలిచక్రవర్తియిట్లనెను. “ఓతాతా! శ్రీహరి అంత బలవంతుడా! అంతకంటె హెచ్చు బలవంతులు నాయొద్దనున్నారు. విప్రజాతి, నిశంభుడు, జంభుడు, హయశిరుడు, దుర్జయుడు మొదలగు అతిబలవంతులయిన రాక్షసులు నాయొద్ద కోటానకోట్లన్నారు. వారిసతకు జయింపగలడా? చూతము!” అనగా విని ప్రహ్లాదుడు మహా కోపముగలవాడై

“ఓహో ? నీకు కాలము సమీపించినది. నీన్ను రక్షించువారు లేరు. నీవు చెప్పినవారందరూ, ఆ మహావిష్ణువు ఎదుట దోమలవంటి వారు. ఆయన లోకములన్నిటిని పుట్టింపను, రక్షింపను, సంహరింపను సమర్థుడు. నీకువిపరీతబుద్ధి పుట్టినది. నీకు కాలము సమీపించెను. నీవు నశించుకాలము వచ్చినది. కనుక ఇట్టి మాటలు నీనోట వచ్చినవి. నాకు శ్రీహరి పరమ బాంధవుడు. నీ నాని ప్రియభక్తుడను. అట్టివానిని నీవు నిరాకరించుచున్నావు. కావున నిన్ను నేను శపింతును. నీవు త్వరలో రాజ్యభ్రష్టుడ వగుదువుగాక ” ఆమాటలు విని బలిచక్రవర్తి భయకంపితుడై తాత పాదములపై బడి తన్ను రక్షింపుమని అనేకవిధముల ప్రార్థింపగా ప్రహ్లాదు షిట్లనెను. నాశాపము వృధాపోదు. నేటినుండి నీవు శ్రీహరిని మనస్సు చేతను, కాయముచేతను, కర్మచేతను, ప్రీతితో ధ్యానించిన ఆయన నిన్ను రక్షించును.

రి. బలియజ్ఞమునకు వామనుడు పోవుట.

అదితికి తోమ్మిదిమాసములు పూర్తియైన తర్వాత పదవమాసము ప్రవేశింపగా, వామనుడు జన్మించెను. అతడు మూచి శేషశ్శాలియై ప్రకాశించు చుండుట చూచి సర్వజనులు దేవతలు సంతసించిరి. బ్రహ్మవచ్చి జాతకర్మ, నామకరణములు చేయించెను. ఆవామనుని స్తోత్రముచేసెను. అదివిని బ్రహ్మతో వామనుషిట్లనెను. “ ఓ చతుర్ముఖుడా ! పూర్వము అదితి

కశ్యపులు, ఇంద్రుడు నన్ను బాగుగా వేడుకొని ప్రార్థించి వర ముడిగిన, ఇంద్రునికి శత్రువులు లేకుండునట్లు చెసి, ముల్లోకములు ఇచ్చుటకు వరమిచ్చితిని. అందునకే ఇట్లు అవారినిచ్చితిని.' అని చెప్పగా బృహస్పతి యజ్ఞోపవీతమును, బ్రహ్మ కృష్ణానమును ఇచ్చిరి. మరీచి బ్రహ్మపాలాశదండమిచ్చెను. అదిచూచి వసిష్ఠుడుకమండలమిచ్చెను. అంగీరస మహాముని పవిత్రములును, పులమహ్నాదిదర్భాసనమును, పుస్త్యమహాముని వీతాంబరమును, ఇచ్చిరి. వేదవేదాంగాది చతుర్దశ మహావిద్యలను బ్రహ్మర్షిలో నేర్పెను. ఇట్లు సమస్త విద్యలు స్వర్గలో అభ్యసించి నామనమూర్తి దండము, కమండలము, గొడుగు పట్టుకొని బలి యజ్ఞమునకు ప్రయాణమయ్యెను. అతడు నడచుచుండగా పాదము వేసిన చోట్ల భూమి లొత్తలు పడుచుండును. అది చూచి ఆయన మెల్లగా పాదములు వేయుచుండెను. అయినను భూమి పర్వతములతోకూడ వణకుచుండెను. సముద్రములు పొంగెను. నదులు పొరలి పారుచుండెను. భూభారము వహించుచున్న అదిశేషువు తలలు వంచెను. ఈ విపరీతములు చూచి, దానికి కారణమేమని బలిచక్రవర్తి తన గురువును, పురోహితుడు అయిన శుక్రాచార్యుని అడిగెను. అదివిని ఆయన దివ్యదృష్టిచే చూచి సర్వమును తెలిసికొని యిట్లుచెప్పెను. “ఓద్భవేంద్రా! వినుము. జగన్నాథుడును, పరమాత్ముడును, సనాతనుడును అయిన శ్రీహరి వామనమూర్తియై కశ్యపుని ఇంట అవతరించి

సీయజ్ఞమునకు నచ్చుచున్నాడు. ఆయన భారము మోయలేక భూమి వణకుచున్నది. పర్వతములు, నదులు చలించుచున్నవి. సముద్రములు పొంగుచున్నవి. అన్నిటి భారము వహించునది భూమి గనుక ఆభూమి వణకగా అన్నియు చలించును. దేవత లందరూ అనిని వెంటనున్నారు గనుక అగ్నులు మండక అచ్చట నేయున్నవి. కాపున మనము అగ్నిలో వేసిన అహుతులు వ్యర్థ ముచున్నవి.” శుక్రడు ఈ మాటలు చెప్పగావిని బలిచక్రవర్తి శరీరమున పులకాంకురములు గలవాడై ఇట్లనెను. “ఆచార్య పర్యా! నాతిలిదండ్రులు, నను ధన్యలము. నానంశము ధన్యత నొందినది. ఏయనగా యజ్ఞ భోక్తయైన శ్రీమన్నారాయణుండు నా యజ్ఞమునకు నిజరూపముతో గయచేయు చున్నాడు. నాకంటె అధికులెవరు? యోగులలో శ్రేష్ఠులకు కూడ దర్శన మియ్యని ఆదిమథ్యాంతరహితుడు నాయాగమునకు స్వయముగ విచ్చేయుచున్నాడు. ఇంకెకంటె హెచ్చు సంతోషమేమున్నది. నేనేమి చేయవలెనో సెలవిండు.” ఆమాటలువిని తన గురువైన శుక్రుణ్ణిట్లనెను. “ఓ రాక్షసేంద్రా! వినుము. యాగముల యందు హవిర్భాగము దేవతలకు చెందవలెను. నీవు వానికి బదులుగా రాక్షసులకు ఇచ్చుచున్నావు. ఇదిశాస్త్రసమ్మతము కానందున శ్రీహరి వామనరూపుడై పుట్టి దేవతలకు మేలుచే యును. కాబట్టి నీవు బాగుగ ఆలోచించి ప్రవర్తిం పవలెను. ఆయన నీకు కీడును దేవతలకు మేలును చేయును.

కావున నీవు నేనుచెప్పనట్లు చేయుము. ఆ వామనుడు నిన్ను దానమడుగునవ్వడు ఇచ్చెదనిని చెప్పవద్దు. మంచి మాటలతో సంతోషపెట్టవలెను. ధనము, రత్నములు, బంగారు, గోవులు, భూమి నే వడిగినను ఇయ్యవద్దు. వారి దర్శనము నీకు లభించు నపుడు ఆయనకు వ్రదక్షణముచేసి సాష్టాంగ దండప్రణామము చేసి చేతులు జోడించుకొని ఎదుట నిలచి, స్వామీ! మీరే మడిగినను ఇయ్యజాలను. ఈ జగత్తు అంశయు శమరు సృష్టి చేసినదేకదా! మీది మీకిచ్చుట ఉచితము కాదుగదా. కావున నే నేమి సమర్పింపగలను? ఇట్లు విన్నవించిన నీకు మేలుకలుగును.” అని చెప్పిన ఆచార్యుని మాటలు విని బలి ఇట్లు చెప్పెను. “ఓ గురువర్యా! మీరు బ్రాహ్మణోత్తములు. ఈమాటలు మీ ముఖమునుండి ఎట్లు వచ్చినవి. సామాన్య జనులు అడిగినప్పుడే వారిని నిరాశులనుచేసి పొమ్మనలేక కోరినది ఇచ్చివంపుచుంటినిగదా? “లేదు.” అన్నమాట నానోటరాదు. అట్టి ఆవిషయములో సమస్త పాపములను పోగొట్ట సమర్థుడును, పుట్టక యనుభయమును తన ధర్మము మాత్రముచేతనే పోగొట్ట గలవాడును, జగత్తునకు కర్తయునైన ఆ శ్రీహరి అడిగినప్పుడూ లేదని నే నెట్లు చెప్పగలను. ఆయన దర్శనము కొరకే కదా జనులలో కొందరు వ్రణములు, ఉపవాసములు, జపములు, తపములు, యజ్ఞములు, యాగములు, దానములు, ధ్యానములు చేయుచున్నారు. ముల్లోకములవారును కోరునది ఆయ

నదర్శనమేదా ! పరమభక్తులు తప్ప ఆయనను మరి యెవరు చూడగలరు ? ఆ జగదీశ్వరుడు నా యజ్ఞమందు నాకు ప్రత్యక్షమై చెయ్యిచాచి, ఇమ్మని అడుగుటకంటె గొప్ప సమయము ఎప్పుడు నాకు వుటస్థించును. అది నా పూర్వ పుణ్యమకదా. దాన మెవరికిచ్చినను పుణ్యమేకదా. అందులో ఆ శ్రీహరికంటె తగిన పాత్రులెవరు ? ఆయన ఏమి అడిగినను ననే. భూమిగాని, ధనముగాని, ధనాగారముగాని, కోటగాని, వేటగాని, గ్రామముగాని, రాజ్యముగాని, ముల్లోకములుగాని, తుదకు నాప్రాణమిగినను ఇచ్చెదను. గురువులైన మీ యెదుట ప్రమాణము చేయుచున్నాను. “లే” దన్నమాట నానోట రాజాలదు. అట్లు ఇచ్చుటవలన నాకునష్టములేదు. ఈదేహము ఎప్పుడైనను విడువ నలసినదేకదా ! ఇది శాశ్వతము కాదన్నమాట ఎల్లరకును తెలిసినదేకదా ! అట్టి జగదీశ్వరునికి ఇచ్చుటవలన చతుర్విధ పురుషార్థములు అనగా ధర్మ, అర్థ, కామ, మోక్షములు నాలుగును ఒక్కమాటే చేకూడును. అంతకంటె జీవునికి మరియేమి కావలెను. మోక్షమేకదా ! అందరు అన్ని విధముల ప్రయత్నించి సాధింప నలసినది. దానిని పొందుటకు ఇదియే ముఖ్యసాధనము. కావున మీరు నివారింపకుడు” అని బలిచక్రవర్తి తన గురువైన శక్రాచార్యునితో చెప్పి ముగించు సమయములో శ్రీనామసమూర్తి బృహస్పతి మొదలగు దేవ బృందములతో వచ్చి సమీపించెను. అట్లు సింహద్వారమునకు

వచ్చిన వామనమూర్తిని దేవతలను చూచి అచ్చటి ద్వారపాలకులు ఆశ్చర్యపడి కోపముగలవారై ఆయనను ఆశంకపరచుతలంచిరి. కాని అప్పుడా వామనుడు అన్నివలె ప్రకాశించుట చేత చూచిన వారందరును శేఖోహీనులును, బలహీనులునై భయముచేత మూక నారంభించిరి. వసిష్ఠ, విశ్వమిత్ర, గర్గ, చ్యవనప్రముఖులుగు ఋషులును, బలిచక్రవర్తియును ఆవామనుని రూపుచూచి భయసంభ్రమా క్రాంశులై నశానము దాల్చిరి. తమ జన్మము సాగ్ధకమయ్యెనని మనస్సులో తలచిరి. అప్పుడు వారందరును వేచి ఆయనకు ఎదురుగాబోయి ప్రసన్నముచేసి సాష్టాంగదండ ప్రణామము లర్పించిరి. బలి ఆ వామనుని చూచి మనస్సులో ఇట్లునొకొనెను. “యూచించుటకు కదా! శ్రీహరి యైన శరీరమును సంపదముగా చేసికొని వామన రూపముగల బ్రాహ్మణవేషధారియై కాలినడకతో నామొద్దకు వచ్చినాడు. ఆయనకు నేను ఏమి ఇచ్చినను కష్టము వీరదు.” అంతట అచ్చట నుండు వారందరును ఏకకాలమున వామనుని స్తోత్రము చేసిరి. బలిచక్రవర్తి ఆయనకు అర్ఘ్యపాద్యము లిచ్చి పూజించుచు ఇట్లు విన్నవించెను. “ఓ జగదీశ్వరా! సర్వాంతర్యామీ! పరాశ్రరా! సర్వసాక్షి! పురాణపురుషా! నాస్వాధీనమందున్న స్వర్గ, మర్త్య, పాతాళలోకములుమూడును తమ ఆధీనము చేయుచున్నాను. వానిలో తమకు కావలసినంత ధనముగాని, ధాన్యములుగాని, బంగారముగాని, కన్నెములు

గాని, గుఱ్ఱములుగాని, ఏనుగులుగాని, దాసదాసీజనములుగాని, స్త్రీలనుగాని, భూములను లేక ముల్లోకములను గాని, తమకు తీసికొనవచ్చును. తమచిత్తము వచ్చినవి తీసికొనుడు." అనగా విని వామను డిట్లనెను. "ఓదైత్యేంద్రా! నాకు భూములు, గ్రామములు, రాజ్యములుగాని, గోమహిష అశ్వగజములుగాని ధన, వస్తు, సువర్ణరత్నములుకాని, దాస, దాసీ స్త్రీజనములు గాని అక్కరలేదు. చోమగుండిము స్థాపించు కొనుటకుమూడ డుగుల భూమి యిచ్చిన చాలును" అది విని బలిశక్రివ అశ్వ ర్యవశి తనలోతానిట్లు విచిత్కించుకొనెను. మూడడుగుల భూమి అడుగుచున్నాడు. ఇది ఇనికి యందు కుసయోగించును. ఇది కపటముగాని వేరొకటిగాదు." అని విచిత్కించుకొని ఇట్లు ఆయనతో సంభాషించెను.

బలి:—ఓవామనుడా! నీవడుగుట చూడగా ఆశ్చర్య మగుచున్నది. మీరెవరు?

వామ:—దైత్యేంద్రా! నేనెవ్వడనని చెప్పుచును. నేను అందరివాడను.

బలి:—స్వామీ! మీనివాసమెచ్చట?

వామ:—రాజా! నానివాసము స్థిరమైనది కాదు. అంతటను నేనేయుందును.

బలి:—స్వామీ! ఇంతస్వల్పదానము నన్నడుగవచ్చునా?

వామః—రాక్షసేంద్రా ! అంతేచాలును. మూడడుగు లిచ్చిన ముల్లోకము విచ్చినట్లు సంతోషించెద. అనంతపుష్పద్విజా నప్తః అని యున్నదిగదా !

బలిః—ఈపాటి స్వల్పభూమికొరకు నాయొద్దకు రావ లెనా ? లోకములో ఎందరో యున్నారే !

వామః—నేను ఈదినమున యాచనకై బయలుదేరి వచ్చుచుండగా, కొందరు బ్రాహ్మణులు త్రోవలో కలసిరి. గొప్ప చాళ లెవరని వారినడుగగా, దాతలలో మొదట నీవేరు చెప్పిరి.

బలిః—విహ్వలమా ! నేనిట్లు స్వల్పదానమిచ్చి యెరు గనే ! నావేరు తమరు వినియంటిరిగదా ! అందుకు తగినటు కొరవలయును గాని ఇంతస్వల్పమా ?

వామః—దనూత్తమా ! స్వల్పమని విచారింపకుము. అంతేచాలును. మూడడుగులే మూడు లోకములుగా భావించె దనంటిగా ! ఆశకు అంతమున్నదా ! మనజుడు పెరిగినకొలది ఆశ అధికమగును కాని శగ్గదు. బలము, శరీరవటుత్వము, మాటలబిగి మొదలగున వన్నియు శక్తులుగాని, ఆశ అంతకంతకు పెరుగును. కావున సంతృప్తి కలిగియుండుటమంచిది. సంతృప్తిగల వాడే మూడులోకముల సుఖముపొందును. సంతృప్తి లేనివారలు పుట్టించు చచ్చుచుండురు. పూజింపబడును. వాడే సంతృప్తికల వాడు ముక్తిపొందును. నీవు చక్రవర్తివని అడిగినంత చెప్పదవని.

నేను హెచ్చుగా అడుగవచ్చునా? నాకు కావలసినంత అడిగితిని. అంతేఇచ్చిన చాలును.

ఈనూటలువిని యొద్దనున్న శుక్రాచార్యు లిట్లని బలిచక్రవర్తితో చెప్పెను.

శుక్రుడు:—ఓదానవరాజేంద్రా ! ఇతను నిజమయిన బ్రాహ్మణుడుకాడు. దేవతలకు సహాయము చేయునది సత్తము శ్రీమహావిష్ణువు అదితిగర్భంబున కుమారుడై పుట్టెను. అంతేఇతడు కపట బ్రాహ్మణ వేషముతో ఇట్లు నీయొద్దకు వచ్చిరాడు. నీకాసంగతి తెలియక కోరినది ఇచ్చెదనంటిని. ఇందువలన రాక్షసవంశమునకు ఉపద్రవము వచ్చును నీన్న మోసిపుచ్చి నీయైశ్వర్యమంతయు అపహరించి దేవేంద్రునికిచ్చును. ఇతడు. శరీరమును పంచి ఒక పాదముతో భూమి అంగియును, రెండవ పాదముతో స్వర్గమును, మూడవ పాదమున పాతాళలోకమును కొలిచి ముగ్ధోకములు ఆక్రమించును. అప్పుడు నీకు నెలుచుటకు కూడ తావై ననుండదు. ఎట్లు బ్రతికెదవు ! ఈ మూడు లోకములలోను చీమకూరుటకై నను సందు లేకుండునట్లు అంగిటను అతడే వ్యాపించి యుండును. అప్పుడు నీవెందుబోదువు ? ఇంతేకాక మరియొకటి చెప్పెదను వినుము. దేని నిచ్చుటవలన నాశనము కలుగునో అది దానమనిపించుకొనదు. తనకున్న ధనమును అయిదు భాగములు చేసి తనకు కావలసిన దానిని కొనుటకు, ధర్మమునకు, క్షీర్తి సంపాదించు పనులుచేయుటకు, ఆశ్రమ

లకు, ఇట్లు నాలుగు భాగములు వ్యయముచేసి మిగిలిన భాగమును అపడకాలమున నీనకు ఉపయోగించు నిమిత్తము దాచవలెనని నీతికొవిదులు చెప్పుచున్నారు. తనకు లేకుండ ధర్మము చేయుట నీగవుకాదు. అంతేకాక సర్వమును పోవునపుడు ఇచ్చెదనన్నది లేదన్నను అన్యతదోషము సంభవింపదు. ఇప్పుడు నీవు ఇణికిచ్చిన మరియేమియు నీకు మిగులదు. స్త్రీల యెడలను, వివాహము సంఘటించుటయందును, ప్రాణమునకు హానికలుగునపుడును, ధనమంతయు నశించునపుడును, మానభంగము కలుగునపుడును గోవులను బ్రాహ్మణులను రక్షించునపుడును అబద్ధమాడినను అందువలన పాపములేదు. కావున నామాట విని, యీదానము చేయుట మాసి, యీ వామనుని మంచి మాటలు చెప్పి పంపుము.

బలి:—గురువర్యా ! మీరు నెలవిచ్చిన దంతయు నిజమే. గృహస్థులకు ఇదియే ధర్మము. కాని ఇచ్చెదనని చెప్పి లోభగుణముచేత అడుగవచ్చిన వానిని ఎట్లు పోమ్మందును. అడిగిన మాటలు వేదనుటకంటె సొచ్చుపాపమేమి ? ఎట్టి పాపాత్మునినైనను మోయగలను గాని, అబద్ధమాడువాని బరువు భరింపజాలనని పూర్వము భూదేవి బ్రహ్మతో చెప్పుకొనలేదా! ప్రాణమును రక్షించుకొనుటకై పిరికివాడై యుద్ధరంగమునుండి పారిపోవుట, అబద్ధమాడుట ఈ రెండిటికంటె మానహాని కలుగజేయునది మరిలేదుగదా ? ఇంతియేకాక న్యవసాయదారునికి

మంచి భూమి, మంచి విశ్వాసము, ఒక్కచూరు సమకూరు
 న్నట్లు దానము ఇచ్చువానికి మంచి పదార్థము, మంచి
 పాత్రుడు దొరుకుట అసాధ్యము కాదా? గొప్పపుణ్యా
 త్ములకేగాని అందరికిని అట్టిభాగ్యము కలుగునా? పూర్వమీ
 భూమిని ఎందరోరాజులు చాలింపలేదా? వారిలో శిబి మొద
 లగువారి వేడ్లు ఇప్పటికిని చెప్పుకొనుచున్నారు కారా? ఇంత
 కును ఈయన శ్రీ మహావిష్ణువని మీరే యిప్పుడు సెప్పిచ్చితిరి.
 అట్టి ఆదిదేవుడును, పురాణపురుషుడును ఇంత చిన్నరూప
 మును ధరించి నన్నడుగనచ్చిన, నే నెట్లు లేదందును. అతడు
 చెయ్యిచాచి అడుగుట, నాచెత్తికింద అతడు చేతినంచుట
 నాయదృష్టముగదా? రాజ్యముగాని, యీ శరీరముగాని
 శాశ్వతము కాదుగదా? ఏమైననుకాని, రాజ్యమేనశింపని, నేనే
 నశించిన సరే, నేను మూట నిప్పును. ఇతనికి దానమియ్యక
 మానను. ఇంకేకాక ఆయన అశిగినంత నేను ఇచ్చునపుడు
 ఆయన నన్ను శిక్షించునా? ఇది ఎట్టి న్యాయము. ఏమయినను
 సరే. ఈయనకు తప్పక దాన మిచ్చెదను.

శుక్రుః—ఓ దైవేంద్రా! నేను నీ మేలుకోరి చెప్పిన
 మాటలు నిరాకరించితివి. కావున త్వరలో రాజ్యభ్రష్టుడ
 నగుదువుగాక !

బలితన మనస్సులో ఇట్లు తలపోసెను. పూర్వము మాతాత
 ప్రహ్లాదుడిచ్చిన శాపమునకు తోడు చూ కులగురుని శాపము

కూడచేరినది. ఏమిచేయుదును. మాటశివ్వలేనుగదా? దాన
మిప్పుడేయిచ్చెదను అనిఅలోచించి తన భార్యయైన సంధ్యావళి
వైపుమాడగా ఆమె ఒకచేతి బంగారు పళ్ళెమును మరియొక
చేతి బంగారు కలశతో నిర్మలమైన జలమును వ్యక్తమొనవచ్చి
భర్తయొద్ద నిలిచెను.

అప్పుడు బలిచక్రవర్తి వామనుని పాదములు కడిగి, ఆ
నీరు శిరస్సున చల్లుకొని, మూడడుగుల భూమి దానము చేయు
చుండగా, ఆజాతీలోని నీరు పడకుండ స్వస్రాడు తన కన్నును
అడ్డముగా నుంచెను. వామను డది యిరింగి, దర్భపుడకతో
పోడిచెను. అందువలన ఆశుక్రునికన్ను గుడ్డి దాయను.
అది మొదలు ఒక కన్నుపోయినవానికి శుక్రాచార్యుడను మాట
వాడుకలోనికి వచ్చెను. అంతట నీటిధారపడగా బలి వామనుని
చేతిలో ధారపోసెను. శ్రీహరి స్మృతిపొందెను. కావున సమస్త
భూతములును స్మృతిపొంది బలిచక్రవర్తిని పొగడెను. భూదానము
ఇచ్చువారును, పుచ్చుకొనువారును స్వర్గాదిభోగములు చిర
కాల మనుభవించుచుందురు. కావున ఏదానమును భూదానము
తోనమానముకాదు. ఆ సమయమున వామనుడు బలినిచూచి
ఇట్లనెను. “రాజా! ఏదో కొంచెము దానమిచ్చుచున్నానని
విచారించకుము. నే నడిగినంత ఇచ్చుటయే ముల్లోకము లిచ్చు
టయనితలంచుము. అనుచుండగా దేవతలు పుష్పవర్షము
కురిపించిరి.

వామనుని విశ్వరూపము.

ఇట్లు మూడడుగుల భూదానమును పొందిన వామనుడు క్రమక్రమముగా పెరిగి పెద్దవాడై మూడు గుణములను ఏకకాలంబున విజృంభింపజేసి విశ్వరూపమును ధరించి భూమియు, ఆకాశమును నింపి, భూలోకము, భువర్లోకము, సువర్లోకము, మహర్లోకము, జనలోకము. సహలోకము, సత్యలోకము, అను ఏడు ఊర్ధ్వలోకములకంటె ఎత్తుగా పెరిగి, ఎచ్చటను సందు లేకుండ వ్యాపించి పాదముక్తింద భూమియు, పిక్కలయందు పర్వతములను, కాలివేళ్ళపై పిశాచగుణములను చేతి వేళ్ళందు గుహ్యకులను, జానువులయందు విశ్వేదేవతలను, అంగములయందు దేవతలను, రోమములయందు మహర్షులను, జుట్టిన నక్షత్రములును, కర్ణములయందు అశ్వినీ దేవతలను, నాసికయందు వాయువును, ముఖమందు అగ్నులను, వక్షస్థలమునందు కుదుర్చులను, వీచునందు అప్సరసువులను, కంటి భాగమందు లక్ష్మీయు, గుహ్యదేశమున వ్రజావతులను, నడుమున రాక్షసులను, నాభియందు సప్తమహాసముద్రములను, హృదయమున ధర్మంబును, కంఠంబున వేదములను, నేత్రంబుల సూర్య చంద్రులను, ఇట్లు జగమంతయు, చరాచరాత్మకమైన వ్రపంచమును, తనశరీరమున అన్నిభాగములయందును ధరించి ఒక పాదముచే భూమిని, మరియొకపాదముచే స్వర్గలోకంబును, ఆక్రమించి ఇట్లు వ్యాపించుటలో దుష్టులైన రాక్షసులను సంహ

రించి, నాభినుండి పుట్టిన మరియొక పాదముచే బలిని పాతాళ లోకమునకు అణగ దొక్కెను. ఇట్లు మూడుపాదములచే ముల్లోకములను ఆక్రమించుకొని ఇందునకిచ్చి, బలిని జూచి యిట్లనెను. “ఓ రాక్షసోత్తమా! నీవు నాకు దానమిచ్చితివి గనుక అక్షయమైన భూమి నిచ్చెదను. నీవు సుతలలోకమున నుండుము. అచ్చట మిగుల పవిత్రమైన మనోహరముగనుండును. నీవు కల్పాంతమువరకును జీవింతువు. సావర్ణ్య మన్వంతరమున వీవు ఇంద్రపదవి నొందుదువు. అపుడు ముల్లోకములకు నధి పతివగుదువు. అంతవరకు సుఖములు, భోగములు అనుభవించుచు రోగములు లేనివాడవై నివసించుము. అచ్చట అనేక దివ్యభవ నములు, సరోవరములు, ఉద్యానవనములు గలవు. అనేక దివ్య మైన స్త్రీలు గలరు. వారితో సుఖించుచు చిరయావనము కలిగి యుండుము. నన్ను ఏమరకము. దేవబ్రాహ్మణులను పూజిం చుము.” ఈమాటలువిని బలి అందుండుటకు అంగీకరించి యిట్ల నెను. “ఓజగదీశ్వరా! మీపాదసేవ అనుగ్రహింపుము. నాకచట ఆహారమేమో నెలవిండు” “దైత్యేంద్రా! శాస్త్రప్రకారము విధ్యుక్తముగా జరుగనియజ్ఞములు, దానములు, సహోమములు, శ్రోత్రియులైన బ్రాహ్మణులతో పెట్టబడని శాస్త్రములు నీకాహార మగును. నేను నీశత్రువులను సంహరించుటకు నాదక్రమును పంపుదును. నీవు కోరునపుడు నేను దర్శనమిచ్చుచుండును.

అంతట ప్రహ్లాదుడు, విశ్వరూపమును ధరించియున్న శ్రీహరినిజూచి సంతోషించి, తర్వాత కొంతసేపటికి ఆవిశ్వరూప

శ్రీవామనపురాణము

ముపసంహరించి యెప్పటి రూపముతో నున్న వామనునిజేరి ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేసి పార్థింబి యిట్లుమనవిచేసెను. “స్వామీ ! మీరు నామనుమడైన బలికి ఇంద్రపదవి ఇచ్చి యిప్పుడు తీసికొనుటనాన చాల ఉపకారము చేసితిరి. లేనియెడల గర్వాంధుడై, యిమనేప మరచియుండును. మావంశములో ఈ బలి చాల అదృష్టవంతుడు. ఏలయనగా మావారందరు పగచే నిన్ను పొందిరి. మీరు వీనియందలి ప్రేమచేత దర్శనమిచ్చితిరి. “ఇందుకుకారణము యిమకు మాయందుగల కరుణయెగానివేరొ కటిగాదు.” అని మనవిచేసి ప్రణమిల్లెను. అప్పుడుశ్రీహరి ప్రహ్లాదునిచూచి “ఓనత్సా ! నీమనుమడు మహాజ్ఞాని. ఇతడు సావర్ణి మనువుకాలములో ఇంద్రుడై సమస్త భోగములను అనుభవించి సిమ్మట మోక్షము పొందును” అని చెప్పి శ్రీహరి అంతర్ధాన మొందెను. అంశకుముందు విశ్వరూపమును దర్శింప నచ్చటికి బోయి అంశరాశముననున్న ఈశ్వరుడును బ్రహ్మయును, ఇంద్రాదిదేవతలును, మునులును, ఋషులును ఆశ్రీహరియొక్క యద్భుతచర్యల నెన్నకొని తమలోతాము నంతోపించుచు, ఒకరితోనొకరు చెప్పుకొనుచు, తమ నివాసములకు పోయిరి.

కురుక్షేత్ర మహాత్వము.

వామనానతారముయొక్క చరిత్రము వింటిని. అది చాల పవిత్రమైనది. ద్వీపము లన్నిటిలో జంబూద్వీపము శ్రేష్ఠమైనదనియు, అందు భరతవర్షము మిగుల పుణ్యభూమి

మనియు చెప్పుదురు. ఇందుకు కారణమేమని మునులు సూత్ర మహర్షి నడుగగా సూతుఁజిల్లు చెప్పుచున్నాడు. ఋషులారా ! వినుండు.

పూర్వము ఈ పోల్చిన నా రదుడు పులస్త్య మహాముని నడుగ వారిట్లు చెప్పిరి. భగవద్విము పుణ్య దేశమనుటకు అనేక కారణము లున్నవి. అందు పెక్కు పుణ్యనదులు, పర్వతములు, క్షేత్రము లున్నవి. అన్నిటిలో కరుక్షేత్రము మిక్కిలి పవిత్రమైనది. అది గంగా సింధునదులమధ్య నున్నది. నీచే ఆర్యా వర్తపుణ్యభూమి యని యందురు. ఎవడైనను ఆ దేశము నేరు దలచుకొన్నను అందు నివసించుమని అన్నంత మాత్రమునను వాని సమస్తపాపములు నశించి వానికి మోక్ష ములవడును. కారణమేమనగా అనేకమైన పవిత్రమైన ఆశ్రమములు, యజ్ఞములు అందున్నవి. ఆశ్రమములలో ముఖ్యమైనవి యేవనగా:-

1. కామ్యవనము:-ఇందు ఎవరు ఏ కోరికతో శ్రీహరిని ధ్యానింతురో, వారి కాకోరిక తప్పక సిద్ధించును.

2. అదితివనము:-పూర్వము ఇందు కశ్యపబ్రహ్మ భార్యయైన అదితి తపస్సుచేసి శ్రీహరిని వామను డను పెరుతో కుమారునిగా పొందెను.

3. వ్యాసవనము:-ఇందు వేదవ్యాసులు తపస్సు చేయుచుండును. ఇది మిక్కిలి మనోహరమైనది.

4. ఫలకవనము:-ఇది మిగుల పవిత్రమైనది.

5. సూర్యవనము, 6. మధువనము, 7. శీతవనము
ఇవియు అతిపవిత్రములు. వనమనగా ఆశ్రమము.

ఈ గురుక్షేత్రమందు పెక్కు పుణ్యములున్నవి. అవియే
వనగాః—సరస్వతి, వైతరణి, గంగ, మధుశ్రవ, పాపనాశన,
కౌశిక, హిరణ్యతి. ఈ ఏడు నదులును మహాపవిత్రమైనవి. వీటి
చేరు తలంచిన మాత్రముననే సమస్త పాపములు నశించును.
స్నానముచేసిన వారిఫలమెంతో యని చెప్పుదును? తీర్థాటన
చేయబయలుదేరు వారు మొదట రమ్యకీర్తనమున స్నానము
చేసి అందున్న యక్షుని దర్శించి అదితివనమునకు బోవుదురు.
అచ్చట పుత్రులను గోరువారు తపస్సుచేసిన బలవంతులు గుణ
వంశులు సుందరులగు పుత్రులను బడయుదురు. మరణాంతమున
స్వర్గమును వైకుంఠమును పొందుదురు. ఇందు శ్రీహరియెల్లప్పుడు
నునివసించు చుండును. అందుండి విమలతీర్థమునకుబోయి స్నాన
ముచేసి అందున్న విమలేశ్వరుని దర్శించి సమస్త పాపములచే
విడువబడిస్వర్గమును కైలాసమునుపొందుదురు. ఏకాదశిదినమున
అచ్చటి బలరామకృష్ణులను దర్శించువారు వైకుంఠమును పొం
దుదురు. అచ్చటనుండి ప్లవతీర్థమునకుబోయి స్నానముచేసి వేద
సత్యమును చేశబట్టియున్న బ్రహ్మను దర్శించిన వారు బ్రహ్మ
యజ్ఞఫలమును పొందుటయే కాక అంతమున బ్రహ్మలోకనివాస
మునుపొందుదురు. రమ్యకీర్తనములో స్నానవిధి చేయువారు
పరమ పదప్రాప్తి నొందుదురు. అటనుండి దక్షాశ్రమమునకు

జోయిదక్షేశ్వరునిదర్శించిన అశ్వమేధయజ్ఞముచేసిన ఫలము పొందుదురు. అచటనుండి శంభుతీర్థమునకు జోయి స్నానముచేసి అచ్చటనున్న హరి హర మూర్తిని దర్శించి పూజించి, సర్వ పాప విముక్తులై, సర్వతీర్థమునకు పోదురు. ఇందు నిత్యము నాగులు స్నానము చేయుచుందురు. ఇందుస్నానముచేసిన నరులకు పాములవలన భయముండదు. అందుండి నరకోడ్ధార తీర్థమునకు జోయి స్నానముచేసి ఒకరాత్రియందుండి మరుసటి దినమున తిరిగి స్నానవిధి తీర్చి, అచ్చటే దేవుని పూజించి, కొందరు బ్రాహ్మణులకు భోజనము పెట్టి భోజనమైన తరువాత వారియెదుట చేతులు జోడించుకొని నిలువబడి యిట్లు వారితో విన్నవింపవలెను. “స్వామీ! నన్నాశ్రయించియున్న పాపములను నశింపజేసి పుణ్యముకలుగునట్లు అనుగ్రహించుము.”

అచ్చట నుండి పంచనదీ తీర్థమునకు పోవుదురు. వీనికి కోటితీర్థములని పేరు. ఎందుచేతననగా పూర్వమచ్చట శిశ్వరుడు పంచవటములను ప్రతిష్ఠచేసెను. అచ్చట అనేక వానవులు చేరిరి. వారు అందుండుటచే అది మహా భయంకరముగా నుండును. వారిని పారదోలుటకు కోటి తీర్థములను ఈశ్వరుడు అక్కడికితెచ్చెను. అందు స్నానముచేయువారికి పంచయజ్ఞములు చేసిన ఫలము లభించును. అందు శివుడు దేవబృందములతో నివసించుచుండి అగ్నిస్థామ ఫలము నిచ్చును. దానియందు స్నానము చేయువారు శ్రద్ధాన్వితులు, జడేంద్రి

యులు, నగుదురు. సిమ్మట అశ్వినీ కుమార తీర్థమునకు పోయి
 యథావిధిగా స్నానముచేసి పరమగతిని పొంది, సోమతీర్థమునకు
 పోవుదురు. దీని మహిమ దేవతలకు సైతము తెలియదు.
 పూర్వము చంద్రుడు క్షయరోగముచే బాధపడుచు, అచ్చటికి
 పోయి స్నానముచేసి సోమేశ్వరుని దర్శించి పూజించి రోగ
 నివృత్తి పొందెను. కావున ఈ తీర్థ సేవ సమస్తరోగములను
 పోగొట్టి రాజసూయ యాగ ఫలమునిచ్చును. మరణాంతరమున
 చంద్రలోకమును పొందుదురు. అచ్చట జ్వాలామహేశ్వరుడు,
 భూతేశ్వరుడు అను రెండు లింగములున్నవి. వానిని యథావిధి
 గా పూజించువారు తిరుగ జన్మమొందక మోక్షమును పొందు
 దురు. అక్కడినుండి పోయి, ఏకహంస తీర్థమును సేవించిన
 వేయిగోవులను దానముచేసి, పాండరీకమును యాగము చేసిన
 ఫలముగలుగును. సిమ్మట మంజునట తీర్థమునకు పోయి, ఏక
 రాత్రి నిససించి, ఉపవాసము చేసి, అందున్న గణపతిని
 పూజించిన మహాపాతకములు పోవును. యక్షిణి యను పేరు
 గలదేవి యందున్నది. ఆమెనుపూజింపవలయును. ఈతీర్థమునకే
 కురుక్షేత్రపుణ్యద్వారమని పేరు. దీనికి ప్రదక్షిణముచేసి దేవ
 బ్రాహ్మణులనుభోజనాదులచేపూజించిన, గొప్పఫలమునిచ్చును.
 ఇందుండి పుష్కరతీర్థమునకు పోవలెను. దీనిని పరశురాముడుప్ర
 తిష్ఠచేసెను. ఈతీర్థము సేవించిన అశ్వమేధయాగఫలముకలుగును.
 కార్తికశుద్ధ ఏకాదశిమొదలు పున్నమవరకు అందుస్నానముచేసి

ఒకకన్యాదానముచేసిన, సమస్తపాపములు నశించి కోరికలు నెరవేరి మోక్షముచేకూరును. అచ్చటకపిలుడను మహాయక్షుడు డున్నవాడు పాపాత్ముని చాలబెధలు పెట్టెను. వానిభార్య యైనమహాయక్షిణియు అందున్నది. ఆమె దుందుభి వాయించుచుతిరుగుచుండును. ఆమెయొకదినమన తనబిడ్డను తొడలపై నుంచుకొని కూర్చుండియుండగా, ఒకస్త్రీ ఆమెనుచూచి యిట్లు నెను. “ఓ చిన్నదానా! నేను నిన్నను, నీబిడ్డను, చంపితిందును.” ఆమాట విని ఆమె మిగుల భయపడి అనేక విధముల బ్రతిమాలుకొని కరుణించి, మరల ఇట్లు చెప్పెను. నీవు సరస్వతి తీర్థమునకు పోయి, రాహుగ్రస్తమైన సూర్యగ్రహణము పట్టినప్పుడు అందున్నానము చేసి సమస్తపాపములు పోగొట్టికొని, స్వర్గమును పొందుదువు. సరస్వతి తీర్థమున నివసించువారు బ్రహ్మజ్ఞానులగుదురు. అచ్చట నివసించుటకు దేవతలు, ఋషులు సిద్ధులు పోవుదురు. వారు నిత్యమును బ్రహ్మను దర్శించుచుండురు. కేవలము పాపము చేసిన జనులచ్చటికి పోయిన వారు బహు జన్మములనుండి చేసిన పాపములు నశింపజేసికొని పుణ్యవంతులై శ్రీమహావిష్ణువు నిజదర్శనము చేసి మోక్షమును తప్పక పొందుదురు. ఆకామునుండి గ్రహములు, నక్షత్రములు, క్రిందపడుట మనము అప్పుడప్పుడు చూచుచున్నాము. వారు పూర్వజన్మమున మనుష్యులైయుండి అనేక పుణ్యములు చేసి గ్రహ, నక్షత్రరూపములను పొంది, బహుకాలము సుఖమనుభవించి, వారి పుణ్యము

క్షేణింపగా తిరుగ, మనుజులై పుట్టుటకు భూమినిపడుచున్నారు. వారల్గువరి పండ్లు, ధాన్యములు మొదలగు మనము భుజించు పార్థమికములయందు ప్రవేశించి వానితో పురుషునియందు ప్రవేశించి, ఏర్పమును పొంది, ప్రి గర్భమున ప్రవేశించి శిశురూపమున జన్మింతురు. ఇట్లు పుట్టిన వారు గొప్ప బుద్ధిమంతులు, జ్ఞానవంతులు, వ్యవస్థాపకులునై యుండును. వారు సాధారణముగా మూర్ఖాధిపతులుగాని, గొప్ప నిపుణులుగాని, గొప్పలోకోపకారులుగాని, అగుదురు. అట్టివారు కురుక్షేత్రమున మృతినొంది తీరిగి పుట్టక, మోక్షము నొందుదురు. బ్రహ్మ మొకలగు దేవతలు, ఋషులు, సిద్ధులు, చారణులు, గంధర్వులు, అప్సరసలు నిత్యము స్థానావృతయమందు స్నానముచేయుదురు. మోక్షనిచ్చు వానిలో ముఖ్యమైనవి నాలుగు. అవియేవనగా (1) బ్రహ్మజ్ఞానము (2) గయలో శ్రాద్ధము చేయుట (3) ఆపు సాల్వోచచ్చట, 4. కురుక్షేత్రమున నివసించుట, ఈ కురుక్షేత్రము మహిమయుంతి చెప్పినను తరుగదు. బ్రహ్మాదులకే అగోచరము. మనవంటివారికి శక్యమగునా ?

దేవతలకు సంశయి లేకుండుటకు కారణము.

పార్వతీ పరిమేశ్వరులు మందరపర్వతమున నుండగా ఒకనాడు ఈశ్వరుడు విశ్వకర్మను పిలిచి దివ్యభవనము నిర్మింపుమని చెప్పగా, అరువదినాలుగు యోజనములు వైశాల్యముగల ప్రాకార మేర్పరచి దానిమధ్య సువర్ణ వికారమైన గోడల

తోను, నవరత్న స్థగిశ్చమైన కంబములతోను, ముత్యాల తోరణములతోను, ఏడుఅంతస్తులుగల మేడలతోను, స్ఫటికసోపానములతోను, గదులు, సభామంటపములు స్నానశాలలు, వంటశాలలు, భోజనశాలలు, ధనాగారములు, దాన దాసీజనములుండుటకు వేరు వేరు గృహములు వ్యవరలో నిర్మించెను. అందు యథాశాస్త్రీయముగా ప్రతిష్ఠచేసి, ఉమా మహేశ్వరులు ప్రవేశించి పంచయజ్ఞములు చేసిరి. అందు చారు కేళీవినోదములు చేయుచుండిరి. కొంతకాలము వరకు సంతానము లేనందుకు పార్వతి మిగుల చింతించి ఒకనాడు శివునిజూచి ఇట్లనెను. “ఓ ప్రాణేశ్వరా ! సంతానము లేనివారిక ఎంత సంపదయున్నను ఏమిప్రయోజనము? కావున నేను బిడ్డలకొరకు శపస్సు చేయబోయెదను. సెలవొసంగుడు.” అందులకు మహేశ్వరుడు అంగీకరించెను. అప్పుడు ఆమె హిమవత్పర్వతమునకు, నలుగురు చెలికత్తెలతో పోయి ఒక గుహయందు ప్రవేశించి, ఏకనిష్ఠతో శపస్సుచేయుచుండగా నూరుసంవత్సరము లయ్యెను. అప్పుడు బ్రహ్మ వ్రాతమై “దేవీ నీ శపస్సునకు మిగుల సంతానంబు సింపితిని. నీ కొరిక వ్యవరలో నెరవేరును. ఇక శపంబు చాలించుము” అనెను. పార్వతికి బంగారమువలె ప్రకాశించు శరీరచ్ఛాయ కలుగునట్లు వరమిచ్చి, అంతర్ధాన మొండెను. పార్వతియు తపస్సు చాలించి శివ దివ్యభవనమునకు పోయెను.

ఈశ్వరుడు మహా మోహవరవశుడై పార్వతితో కలిసి కేళీవినోదములు సల్పుచు ఎవరికిని సమయ మియ్యకుండెను.

ఇంద్రాదిదేవతలు భయపడి బ్రహ్మయొద్దకు పరువునపోయి తమ భయకారణము మనవిచేయుగా బ్రహ్మ వారితో నిట్లనెను. “ఓ సురలారా ! వెఱునకుడు. ఉమామహేశ్వరులు మోహపర వశులై కేళీవినోదములు సల్పుచున్నందున సమయము కాకుండెను. మీరు వైకుంఠమునకు పోయి శ్రీ మహావిష్ణువును పార్శ్వమున, ఆయన ఇందుకు ఉపాయము చెప్పును. అనగా విని వారు శ్రీహరి యొద్దకు బోయి మొరపెట్టినది. వారి దీనాలాపములు విని కరుణించి వారితో, శ్రీహరి ఇట్లనెను “ఓసురరాజా ! ఆ ఈశ్వరుని కేళి భంగము చేయవలెను. లేనియడగా ఆయనకు కుమారుడుపుట్టి మహా బ్రహ్మరాక్ష మము గలనాడై నీఇంద్రపదవిని పిసికొనును. మీనిందరు కూడి మందర పర్వతమునకు పోయి ఇందుకు ఉపాయము చూడును. సేనుకూడ ఇంకెలోనె వచ్చెదను.” ఈమాటలు విని దేవతలు దిగుకొంది స్త్వరలో శివుని మంత్రిమునకు బోయి, నందికేశ్వరుడు ద్వారపాలకుడై యున్నందున లోనికి పోవేక సింహద్వారమునందుండి కేళిని వేయుచుండిరి. ఆధ్వని విని ఈశ్వరుడు లేచి పైకవచ్చి దేవతలను చూడగా వాగు ఆయన పాదములపై బడి పలువిధముల స్తోత్రములు జేయగా కరుణించి “ఏల ఇట్లు వచ్చితిరని” అనెను “నమ దర్శనార్థము” అనిరి. సిమ్మట కొంత సేపు వారితో సంభాషించి దేవతలు సంతోషముతో తమ నివాసములకు జనిరి. ఈశ్వరుడు తన భవనములో ప్రవేశించి

పార్వతితో దేవతలు వచ్చినసంగతి చెప్పరు. ఆసంగతి పార్వతి నిని తన కోరిక నిర్భయము చేసినందులకు దేవతలకు సంతతి నేకుండ శాసించెను. అందుచేతనే అది మొదలు దేవతలకు సంతానములేదు.

వినాయకుని జన్మము.

ఇట్లు ఆశాభంగము నొందినపార్వతి తనకు పిల్లలులేరను దుఃఖముతో విచారించుచుండెను. ఈశ్వరుడు అనేకవిధముల ఆమెనుఓదార్చెనుగాని ఆమె శాంతింపనందున తన చేతులతో కొంతమన్నత్రుల ఒక బొమ్మనుచేసి భార్యచేతికిచ్చి యిడుగో నీకు మారుడు. వీనిని పెంచుమనగా భర్తైనను పరిహాసముచేయుచు న్నాడని క్రంధనుంచెను. అప్పుడాబిడ్డ కాపుకాపున ఏడ్చెను. అదినిని ఆమె వెంటనే యత్తుకొనగా పాలిండ్లు చేపెను. బిడ్డకు పాలిచ్చి ముద్దాడి ఆనందించి భర్తచేతికిచ్చి పుత్రుని మనుభ వింపుమనెను. ఈశ్వరుడు ఆబిడ్డనుజూచి లక్షణములు కనిపెట్టి వీడు అల్పాయుష్కు డగును. అని రెండుచేతులతో వట్టుకొని చూచుచుండగా, చెయిజూర క్రిందబడి రెండుముక్కలై తల యొకచోట మొండెమొకచోట పడెను. అదిచూచి పార్వతి ఘోరముగ రోదనముచేయ మొదలుపెట్టెను. అదివిని శివు డోర్వలేక ఆమెను ఓదార్చి తలయు మొండెము ఒకచోటనుంచి కలిపి శిశువునుబ్రతికింప ప్రయత్నించెనుగాని ముక్కలు కలియ నయ్యెను. అప్పుడు ఆకాశమునుండిగొప్పధ్వనివినబడెను. అదియే.

మనగా “ఓసర్వేశ్వరా! ఎందుకు విచారించెదవు? ఆశీరస్సు మొం
డెముసగు అనకదా. శివునివృష్టిచే అదితెగెను. నేరుశీరస్సు
అమర్చిన బిడ్డడు వెంటనే ప్రాణుకును. ఆ శిశువు పడునపుడు నిల
ఉత్తరముగా పడినపుడు ఉత్తరముదిక్కుగా నిలపెట్టుకొనిపరుండి
యుండు జంతువు బానిసై అత్తుకనలెను” ఆ మాటలు
విని శివుడు నందీశ్వరుని పిలిచి ఇట్లనెను. “నందీ! నీవు కత్తి
వేట్టి వెంటనే పోయి స్వర్గ మర్త్య పాతాళములలో ఎచ్చట
నైనను ఉత్తరముగా నిలయుంచి పరుండు ఏజంతువు నొనైనను
సరే న-కి తీసికొని యిమ్ము” అనగా వెంటనే నందిబాచునుదేరి
భూలోకమున పాతాళలోకమున వెదకినను అట్టి జంతువు కాన
రానందున స్వర్గమునకుబోయి నెదుకగా ఇంద్రుని యేనుగు
అట్లు కనబడగా కానిని నరకబోయెను. అప్పుడు ఇంద్రుని
వచ్చి ఆతంకపరచి “నీవెచట? యెచ్చటనుండి వచ్చితివి?
ఎందుకు నాపట్టపు ఏనుగు చంపబోవుచున్నావు?” అని యడు
గగా నందీశ్వరుడు ఇట్లనెను. “నేను ఈశ్వరుని బంధును. నా
పేరు. నంది ఈశ్వరుని కుమారుని శుభగ్రహవృష్టిచే తెగిపడెను.
దానిని అతుకులుకు ఎన్నిప్రయత్నములు చేసినను కలియలేదు.”
అప్పుడు ఆకాశవాణి ఇట్లనెను. “ఉత్తరముగా పరుండియున్న జం
తువు తలతెచ్చి అతుకుడు” శివుని ఆజ్ఞవలన భూలోకమును,
పాతాళమును వెదకి ఎందును గానక ఇటువచ్చితిని. ఈ మృగ
మును నరికి దీని తల తీసికొని పోయెదను. నీవు దీని ఆశేవిడు

పుము. అనగా ఇందుగ్గిడు కోపించి “ఇది నాపట్టపు ఏనుగ. దీని పేరు ఐరావతము. దీనిని చంపవద్దు పొమ్ము” అనగా వినక నంది దానిని చంప నుంకించెను. అప్పుడు హరిరువురికిని కొంత సేపు ద్వంద్వయుద్ధము జరిగెను. ఇంద్రుడు మూర్ఛనొందిపడెను. అంతట గంధర్వులు, కన్నరులు, కింఛరుషులు మొదలగు దేవ బృందములు వచ్చి నందితో సంకులయుద్ధము చేసిరి గాని పరాజతులై పారిపోయిరి. ఇంద్రుడు తెలివొంది లేచి మాతలి తెచ్చిన రథమెక్కి కొంతసేపు సమరముచేసి వీగిపారిపోయెను. ఈ సమరమందు దెబ్బ తగిలి ఆగజముయొక్క దంఢము ఒకటి విరిగెను.

అప్పుడా ఏనుగ శిరస్సు నరికి నందీశ్వరుడు దానిని శ్వరలో తెచ్చి శివునికీయ్యగా, దానినివెంటనే మొండెమునకు అతుకగా ఆశిశువు పునర్జీవితుడయ్యెను. ఆ సమయమున బ్రహ్మ విష్ణువు ఇంద్రాది దేవతలు, మునులు, ఋషులు, సిద్ధులు, సాధ్యులు వచ్చి ఆబాలుని చక్కదనము, లావణ్యము, చూచి ఆనంద భరితులైరి. బ్రహ్మ యాబాలుని చూచి, నాయకుడు వేళుండ పుట్టుటచేత వినాయకుడని పేరు పెట్టి, ముల్లోక వాసులును మొదట ఇతనిని పూజించునట్లు వరమిచ్చి, అతనికి జప మాల యొకటి యిచ్చి చీరంజీవియగునట్లు ఆశీర్వదించెను. బృహస్పతి యజ్ఞోపవీతము నిచ్చెను. సరస్వతి చతుర్దశ విద్యలను ఇచ్చి, గంటయొకటి ఇచ్చెను. విష్ణువు అమృత కలశమును

భూదేవి వానికి నాహనముగా ఎలుకను, శివుడు వ్యాఘ్రచర్మమును, పార్వతి చిరాయువును, శ్రీ మహాలక్ష్మి అష్టైశ్వర్యమును, వరుణుడు పాశమును, వాయువు మందారపుష్పహారమును ఇందుడు అంకుశమును ఇచ్చిరి. ఇతను విఘ్నమును పొంది బ్రతికెను. కావున/విఘ్నేశ్వరుడనియు, ప్రమథ గణములలో శ్రేష్ఠుడగుటచేత గణాధిపతియనియు, గణముఖము గలవాడగుటచే గజాననుడనియు, ఏకదంతుడు, మూషికవాహనుడు, వక్రదంతుడు, పార్వతీనందనుడు, స్థూలదేహుడు, అగ్రపూజ్యుడు, లంబోదరుడు భక్త దుఃఖహరుడు, సర్వవిఘ్న వినాశకుడు, హేరంబుడు, గణేశుడు సిద్ధిప్రదుడు, సిద్ధిదాత, సిద్ధేశుడు, సూర్యకర్ణుడు, స్కంధపూర్వజుడు/అని పేర్లు. ఈ నామములను నిత్యము త్రికాలముల పెఠించువారికి అన్ని కోరికలు నెరవేరును. విద్యకోరువారికి విద్యయు, ధనము కోరువారలకు ధనమును. పుత్రులను కోరువారికి పుత్రులను మోక్షమును అపేక్షించు వారికి మోక్షమును కలుగును. ఈ విషయకుడు పుట్టిన దినము భాద్రపద శుద్ధ చతుర్థి కావున ఆ నాడు దేవతలు, మనుజులు, అందరును ఇతనిని పూజింపవలెనని పార్వతీ పరమేశ్వరులు నిశ్చయించిరి. అట్లు పూజించువారికి విఘ్నములు లేకుండునట్లును, సమస్తకార్యములును ఫలించునట్లును, ఆపదలు లేకుండునట్లును శ్రీగణనాథుడు వారిని కాపాడుచుండును. అని బ్రహ్మాది దేవతలు పరములు ఇచ్చి తమ నివాసములకు జనిరి.

గణేశ వివాహము.

వినాయకుడు ఇట్లు పెరుగుచుండగా కొంతకాలమునకు కుమారస్వామి శ్రీ ఉమా మహేశ్వరులకు కుమారుడై పుట్టి దినదిన ప్రవర్థమానుడై నృద్ధిపొందుచుండెను. ఇట్లు ఇరువురును అన్యోన్య ప్రీతికలవారై మెలంగుచు నెలిదండ్రులకు సంతోషము కలుగునట్లు అతివినయమును, విధేయతయు, ప్రేమయును కలిపి వృద్ధయానందదాయకులై మెలంగుచుండిరి. యుక్తవయస్సున పొందినవారగుటచేత, వినోదముగా కాలము గడుపుచుండిరి. ఏగిట్లుండుట చూచి సంతోషించుచు జననీ జనకులయిన పార్వతి పరమేశ్వరులు ఇట్లు సంభాషించిరి.

పార్వతి:—నాథా ! బిడ్డలకు యుక్తవయస్సు వచ్చినది. వారి వివాహమునుగూర్చి ఏమి ఆలోచించిరి ?

శివుడు:—ప్రియసఖీ ! ఆలోచింపలేదు గాని యిం దొక చిక్కు ఉన్నది.

పార్వతి:—చిక్కిరుచున్నా రేమి ? ఏమి చిక్కు ఉన్నది? అనేకులు ఈ బిడ్డల నిచ్చి మనతో సంబంధము చేయుదుమని వర్తమానముల నంపుచున్నారే !

శివుడు:—అది నిజమే గాని ఇచ్చెదమని చెప్పినంత మాత్రమున ఏ పిల్లనైనను చేయవచ్చునా ? దంపతుల చిరకాల సుఖము నవేక్షించి గదా వివాహము చేయుట. అందుకు,

పార్వతి:—అవును. వారి సుఖముకొరకే వివాహము చేయుట కాని, వారు ముందు సుఖమునే పొందుదురో లేక కష్టమునే అనుభవించువారో అది మీ కివ్వ డెట్లు తెలియును !

శివుడు:—తెలియకపోవుటయేమి? అట్టి సంగతులు తెలిసి కొనుటకు మన కెన్నో సాధనములున్నవి.

పార్వతి:—స్వామీ ! ఆ సాధనములేవో సెలవిండు !

శివుడు:—సఖి ! వినుము. శ్లోతిషశాస్త్రము, కళా శాస్త్రము మొదలగు శాస్త్రములయందు ఈ సంగతులు బాగుగా వివరింపబడియున్నవి.

పార్వతి:—దేవా ! ఈశాస్త్రములలో వివాహవిషయములా చెప్పబడియున్నవి ? శ్లోతిషమున పంచాంగములు చేయుట, జాతికర్ములు వ్రాయుట, మహూర్తములు పెట్టుట మాత్రమే చెప్పబడినవని నేననుకొనుచున్నాను.

శివుడు:—అంతవరకు నీవెరుగుదువు గదా ? జాతకము లనుబట్టి యేస్త్రీలయు పురుషులయు జన్మక్షేత్రము, రాసి గ్రహ స్థితులను బట్టి వారికి అనుకూలించెనో లేదో తెలిసికొనుటకు (12) ద్వాదశకూటములు చెప్పబడియున్నవి. అవి యేవనగా దినకూటము, గణకూటము, మహేంద్రకూటము, స్త్రీద్వీర్ష కూటము, యోనికూటము, రజ్జుకూటము, వేధకూటము, నాడీ కూటము మొదలగునవి కూటమనగా కలియుట.

పార్వతి:—ఈకూటముల ఉపయోగమేమి ?

శివుడు:—ఇందులో కొన్ని కూటములు సరిపడకయున్న దంపతులు కలహించుచుందురు. మరికొన్ని కూటములవలన వారికి సౌఖ్యములేకుండును. కొన్నిటివలన వారి కెడబాటలు కలుగును. మరికొన్నిటివలన దంపతులలో నొకరు వెంటనే మృతినొందుదురు. మరికొన్ని గ్రహములు సరిపడకయున్న వారి సంతానము నశించును.

పార్వతి:—ఇట్టి బాధలున్నవా ? అట్లయిన అవిముఖ్యముగ చూడవలసినదే. సాముద్రికమున ఏమున్నది?

శివు:—శ్రీపురుషుల లక్షణములను, రేఖలను, దంపములను, వెండ్రుకలను, నేత్రములనుబట్టి వారి ఆయుర్దాయము విశ్వర్యము, సంతానము, స్వభావము మొదలగు సంగతు లనేకములు తెలియును. కావున సమాన లక్షణములుగల శ్రీపురుషులకు దాంపత్యము శోభించును.

పార్వతి:—బాగుగ నెరిపిచ్చితిరి ? కళాశాస్త్రము వివాహ విషయమున నెట్లుపయోగించును ?

శివుడు:—మతచివ్రశ్న వేసితివి. చెప్పెదనువినుము. ఈ శాస్త్రమున శ్రీపురుషుల జాతిభేదములు, వారి వారి ఆభ్యాసములు, నడవడికలు, రుచులు, సుఖభోగమును కొరకు సమయములు, వేరు వేరుగా చెప్పబడియున్నవి. శ్రీజాతులు నాలుగు. పద్మిని, చిత్రణి, హస్తాని, శంఖిని. పురుషజాతులు నాలుగు. పాంచాలుడు, కూచి మారుడు, భద్రుడు, దత్తుడు. వీరిలో ఏజాతి శ్రీకి ఏజాతి పురు

ఘనికి వివాహము సుఖమును, సంతోషమును, ప్రీతిని, హెచ్చుగ కలుగ జేయునో, ఎట్టి దాంపత్యము బాధకరముగా నుండునో తెలిసికొనవచ్చును. ఇది ఇట్లుండగా వీరిద్దరిలో ఎవరికి వివాహము చేయడమో నిశ్చయింపవలెను.

పార్వతి:—ఇందుకు విచారింప వలసిన పనిపని? వినాయకుడు పెద్దవాడుగదా ?

శివుడు:—అదే గొప్ప చిక్కుగా కనబడు చున్నది. వీరిద్దరును నిశ్యమును ఇందు విషయమై వాదించుకొను చుండు రని మన నందీశ్వర, భృంగీశ్వరులు నాతో పలుమారు చెప్పు చుందురు. వీరు ఒకరికంటె నొకరు ముందుగ వారే వివాహ మాడవలెనని కోరుచుందురట. ఈతిగవు తీర్చుట ఎట్లు? కాని, వారిని పిలిసింపుము చూడము.

పార్వతి:—(ద్వారమందున్న నందిని చూచి) బాలురను తోడుకొని రమ్ము. అనగా అడుగు పోయి వారలతో విన్న వింపగా వారు విచ్చేసి తలి దండులకు నమస్కరించి ఎదుట నున్న ఆసనములపై కూర్చుండిరి.) అప్పుడు వారిని జూచి ప్రేమతో తల్లి దండ్రులు వారలతో ఇట్లు సంభాషించిరి.

పార్వతి:—బిడ్డలారా ? ఏమిచెయుచుంటిరి?

వినాయకుడు:—అమ్మా శ్రీకృష్ణుడు రుక్మిణిని వివాహ మాడిన కథను చెదుపుచుంటిని !

శివుడు:—కుమారలారా ! మీకు యుక్తవయస్సు వచ్చినది. కావున వివాహము అవసరము. కాని ఇద్దరికిని ఏకకాలమున చేయుటకు వలను పడదు. మీరిద్దరును ఇంచుమించుగా సమయవయస్కులు. మాప్రేమయు మీవిధి వినయములును సమానమే. కావున ఎవరికి వివాహము ముందు చేయవలయునో నిశ్చయింపలేము. ఇందుకు నేనొక మెరవాలోచించితిని. అది ఏమనగా మీలో ఎవరు భూమిచుట్టును ప్రదక్షిణముచేసి ముందు వచ్చెదరో వారికి ముందును, రెండవవానికి తర్వాతయును వివాహము చేయ నిశ్చయించితిని.

అనగా కుమారస్వామి తనలో తానిట్లను కొనెను. “అట్లయిన నేను నిఘోసములో భూమిచుట్టును తిరిగి రాగలను. నాది మయూరవాహనము. దానిపైని నేనెక్కిన వెంటనే అది ఎగురును.” అని సంతోషించెను.

వినాయకుడు ఇట్లుమిక్కిలివిచారించు చుండెను. నాదిమూషికవాహనము. ఇది పిల్లులనుగాని, పక్షులను గాని చూచిన దాగుండును. నేను ఎల్లుభూప్రదక్షిణము చేసి వానికంటె ముందు రాగలను ? ఇది యసాధ్యము. కావున నేను అందు విషయమై ప్రయత్నము చేయును. వేరు ఉపాయము ఆలోచించెదను.” అని తరువాత కొద్దిదినములలో తానుండు గృహమున గోమయముతో అలికించి, ముగ్గు పెట్టించి, వీరములువేయించి, పూజాద్రవ్యముల నుంపించి తాను తలదండులయొద్దకు బోయి, వారితో ఇట్లు

నిన్నవించెను. “జననీ జనకులారా! నేను మిమ్ములను ఈదినమున పూజింపదలంచితిని. కావున మీరునాగృహమునకు వేంచేయవలయును.” అనగా విని ఆశ్చర్యపడి ఒకరిముఖము ఒకరుచూచుకొని చిగినవ్వునవ్వుచు, మంచిది. పదమనివారు తనయుని నెంటబోయిరి. వారిని వీతములపై కూర్చుండ బెట్టి అర్ఘ్యపాద్యము లిచ్చి, పోడశోపచారములచే పూజించి, ఏడుసాగు ప్రదక్షిణములుచేసి, సాష్టాంగ దండ ప్రణామము చేసి, ఎదుట నిలిచి, వారితో నిట్లు అనెను. “జననీ జనకులారా! ఎప్పుడు పెండ్లి చేసెదరు? నేను గెలిచితినిగదా!” అనగా విని సార్వతి పరమేశ్వరులు ఆశ్చర్యము నొంది. “కుమారా! అదియెట్లు? నీవు ఇంకను ఇల్లువిడచిబయలుదేరనేలేదే! గెలిచితినిని ఎట్లంటివి?” అని యడుగ “ఏమి మీకు నేను ప్రదక్షిణచేసితిని కదా! తలదండ్రులకు ప్రదక్షిణముచేయుట భూప్రదక్షిణముతో సమానముకాదా! ఇంజేకాక మీరు నాకేకాక ప్రపంచములోని జరులందరకును తలదండ్రులుకారా? పద నాలుగు భువనములు నమ కుక్షియందు లేవా? వేదశాస్త్ర పురాణములయందు అట్లు చెప్పబడియున్నది కదా? అవి మనకు ప్రమాణములు కావా? సందేహించెదరేల? సిత్రమాతృపాద నేవ మాని వారి నింటనుంచి తీర్థయాత్రలు చేయుట వలన ఫలమేమి? ఫలములేదు. సరేకదా దోషముకూడ సంభవించును. ఇంటిలో తీర్థముండగా పైకి బోవుట ఏల? వేదము అబద్ధమా? కావున మీరు నాకు తప్పక వివాహము చేయ

వలయును. అని గణపతి చెప్పగా విని శివు డతనిని స్లాఘించి అతడు చెప్పినది సత్యమని యెంచి వివాహ ప్రయత్నము చేసెను. అంతట విశ్వరూపుడను వాడు, సిద్ధి, బుద్ధి యను శన కుమార్తెలనిచ్చి వివాహము చేసెదనని చెప్పగా, ఆకన్యకలు మిగుల సుందరులు, సుగుణవంతులు, లక్షణవతులు అగుటచే, పార్వతీ పరమేశ్వరులు అంగీకరించిరి. పిమ్మట విశ్వకర్మను పిలిపించి, వివాహవేదికలు, మొదలగునవి కట్టించి, హరి బ్రహ్మలను, ఇంద్రాది దేవతలను పిలిపించి మంచి సుముహూర్తమున వివాహముచేసిరి. బ్రహ్మాదులు నూతనదంపతుల నాశీర్వదించి శగిన సత్కారములుపొంది శమ నిజనివాసములకుజనిరి. పిమ్మట కొద్దిదినములలో కుమారస్వామి భూమిచుట్ట తిరిగి వచ్చి, శనకంటె ముందు వినాయకనికి వివాహమైనందున శనకు వివాహము అవసరములేదని చెప్పి, తనస్సు చేసికొనుటకై మేఘ పర్వతమునకు పోయెను. శ్రీ మహా గణాధిపతి బ్రహ్మచారి యని మనవారు చెప్పకొనుట నిజముకాదు. అని ఇందువలన మనకు తెలియుచున్నది.

వామన జయంతి వ్రతఫలము.

శ్రీ వామనమూర్తి భాద్రపద శుద్ధ ద్వాదశి దినమున శ్రవణ నక్షత్రమందు జననమొందెను. కావున ఆదినము గొప్ప వ్రతదినము. త్రేతాయుగమున జరిగిన ఈ క్రింది కథవలన అవ్రతమాహాత్మ్యము వెల్లడియగుచున్నది. పూర్వము మద్ర దేశ

మున బ్రాహ్మణు లుండు అగ్రహార మొకటియుండెను. దాని పేరు శాకల్యపురము. అందు ధనవంతుడును, ధర్మపరుడును న్యాయచూర్గాను వర్తియైన కోమటి యుండెను. అతడు పెక్కు సుసంపన్నుడై సామాను తీసికొని బళ్ళపైని వేసికొని, సారాప్రదేశములో అమ్ముటకు బోవుచుండెను. మార్గములో మరుభూమిపై (అనగా జనులుగాని, వృక్షములుగాని, లేని యడారిలో) పోవుచుండగా దొంగలు కొందరు చూచి ఆ సామాను దోచుకొని కట్టాబట్టలతో అతనిని విడచి పట్టిరి. అతడు మిక్కిలి దుఃఖముతో పోవుచు, ఆకలి దప్పలకు తాళలేక, అబ్బి తోవలో నున్న రావిచెట్టుక్రింద గూర్చుండెను. ఆ చెట్టుపైని పక్షులైనను లేవు. మధ్యాహ్నకాలమై యుండెను. అట్టి సమయములో ప్రేత నాయకు డొకడు అనేక ప్రేతలను తనవెంట తీసికొనిపోయి ఆ చెట్టునీడకు వచ్చి కూర్చుండి, అచ్చట అదివరకే యున్న కోమటిని చూచి అతనిని వృత్తాంతము అడిగి తెలిసికొని, చాల విచారించి వాని నష్టమును గూర్చి తానుగూడ దుఃఖించి, వానిని ఓదార్చి జరిగినపనికి విచారించుటవలన లాభములేదని బాధించెను. ఆ ప్రేతనాథుడు పిమ్మట తన భృత్యులను పిలిచి కోమటిని వారికి చూపి, “ఈ కోమటి మనకు అతిథి. ఇతనికి మనముసత్కారము చేయవలయును. ఇతనిని చూచుటవలన నా బంధువు బందరిని చూచినట్లున్నది.” అని చెప్పుచుండగా నొక క్రొత్తకుండతో పెరుగు కలిపిన అన్నమును, మరియొక కుండతో

మంచి నిర్మలమైన జలమును, ఆకాశమునుండి అచ్చటికివచ్చెను. అది చూచి ప్రేమాధుడు కోమటికిని తక్కిన తన పరివారము నకును కావలసినంత అన్నమును, నీరును ఇచ్చి మిగిలినది తాను కడుపునిండ భుజించెను. అంతట ఆ కుండలు రెండును అన్యత్య మయ్యెను. అదిచూచి కోమటి ఆశ్చర్యపడి ప్రేమాధునితో ఇట్లనెను. “అయ్యా ! ఈ నిర్జన ప్రదేశమున, అన్నోదకములు ఎట్లు వచ్చును.” ఆమాటలు విని వానితో ప్రేమాధుడిట్లనెను. “అయ్యా ! పూర్వజన్మమున నేను శాకల్యపరమన నుండు ఒక బ్రాహ్మణుడను. అప్పుడు నాపేరు సోమశర్మ. నేను గానధర్మములు చేసి యెరుగును. బహు కష్టములపై నాకు అన్నము దొరకుచుండెను. ఇట్లుండ // నొకదినమున భాద్రపద మాసమున శుక్ల పక్షమున ఏకాదశి దినమున మాగ్ధిమస్థులందఱును సమీపమున నున్న తీర్థమున స్నానముచేయబోయిరి. నానితో నేనును బోతిని. అందు స్నానముచేసి ఆదినమున ఉపవాసము చేసితిని. మరుసటి ఉదయమున తిరిగి స్నానము చేసి కుండతో అన్నము వండి అందు పెరుగునిండుగా పోసి కొత్తబట్ట దానిపై కప్పి కట్టతో చేయబడిన సాదరక్షలతో మంచి బ్రాహ్మణుని పిలిచి దానమిచ్చితిని. నేను డెబ్బది సంవత్సరములు జీవించితిని. కాని ఇది తప్ప మరియే దానమును ఎప్పుడునుచేసి యెరుగును. సిమ్మట కొంత కాలమునకు నేను చనిపోతిని. నాకు ఉత్తర క్రీయలు చేయువారు లేనందున, ఇట్లు ప్రేమనైయున్నాను. ఆదినమున

చేసిన దానమువలన కలిగిన పుణ్యమువలన, ఈచెట్టు నాకు నీడ నిచ్చుచున్నది. ఈప్రేక్షలునన్ను మోయుచుందురు. మధ్యాహ్న కాలమునకు ఈనీరు, పెరుగులన్నము నామొద్దకువచ్చుచుండును. సేను భుజింపగ నే అని అంశర్థానమగును. నేను తినకముందు ఎందరకు బెట్టినను పిరిగిన అక్షయమగుచుండును. ఇది నాస్మత్తాంశము. వస్త్రము నాకులననరమైనప్పుడు దానంతట దేనామొద్దకువచ్చును. శ్రీవణద్వానశినాడు చేసినదానస్థలమిట్టిది.” అని టలువిని ప్రేక్షనాథుని చూచి కోమలియిట్లనెను. “ఓప్రేక్షనాథా! మీరీనాకు ఈదినమున నిర్జన ప్రదేశమున అన్నోదకము లిచ్చి కాపాడిరి. మీరు చేసిన మేలు మరువును. మీకు ప్రత్యుపకారము చేయవలెనని యున్నది. ఏమికోరికని అడుగిగా ప్రేక్షనాథుఁడెట్లనెను. “ఓ వైశ్ణవీంద్రమా! నాకు మేలు చేయ నెంచితివేని నీవు గయా శీర్థమునకు పోయి, స్నానముచేసి పవిత్రుడనై నాపేర పిండదానము చేసిన, నాకు ప్రేక్ష్య విముక్తి యగును. అన్ని తీర్థములకన్న, గయాశీర్థ స్నానము చాల శ్రేష్ఠము. అందువలన సమస్త పాపములు నశించుటయే గాక గొప్పపుణ్యము కలుగును.” అని చెప్పి ప్రేక్షనాథుడు లేచి ప్రేక్షల వలన మోయబడుచు మరుభూమివిడచి పోయెను. తరువాత కోమలిబయలు దేరి తూరసేన దేశమునకు పోయి వ్యాపారము చేసి, విశేషధనమార్జించి, గయకు పోయి స్నానము చేసి, తన పితరులకు, బంధువులకు, తనకు గయాశీర్థము చేసి ప్రేక్షనాథుని

గోత్రనామమంతో సయితము పిండప్రదానము చేసెను. అందు నలన ఆపేళము నొంది గంధర్వుడై కొంతకాలము సుఖముగా జీవించి మృత బ్రాహ్మణుల యింట పుట్టి వేదములు, శాస్త్రములు, పురాణములు చదివి, అభ్యాసవశమున తిరుగ శ్రీవణద్వాదశి వ్రతము చేయుచుండెను. ఇట్లు చాలకాలము నరకు సిరిసంవడలతో సుఖముగా జీవించి దిగ్విజయముచేసి రాజాధి రాజయ్యెను. ఈయనయే పురూరవచక్రవర్తి. వామన జయంతి లేక శ్రీవణద్వాదశి వ్రతఫలము ఇట్టిది.

ఉత్తరక్రియలు లేకుండునాగు ప్రేమరూపమున యుందు రనియు, గయాశ్రాద్ధము వలన వారికారూపు మారి మంచి జన్మము కలుగుననియు, ఇందుమూలముగా స్వప్నమగుచున్నది.

శ్రీ వామనపురాణము సమాప్తము.

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము

భవిష్యత్తు లేక కలికి పురాణము.

పురాణమునకు మూలకారణము.

ఈ కలికి పురాణమును పూర్వము నారదునికి బ్రహ్మ చెప్పెను. అనారదుడు వ్యాసమహామునికి చెప్పెను. వ్యాసుడు తన కుమారుడైన శుకమహామునికి చెప్పెను. ఆ శుకునివలన సూరమహాముని విని, శౌనకాది మహామునులకు చెప్పెను.

పూర్వమొకప్పుడు శౌనకాది మహామునులు నైమిశారణ్యమున సభ చేసియుండగా అచ్చటికి సూతుడు విచ్చేసెను. ఆయనను చూచి ఋషులందరును ప్రత్యుత్థాన మొనరించి తోడ్కొనిపోయి అర్ఘ్యపాద్యములిచ్చి పూజించి, కుశలమడిగి, అనితొ నిట్లనిరి. “ఓశూరమహర్షి ! నీవు సకల ధర్మాధర్మ విచారణుడవు. సమస్త పురాణవేత్తవు. భగవద్కథను చెప్పి మాలిన్యానమును పోషింపుము. మీరు త్రికాలవేత్తలుకదా, మీరెరుంగని విషయములు లేవు. శ్రీమన్నారాయణుడు కలికి మూర్తయై యచ్చట జన్మించెను ? ఏమి చేసెను ? కలియుగ మెట్లు సంప్రప్తమయ్యెను ? ఆయుగమునందు జనుల నడవడి యెట్లుండెను ? వారి ధర్మము లెట్లుండెను ?” అని అడుగగా సూతుడు తన గురువైన వ్యాసమహర్షిని, శ్రీమన్నారాయణుని ధ్యానించి ఇట్లు చెప్ప నారంభించెను.

కలిపురుషుని పూజ.

ఓమహాఋషులారా! విచండు. శ్రీకృష్ణ నిర్వాణమైనాఁడు
 ఓ కలియుగ సారంభమయ్యెను. అప్పుడు బ్రహ్మ శనస్సప్తభాగ
 మునుండి అధర్మమునుగూడ పుట్టించెను. వానిభార్య అనశ్శ్యము.
 ఆమెకు దంభుడను పుత్రుడుగలడు. ఇతడు శన చెల్లెలగు సూర్య
 తో విహరించుచుండును. ఈదంపతులకు దంభుడను పుత్రుడును
 నికృతియును కూతురునుపుట్టి, వీరిపురుషులు దంపతులై శోధింప
 ను కుమారునిహింసయనుకూతురికనిరి. ఈశోధింపఁబడుకలిపు
 రుషునిపుట్టెను. అనిన లక్షణము లెట్టివనగా, నూనెకాయచున్న
 నల్లని శరీరము, కాకి కడుపుపెంటి కడుపు, కరాళమునంటి నోరు,
 ఎఱ్ఱని కన్నులు, భయంకరమగు ఆకారము కలిగి అశద్ధు
 కింపుగల శరీరముతో జూదము, పానము స్త్రీ సృసనము
 లందు ప్రవర్తించుచు కలిపురుషుడు రాజ్యము పాలించుచుండెను.
 ఇతడు ద్వీప క్తి యను స్త్రీతో విహించుచు భయమును పుత్రుని
 మృత్యువును కూతుని కనెను. ఈ దంపతులకు సరకమును
 కొమరుడు, యాన అను కూతురు పుట్టెరి. వీరి సంయోగము
 వలన వేలకొలది దుష్టులు జన్మించి అన్ని ధర్మములను నశింప
 చేసిరి. వాగు యజ్ఞఘ్నములు, అధ్యయనము, దానము, మంత్ర
 ములు, వేదము, వ్రతములు, ఉపవాసములు, పూజాదులును
 నశింపజేసి వ్యాధులు, ముసలితనము, దుఃఖము, భయము,
 మొదలగు నేమ పరిచారకులను సృజంపగా అవి ధర్మమును
 నశింపజేసి అధర్మమును సృద్ధిపొందించెను.

కలియుగ లక్షణములు.

అందువలన సూర్యసింహానిందాపరులును, దురాచారులును, వేదహీనులును, సూద్రపరాయణులై, కుతర్కనాదులు, విశేషవాదులు, ధర్మవిక్రయులు, రసవిక్రయులు, మాంసవిక్రయులు, కూట సాక్ష్యము చెప్పవారును అయి బ్రాహ్మణముందు నర్హులగుదురు. ధనవంతుడే కడు శ్రేష్ఠుడగును. సంసార స్త్రీలు పాతినశ్యమును విడచి పరపురుషులతో విహరింతురు. సన్యాసులు గృహస్థ ధర్మమును అనలంబింతురు. ధనవంతులే సాధువు లనబడుదురు. దూరముననున్న జలములను తిరగములందురు. యజ్ఞసూత్రమును ధరించినమాత్రమున బ్రాహ్మణుడందురు. దండములు ధరించినమాత్రమున యతియందురు. భూమిపై పంటలులేగును. ధనలోపమున బ్రాహ్మణులు భండాలుని ఇంటయాజకు లగుదురు. విధవస్త్రీలు అలంకరించుకొని స్వేచ్ఛావిహారముచేయుదురు. ధూళితడియకుండునట్లు మేఘములువరించును. ఒకచెట్టు తడిసిన దానిప్రక్కనున్న మరియొకచెట్టు తడియకుండును. రాజులుప్రజలపై విశేషమువన్నులువేయుదురు. నానినిచెల్లించుటకు శక్తలేక జనులు గ్రామములను; పట్టణములనువిడచి భార్యాపుత్రులతో ఆకలిబాధ వడలేక కొండగుహలకు అరణ్యములకు, పర్వతములకు పారిపోవుదురు. అచ్చటమధుమాంసములను, పండ్లు, దుంపలు తిసి బ్రతుకుదురు. కలియందు మొదటి పాదమున శ్రీకృష్ణుని నిందింతురు. రెండవపాదమున

శ్రీహరిపేరు చెవుల వినరు. మూడవ చాదమున వర్ణసంకర మగును. న్నావపాదిమున జనులందఱు ఒకటే వర్ణముకల వాగ గునుదు. శ్రీవిష్ణుని నామమును పూజను మరచి నా స్తికులై వేద వరణము, జపము, సాగోమము, తిథిప్రయోజనములు అనగా అద్వైతములు విడచి ఓంకారమును విడచి ద్విజులు సంచరింతురు. కలియుగమున అయిదువేల ఎఱ్ఱములు గతింపగా గంగా మొదలగు తీర్థసేవనము, సాలిగ్రామ పూజనము, విడచి ధర్మములను ధర్మపరులను నిందించుచుందురు. పదివేల సంవత్సరములు గతియింపగా శ్రీహరి భజనమునుమాని త్సద్ర దేవతలను పూజించుచు, బౌద్ధధర్మమును అనలంబించి సనాతనధర్మములను విడతురు. విష్ణుభక్తులను, బ్రాహ్మణులను నిందింతురు. వేదములను అష్టాదశపురాణములను, మంత్రములను శ్లోకములను, వేదాంగములను, శాస్త్రములను, యోగశాస్త్రములను తత్వజ్ఞానమును తెలియక పండితుల మనుకొనుచుందురు. స్త్రీ, మాతృ తిథులయందు పక్షివులను చంపి వాని మాంసమును తిని మద్యపానము వేశ్యాగమనమును చేయుదురు. స్వగోత్రమున పుట్టిన స్త్రీలను పొందుదురు. శవమును దహించిన వెంటనే చనిపోయిన వారిని మరతురు. ఉత్తర క్రియలు మానుదురు. స్త్రీ పురుషులు తమ యిష్టప్రకారము వివాహ మానుదురు. పురుషులు స్త్రీల యిష్టము చొప్పున వర్తించుదురు. స్త్రీలు పురుషులను శిక్షింతురు. పురుషులు స్త్రీలను నేవించుదురు.

అస్తమామలు దాసులవలె నుందురు. భార్యను తిప్పి ఇతరులను బంధువులని తలంపరు. నమ మితశాస్త్రములను విడచి మేచ్చశాస్త్రములను చదువుదురు. ద్విజాతులు శూద్రులను సేవింతురు. కొందరు శూద్రునింట నంట చేయునా రగుదురు. కొందరు పశులకాపకులగుదురు. మరికొందరు యిరోహితులగుదురు. పాడినిక్కువగ నుండును. దంపతులు ప్రీతివేసి వాగును, రాజులు పరాక్రమ హీనులును అడవులందు జనులును, గ్రామ, పట్టణములందు అడవి స్వగమమును నివసించును. నదులు, సరస్సులు జలశూన్యము లగును. చెరువులందు నదులయందు పంటలు పంపింతురు. సారమైన భూములను విడతురు. వన్నులను చెల్లింపలేక జనులు నమ గృహములను విడతురు. అధర్మపరులు సభాపూజ్యులగుదురు. కులధర్మములను శ్రీరములను నిందింతురు. అని చేయుచారిని నిందించి పరిహాసింతురు. జనులు మాటలనుచుండుమాత్రము అహింస, దయ కనపరచుచుందురు. ఇట్టి పాపములవలన శ్రీ పురుషులు వ్యాధిగ్రస్తములును, గుడ్డివారును, సోట్టవారును, గూనివారును, ముఖగుజ్జులును, చెవిటివారును, చేతులు లేనివారును, యశావనముననే ముసలివారును, అల్పాయుష్కులును, ప్రాణాంతకాల ముండునను లోభగుణము కలవారును అగుదురు. జనులకు పదియారువత్సరములకే శిరోజములు తెల్లబడును. ఇరువది సంవత్సరములకు మిక్కిలి వృద్ధులగుదురు. ఎనిమిదవ యేట స్త్రీలు

రజస్వలలై బిడ్డలను కందురు. అనేకులు గొడ్డాంగ్రగుదురు. అందువలన పలువురు ద్విపుత్రులగుదురు. అన్నిజాతుల వారును కన్యకలను అమ్ముదురు. గల్లి, అక్క, చెల్లెలు, కూతుగు, కోడలు, ఆర్జించిన ధనమువలన పోషింపబడుదురు. లోభముచే తాము ఇచ్చిన దానద్రవ్యములను తామే అపహరింతురు. దేవభాగ్యము, గురుద్రవ్యములను స్వీకరింతురు. విధినిషేధములను పాటించరు. మూర్ఖులై పరధనములను, పరశ్రీలను అపహరింతురు. భార్య భర్త నిర్ణయము ఉండదు. పంచవర్ణములందు కూడ శ్రీలపొత్తు సలుచుదురు. అమావాస్యనాటి రాత్రీయందును గ్రహణ కాలములందును భుజింతురు. ఇట్లు క్రమముగా లోకము మ్లేచ్ఛమయమై యుండును. అధిక పాపమువలన జనులు అంగుళము పొడవు గలవారును, చెట్లు మూరెడు పొడవుగలవియు అగును.

శ్రీహరి అవతరించుట.

ఇట్లు జనులు దేవతలను పూజించుట మానగా, వారు బాధనొంది బ్రహ్మయొద్దకు పోయి తమ బాధలను ఆయనతో విన్నవించుకొందురు. పాపభారమును భరింపలేక భూదేవియు వారలతో కలిసి బ్రహ్మయొద్దకు పోవును. చతుర్ముఖుడు వారి బాధలను విని తా నేమియు చేయలేననియు, శ్రీమన్నారాయణుడే శరణ్యుడనియు వారలతో చెప్పి, వారలను తోడ్కొని గోలోకమునకు వెళ్ళి శ్రీహరికి నమస్కరించి చేతులు జోడించు

కొని పలువిధముల స్తోత్రములు చేయగా భూదేవి పాపములను
భరింపలేక తమ దర్శనమునకు వచ్చిన సంగతియు, దేవతల
బాధలను విన్నవింపగా, శ్రీహరి కరుణించి వారలతో ఇట్లు నాలు
విచ్చును. “ఓపరమేష్టి ! ఇంద్రాగ్ని దేవతారా ! విచారింపకుడు.
నేను భూభారమును నివారింపచేసి మీ బాధలను తొలగింతును.
నేను భరణివర్షమున శంబుళి గామముననున్న మహాపుణ్యత్మ
డగు విష్ణుయశుడను బ్రాహ్మణునికి భార్యయగు సుమతి గర్భ
మున నాంతిశవలన పుత్రుడనై జన్మింతును. నాభార్యయగు నీ
లక్ష్మి సింహాశద్వీపమున బృహద్రథుడను రాజుకు కౌముదియను
భార్యయందు పద్మావతియను వేగ కుమార్తెయై జన్మించును.
మీరందరును నాకు బంధువులై మీరూ అంతిములవలన జనన
మొందుడు. నేను భూభారమును నశింపచేసి, మరుత్తు, దేవాపి,
నాకు భక్తులగుదురుగాన వారి నీభరతవర్షమునకు మండలాధీశ్వ
రులనుగచేసి, కృషియుగ ధర్మములను మరల స్థాపించి, నేనుతిరుగ
గోలోకమును చేరుదును ” అనగావిని బ్రహ్మాది దేవతలు సంత
సించి వారి నిజనివాసములకు పోయిరి. పిమ్మట శ్రీహరి తాను
బ్రహ్మాదులతో చెప్పిన ప్రకారము సుమతి గర్భమున చతుర్భు
జములతో జన్మించును. అప్పుడు దేవతలు పుష్పవర్షము కురి
పించి కలిభయమును విడతురు. ఆవిప్రదంపతులు నాలుగుచేతు
లతో జన్మించిన యాబాలునిచూచి, “ఓమహాపురుషా ! కృష్ణా!
గోవిందా ! అనంతా ! మేము మానవులమయ్య మాపూర్వ

పుణ్య వశమున మీరూపమును దర్శించితిమి. దేవతలకొరకును, భూభారమునుమాన్పుటకుమీరురహస్యముగామాఱిటజన్మించిరి. అని ప్రార్థించియు మాయా మోహితులై పుత్రభావమును వహింపుదురు. ఆసమయమున గంగాదేవి స్త్రీరూపమును ధరించి కమండలముతో ఆబాలునికిగంగాన్నాన మొనర్చును. అనంతకుడమృత మొసంగును. శ్రీహరి ఇట్లు చతుర్భుజములతో నుండుట తెలిసి బ్రహ్మ వాయుదేవునిచూచి నీవు శంభు శామమునకు పోయి విష్ణుయశుని ఇంట నున్న బాలుని వద్దకుపోయి రెండు చేతులతో నుండు మని చెప్పుము. అని పంపును. అతడట్లు చేయును. ఆ తలిదండ్రులు పుత్రోత్సవము చేయించి కోటిగోవుల దానముచేసి భోజనాదులచే బ్రాహ్మణులకు శ్రీకలిగింపుదురు ఇరువది యొకటవ దినమున మార్కండేయులు మొదలగు మహామునులు ఆబాలుని దర్శింపబోయి స్తుతులొనర్చి కలికియని నామకరణము చేసి విమర్శతో పలుకు చేయుచుండు మని చెప్పి శమ ఆశ్రమమునకు పోవుదురు.

కలికి దేవుని విద్యాభ్యాసము.

అనంతరము ఆబాలుడు శుక్లవక్షుఁడు చంద్రునివలె దిన దిన ప్రవర్ధమానుడై పెరుగుచుండును. ఈయనకు ముగ్గురు అన్నలుండురు. వారెవరనగా కవి, ప్రాజ్ఞుడు, సుమంత్రుడు. వారు పితృ మాతృ గురుభక్తియుక్తులై వేదపరాయణులు, ధర్మయుక్తులు, వేదవేదాంగాది విద్యలయందు నిపుణులై శలిదండ్రు

లకు వినయము గలవారై సంచరించుచుందురు. విశాఖయూపుడను రాజు ఆ దేశమును పాలించుచుండును. ఒకనాడు తిండి కల్గినిచూచి యిట్లనెను.

శంషీ:—ఓ పుత్రా! నీవు ఉపనయనమును పొంది విద్యాభ్యాస మొనర్చుము.

కుమారా:—ఓ శంషీ! వేదమునగా నేమి? గాయత్రి యన నేమి? ఏ సంస్కారముల వలన బ్రాహ్మణుడగును.

శంషీ:—ఓ కుమారా! వేదములు శ్రీహరి ముఖము నుండి పుట్టినవి. సావిత్రివేదమాత. ఆ వేదములనుండి సత్త్వ, రజ, తమోగుణములునుపుట్టెను. శశవిధసంస్కారములవలన బ్రాహ్మణుడగును. ఆ వేదములనుండి ముజ్జిములును పుట్టెను. యజ్ఞము, అధ్యయనము, దానము, తపస్సు కలిగెను. కావున వేదమే జగత్తులకు కారణము. ఆ వేదమువలననే, త్రిభువనములును పాలింపబడుచున్నవి. వేదమంత్రములను జపించుట చేతనే శ్రీ జగన్నాథుడు ప్రసన్నుడగును. కావున సుముఛూర్తమున నీకు ఉపనయనము చేయుదును.

కుమారా:—శంషీ! శశవిధ సంస్కారములెవ్వి?

శంషీ:—కుమారా! (1) గర్భాదానము. (2) పుంసననము. (3) సీమంతము (4) నామకరణము (5) అన్నప్రాశనము. (6) కర్ణవేధ (7) కేశఖండనము. (8) అక్షరస్వీకరణము. (9) విద్యాభ్యాసము (10) ఉపనయనము అను నివి దశవిధసంస్కారములు.

కుమారా:—తండ్రీ ! బ్రాహ్మణుడైతివాడు ?

శంకరి:—విధివిహితముగా వివాహమైన స్త్రీయందు బ్రాహ్మణునికి జన్మించి, దశసంస్కారములను పొంది త్రిసంధ్యలయందును గాయత్రీ మంత్రమును జపించు చున్నవాడు బ్రాహ్మణుడు.

కుమారా:—తండ్రీ ! బ్రాహ్మణులు శ్రీహరిని ఎల్లు పూజింతురు ?

శంకరి:—కుమారా! బ్రాహ్మణులు ఉపనయన, సంస్కారము, దయ, శౌచము కలిగి తాము గరించి శమ వంశమున ఇరువది తరములవారిని సరింపజేయుదురు. వారు సదానందమయులై విష్ణుని పూజింతురు.

కుమారుడు:—తండ్రీ ! సంసారమును తిరిపజేయునట్టి బ్రాహ్మణులు ఎచ్చటనున్నారు ? అట్టివారినే కదా విష్ణు భక్తులలో శ్రేష్టులందురు.

శంకరి:—కుమారా ! ఈ కలిపురుషుని ప్రభావము వలన అట్టి బ్రాహ్మణులు నశించిరి. ఇప్పుడున్నవారు పేరునకే బ్రాహ్మణులుకాని వారికి మహత్తులేదు. ఎచ్చటనో ఒకరున్నను లెక్కకురారు.

అనగా విని కలికిమూర్తి తన మనస్సున కలిపురుషునిపై కోపించివానిని శపింపనెంచి ఉపనయనమును చేయుమని చెప్పగా

బ్రహ్మవేత్తలయిన ఋషులను పిలిపించి, యథావిధిగా పుత్రునిగే ఉపనయనమొనర్చిగా, ఆ బాలుడు తేజోరాశియగు సూర్యునివలె ప్రకాశించుచుండెను

కలికిమూర్తి పరశు రాముని యొద్ద విద్యాభ్యాసము.

ఉపనయనానంతరము కలికిమూర్తి బ్రహ్మచర్యమును అవలంబించి, వేదము, శాస్త్రము, శస్త్రవిద్య నేర్చుకొనవలెనని తండ్రియొద్ద సొంపు తీసికొని ఇటు విడచిపోవుచుండగా, ఆసంగతి గుఱింగి పరశురాములు తొవలో ఆ బాలుని యెదుర్కొనగా మిగుల తేజశ్శాలియగు ఆరాముని చూచి, బాలుడిట్లనును. “అయ్యా ! హరి హరులనలె ప్రకాశించుచున్న తమ రెనరు !” పరశురాము డిట్లు చెప్పెను. “నేను భృగువంశమున పుట్టినవాడను. జమదగ్ని మహాముని మాతండ్రి. నాపేరు పరశురాముడు. ఇరువదియొక్క మారుక్షత్రియులను నిహ్నమునర్చి వారి రక్తముతో పితృతర్పణ మొనర్చితిని. నేను మీకు విద్య నేర్పుట యచు కీర్తిని పొందగోరి ఇటు నచ్చితిని.” అనగా కలికిమూర్తి ఆయనతో మహేంద్రగిరియందు ప్రవేశించి చౌషష్టి కళలును ధనుర్విద్యయును, వేదములను నాలుగు మాసములలో పూర్తిగా నభ్యసించి, సకల విద్యా పరిపూర్ణుడై చేతులు జోడించుకొని గురువుయెదుట నిలిచియేని దక్షిణ సమర్పింపవలెనని కలికిమూర్తి అడుగును. అప్పుడు పరశురాముడు ఆయనతో యిట్లనెను. “స్వామీ ! శ్రీహరి పూర్ణఅంశముతో భూభార నివార

కార్థము జన్మించితిరి. ఆపని చేయుటయే గురుదక్షిణగా నే
తలంచెదను. నావలన పొందిన విద్య లన్నియు తమ జయము
కొరకు అవునుగాక. శివుడు, పార్వతి, తమకు అన్ని అస్త్రము
లను ఒసంగుదురుగాక. సింహశద్వీపమున పద్మావతిని వివాహమై
దిగ్విజయమును చేసి ధర్మహీనులగు రాజులను నశింపచేసి
మరుతు, దేవాసి యను క్షత్రియోత్తములకు రాజ్యము నిత్తురు
గాక. ” అని ఆశీర్వదింపగా ఆయనయొద్ద సెలవును పొంది కలికి
మూర్తి బిల్వోదకేశ్వర క్షేత్రమునకు జని అందున్న పార్వతీ
పరమేశ్వరులకు నమస్కరించి, సత్తింపగా ఆహారుడు ప్రీతుండై
చిరునవ్వుతో అబాలుని చేరదీసి తన నిజాంకమున కూర్చుండ
బెట్టుకొని, ఈశ్వరు డిట్లు విన్నవించును. “ఓ స్వామీ ! నీవు
త్రిలోకములకు అధిపతివైన శ్రీహరివి. కలిభారమును మాన్పు
టకై అవగరించితివి. నీవు ఈ గరుడాశ్వమును తీసికొనుము.
ఇది కామ గమనము కలది. పదునాల్గు భువనములును
నిమిషమాత్రముగో తిరిగి రాగలదు. ఈ రత్నపు పిఠిగల
కత్తిని కూడ తీసికొనుము. ఇది పాపులను సంహరిం
చును.” అని వరమునంగ, వారియొద్ద సెలవుతీసికొని గుఱము
నెక్కి, శంభశక్తిముమునకు వేంచేసి, తలిదండ్రులతో తానొన
ర్చిన పనులను, అభ్యసించిన విద్యలను, పొందిన వరములను
గురించి, మనవి చేయును. వాని ఆనందింతురు.

పిమ్మట అదేశపురాజైన విశాఖయూపుడు జనులవలన
కలికి మూర్తి ప్రభావమును విని, ఆయనను దర్శింపబోయి,

ఆయనకు సాష్టాంగ దండ ప్రణామములు చేసి స్తుతులొనర్చును. అది విని కలికిమూర్తి యిట్లనెను, “ఓ రాజా ! నీవు విష్ణుభక్తులలో ప్రధానుడవగుదువు. ధర్మముతో ప్రజలను పాలింపుము. నాస్మప్తిలో బ్రహ్మ, క్షత్ర, వైశ్య, శూద్రులను, బ్రహ్మచారి, స్పృహస్థు, వానప్రస్థు, యతులు ముఖ్యులు. వీరు కలి బాధలవలన వారి స్వకీయ ధర్మములను విడిచి చెడిరి. వారిని తిరుగ భాగు చేయవలెను. నీవు అశ్వమేధయాగమును చేయుము. అందువలన దేవతలు శ్రుతిపొంది, వర్షములను కురిపించుటచే సస్యములు స్రవించును.” అని చెప్పగా రాజువిని రాజనీతులను ధర్మములను తెలిసికొని సెలవుతీసికొని తన నిజనికేతనమును చేరును. ధర్మముగా రాజ్యమును పాలించుచుండును.

పద్మావతి స్వయంవరము.

ఇట్లు రాజు వెళ్ళిన పిమ్మట, శ్రీ శుకమహాముని కలికిమూర్తిని దర్శింపబోగా ఆయనను విధి విహితముగా పూజించి కుశలమిచ్చి శ్రీహరి ఆయనతో ఇట్లు సంభాషించును.

కలికిమూర్తి:—ఓమనీవర్యా ! మీరు మాభక్తులలో శ్రేష్టులు. మీరాక మాకు శుభము. ఎందుండి విచ్చేయుచున్నారు?

శుకులు:—స్వామీ ! నేను సింహళ ద్వీపమునుండి వచ్చుచున్నాను.

కలికి:—అయ్యా ! అండలి విశేషములేని ?

శుకులు:—స్వామీ ! ఆ దేశపురాజైన బృహద్రథునకు అతని భార్య కౌముదికిని ఒక పుత్రికయున్నది. ఆచిన్నది బహు సుందరాంగియై లక్ష్మీవలె నొప్పుచున్నది.

కలికి:—అయ్యా లక్ష్మీవలె యుండవచ్చునుగాని లక్ష్మీ యెట్లుగను ?

శుకులు:—ఏలకాకూడదు. శ్రీహరి నర్పణ అవతరించు నపుడు, లక్ష్మీ యేల అవతరింపకూడదు ?

కలికి:—సంయమిందా ! ఆమెనుగురించి యేమి చెప్ప బోవుచున్నారు.

శుకులు:—ఆమె శ్రీహరిని వివాహమాడవలెనని ఈశ్వరునిభక్తితో పూజింపగా హరుడు ఆమెకు ప్రత్యక్షమై అట్లేఅగు ననియు, దేవ, యక్ష, గంధర్వ, కిన్నర, కింపురుష, మానవుల లోనెవరైనను ఆమెను వివాహమాడగోరిన వెంటనే శ్రీల గుదురనియు వరమొసంగెను.

కలికి:—సరే, బాగుగ నే యున్నది. ఆ వెనుక యేమి జరిగెను.

శుకులు:—పిమ్మట ఈమె ఇట్టి వరమును పొందిన సంగతి ఆమె తలిదండ్రులువిని శ్రీహరి తమకు అల్లుడగు భాగ్యము లభించునని ఆనందించిరి.

కలికి:—ఇందు అశ్వర్య మేమున్నది ! శ్రీహరియే, అల్లుడగు నపుడు వా రానందించుట సహజమే కదా ? పిమ్మట యేమి జరిగెను ?

శకులు:—తిరువాత ఆరాజు కుమార్తెకు స్వయం వరము చాటింపగా లక్షమంది స్వయం ఆ స్వయంవర సభకు పోయిరి. అప్పుడు ఆపద్మావతి నవరత్నభూషితురాలై చీనాంబ రిమును ధరించి పూలహారము చేగొని సభకు విచ్చేయగా రాజులందరును మోహనేశమున ఆమెను చూచి కామించి ఆమెవలె స్త్రీలయిరి.

కలికి:—ఔను. బాగుగనే యున్నది. ఈశ్వరవాక్యము వృధయగునా ! పిమ్మట ఆచిన్నది యేమి చేసెను ?

శకులు:—వారందరు స్త్రీలగుట చూచి పద్మావతి శివునిచ్చిన వరము తప్పదని సంశయించి శ్రీహరిని తలచి “ఓ నారాయణడా ! ఎచ్చటనున్నాడవు ? నా యందు కరుణించవేమి స్వామీ !” అని ధ్యానించెను.

కలికి:—ఆమె తలిదండ్రు లేమని ?

శకులు:—వారును అశ్వర్యవశి, కొంతవరకు నిశ్చేష్టులై, స్వర్గానందమంది శ్రీహరిని ధ్యానించి, ఈ ఆపదనుండి రక్షింపుమని ప్రార్థించిరి.

కలికి:—స్త్రీ లైన రాజు వేమనిరి ?

శకులు:—వాడు తమ స్త్రీరూపములను చూచి దుఃఖం
వుచు విధిని, నిందించుచుండిరి.

కలికి:—ముసీందా! మీరు ఎచ్చటినుండి ఈ సమా-
చారమును వింటిరి ?

శకులు:—నే నొక చెట్టుపైనుండి అంతయు చూచి,
ఆమె వృత్తాంతము తమతో విన్నవించ, నిటనచ్చితి.

కలికి:—ఓ మునివర్య! పరులకు ఉపకారము చేయుట
మీనంటి నాధునిలకు సిహజ భర్తమేగదా. కావున మీరు
పద్మావతి యొద్దకు పోయి, ఆమెను ఓదార్చి, నేను స్వర్ణలో-
నచ్చెడనని చెప్పిరండు.

శకులు:—చిత్తము : పోయివచ్చెను.

కలికిమూర్తి వివాహము.

అని సెలవుతీసికొని గగనమార్గమున సింహళద్వీపమును
చేరి, పద్మావతిని దర్శించి, ఆమెతో కంఠసేపు సంభాషించి,
పిమ్మట కలికిమూర్తి వృత్తాంతమంతయు చెప్పి, ఆమె శివుని
ఉపదేశప్రకారము విష్ణువును పూజించి ధ్యానించుచుండిన స్వర్ణలో-
శ్రీహరివిచ్చేసి వివాహనూడునని చెప్పి, మరలశంఖశక్రాదుమునకు
పోయి కలికిమూర్తిని దర్శించి ఆమె సన్నిహితమంశయు చెప్పెను.
అదివిని శ్రీహరి దివ్యవేషధరుడై ఈశ్వరుడిచ్చిన కామ గమనము
గల గుఱ్ఱము నెక్కియు, శకులు ఆ కాళ మార్గమునను
సింహళ ద్వీపమునకువెళ్లి అందలి సౌందర్యమునకు ఆశ్చర్య

పడుచు, ఒక దివ్య సరోవరమున స్నానము చేయుచుండిరి. స్నానానంతరమున శ్రీహరిస్పృటిక సోపానమున కూర్చునియుండి పద్మావతికి సమాచారమును తెలుపుటకు శుక మహామునిని పంపును. ఆయన అంతఃపురమును చేరి పద్మావతితో శ్రీహరి సరోవరతీరమున విచ్చేసియున్న సంగతి చెప్పగా ఆమె సిననఖులతో బయలుదేరిపోయి శ్రీహరిని దర్శించి, మరల నగరు ప్రవేశించి సేలిదండ్రులతో శ్రీహరి విచ్చేసిన సమాచారమును చెప్పగా, రాజు సన పరివారిముతోపోయి, కలికిమూర్తిని దర్శించి పూజించి, తన నిజనివాసమునకు తోడ్కొనివెళ్ళి దివ్యభవనముననిలుపును. పిమ్మట మంచినమునశుభముఘోరమున, తన కూతురు ఆయనకిచ్చి వివాహము శోభన్మరముగా నొనరించును. సూమగారుచేయు మర్యాదలకు సంతోషించుచు శ్రీహరి కొన్ని దినము బండుండి సుఖభోగము లరుభవించు చుండును.

శ్రీరూపమును పొందిన రాజులు పురుషులగుట.

ఇంతకుమున్ను ఈశ్వరశాపమువలన స్వయంవర కాలమున శ్రీరూపమును పొందిన రాజులు శమదేశములకు బోవసిగ్గుపడి పద్మావతికి దాసీలై నేవచేయుచుండిరి. వారివృథా శ్రీహరికినేవలు నలిపి, ఆయన అచగ్రహమును పొంది రేవానదిలో స్నానము చేసినంతమాత్రమున యెప్పటివలె, శమ పురుషరూపములను పొందినవారై, శ్రీహరిని పలువిధముల స్తోత్రము చేయుదురు. తరువాత వారు కలికిమూర్తివలన రాజకీయ ధర్మములను ప్రజా

పాలన పద్ధతులను విని సంసారమందలి మాయను, దానిని అతిక్రమించు రీతులను ఆనతియుమని ప్రార్థింపగా అనంతకుడనుమునిని శ్రీహరి స్మరించును. ఆమునినచ్చి వారికావిషయములను బోధించగా విని, వారు స్మృప్తినొందుదురు. అనంతరము వాగు శ్రీహరిని పూజించి ఆయన యొద్ద సెలవు తీసికొని, తమ దేశములకు జని తమ ప్రజలను సుఖముగా పాలించుచుందురు.

ఇంద్రుడు శంబళగ్రామమున విశ్వకర్మచే పుర
నిర్మాణము చేయించుట.

ఇట్లు కలికిమూర్తి సింహళద్వీపమున చారుమతపురమున అత్తవారింటనుండగా, ఇంద్రుడు విశ్వకర్మను పిలిపించి శంబళగ్రామమున కలికిమూర్తియై అవతరించిన శ్రీహరి కొరకు నవరత్నములతోను, సువర్ణముతోను, దివ్య భవనములను నిర్మింపుమని ఆజ్ఞాపింపగా, అతడు అంగీకరించి శంబళమునకు పోయి, ద్వారకాయందును, బృందావనమునందును, తానుముందు నిర్మించిన రీతిగ, దివ్యసుందర మందిరములను త్వరలో తయారుచేయును.

శ్రీ కలికిమూర్తి తనపురము ప్రవేశించుట.

ఇట్లు రాజులకు సెలవిచ్చి పంపి కలికిమూర్తి తన పురమునకు బోవ సమకట్టి, అత్తమామలయొద్ద సెలవు తీసికొని, వారొసంగిన కానుకలను అనగా ఏనుగులను, గుఱ్ఱములను, రథము

లను, దాన దాసీజనంబులను, దివ్యాభరణములను తీసికొని భార్యతో బయలుదేరి కామగామియై అంగరిక్ష మార్గమున అశ్వాసోహము చేసి, గగన సూక్ష్మమున పోవును. ఆయన పరివారమును సముద్రముచుడాటి భూసూక్ష్మమునరండని పంపును అప్పుడు సముద్రుడు వారికి శ్రోవ యిచ్చును. కలికిమూర్తి తమతో గగనమున పోవుచున్న శకునిగూర్చి యిట్లనెను. “ముని వర్యా! మీరు ముందుగా మా జననీ జనకులయొద్దకు పోయి మారాక వారితో విన్నవించును. మేము పరివారముతో కూడ యింశలో వచ్చెదము.” అనగా విని ఆ ఋషి శంభుశమునకు పోవును గాని దానిని పోల్చి లేకండును. విశ్వకర్మ నిర్మిశములైన దివ్య హర్మ్యములను, ఉద్యానననములను, సరోవరములను స్పటిక సోపానములను, చూచి ఆశ్చర్యము నొందుచు పోగా, విష్ణుయశుడు ఆయనకు ఎదురేగి, తోడ్కొనిపోయి, అర్హా పూజ లొనర్చి, శన కొమరుని యోగక్షేమము లడుగును. శ్రీ శకులు ఆయనతో కలికిమూర్తి వివాహ విషయ ప్రసంగ ముతయును వారి శుభాగమనమును గురించియు, చెప్పగా సంతసించి పట్టణ మంశయు అలంకరించి, పూర్ణ కలశము లను పెట్టించి, తోరణములను కట్టించి, జయ జయ ధ్వను లతో వారికి ఎదురేగి గొప్ప ఉత్సవముతో ఆ దంపతులను వారి పరివారమును నిజమందిరములకు తీసికొని పోవును. అంశ ఆ నూతన ఐధూవరులు వారలకు నమస్కరింతురు. పద్మావతి

అత్తమామలను వివిధోపచారములచే పూజించును. విష్ణుయ శుడు ఆనందభరితుడై బ్రాహ్మణులకు విశేష దానధర్మములను భూరిసంతర్పణములను చేయుచు కొంతకాల మిట్లు సుఖంబుండ కలికిమూర్తికిని అన్నలకును సంతానములు కలిగి క్రవముగా నెదుగుచుందురు.

కలికిమూర్తి దిగ్విజయము చేయుట.

ఇట్లు శ్రీకలికిమూర్తి ధనధాన్య వాహన సంపత్తితో తులడూగుచు ఒక రోజున సభామండపమున మంత్ర పురో హిత బాంధవసహితుండై కొలువుండగా విష్ణుయశుడు అచ్చటికి విచ్చేయును. ఆయన తిండికి ప్రత్యుత్థానముచేసి సాష్టాంగదండ ప్రమాణంబు లాచరించి ఆసీనుంజేసి ఇట్లు విన్నవించును. “ఓజన కా! మీచే అశ్వమేధము చేయించవలెనని యున్నది. అందుకు ముందు దిగ్విజయము చేయవలసి యున్నది. తమరు నాకు సెల వొసంగిన సైన్యముతోపోయి నాస్తికులయిన రాజులవందరను నిర్మూలము చేసి వచ్చెదను.” అనగా తిండి కుమారుని ఆశీర్వాదించును.

ఐమృత యా శ్రీహరి సోదర, మంత్రీ, సేనాసమేతుడై బయలు వెడలి కీకట పురముననున్న బుద్ధ ఆలయముపై బడి, యుద్ధము చేయ నారంభించును. బుద్ధులు దేవతారాధనమును పిష్టపూజనమును విడచి, వరలోకమును నిందించువారును, అత్యాభిమానములును, కులము నాతి; విచక్షణము లేక భోజన

ప్రతి భోజనములకు, సంబంధ బాంధవ్యములను చేసికొనుచు
 బహు బలముగలవారై యుందురు. వారికి రాజై ఒక జైనుడు
 ఉండును. అతడు సేనా సమన్వితుడై కలికిమూర్తితో యుద్ధము
 చేయును. విశాఖ యూపుడు కలికిమూర్తిని కలిసి శౌద్ధులతో
 యుద్ధమునకు పోవును. ఉభయ పక్షములవారికిని ఘోరయుద్ధ
 మగును. అందు శౌద్ధులు అనేకులు చనిపోవుదురు. వారి సైని
 కులు చెల్లాచెదలై పారిపోవుదురు. అప్పుడు కలికిమూర్తి బుద్ధుని
 చూచి “ఓ రాజా ఒక్క నిముసము నాయెదుట నిలువుము.
 నేను పదునాల్గు భువనములకును అధిపతిని. జీవులకు శుభాశుభ
 ముల నిచ్చువాడను. నా బాణములవలన చంపబడి నీవు యమ
 పురికి పోవుదువు.” అనిపలికెను. ఆసూటలువిని జైను డిట్లనుచు
 “శౌద్ధులను చంపుట పుణ్యమా ? మీరు దైవమన్నమాట నిజ
 మైన మేము నిన్ను యేమిచేయగలము.” అని కలికిమూర్తి
 ప్రయోగించు బ్రహ్మ, వాయువ్య, ఆగ్నేయ పర్జన్యాది అస్త్ర
 ములను జైనుడుచూచి భయపడును. జైనునిసైన్యములు పలా
 యితలగుదురు. కలికిమూర్తి జైనునితో ద్వంద్వయుద్ధముచేసిచం
 పును. పిమ్మట వారితిమ్ముడు శుద్ధోద్ధనుడు శ్రీహరి భార్యయైన
 సూర్యాదేవిని యుద్ధమునకు పురికొల్పును. ఈమె యుద్ధమున
 బహు సేర్పరియై అనేకమాయలెరుంగును. ఈమెతో యుద్ధము
 చేసి కలికిమూర్తి సేనాధిపతులు నిశ్చేష్టులగుదురు. వారి చేత
 నున్న అస్త్రములు క్రిందపడును. అప్పుడు ఆయన అమృత ద్రవ్య

తోవారిని చూడగా అందరును తెలివొంది మరల యుద్ధము చేయుదురు. అప్పుడు కలికిమూర్తి అశ్వారోహణము చేసి చేగ ఖడ్గమును ధరించి, వారినందరను నిముసములో సంహరించును. అప్పుడు వారి భార్యలు పతివిహీనలై అధైర్యము నొంది ప్రాణములపై నాశవిడచి, యుద్ధమునకు పోవుదురు. శ్రీహరి వారిని చూచి చంపుటకు చేతులురాక వారలకు జ్ఞానోపదేశముచేసి, భక్తివైరాగ్యములు కలవాడై ముక్తి నొందుడని బోధించును.

వాలఖిల్యాది మునులు కలికిమూర్తిని దర్శించుట.

ఇట్లు శ్రీ కలికిమూర్తి జాడలను ప్లేచ్ఛులను నశింపచేసి విశేషధనరత్న రాసులను తన సైన్యములచే నిజమందిరమునకు పంపించి, జాతిధర్మములను, ఆశ్రమధర్మములను, శ్రీ విష్ణునేవా ధర్మములను, యజ్ఞవిధానములను, వైదిక తాత్మికవిధానములను భూలోకమున స్థాపించి మిశ గణ, రథ, అశ్వ, పరివార సహితముడై చక్రతీర్థము నకు పోవును. అచ్చట ఆయన విధివిహితముగా స్నానధ్యానములను పుష్కలకరింపించుండగా, సూక్ష్మదేహులగు వాలఖిల్యాదిమునులు విచారగ్రస్తులై వారిని దర్శింపబోవుదురు. వారు అగువది వేలమంది. వారినిచూచి శ్రీహరి మీమీవిచారమునకు కారణమేమి? అని అడుగగా వారిట్లు విన్నవించుదురు.

కుఢోదరియను రక్కసిని వధించుట.

స్వామీ! కుంభకర్ణుని మనుమరాలు (కూతురికూతురు) కుఢోదరియను పేరుగల రక్కసి ఒకఁడెయున్నది. ఆమె కాలకుం

జడను వానిభార్య. ఆమె ఎత్తు అంతరిక
హిమాలయమున శిరస్సును నిషఙ్గా
కొని పరుండును. ఆమెకువికుంజుడను కుమ
ఁక స్తనమునుండి పానము చేయుచుండగ
నుండి పాలు కారుచుండును. ఆక్షీరములు
చుచుండును. ఆమె విడచు డొప్పిరి వేగము;
వచ్చితిని. దానిబాధ భరింపలేక యున్నాము.
చి మమ్ము రక్షింపుమని స్థానికులు. అందు.
శ్రీకలికమూర్తి తన పరివారముతో ఆమునులవెంట
క్షీరనదినిచూచి, సిమ్మట ఆనిశాచరి యుండు స్థలమునకు.
దాని ఆకారమును చూచి ఆశ్చర్యపడి దానినెట్లు సంఘ
వచ్చునని ఆలోచించుచుండగా, ఆమె ఆయనను, రథ
తురగపదాతులను ద్వింశుచు. శ్రీహరి దాని కడుపునండి
రీతముగా పెరిగి డొక్కచీల్చికొనిపైకివిచ్చేయును. ఆయనపరి.
మును అట్లే వెలుపలికి వచ్చును. ఇది అంతయు దివినుండి;
చుచున్న దేవతలు మొదట హాహాకారములు చేయుదురు కా
శుదకు సంతసించి శ్రీహరిపై పుష్పవర్షము కురిపింతురు.

వికుంజుని సంహరించుట.

ఇట్లు తల్లి మృతినొందుట చూచి అయిదు వత్సరముల
బాలుడగు వికుంజుడు కొందరు రాక్షసులతో అచ్చటికిపోయి
శ్రీహరితో యుద్ధమారంభించును. బాలుడని కనికరించి కలిక

శ పురాణ సారసంగ్రహము.

బాణములను విడచునుగాని వాడు చావ
 ఎచ్చిన బ్రహ్మస్త్రమును ప్రయోగించి
 లినరాక్షసులను తనఖడ్గముతో నరకును.
 ము తోలగునని మనులు, దేవతలు,
 య మోగింతురు. పిమ్మట కలికిమూర్తి
 యి గంగాస్నానముచేసి గంగను నారా
 యుగా పూజించి పుండరీకవనమున విశ్రమించి
 యింగ్లముల తపము చేయుచుండు మనులును,
 య ఆయనను దర్శింపబోవుదురు. ఆకలికిమూర్తి వార
 నాచి క్షత్రియవంశపు వీరులుగ నెరింగి వారి వంశచరిత్రను
 డని కోరగా వారిలో మరుతు ఇట్లుచెప్ప నారంభించెను.
 మీ ! నేను సూర్యవంశమునజన్మించితిని. వైవస్వతమనువు
 నవాడను. మావంశపు చరిత్రము రామునివరకును ప్రసిద్ధము.
 వున తమరు వినియే యుందురు. ” అనగా శ్రీరాముని కథను
 గాత్రిగా చెప్పమని ఆయన అడుగగా మరుతు ఇట్లు విన్న
 పదదొడంగెను.

శ్రీహరి రాముడౌటకు కారణము.

పూర్వము రావణుడను రాక్షసరాజుండెను. ఆతడు
 లంకాయందు రాజై యుండి, స్వర్గ, మర్త్య, పాతాళములను
 జయించి ముల్లోకవాసులను బాధించుచు, అనేక ఘోరపాప
 ములను చేయుచుండెను. వాని బాధలను భరింపలేకను, దేవత

లును, మునులును, పాపభారమును భరింపలేకను భూదేవితో
గూడ సన్నిహితమునకు పోయి బ్రహ్మతో చెప్పుకొనగా ఆ
చతుర్ముఖుడు వారి మొఱలు వినెయు, తానేమియు చేయలేక
నొలొకవానియగు శ్రీహరి తప్ప, ఇతరులేమియు చేయజాలరని
వారలతోపోయి, ఆయనకు విన్నపింపగా శ్రీహరి వారలపై
కరుణించి తాను శ్రీరాముడనువేర భూలోకమున భరత వర్ష
మున కోసల దేశమును పాలించుచుండు దశరథమహారాజునకు
కుమారుడనై అయోధ్యయందు జన్మించెదననియు, దేవతలంద
రును వానరులై జన్మించి ననకు సహాయమొనర్చిన త్రిలోక
కంటకుడగు రావణుని సంహరించి వారి బాధలను, భూభార
మును నివారించెదననియు వారితో చెప్పి పంపెను.

శ్రీరాముల జన్మము.

పిమ్మట కొంతకాలమునకు దశరథ మహారాజు చిరకా
లమువరకు సంతతి లేక కుత్రకామేష్టయను యాగమునుచేయగా
యాగాంతమందు ఆ సోమ గుండమునుండి అగ్ని దేవుడు
బ్రాహ్మణరూపమున స్వర్ణపాత్రముతో పాయసముతెచ్చి, దశ
రథుని చేతికిచ్చి, “ రాజా ! నీవు దీనిని నీ భార్యలకిచ్చిన తప్పక
సంతతికలుగును.” అని చెప్పి అంశర్థానమునొందెను. దశరథుడు
ఆ పాయసమును నీన భార్యలగు కౌసల్య, సుమిత్ర, కైకేయిలకు
పంచియివ్వగా శ్రీహరి అంశచే కౌసల్యకు రాముడును, శంఖము
అంశచే భరతుడును, చక్రముఅంశచే శత్రుఘ్నుడును, కైకకును,

అనంతనిఅంశచే లక్ష్మణుడు సుమిత్రకును జన్మించిరి. ఇట్లు పుత్రులుకలిగి దినదినప్రవర్ధమానులై శుక్లవక్షమునంకలి చంద్రునివలె పెరుగుచుండుిరి. కొంతకాలమునకు యుక్తవయస్సురాగా వారికి తండ్రి ఉపనయనములుచేసెను. అంతట విశ్వామిత్రుడు తాను చేయుచుండున, యజ్ఞమునకు విఘ్నము కలుగచేయుచుండున తాటకి, మారీచుడు, సుబాహుడు అను రాక్షసులు సంహరింప శ్రీరామ లక్ష్మణులను సెన వెంట బంపుమని దశరథుని కోరి సెన వెంట తీసికొనిపోయి వానికి అస్త్రవిద్యను నేర్పగా, వారు యజ్ఞ వాటికకు పోయి, ఆ రాక్షసులలో కొందరిని చంపియు, మారీచుని ఎగుర గొట్టియు ఆయన జరుపు యాగమును సమాప్తి నొందించిరి. భర్తశాపమువలన తొయియైపడియున్న అహల్యను నెప్పటివలె స్త్రీని చేసెను. రామలక్ష్మణులు విశ్వామిత్రునితో మిథిలకు పోయి, జనకుడు చేయు సీతాస్వయంవరమున శివుని విల్లు విరచి రాముడు సీతను పెండ్లాడెను. ఊర్మశను లక్ష్మణుడను, మాండవిని భరతుడును, శృతగీర్తిని శత్రుఘ్నుడును వివాహమై అయోధ్యకు పోవుచుండగా మార్గమున ఫరశురాముని గర్వముణచి, అయోధ్యలో ప్రవేశించిరి. పిమ్మట కొద్దిదినములలో దశరథుడు రామునికి పట్లము కట్టుటకు సిద్ధపడగా కైక తన కుమారుడైన భరతునికి రాజ్యమిమ్మనియు, శ్రీరాముని పదునాల్గు వత్సరములు అరణ్యమున యుండవంపుడనియు రాజును వేడికొనెను. ఆసంగతి విని రాముడు అడవికి

పోవ సిద్ధపడగా నీతియు, లక్ష్మణుడును వెంటనంటిరి. కావున వారినిగూడ తోడ్కొని ఆయన అడవికి పోయిను.

దశరథుని మరణము.

ఇట్లు రామలక్ష్మణులు అడవికిపోయిన దుఃఖముచే దశరథుడు మరణించెను. అప్పటికి తాతగారింటికి పోయియున్న భరతుడు తండ్రిచనిపోయిన సమాచారము వినగానేవచ్చి, ఆయనకు దహనాది కృత్యములు చేసి, అన్నను తనికొని వచ్చుటకు అరణ్యములకు వెళ్ళెను. కాని రాముడు సత్యవ్రతుడు. కాన తండ్రి సేలపుప్రకారము అరణ్యభాసము జరుపక రానని చెప్పి, నీనకు మారుగా తన పాదుకలను అతని కొసంగెను. భరతుడు వానినితీసికొనిపోయి రాముడులేని ఆయోధ్యలో తానుండుటకు ఇష్టపడిక నందిగ్రామమున నుండెను.

రావణుడు సేనను అపహరించుట.

సిమ్మట సీతారామలక్ష్మణులు అనేకరాక్షసుల వధించుచు, అరణ్యపురుషులను దర్శించుచుపోయి, పంచవటీప్రేరమున పర్ణశాల నిర్మించుకొని, అందు నివసించుచుండగా రావణుని చెల్లెలగు, శూర్పణఖ వారినిచూచి మోహించి నీనను వివాహమాడుమని రామునికోరగా, ఆయన సేలపుప్రకారము లక్ష్మణుడు ఆమె ముక్కును చెవులును కోసెను. ఆమె మొరలిడుచు పోయి తన ససహోదరులగు ఖరదూషణాదులతో చెప్పగా, వారు స్వవరివారములతో పోయి రామలక్ష్మణులచే హతులైరి.

శూర్పాఖ వెంటనే రావణుని యొద్దకుపోయి, నీత సౌందర్యము అతనికి వర్ణించిచెప్పి, ఆమె తనకు తగిన స్త్రీయని చెప్పెను. ఆమాటలువిని రావణుడు తన స్నేహితుడైన మారీచునొద్దకు పోయి అతనిని బంగారు వేడిహావమున నీత యెదుటికి పొమ్మని చెప్పెను. మారీచుడట్లు చేయగా నీత లేచినిచూచి దానిని బట్టి తెమ్మని గామునితో చెప్పెను. గాముడు లక్ష్మణుని, నీతయొద్ద కాపుంచి లేకివెంట పోయెను. దూరముపాటిపోయిన వేడిని గాముడు బాణముతో కొట్టగా “హా లక్ష్మణా!” అని కేకవేసి క్రింద పడి మృతినొందెను. ఆ కేకవిని నీ లక్ష్మణుని రామునొద్దకు పంపెను. అంతట రావణుడు సన్యాసివేషమునవచ్చి నీతను తన విమానము నందుంచుకొని పిసికొనిపోయి తన అశోకవనమున రాక్షసస్త్రీలను ఆమెయొద్ద కాపుంచెను.

రామలక్ష్మణులు సుగ్రీవునితో సఖ్యముచేయుట.

అంతట రామలక్ష్మణులు కలిసి పర్వతాలకు వచ్చి నీత లేనందున మిగుల శోకించి ఆమెను వెతుకుచు పోయిపోయి హనుమంతుని గాంచిరి. అతని మాటల సుగ్రీవుని వృత్తాంతమంతయు విని అతనితో స్నేహముచేసి వానిని సంహరించి సుగ్రీవుని కప్పింధలో వానరరాజుగ చేసిరి. అతడు తన వానరదూతలను నీతను వెదకుటకు నలుదిక్కులకు పంపగా దక్షిణదిక్కునకు పోయిన హనుమంతుడు, అంగదుడు, జాంబవంతుడు మొదలగు వారలతో హనుమంతుడు నమ్మద్రమునుపాటి లంకకుపోయి అశోకవనమున

నీతను గాంచి సంభాషించి అవసమును పాడుచేయగా రావణుడు పంకిన రాక్షసులను అనేకులను చంపి, ఇంద్రజిత్తు అను రావణుని పుత్రునిచే బ్రహ్మస్త్రము వున్న కట్టబడి రావణునియొద్దకు తీసికొనిపోబోయెను. అతనిని పగుషములాడి, 'వాని తోకకాల్చు, వాడు దానితో లంకాపట్టణమును దహించి తనతోకను సముద్రములో ముంచి చల్లాచ్చుకొని,' తిరుగ గామునియొద్దకువచ్చి నీత సమాచారమును మనవి చేసెను.

శ్రీరాములు రావణుని చంపుట.

ఇట్లు నీతి సమాచారమును విని రామలక్ష్మణులు సుగ్రీవుని వానరసైన్యములతో బయలుదేరి సముద్రముపై వారధికట్టి దానినిదాటి లంకకుపోగా రాక్షససైన్యములువారిలో నిల్చిరి. రాక్షసవీరులు అనేకలు మడిసిరి. రావణుని శమ్ముడగు విభీషణుడు అన్న ఈ నీతులు బోధించినను అతడు వినక తూలనాడినందున అతడు రాముని శరణువొచ్చెను. ఈ విభీషణునివలన రావణ కంభకర్ణాదుల మర్మమెరింగివారలను సంహరించి, విభీషణునికి పట్టము కట్టి, నీతిను తీసికొని సుష్మక విచూనముపై అయోధ్యకు పోయెను.

శ్రీరాముని పట్టాభిషేకము.

అంతట పదునాల్గు సంవత్సరములు పూర్తికాగా నీతా రామలక్ష్మణులు నందిగ్రామమున విడిసిరి. అంతకు ముందే హనుమంతునివలన రాముని రాక వినియుండిన భరతుడు

అయోధ్యను శృంగారించి యుంచినందున నటువు రన్నదమ్ములును వారి వారి భార్యలతో కలిసి అందుబోయిరి. శ్రీరాములు తమ్ములతో సుఖముగానుండి తనవెంటవచ్చిన విభీషణ సుగ్రీవాది వానరులను సత్కరించివారి వారినెలపులకు పంపెను." అని మరుతు శ్రీరాముని చరితమును చెప్పగా కలికిమూర్తి విని సంతసించి శ్రీరాముని సంతతిని వర్ణించుమనగా మరుతుడు ఇట్లు మనవిచేసెను.

శ్రీరాముని సంతతి.

శ్రీరామునికి కుశుడు, లవుడు అను ఇద్దరు పుత్రులు. వారిలో కుశునికి అతిథి, అతనికి నిషఘ్నుడు, అతనికి నభుడు, అతనికి పుండరీకుడు, వానికి త్రేమధన్వడు, అతనికి నృపశేఖరుడు, అతనికి దేవాసీకుడు, వానికిహీనుడు, ఇతనికిపాణిపాత్రుడు, వీనికి బలాహకుడు, వీనికి అర్కుడు, వీనికి రజనాభుడు, వీనికిఖగణుడు, వీనికి విభృతుడు, వీనికిహిరణ్యకుడు, వీనికిపుష్పడు, వీనికిద్రువుడు, వీనికి స్యందనుడు, వీనికిఅగ్నివర్ణుడు, వీనికిశీఘ్రుడు పట్టణి. ఈయనయే మాతండ్రి. నాపేరు మరుతుడు. నేను తౌశ్రములేక యున్నాను. నాకుమారుడు బుధుడు. వానికి సుదుతుడును పుత్రుడు కలడు. తమ అవతారమును చూచుటకు నిరీక్షించుచు కలూప గామిమున నివసించుచు తనస్సు చేయుచుండి తమరు అవతరించినసంగతి, శ్రీ వ్యాసమహామునివలన విని, ఇటువచ్చి మిమ్మును దర్శించి, నా పూర్వజన్మపాపమును నశింపజేసికొని, కృతార్థుడ

నైతిని. అనగా విని కలికిమూర్తి మీ వంశచరిత్రమును వింటిని. అది బహు పవిత్రమైనది.

చంద్రవంశపు రాజులు.

శ్రీహరి నాశకమలమున పుట్టిన బ్రహ్మకు అత్యీమహా ముని కుమారుడై జన్మించెను. ఆయన కుమారుడు చంద్రుడు. వీనికి బుధుడు, వీనికి పురూరువుడు, వీనికి యయాతి, నహుషుడు. ఈ నహుషుడు ఇంద్రుడయ్యెను. యయాతికిని దేవయానకును, యదా, తుర్వసా లను ఇరువురును, శర్మిష్ఠకు ద్రుహ్యుడు, అనుడు, పూరుడును పుట్టెరి. పూరునికి జనమేజయుడును, అణినికి పచిన్యాసుడు, వీనికి ప్రవీరుడు, వీనికి మనుస్సువుడు, వీనికి అభయదుడు, వీనికి ఊరుక్షయుడు, వీనికి తారాణి, వీనికి పుష్కరా రుణి, వీనికి బృహక్షేత్రుడు వీనికిహస్తి పుట్టి, హస్తినాపురమును తన పేరకట్టించెను. అతనికి అజమీధుడు, అవామీధుడు, పురమీ థుడు, అను మువ్వరు జన్మించిరి. అజమీధునికి ఋక్షుడు, వీనికి సంవర్ణుడు, వీనికి కురురాజు, వీనికి పరీక్షిత్తు, నిషధుడు, సుధన్వుడు, జహ్నుడు అను నలువురు పుత్రులు కలిగిరి. సుధన్వునికి సుశోతుడు, చవనుడను ఇరువురు పుత్రులు కలిగిరి. సుశోతునికి బృహద్రథుడు వీనికి కుశాగ్రుడు, వీనికి ఋషభుడు, వీనికి నత్యజిత్తు, వీనికి పుష్పభాను, వీనికి నహుషుడు, వీనికి బృహద్రథుడు వీనికి సోమూపి, జరాసంధులను ఇరువురుపుత్రులు. జరాసంధుని కొడుకు సహదేవుడు. ఇకడే మగధవంశమును అభి

వృద్ధి నొందించెను. సోమూషికి శ్రుంగశ్రేవుడు, వీనికి సురభిడు
 ఇతనికిబిందురథుడు, వీనికిసార్వభౌముడు, వీనికిజయసేనుడు, వీనికి
 రథానీకుడు, వీనికి అయుతాయువు, వీనికి కోపనుడు, వీనికి దేవా
 తిథి, ఋక్కుడు అని ఇరువురు జన్మించిరి. ఋక్కునికి దిల్లిపకుడు,
 వీనికి ప్రదీపకుడు, అను నాశ్రమియు పుట్టిరి. నాపేరు దేవాశి
 నాకుమారుడైన సాంతునికి రాజ్యమిచ్చి నేను భవంబు చేయ
 బోతిని. పిమ్మట కలాపగ్రామమున రహస్యముగా మీదర్శనము
 నిమిత్తము కాచియుంటిని. అని దేవాని చెప్పెను.

శ్రీ కలికమూర్తి మరుతు దేవాన్ని కు రాజ్యమిచ్చుట.

వారి వంశచరిత్రములను విని కలికమూర్తి సంపించి
 యిట్లనెను. ఓక్షత్రయవంశోత్తములారా! మీరు స్యవంతులై
 క్షత్రియును విడువకసంపదించుచున్నవారలు. కావున మీకుమీ
 రాజ్యములందు అభీషిక్తుల చేసెదను." అనిమరుతునిఅయోధ్య
 యందును, దేవానిని హస్తినాగ్రామందును అభీషేకించి విశాఖ
 యూపుని కుమార్తెను మరుతునికిని, రుచిలొత్వని కుమార్తెను
 దేవానికిని యిచ్చి వివాహము చేసెను. ఎరువార శ్రీహరి
 ఆకాశమువైచు చూడగా రెండు విమానములు అచ్చటికి
 వచ్చెను. వాటిని వారికి చూచి, మీరు వీనిపై నెక్కి దుష్టులను
 సంహరింపుడు. ఈ విమానములు కామగమనము కల్పి.
 మల్లోకములను నిముసములో తిరిగి రాగలవు. వానియందు
 నివ్యాయుధము లున్నవి. వానినెల్ల న మీరు అండరిని జయింప
 వచ్చును.

కృత్యముగము యతివేషమున కలికిమూర్తిని దర్శించుట.

ఇట్లు వాగలతో చెప్పుచుండగా, ఒక యతి ఆసభకు వచ్చెను. కలికిమూర్తి గిన్నెన నీవి ఆయనను విధియు క్తముగా పూజించి “స్వామీ మీరెవరు?” అని యడుగగా ఆత్రిదండి యిట్లు విన్నవించెను. “ఓ నారాయణుడా ! నేను మీ భృత్యుడిను. మీరు పద్మానతిని వివాహమై దిగ్విజయము చేసి, దుష్టులను శిక్షించి భూభారమును నివారణ చేసినందున మీమ్ము దర్శింపవచ్చితిని. మీరు ఉపాధిరహితులు. ఇప్పుడు ఉపాధిని వహించియున్నారు. త్రిమూర్తులను, ఇంద్రాదులను, పదునల్లురు మనువులను సృష్టించినవారు మీరేకదా? నావేరుకృత్యముగము. కలిధయమును మీరు పోగొట్టుటచే నేను తిరుగ నిట్టి కల యెత్తితిని ” అనెను. అని సూతుడు శౌనకాదులతో నెప్పగా వారిట్లు ప్రశ్న చేసిరి. “ఓ వేదాంతకోత్తమా ! మనువులూ, పదునల్లురని చెప్పిన వారి నామములెవ్వయో సెలవిచ్చి వమ్మును కృతార్థులచేయవేడదము” అనగా సూతుడు వారలతో నిట్లు చెప్పెను. “ఓమునులారా! వినుండు. మనువులలో స్వామంభువు 1 స్వారోచిషుడు, 2 ఉత్తముడు, 3 యమసుడు, 4 రైవతుడు, 5 చాక్షుషుడు, 6 వైవస్వతుడు, 7 సావర్ణి, 8 బ్రహ్మనాసర్ణి, 9 ధర్మనాసర్ణి, 10 రుద్రనాసర్ణి, 11 వేదసావర్ణి, 12 ఇంద్ర సావర్ణి. వీరందరును శ్రీహరిచే సృజింపబడి నామరూపములచే భేదింపబడుచున్నారు. 71 యుగములైన ఒక మన్వంతరమగును.”

అని సూతుడుచెప్పి వాగలకు సంతృప్తి కలుగజేసెను. శ్రీకలికి
మూర్తి ఇట్లు కృష్ణుగ ధర్మములను మరల స్థాపించెను. (ఈమ
నువుల జననము హూర్కండేయ పురాణమున పూర్తిగ వ్రాయ
బడినది.)

శశిధ్వజునితో యుద్ధము.

పిమ్మట శ్రీకలికిమూర్తి కృతయుగ పురుషుని, మరుడేతి
వాపులను, విశాఖ యూపులను వారివారి సైన్యములతో కూసి
దాడివెడలి మ్రేచ్చు, బిగ్గర, యవనరాజులను అనేకము జయిం
చిన పిదప, శశిధ్వజుడను రాజుపైబోగా, ఆరాజు నేనాసమన్వి
శ్చుడైయుద్ధమున పలుసూచి మూర్ఛితుడై తెలివొంది లేచుచు
తునకు సమ్మోహన స్త్రముచే కలికిమూర్తిచి మూర్ఛ నొంద
చేసి, తన నగరమునకు పిసికొని పోయెను. అచ్చట శశిధ్వజుని
భార్యయగు సుశాస్త్ర శ్రీహరిని చూచి పలువిధముల స్తోత్రము
చేసెను. అంతట కలికిమూర్తి తెలివొంది, ఎదుట చేతులు
జోపించుకొని తనను ధ్యానించుచున్న సుశాస్త్రుని చూచి యిట్లు
నెను. “ఓకమలనయనా ! నీవేరేమి ? నీవెవరి భార్యవు? అనగా
నిని ఆమె ఇట్లు విన్నవించెను.

“ స్వామీ ! మీరు ఈబ్రహ్మాండాధిపతులు. సృష్టినితి
లయ కారణ భూతులు. సర్వాంశిర్యాములు. మీ రెకుంగని
దేమున్నది ? మీకు శత్రుశ్వ మిత్రశ్వములు లేవు. నాపేరు
సుశాంత. ఈ నాభ ర్తయైన శశిధ్వజుడనురాజును నేనును మీకు

దాసులము. మాయెడల దయగలిగి మా నేరముల క్షమింప వేడెదము. అంశ శశిధ్వజుడు ఇట్లు విన్నవించెను. “ఓదీన శరణ్య ! మూఢుడనై మీతో యుద్ధము చేసితిని. రక్షింపుడు, నేను మీ శిక్షకు పాత్రుడను. మీ ఇష్టాను సారము శిక్షింపుడు ” అనగా శ్రీహరి వానిని దయతో చూచి “మీదం పతులు ధర్మబుద్ధి గలవారు. మీ భక్తికి మెచ్చితిని. వరముడు గుడు ” అనెను. సిమ్మట ఆ దంపతులు తమ కుమార్తెను శ్రీకలి కమూర్తకిచ్చి వినాహము చేసిరి. అల్లునికి సోగిన కట్నములు కానకలు బసంగిరి.

శశిధ్వజుని పూర్వవృత్తాంతము.

ఆ వినాహము చూడవచ్చిన రాజులందరును శశిధ్వజుని చూచి “ రాజు ! మీరు బహుపుణ్యత్ములు కాకున్న శ్రీహరితో సంబంధము లభించుట దుర్లభము ” అనిరి. అప్పుడు శశిధ్వజుడు వారలతో ఇట్లు చెప్పెను. “ఓ నృపోత్తములారా ! మాపూర్వజన్మముల చరిత్రమునుచెప్పెదను వినుండు. వేయియుగములక్రిందట నేనును నాభార్యయైన ఈమెయుగరుడులమైయుండి ఒక వేటకాని వలలో చిక్కగా ఆవ్యాధుడు మమ్మును పట్టుకొని గండకీనది యొడ్డునకు తీసికొనిపోయి ఒక సాలిగ్రామమున మా శిలలయంచి మరియొక సాలిగ్రామ శిలతో వానిని చితుకగొట్టి చంపెను. అందువలన మేము పక్షిశరీరములను విడచి దివ్యశరీరధారులమై విమానములనెక్కి వైకుంఠమునకు

పోయి శ్రీమన్నారాయణుని దగ్గించి ముక్తికొందితిమి. అచ్చట నూరు యుగములుంకి బ్రహ్మలోకమునకుపోయి అయిదు వందల సంవత్సరము లుంకి, పిమ్మట స్వర్గమునకు చని నాలుగువందల యుగములుంటిమి. ఇప్పుడు ఈ జన్మమున దంపతులమై యిట్లున్నాము. సాలిగ్రామము తగులుటవలన మాకట్టిసుఖము లభించెను. గండకి నదియందలి శిలలన్నియు సాలిగ్రామములే. ఆనది యందు స్నానము చేసినవారు తమపాపములను పరిహరింపచేసికొని స్వర్గాది సుఖము లనుభవింతురు. అందువలననే మాకు పూర్వజన్మ జ్ఞానము లభించినది. ఈ పుట్టువునందును శ్రీహరి పాదపద్మములందు భక్తిగలిగి, ఇప్పుడు కలిక రూపమున అవతరించిన శ్రీహరిని పూజించితిమి.” అని అచ్చటనున్న రాజులతో చెప్పి, వారలకు సాత్విక, రాజసి, తామసియు లను త్రివిధ భక్తులను బోధించి, శశిధ్వజుడు తన రాజ్యమును కొమరునికిఁబప్పగించి, తాను భార్యతోఁగూడ శ్రీహరిని ధ్యానించుటకు సనమునకు పోయెను.

శ్రీహరి కాంచనపురమున ప్రవేశము.

ఇట్లు శ్రీ కలికయుూర్తి శశిధ్వజునిక సలవిచ్చి పంపి తనతో నున్న సమస్తరాజులను వెంటతీసికొని కాంచన పురము బయట ప్రవేశించెను. ఆ పురమందు నాగులు నివసించుచుండిరి. వారిని సహరించుటకు శ్రీహరి సన్నాహ. పడుచుండగా ఆకాశవాణి యిట్లనెను. “ఓ స్వామీ! ఈ పట్టణమున మీరు తప్ప ఇత

గులు ప్రవేశించిన బ్రతుకజాలరు." అది విని శ్రీ కలికిమూర్తి తన పరివారమును అచ్చట విడిచి, తాను కామగమన మగు గుఱ్ఱము నెక్కి కత్తి చేబట్టి ఆ పట్టణమున ప్రవేశించెను. అచ్చట రోదేవితో సమానమగు ఒక స్త్రీని చూచి ఆశ్చర్యపడి యిట్లనెను.

కలికిమూర్తి:—ఓ స్త్రీ రత్నమా ! నీ వెవరు ?

విషకన్య:—ఓ పుగజో స్థమా ! నేను చిత్రగ్రీవుడగు గంధర్వుని భార్యను.

కలికిమూర్తి:—ఓ కలికో ! నీవిచ్చట నుండుటకు కారణ మేమి ?

విషకన్య:—అయ్యా ! నేను ఒక దినమున విమాన మున నా భర్తతో గంధమాదన పర్వతమునకు పోయి విహరించుచుండగా, యక్కడను మునీశ్వరుడు అచ్చటకే రాగా, వికృతరూపుడగు ఆమునినిచూచి నేను పరిహసించితిని. అందుకు ఆయన అలిగి విషనేత్రివి కమ్మని శపించెను. అందువలన నేను పతిని విడచి ఇందువడి ఈ నాగకన్యలతో కలసి యున్నాను. నా కండ్లనుండు విషముచేత నాయెరుట కనబడిన దేవతలును నరులును భస్మ మగుచున్నారు.

కలికి:—ఓయింతి ! అట్లయిన నేను భస్మము కాకుండుటకు కారణమేమి ?

విషకన్యః—అయ్యా ! మీరు సాచూన్య నరులు
కారు. మీరు జగదీశ్వరునిగా తలంచెదను. కాకున్న నాదృష్టిని
వడిన తోడనే భస్మమగుదురు. మిమ్మును దర్శించుటచే నాకు
శాపవిమోచన మయ్యెను. అదిగో శ్యాతీర్మయమగు విమానము
వచ్చినది. నే పోయెదను. అని ఆ శ్రీహరికి ప్రదక్షిణ నను
స్కారములు సలిపి ఆమె విమానమున గంధర్వ లోకమునకు
పోయి తన భర్తతో కలిసెను.

శ్రీ కలికిమూర్తి శంబళగ్రామమున ప్రవేశము.

పిమ్మట శ్రీహరి ఆ హరమునందలి నాగ కులమును
సంహరించి బృహన్నలుడను రాజునకు అచ్చట పట్టముకట్టి
అయోధ్యకు పోయి మారుతిని అచ్చట అధిపేకించి,
హస్తినాపురమున దేవానికి పట్టాభిషేకమొనర్చి, శంబళ గ్రామ
మునకు జని నిజభవనమున ప్రవేశించెను. తిరువాణ తన అన్న
యైన కలికి శౌంభక దేశమును, పాంజ్ఞినిక పాండ్రమును, సుమన్త
నికి పుళింద దేశమును, తన వంశపువారలకు ఇతర దేశములను
పంచియిచ్చి తాను శంబళ మండలమునకు రాజై పాలించుచు
అదివరకు నిలవయున్న ధనరత్న రాసులను తెలిదండ్రులు కొనం
గెను. ఇట్లు భారతవర్షముననే గాక జంబూద్వీప మందంతటను
ధర్మవరాయణులు గాజులను ప్రతిష్ఠించి కృతయుగధర్మము
లు అంతటను వ్యాపించునట్లు చేసెను. బ్రాహ్మణులు వేదాధ్య
యన పఠలును, స్వకర్మనిరతులును, క్షత్రియులు ధర్మపాలనా

సక్తులును, వైష్ణవులు నాజీజ్యనిపుణులు శూద్రులును, ద్విజసేవా
పరాచుణులును, విష్ణుపూజారతులును, స్త్రీలు పతివ్రతలునై
యుండిరి. ఇట్లు వర్ణాశ్రమ ధర్మములు తప్పక జరుపుచు రాజు
లు యజ్ఞదీక్షా పరాయణులై ముండుటచే వర్షములు బాగుగా
కురియుచు సశ్యములు పూర్తిగా ఫలించుచుండుటచే వ్రజలు
సుఖముగా జీవించుచుండిరి.

విష్ణుయశుడు యజ్ఞములుచేసి నానప్రస్తుడై

ముక్తి నొందెను.

సిమ్మట కలికిమూర్తి తొండ్రిచే రాజసూయము, వాజ
పేయము, అశ్వమేధము మొదలగు యాగములు చేయిం
చెను. ఋత్విక్కులకు అనేకదక్షణలు దానములు నొసంగి భూమి
సంశర్పణములనుచేసి విప్రులకెకాక సమస్త జీనరాసులకుచుత్తమ
కలుగజేసెను. ఆయాగములు చేయు సమయమున నార
దాది మహా ఋషులు అనేకులు విచ్చేసిరి. అవబృధస్నాన
మైన సిమ్మట విష్ణుయశుడు నారదుని చూచి “ న్వమీ !
మీరు మహాజ్ఞానులు, మీరెరుంగని విషయములులేవు. జీవుడు
ముక్తి పొందదగినసాధనమును నాకుప దేశింపుడు.” అనెను. అది
విని ఆ దేవ ఋషి ఇట్లనెను. “ ఓ విప్రోత్తమా ! నీవు మహా
పురుషుడవు. నీగర్భమున ముక్తిదాత జన్మించెను. నీకు కొడువ
ఏమి ? జీవుడు మాయతో కలసి దేహమును ధరించును. దేహ
ములేకున్న బుద్ధిలేకుండును. బుద్ధిలేకున్న జ్ఞానము సున్న.

మాయలేకున్న చేష్టలుండవు. చేష్టలు లేనివారికి విద్యయుండదు. విద్యలేకున్న జ్ఞానము కలుగదు. జ్ఞానములేకున్న భక్తియుముక్తియు కలుగవు. అది విని విష్ణుయశుడు కొమరుని అనుమతిని పొంది భార్యయగు సుమతితో కలిసి బదరికాశ్రమమునకు పోయి శ్రీహరిని ధ్యానించి మాయను విడచి యోగమార్గమున శరీరమును విడచి దివ్యశరీరమును ధరించి విమానముపై నైకుంఠమునకు వేంచేసెను. సుమతియు ఆయనతో సహగమనము చేసెను. కలికిమూర్తి మునులవలన తిరిదండ్రుల మృత్యువార్తను విని వారికి ఉత్తరక్రియలు యథావిధిగా జరిగించి, విశేష దానధర్మములు చేసి, బ్రాహ్మణులను తృప్తిపరచెను.

పరశురాముడు కలికిమూర్తిని చూడబోవుట.

అంతట ఒక దినమున పరశురాముడు కలికిమూర్తిని చూడబోగా గురువురాకకు సంభవించి పత్నులతో కూడ ఆయనకు అతిథి సత్కారములుచేసి, సావకాశముగా కూర్చుండి మాటలాడుచుండగా, “నాభార్యయగు ఈ రమ సంతానమును కోరుచున్నదని” కలికిమూర్తి గురువుతో చెప్పెను. అందుకు రుక్మిణి ద్వాపరమునందు చేసిన వ్రతమును చేసిన తప్పక సంతతి కలుగునని పరశురాముడు చెప్పెను. ఈ వ్రతము పూర్వముశర్మిష్ఠ, ద్రావిడి, నీతయు చేసి తమకోరికలను పొందిరనియు చెప్పెను. రమాదేవిచే ఆ వ్రతమును చేయించి పరశురాముడు తన నిజాశ్రమమునకు వెళ్ళెను. ఆవ్రత ప్రభావమున రమాదేవి మేఘనాథుడు, బలాహకుడు అను ఇరువురు కొమరుల గనెను.

శ్రీ కలికిమూర్తినిర్యాణము.

ఇట్లు శ్రీ కలికిమూర్తి వేయి వత్సరములు భార్యలతో సుఖ మనుభవించుచుండి, ప్రజలను క్రమముగా పాలించి, గృహ స్థ ధర్మ మెట్టిదో ఇతరులకు లెన ప్రవర్తనయందే తెలియపరచుటచే వారందరును క్రమముగా వర్తించుచుండిరి. ఇట్లుండ ఒకనాడు బ్రహ్మాది దేవతలందరును ఆయనను దర్శింప శోభశ గ్రామమునకు వచ్చి పలువిధముల స్తోత్రములుచేసి యిట్లునిరి. “స్వామీ! తమరు అవతరించిన వని పూర్తియైనది. దుష్టులను నశింపజేసి, శిష్టులను రక్షించిరి. భూభారము తీరెను. కృష్ణయుగ ధర్మములను స్థాపించిరి. వైకుంఠమునకు దయచేయవలెను.” అని ప్రార్థింపగా ఆయన అంగీకరించి తన కుమారునికి రాజ్య హక్కుపేక మొనరించి వానికి అనేక బుద్ధులు చెప్పి ప్రజలను పిలిపించి వారలకు జ్ఞానోపదేశమొనర్చి భార్యలతోగూడి దేవతలచే పరివృత్తుడై గంగానదీతీరమునకు చని యోగాసన మునకూర్చుండి ప్రాయోపవిష్టుండై ఆత్మావలోకనముచేసిప్రాణములను విడచెను. వెంటనే దివ్యమంగళ విగ్రహముండును చతుర్భుజుండును అయి దివ్యవిమానముపై వైకుంఠమునకుంజేరెను. ఆయన భార్యలు సహగమనముచేసి దివ్య విమానములపై వైకుంఠమును పొంది ఆ శ్రీహరిని చేరిరి.

శ్రీ కలికిపురాణము సమాప్తము.

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము

శ్రీవిష్ణు పురాణము

గోపికల పూర్వజన్మ వృత్తాంతము

శ్రీకృష్ణమూర్తి ఉద్ధవునితో చెప్పినట్లు శ్రీశకమహాముని పరిక్షిన్నహారాజుతో చెప్పెను.

శ్రీశుకులు:—ఓపరిక్షిన్నహారాజా! వినుము. పూర్వము శ్రీకృష్ణభగవానులు వ్రేపల్లెయందుండగా కంసుని సంహరింపదలంచి మధురాపురమునకు బోవ ప్రయాణమై రథమెక్కుచుండగా గోపికలు అడ్డముగావెళ్ళి రథమును నిలిపి మధురకు బోవద్దని అనేకవిధముల ప్రార్థింపగా కృష్ణుడు వారిని వారించి కొద్దిదినములలో మరలవచ్చెదననిచెప్పి వారిని అమృతండ్లకు పంపి పోయెను. మధురకు పోయిన సిమ్మట కొంత కాలమునరకు వారిని మరచినట్లూరకుంజి తరువాత ఒకదినమున ఉద్ధవుని పిలిపించి ఇట్లనెను. “నీవు వ్రేపల్లెకు పోయి నావియోగమునకై విచారించుచున్న గోపికలను, గోవులను “ఓదార్చిరమ్ము” అనగా ఆతడువెంటనే రథమెక్కి వ్రేపల్లెకు పోయి వారినిచూచి కుశల మడిగి యోదార్చి తిరిగి మధురకువచ్చి శ్రీకృష్ణుని దర్శించి సాష్టాంగ దండప్రణామములుచేసి ఇట్లనెను. “స్వామీ! గోపికలు సర్వదా మిమ్మునే భావనము చేయుచుండుటకు వారు పూర్వ

జన్మమున ఏమిపూజ్యము చేసిరోగదా ! వారియందలి దయమరచితమగు ఇచ్చటనే యున్నారనియు తాముమిక్కిలి అదృష్టహీనుల మనియు వారు విచారించుచున్నారు. వారు ఏకారణముచేతనే తమయందు అంభభక్తి కలిగియున్నారో వారు పూర్వజన్మమునందు ఎవరో, ఎందువలన స్త్రీలయిరో సెలవిమ్మని అడిగెను.

కృష్ణుడు:—ఓ ఉద్ధవా ! చెప్పెడిను శ్రద్ధగా వినుము. పూర్వము సత్యయుగమున వసువను ప్రజాపతికిని సత్యవతియను అరిని భార్యకును పదునారువేలమంది కుమారులు కలిగిరి. వారు కొంతకాలము గురువునొద్ద విద్య లన్నియు నేర్చికొని పిమ్మట గండకీనదీతీరమునకు బోయి ఈశ్వరునిగురించి గొప్పతపస్సు వేయి సంవత్సరములవరకును చేసిరి కాని శివుడు ప్రత్యక్షము కానందున పంచాగ్నుల మధ్యనుండి తపస్సుచేయగా కొంత కాలమునకు ఈశ్వరుడు దర్శనమిచ్చెను. అప్పుడు వారు ఆయనకు ప్రదక్షిణ నమస్కారములుచేసి పలువిధముల స్తోత్రములు చేయగా మోచ్చి వరమడుగు మనెను. జ్ఞానమును, ముక్తిని ఇమ్మని వారి నడిగిరి. అందుకు ఆయన ముక్తినిచ్చు శక్తి తనకు లేదనియు రాజ్యముగాని, ఇంద్రపదవిగాని కోరిన ఇచ్చెదననియు చెప్పెను. అవి శ్రమకు అవసరములేదనియు ముక్తియే కావలెననియు కోరినందున శివుడు ఇట్లనెను. “ఓ తాపస్తోత్రము లారా ! మీరు కోరిన ఫలము ద్వాపరయుగమున పొందగలరు. అది యెటులనగా, అప్పుడు కంసుడను రాక్షసుడు

జన్మించి, దేవతలకు నరులకు అనేక బాధలు కలుగజేయును. ఆ బాధల కోర్వలేక బ్రహ్మాది దేవతలు శ్రీ మహావిష్ణువుని శరణు జొత్తురు. వారి యందు కరుణించి శ్రీహరి కృష్ణమూర్తియే దేవశివను దేవులకు శనయుడై మనురాజులమున పుట్టి, నేవలై యందు యశోదానందులకు బిడ్డడనిపించుకొని అందు పెరిగి అనేక లీలలు చేసి రాక్షసులను సంహరించును. కావున మీరందరు గోపికలై పుట్టి ఆయనతో కేళీ వినోదము లనుభవించి ఆజన్మాంతరమున మోక్షము పొంది వైకుంఠము చేరుదును." అని చెప్పి ఈశ్వరుడంహరి తుడయ్యెను. అది మొదలు వారు శివుని మాటలు తలచుకొనుచు ద్వాపరము నరకు సావస్థుచేయు చుండి పిమ్మట నేవలై యందు గోప స్త్రీలై పుట్టిన శ్రీకృష్ణుడు ఉద్ధవునకు చెప్పినని శ్రీ శుకులు పరీక్షితునకు చెప్పెను.

శ్రీశుకులు కర్మఫలమునుగూర్చి పరీక్షితునకు జెప్పట.

పరీక్షితు:— ఓ శుకయోగీంద్రా! ఎరుషులు ఎల్లు స్త్రీలై జన్మింతురు.

శ్రీశుకులు:— ఓ రాజేంద్రా! విరుము. ఎరుషుడు స్త్రీని చంపినను, కారణములేక స్త్రీని కొట్టి దుఃఖపెట్టి బాధించినను, ఆ ఎరుషుడు స్త్రీయై పుట్టి అనేక దుఃఖములను, బాధలను, నరకమును అనుభవించును.

పరీక్షితు:— ఏ పాపమువలన గుడ్డివారగుదురు ?

శుకులు:— చూచినది లేదనువారు అంధులగుదురు. వారు చాల బాధలను యముని వలన పొందుదురు.

కట్టి తీసికొని పోవుచు ఇనుపరోకండలతో మొత్తుదురు. అప్పుడు వారు ఆ దూశలను బహుప్రార్థింతురు గాని వారు వినరు. వారిని యమునియెగుట నిలువగా వారుచేసిన పాపములను వారేచెప్పుకొని రక్షింపునునిప్రార్థింతురు. కాని యమధర్మరాజు వినక వీరిని కోయమని దూశలకు అర్పి ఇచ్చును. దూశలన్ని చేయుచుంకగ వారి క్షాంతి బడి అనేక విధముల ప్రార్థించుచు విలసింతురు. కాని వియవారుండని, ఇల్లు చాలకాలము బాధలు పొంది తుండు పశువులై జన్మించి కనవుమేయుదురు.

పరీక్షితు:—మునింగ్రా ! గామమునకు మరోహతుడుగా చుండుట నైన దోషమేని ?

గ్రామము:—గ్రామపురోహితుడు మహాపాపి. ఏయే గ్రామ అశుభ అందరిని నేనకుడు. అందరును పరిగా ప్రవర్తించుచున్న చేయుబాధ్యుని అనిచియుండున్నది. అది కిష్టముగావున ఆపాప మొనికి పొందును. అశని ఖుభము చూడకూడదు. చూచిన పాపము పెరుగును. అశనికి నమస్కారము చేయకూడదు. నమస్కరించిన వారికి ఆయువు క్షీణించును. అశనికి నరకము తిప్పదు. దాని అంశమున కుక్క జన్మకలుగును. దక్షిణ ఖండన చేసి పుచ్చుకొనకూడదు.

పరీక్షితు:—స్వామీ ! ఈ మాయ సంసారమున బుట్టి గదా. జనులు పాపపుణ్యములుచేయుదురు. వృద్ధులకు కదా పాపములుగాని పుణ్యములుగాని చేయుటకు అవకాశమున్నది? కొందరు

బాల్యమందును, మరికొందరు పుట్టక ముందే శల్లిగర్భమున నెచుచ్చుట వినుచున్నామే. అది యే పాపము నొననో నెలవిందు.

శుకులు:— నరులు పూర్వజన్మములందు చేసిన కర్మ ఫలము ఈజన్మయందు దనుభవింతురు. ఈజన్మయందు చేసిన కర్మ ఫలము ముందు జన్మములో అనుభవింతురు. కాని ఇప్పుడు చేసిన కర్మఇప్పుడే అనుభవమునకురాదు. వెనుకటిపడవజన్మయందు లలి కర్మఫలము ఈ జన్మలో అనుభవించుచున్నామనియు ఇంకను ఆరుజన్మల కర్మ నిలువయున్నదనియు వేదాంత శాస్త్రము చెప్పుచున్నది. దీనికే సంచిక మందురు.

దేవతలను నిందింపకూడగ.

వరి:— జనులు పిశిరాలనుగాని దేవతలనుగాని నిందించుచుందురు. అందుకు శిక్షయేమి ?

శుకులు:— నిందించుటవలన కలుగు ఫలము చెప్పెదను వినుము. భూమిని నిందించువారి ఇంట లక్ష్మీనిలువదు. చంద్రుని నింద సేయువారికి బొట్టి వచ్చును. శ్రీహరిని నిందచేయువారు అనేక కష్టము లనుభవింతురు. ఈశ్వరుని నిందసేయువారు సన్యాసులై ధీక్షమెత్తకొని జీవింతురు. ఇంటిని నిందించువారు ఇతిరుల ఇండ్ల భుజింతురు. గ్రామ దేవతను నిందించువారు గ్రామములో నీచులై జన్మింతురు. జలనిందసేయువారు దాహముచే బాధపడుచుందురు. గోవులను నిందించువారికి ఆవులుండవు. అన్నమును నిందించువారికి అన్నము దొరకక దరిద్రులగుదురు.

వైద్యుని నిందించువారికి అసాధ్యమైన వ్యాధి సంభవించును. బ్రాహ్మణుని నిందసేయువారు నీచకుటుంబజన్మింతురు. వ్యతిష్ఠుని నిందసేయువారు ఏడు జన్మములవరకు మూర్ఖులగుదురు. శ్రీ, పురుషులను నిందసేయువారు కుక్కలై పుట్టి, అశుద్ధమును గొహంసమును భక్షింతురు. నేద్యవృత్తిని నిందించువారలకు ఆవృత్తి చేతకాకుండును. విద్యను నిందించువారు విద్యావిహీనులైయుందురు. అన్నమును ద్వేషించువారు వ్యాధివీశితులగుదురు. అక్షరములను నిందించువారికి గుడ్డి, చెవులు కలుగును. రాజును నిందసేయువారు ఆరాజ్యములలో హింసపోందురు. ఋణముచేసి తీర్చనివాడు నాగలి కాగును. అనగా దున్నును. బ్రాహ్మణుని నింద సేయువాడు పండిజన్మ నొందును. యజమానుని నిందించువాడు దరిద్రుడై అనేక గుఃఖములను పొందును. చిత్రగుప్తుని నిందించువాడు గామకరణమగును. కరణముపని చాల పాపకరమైనదనియు, వానిపై యముడు కోపించి కంభిపాక నరకమున వేయుననియు చెప్పుదురు. శ్రీని నిందించువానికి వివాహమకాదు. ఒకప్పుడైనను సుందరమైన శ్రీ లభింపదు. దేవిని నిందించువాడు పురుగు పుట్టును. పురుషుని నిందించు శ్రీ విధవయు, గొడ్డాయిలగును. వెండి బంగారములను నిందించువారు ఏడు జన్మలవరకు దరిద్రులగుదురని శ్రీకృష్ణుడు ఉద్ధవునితో చెప్పెను.

పరీక్షితు:—మునివర్యా! జనులు ఎందువలన సంతానము లేనివారగుదురో, సెలవిండు.

శుకలు:—రాజా ! బీజమును నశింపజేయునారు గొడ్డు వారగుదురు. అనగా వృషణములు కోసి గింజలు పీసి పార వైచువారికి పిల్లలు కలుగరు. ఆశపెట్టి భంగము చేయువారు భిల్లుశము అనగా ఎలుగుబంటులై జన్మించి. అడవులలో తిరుగుచు నీచ పదార్థములను, మనుష్యులయు జంతువులయు పచ్చి మాంసమును తినుచుందురు. చెవజన్మ శ్రేష్ఠమని చెప్పదురు.

బ్రాహ్మణులకు ఛండాల్వము కలుగుట.

పరీక్షితు:—ఓ మునినర్యా ! మానవులలో శ్రేష్ఠుడు బ్రాహ్మణుడగుదా ! అతడు ఛండాలు డెట్లుగును ? విశ్వాసీనులెవరు ? వారికి శిక్షయేమి ?

శుకలు:—రాజేంద్రా ! వినుము బ్రాహ్మణుడై పుట్టి శూద్రుని ఇంట సోమాదికర్మలు చేయించుట, దానముపుచ్చుకొనుట, మొదలగు కార్యములవలన ఛండాలుడగును. అనగా అపవిత్రుడగును. అందువలన ఆమరణాంతము అతడు ఛండాలుడై జన్మించి ముహూర్తముల నెత్తుట మొదలగు నీచకార్యములు చేయుచు దరిద్రము ననుభవించును.

అవిశ్వాసులు, మిగుల అహంకారము గలవారై ఇతరుల మాట లిశ్యపెట్టక, ముఖము ఎదుట మంచుమాటలాడుచు, మెనుకనిందింతురు. అట్టివారు చనిపోవునపుడు యముడతాపాలువారిని పాశములచే బంధించి యమునియొద్దకు అనేక బాధలు పెట్టుచు పిసికొని వెళ్లగా వానిని ఎనుబది నాలుగు నరకకూపములలో

వేసి శిక్షించును దూతలకు ఆజ్ఞాపించును. పరోపకారులు, పాపవిముఖులు, శ్రీహరిని భజించువారు, పరద్రవ్యమును ఆశించనివారు కోపములేనివారు, నూతులు, చెరువులు త్రవ్వించువారు, దేవాలయములు కట్టించువారు, ధర్మకార్యములు చేయువారు, నిజము చెప్పువారు, పురాణములు, పుణ్యకథలు వినువారు పర శ్రీని వల్లనలె చూచువారు స్వర్గాది పుణ్య లోకములు పొంది సుఖింతురు.

అత్తమామల సేవవలన ఫలము.

[శుకులు:—మచుజులై పుట్టి సలితండుల యెడల విధేయులై వారి సేవ చేయుచుండినవారు చనిపోయిన పిమ్మట రాజులై జన్మింతురు.] గురుని సేవచేయుచు విధేయులై యుండునారు, పండితులై వేద శాస్త్రజ్ఞానమును పొంది ఇతరులకు బోధింతురు. వారిని అందరును మన్నింతురు. వారివై పుయమదూతలు చూచుటకు భయపడుదురు. అట్లు చేయనివారును, తెలిసిన విద్య చెప్పనివారును, ఏడు జన్మముల నరకుమూర్ఖులై జన్మింతురు. వారికి మూగి, చెముడు, గ్రుడ్డివచ్చును.

పరోక్షీణు—స్త్రిలలో భర్తమాట విననివారును, అతనిని దూషించువారును, అత్తమామలను మన్నింపని వారును పొందు శిక్షి ఏమి ?

శుకులు:—భర్త, అత్త, మామల మాటలు వినక, వారిని మన్నింపకుండువారును, ఎదురు చెప్పువారును, వారిని

అనాదరణ చేయువారును యమునికి శత్రువులు. కావున వారు చనిపోవునపుడు, దూతలచే కట్టబెట్టించి యముడు వారిని అనేక విధముల శిక్ష చేయించును. ఇనుప రోకళ్ళతో వారిని కొట్టించుట, గునపములు నోట గుప్పించుట నాలుక కోయించుట, మొదలగు శిక్షలు చేయించి శివరూపంబులై జన్మింపజేయును.

అకాల మరణములు.

పరీక్షితు:—కొందరు అకస్మాత్తుగా కట్టతో కొట్టబడి గాని, పాముచే కరచబడిగాని, పిడుగుబడిగాని, పులి మొదలగు క్రూర జంతువుల వలనగాని మొదలీ వలనగాని మ్రింగబడి చచ్చురు. అది వారి పాపమువల్లనా? పుణ్యమువల్లనా? సో వియ్యవలెను ?

శుకులు:—అట్టి చావులకే అకాల మరణ మందురు. వారు చేసిన పాపములవలననే అట్టి మరణము త్థవించును. వారు దూతల వలన యముని యదుటికే తీసికొని పోబడి అనేక శిక్షలుపొంది రంపములచే కోయబడి తిరిగి పురుగులైజన్మింతురు.

బాల్యావస్థ యందలి పాపములు.

పరీక్షితు:—స్వామీ! జ్ఞానావస్థయేది? అజ్ఞానావస్థయేది? ఆయవస్థలందు చేయబడిన పాపపుణ్యముల తారతమ్యమేమి ?

శుకులు:—రాజా! శ్రీపురుషులకు 12 సంవత్సరము లగువరకు అజ్ఞానావస్థయని చెప్పుదురు. అప్పుడు వారు చేసిన

పాపపుణ్యములు వారినిపొందవు. త్రిదండ్రులకు తెలియునట్లు చేసిన పాపముగాని పుణ్యముగాని త్రిదండ్రులనే పొందును. వారెరుగకుండ చేసిన వారి నంటవు. అజ్ఞానావస్థలో వారికి పాపపుణ్యభేదము తెలియదు. కావున అంతవరకువారు కేవలము జననీజనకుల అజ్ఞానసారము వర్తింపవలయును. త్రిదండ్రులు వారిని మిక్కిలి మౌనముతో కాపాడుచుండ వలెను.

పరీక్షితుః—భార్యచేసిన పాపము భర్తను చెందునని చెప్పుచురు. దైవము ఎవరిబుద్ధి వారికి ఇచ్చియున్నాడుకదా ! పాపపుణ్యములకు బుద్ధిగదా ప్రధానము.

శకులుః—ఔను. బుద్ధియే ప్రధానము. పురుషుడు చేసిన పుణ్యములో సగము భార్యకు చెందును. కాని భర్తచేసిన పాపములో భాగము భార్యకు చెందదు. వారుభయులు ఆలోచించి చేసిన పాపపుణ్యములు ఇద్దరను పొందును. ఒకరికి తెలియకుండ మరియొకరు చేసిన పాపము చేసినవారే అనుభవింపవలెను. భర్త భార్యకు తెలియకుండ పుణ్యముచేసినను ఆమెకు భాగము ఇవ్వకతిరదు. భర్త ఇచ్చిన ద్రవ్యముతో చేసిన దానధర్మముల ఫలములో భాగము అతనికి చెందును. భర్తకు తెలియకుండగాని, తెలిసినను ఆయన అనుజ్ఞితయైనప్పుడుగాని, వారించునప్పుడు గాని, మానక భార్యచేయు పాపము భార్యయే అనుభవింపవలెనుగానిభర్తకు చెందదు. భర్త అనుజ్ఞపొంది భార్య చేసిన పాపముగాని పుణ్యముగాని ఇద్దరును సమానముగా అను

భవింపవలెను. పురుషునికి సామాన్య లోకజ్ఞానమేగాక, విద్యా విశేషముల వలనను, సజ్జన సహవాసము వలనను హెచ్చు జ్ఞానమును సంపాదించుటకు అనకాశ మున్నందున, అతడు స్త్రీకంటె బుద్ధివంతుడని సామాన్యముగా యెంచబడును. కావున ఆయన చేసిన పాపమునకు ఆయనే కర్తగాని స్త్రీతో ఆలోచించి చేసినను ఆమెకు పాపములో భాగముండదు.

భార్యాభర్తల సంబంధము.

వరీక్షితు:—భార్యాభర్తలకుగల సంబంధము ఆజన్మాంతముతో తీరునా లేక కొన్ని జన్మములవరకు కలిసియుండునా ! ఇందు విషయమై సవిస్తరముగా చెప్పి, నానందేహమును తీర్చుడు.

శుకులు:—భార్యాభర్తలకుండు సబంధము ఒకజన్మముతో నశించునది కాదు. వాగ్విలో ముందు మరణించువారు యమునియొద్దకు పోవుదురు. వారి వారి పాపపుణ్యములు విచారణచేయబడి వాటికి తగిన శిక్షగాని, స్వర్గాది భోగములుగాని అనుభవింపుచు సరకమునగాని స్వర్గమునగాని ఉండదు. అంతట రెండవవారు మృతినొంది యమలోకమునకుబోగా అట్లే జరుగును. అచ్చటవా రుండుటకు నియమింపబడిన కాలము కాగా ముందు పురుషుని జన్మింపజేసి కొంతకాలమయిన తరువాత స్త్రీని పుట్టించును. దేవుని అనుగ్రహము వలన వారుతిరిగి భార్యాభర్తలగుదురు. || ధైవనియోగము తప్పింప నెవరివశము.

ఇట్లే అనేక జన్మములవరకు జరుగుచుండును. ఎప్పుడైనను బుణ్యవశమున స్త్రీ, పురుషుడైనను, పాపవశమున పురుషు స్త్రీ అయినను ఈ సంబంధము వీడును. అంతవరకు విడువదు.

పరీక్షీతు:—మునివర్యా ! గొప్ప సందేహము తీరినది. బాగుగా నెలవిచ్చితిరి. సరేగాని స్త్రీ, పురుషుడగుటయు పురుషుడు స్త్రీ యగుటయు ఎట్లు సంభవించును ?

పురుషుడు స్త్రీ, స్త్రీ పురుషుడు అగుట.

శకులు:—రాజా ! కుమారుడు తల్లి అనుజ్ఞను పొంది సన్యసించి తల్లికి వందనముచేయుట వలన ఆ తల్లికి పురుషత్వము మరియొక జన్మమునకు వచ్చునని చెప్పుదురు. ఇట్లు స్త్రీలుకూడ పురుషులు కావచ్చును. శాపవశమునగాని, కొన్ని సరస్సులలో మునుంగుటవలన గాని పురుషులు స్త్రీ లగుదురు. పూర్వము నారదుడు ఒకప్పుడు శ్రీకృష్ణుని మాయవలన స్త్రీయై నట్లును అరువదిమంది కొడుకులను కన్నట్లును వినలేదా ? వారేకగా ప్రభవాది సంనత్సరము లయిరి.

అని చెప్పగా విని ఆకథ సవిస్తరముగా చెప్పుడని పరీక్షీతు మహారాజు అడుగగా శ్రీశంకమహాముని యిట్లని చెప్పెను.

ఓరాజా ! శ్రద్ధతో వినుము. శ్రీకృష్ణుడు ద్వారకలో మిగుల వైభవముతో నుండగా దేవర్షియైన నారదమహాముని వారిని దర్శింపబోయెను. అప్పుడు కృష్ణుడు ఆయనను అర్ఘ్య పాద్యాది విధుల పూజించి కూర్చుండబెట్టెను. వా రుభయులు

మాట్లాడుచుండగా ప్రసంగవశమున నారదుడు ఆయనతో నిట్లనెను. ఓ స్వామీ! మీరు మాయామానుష దేహులు. మీరూయ యెల్లరకు గోచరముకాదు. అదివిని శ్రీకృష్ణుడు “ఋషివర్యా మీకు అగోచరముకాదుగదా” అనెను. నేను ముల్లోకములు తిరుగువాడను. నా మాటకేమి? అని చెప్పుచు. వా రుభయులు సంచారార్థము బయలుదేరి పోవుచుండిరి. అంశట కొంతదూరము పోవుసరికి నారదునకు విశేష దాహ మయ్యెను. నీరెందును కనబడలేదు. శ్రీకృష్ణుడు తన మాయ వలన అక్కడ ఒక సరోవరము కల్పించెను. దానిని జూచి దేవర్షి కృష్ణుని ఆగుమని, అందు స్నానముచేసి జలముల గోళిగా చక్కని స్త్రీ యయ్యెను. అప్పుడు కృష్ణునిజూచి సిగ్గు పడి, తల వంచుకొనెను ఇట్లున్న ఆమెను విడచి కృష్ణుడు ద్వారకకు పోయెను. అప్పుడు స్త్రీ రూపమున నున్న నారదుడు ఎందు పోవుటకును లజ్జించి ఆ వనమున నొంటరిగా దిరుగుచు, ఒకచోట తపస్సుచేయుచున్న మునిని జూచి వాని యొద్దకు బోయి పరిచర్య చేయుచుండెను. ఇట్లు కొంతకాలము జరుగగా వారు కామవీడితులై, అన్యోన్య వ్రీతులై కామవిరోధము: లనుభవించుచుండిరి. చాలకాల మిట్లుగడచెను. అంతలో వారికి అరువదిమంది కుమారులు గలిగిరి. అంశట నొకనాడు హఠాత్తుగా ఆమె భర్తయు, పుత్రులును కాలముచేసిరి. అది జూచి ఆమెమిగుల శోకింపుచు, తనయొంటరితనమునకు విచారిం

చుచు ఏమి చేయుటకును తెలియక భర్తపై పడి రోదనము చేయుచుండెను. అంతట చాల ప్రోద్బలముచేతను, అలసి యుండుటచేతను, ఆమె, ఆకలిబాధ పడలేక ఆహారముకొరకు నిటునటు చూడగా, దరినన్న మామిడిచెట్టున నొక కండు కనబడెను. దానిని తీసికొనబోగా అందకుండెను. అప్పుడామె చచ్చిపడియున్న తన కుమారుని శవమును అచ్చటికి లాగి దాని పై నెక్కినను అందకుండుట చూచి, మరికొన్ని శవములను దొంతరగా బెట్టి, పండు కోయునంతలో అచ్చట నొకబ్రాహ్మణుడు ప్రత్యక్షమై “ఓ అమ్మా! నీ వెవరు?” చచ్చిపడియున్న వారెవరు? శవములపై నీ వేల యెక్కుచున్నా” వని అడిగెను. అది విని మామె ఇట్లు చెప్పెను. “అయ్యా! నే నెవరైననేమి! నా చరిత్రము మిగిల విచారకరమైనది. ఆయన నా భర్త. వీరం దరు నా పుత్రులు. అందరు ఏకకాలమున మృతినొందిరి. వీరి కొరకు దుఃఖించుచుండగా, వివరీతమైన ఆకలి బాధ కోర్వలేక వీరిపై నెక్కి ఈ పండును తీసికొంటిని.” ఆ మాటలు విని విప్రు డామెతో “అమ్మా! ఎంతపాపము! నీకెంతకష్టము సంభవించి నది. దైవకృత్యమున కేమి చేయగలవు. కావున విచారింపవల సినపనిలేదు. కాని వారిట్లు చచ్చి పడియుండగా వారికి దహనాది కృత్యములైన జరుపక, స్నానమైనను చేయక, నీవుభుజింప వచ్చునా? చెప్పెదను ర” మృని సమీపముననున్న కొలనికి తీసి కొనిపోయి, అందు స్నానము చేయుమనెను. అప్పుడామె జలములో దిగుచుండగా, పండుపట్టుకొనియున్న చేతిని పై కుంచు

మనెను. ఆమె ఆ ప్రకారము మునిగి లేచుసరికి బ్రాహ్మణుడు అదృశ్యుడై అచ్చట శ్రీకృష్ణుడు నిలచియుండెను. ఆ స్త్రీ ఎప్పటివలె నారదుడయ్యెను. కాసి ఒక చేతిక గాజులుండెను. అవి చూచియు, కృష్ణుని చూచియు ఆశ్చర్యమును, సిగ్గును బొంది, “ న్వామీ! ఇది యంతయు నీ మాయయే కదా !” అనెను. కృష్ణుడు చిరునవ్వు నవ్వుచూ “ సరే! ఆ చెయ్యి అల్లున్న దేమి ? మరియొక సారి పూర్తిగా మునుసుము ” అని చెప్పగా ఆ ప్రకారము చేసెను. పండు, గాజులుపోయి నారదుడు శ్రీహరిని ధ్యానించి యిట్లనెను. సర్వేశ్వరా! నీ చగ్గ్య లడ్డు తములు. అచ్చట చచ్చి పడియున్న వారిని నూపి, వీరందరెవరు ? శ్రీ కృష్ణుడు మండహాసము చేయుచు, ఆయన కాల పురుషుడు. వీరు ప్రభవాది సంవత్సరములు. అనగా విని నారదుడు సెలవు తీసికొని దండప్రణామంబు చేసి, నారాయణ స్మరణ చేయుచు, గగనమార్గమున బోయెను. శ్రీకృష్ణుడు అంతర్ధానమయ్యెను. అని శ్రీ శుకులు పరీక్షిత్తుతో చెప్పి, ఇట్ల పురుషులు స్త్రీలగుదురు. ఇంతే కాక వారు చేసిన పాపములనూన కూడ జన్మాంతరమున పురుషులు స్త్రీలగుటయు, పుణ్యముల వలన స్త్రీలు పురుషులగుటయు సంభవించును. అని శ్రీ శక మహాముని చెప్పెను.

పరీక్షిత్తు:— మునివర్యా ! నాధువులన ఎట్టివారో సెలవిండు.

శుకులు: —రాజా ! ఎవరు ఏమిచేసినను సహించువారు సాధువులు. శిలిదండ్రులు శమపిల్లలను ఎవరికినిశ్చయించినవారినే వివాహమాడుదురు. పిమ్మట అత్తవారింటికి వెళ్ళి వారు పెట్టిన బాధలు పొందుదురు. పశువులను అమ్ముదురు. కొనినవారు వానిని తీసికొనిపోయి తమ ఇష్టానుసారము చేయుదురు. కావున అవి సాధువులు. చెట్లను మచుష్యులు నరికినను అవి ఊరకుండును. అవి పరమ సాధువులు. శ్రీహరిని ఎల్లప్పుడు ధ్యానించుచుండువారు కూడ సాధువులనబడుదురు.

ధర్మములలో శ్రేష్ఠములు.

పరీక్షితు: —ధర్మాత్ములెట్టివారు ?

శుకులు: —శ్రీ మహావిష్ణువును సర్వకాల సర్వావస్థలయందు ధ్యానించుచు బ్రహ్మకార్యములు చేయుచుండువారు ధర్మాత్ములనబడుదురు. దేవాలయములు కట్టించువారు, తోటలు వేయించువారు, చెరువులు, నూతులు త్రవ్వించువారు పరోపకారములు, అన్నవస్త్ర దానములు చేయువారు, భూదానము కన్యాదానము చేయువారు, ధర్మాత్ములలో శ్రేష్ఠులనబడుదురు. వీరు మరణాంతరమున వైకుంఠమును పొందుదురు.

పరీక్షితు: —పాపాత్ములెట్టివారు ? వారికేమి శిక్షయగును ?

శుకులు: —భూమిని అపహరించువారు యేడు జన్మములవరకు పరకమనుభవించుదురు. ఇతరులకు అపకారము చేయువారువేయి

జన్మలవరకు పండులై జన్మింతురు. చాడీలుచెప్పువారు నరకములో పడుదురు. ఇండ్లను కాల్చువారును, కల్లుత్రాగువారును రజస్వలకాని స్త్రీనివట్టువారును, విధవస్త్రీని పొంది సంతానమునుకను వారును, ఆశ నిరాశచేయు వారును, ఘోరనరకములలో బడి అనేకబాధలు చిరకాల మచుభవింపుదురు. వారికి మనుష్యజన్మ సామాన్యముగా లభింపదు. ఒకప్పుడు లభించినను కుష్టుమొదలగు మహావ్యాధులచే బాధపడుచు మిగుల దర్శింపఁబడెనుచు కలమున జన్మింతురు.

దేహమే దేవాలయము.

పరీక్షిస్తు:—స్వామీ ! ఈ దేహమందు ముప్పదిమూడు కోట్ల దేవతలున్నారని చెప్పుదురు. వారెవరో యెచ్చట నున్నారో సెవియ్య వలయును.

శోకులు:—రాజా ! వినుము. ఈశరీరతత్వము నీవు తెలిసికొన్నట్లయిన ఈ ఘోర సంసారమునుండి తరింతువు. ఈ శరీరము కట్టవంటిది. ఇందు అగ్నియున్నది. జ్ఞానులు ఈసంగతి తెలిసికొనియే అగ్నిదేవుని యెల్లప్పుడును పూజింతురు. ఈ యగ్ని సమస్తజంతువుల జీతరమందున్నది. దానివలననే జంతువులు భుజించు పదార్థములు జీర్ణమై వాని ద్రవము శరీరమందంతటను వ్యాపించి బలము నిచ్చును. ఆద్రవమేరక్తము, ఇంద్రియము అగును. ఆ యింద్రియమే బీజము. దాని వలననే తిరిగి జంతువులు పుట్టును. బడబాగ్ని సమస్తద్రవ్యములోనున్నట్లే కడుపు

అను సముద్రమునందు ఈ అగ్నియుండి శరీరమంతటను దాని వేడి న్యాపించు చున్నది. ఆయగ్నినే ప్రాణమనవలెను. ఎందుచేత ననగా దాని బలమువలననే శరీరము ఆరోగ్యముగా నుండుట కాని యిహీనమై రోగములచే బాధపడుటగాని సంభవించును. అది చల్లారుట వలననే ప్రాణముపోయి శరీరము చల్లనగును. అది మండముగా నుండుట చేతనే అజీర్ణము కలుగును. ఈ యజీర్ణమే సమస్త వ్యాధులకు ముఖ్యకారణము. కాబట్టి అట్టి అజీర్ణము కలుగకుండ జర రాగ్నిని కాపాడుకొనుచుండవలెను. ఇట్లుచేయువారు నిరోగులై చిరకాలము జీవించుదురు. సూర్యుడు చంద్రుడు నేత్రములయందును, వాయువు ముక్కునందును సరస్వతి నాలుకతుదను మహేశ్వరుడుచునాలుక మొనట హృదయమందు పరమాత్మయును ఉండుని. అతనికే పరమపురుషుడని పేరు. ఇట్లే దేహమంతట ముప్పది మూడుకోట్ల దేవతలున్నారు. కావుననే దేహమునకు దేవాలయమను పేరు వాడుకలో నున్నది. జ్ఞానులు ఈ సంగతి బాగుగ నమ్ముదురు.

పరీక్షితుః—నిత్యాచారము సరిగా చేయనివారు యేమి శిక్ష అనుభవించుదురో సెలవియ్యవలెను.

నిత్యాచారములు.

శుకులు:—ది స్తథావనము చేయనివారు ఛండాలలై జన్మింతురు. ఉదయమున లేవగానే రాత్రికట్టిన బట్టవిడువనివారు రాక్షసులై పుట్టుదురు. స్నానము చేయనివారికి లేజిజన్మ కలు

గును. బ్రాహ్మణుడై యుండియు తనకు విధింపబడిన కర్మచేయని వాడు తిరిగి ఘోషింపుడు ఛండాలుడగును. తనకు విధింపబడు కర్మలు సరిగా చేసికొనువారు అంతకంటె పవిత్రమైన శ్రేష్ఠమైన కుటుంబములందు జన్మింతురు. స్త్రీ సంగమము చేసినవారు కష్ట బట్టతో స్నానము చేయవలెను. అల్లుచేయక భుజించువారు ఛండాలులై పుట్టి గోమాంసము తిని సురాపానము చేయుదురు. నొసట బొట్టలేకుండ భుజించువారు కుక్కలై జన్మింతురు. అప్పుడు వారికి నొసట మచ్చయుండును. అందువలన వారిని పోల్చినచ్చు. ఈపాపములు, ఇంకిను ఇటువంటి పాపములు చేయువారు శ్రీహరిని సర్వదా ధ్యానింపుచుండిన వారి పాపములు నశించును.

పరీక్షితు:—స్వామీ! ధృవుడు పసిబాలుడు యుండియు నిపయించరించి శ్రీమన్నారాయణుని కరుణయట్లు పెడసెను? ఆబాలుని చరిత్రము వినవలయునని కోరుచున్నాను. సలవియ్యవలయును.

శుకలు:—ఓ మహారాజా! మంచి ప్రశ్న వేసితివి. ఇది వినదగినదే. ధ్రువుడు బాలుడేయినను అతని పూర్వజన్మనాసన వలన అతనికి అట్టి జ్ఞానము కలిగినది. అతని చరిత్రము చెప్పెద వినుము.

ధృవుని చరిత్రము.

చతుర్ముఖ బ్రహ్మ కుమారుడు స్వాయంభువు మనువు. ఇతనికి భార్యయైన శతకూపయందు ఇద్దరు కుమారులు కలిగిరి.

వారిలో మొదటివాడు ప్రియంవతుడు. రెండవవాడు ఉత్తాన పాదుడు. ఈ ఉత్తానపాదునకు ఇంద్రు భార్యలు. వారిలో పట్టపు దేవియైన సునీతియందు పుత్రుడు, సుకుచియందు శ్రీఉత్తముడు, అను సుతులు కలిగిరి. వారిలో రాజుకు రెండవ భార్యయందు ప్రేమమెండు.

ఒక దినము రాజు ఉత్తముని తన తోడపై కూర్చుండ బెట్టికొని యుండగా వాని శిశువు పురుచి యొద్ద నిలిచియుండెను. అట్టి మయములో సునీతిపుత్రుడై నభ్యున్నాడు శంఖియొద్దకుపోయి నానితోడపై కూర్చుండు అభిప్రాయము కనుపరుచిగా పురుచి అశనిం జూచి యిట్లనెను. “ఓకుమారా! శ్రీసీపు సీశంక్షి వజ్రంక తలమున కూర్చుండు భగ్యమును పొందుటకు నాకడుగన జన్మింపవైతిని. నీ ఈ కోరిక నెరవేరవలెనన్న నాగ్భిమున బుట్టుటకై శ్రీహరిని ధ్యానింపుమనెను. అట్లు జన్మించిన నీకోరిక నెరవేరుచు.” అని గర్వముతో బలుకుట విని శంఖి ఊరకుండెను. అందుకు దిగుల చూడంపుచు పుత్రుడు తన శిశుయైనను సీతియొద్దకు ఏడ్చుచుచుపోయినతల్లి వానిని చేర బిలచి తోడలవ్వనిడుకొని ఊరిసింపుచుండెను. అంతట కొందరు దాసీజనంబులు సునీతియొద్ద జేర జరిగిన సమాచారమంతయు ఆమెతో చెప్పిరి. అదివిని ఆమె దిగుల విచారింపుచు, కుమారునితో ఇట్లనెను. “కుమారా! విచారింపకుము. నరుడు పూర్వజన్మములయందు చేసినసుకృత దుష్కృత కర్మల ఫలమా

అనుభవింపక తీరదు. కావున శ్రీహరిని ధ్యానించిన నీ తండ్రి అంకవీరంబు నలంకరించు శక్తి నీకు తప్పక కలుగును.” అని చెప్పగా బాలుడైనను ధ్రువుడు తల్లిభోధనుగ్రహించి వైరాగ్యమును పొంది వెంటనే తల్లిదండ్రులనువిడచి బయలుదేరి యమునా నదీ తీరమున నున్న మధువనమునకు బోయి నారద మహాముని వలన వాసుదేవ ద్వాదశాక్షరీ మంత్రులును ఉపదేశము నొంది తదేక నిష్ఠతో చిర కాలము జపించుచుండెను.

ఇట్లుండ నారదు షోకనాడు ఉత్తాసపాదుని నగరము నకు పోయి, అతనిచే పూజింపబడి, ఉచితాసనమున కూర్చుండి విచారముగా నున్న రాజనుజూచి విచారమునకు కారణమేమని యడుగగా ఆ రాజు ఋషితో ఇట్లనెను, “ఓ దేవఋషివర్యా ! అయిదు సంవత్సరములు వయస్సుగల ధ్రువుడను నా కుమారుడు నేను చేసిన అనాదరణము వలన వైరాగ్యము గలవాడై కోటను పేటను విడచి తన శిల్పితో అడవికి పోయెను. అచ్చట ఏ మృగముల నోటబడెనో ఏమయ్యెనో యి విచారించుచు న్నాను.” అనగా నారదుడు ఇట్లనెను. “ఓ రాజేంద్రా! విచారింపకుము. నీ కుమారుని కేమియును భయములేదు. అతను శ్రీమన్నారాయణుని గూర్చి నివస్సుచేయుచున్నాడు. గొప్ప వరములు పొందును. అతనిమూలమున నీకీర్తి ప్రకాశించును. అతను కొద్దికాలములో ఇచ్చటికి వచ్చును. ఊరక్షిల్లుము” అని చెప్పగా నమ్మి కుమారునిగురించి యెల్లప్పుడును ఆలోచింపుచు రాజకీయ విషయములయందు విముఖుడై యుండెను.

అచ్చట భువినుండు ఘోరశేషస్సు చేయుచుండెను. అది యెట్లనగా ప్రథమ చూసమున మూడు దినములు కొకసారి వెలగ, రేగు ఫలములు ఆహారముగా పుచ్చుకొనుచును, రెండవ చూసమున ఆరు దినముల కొకసారి పండుటాకులు దినుచును, మూడవ చూసమున తొమ్మిది రోజులు కొకసారి జుము దానిని చును, నాల్గవ చూసంబున పదిరెండు రోజులలో కొకసారి వాయుభక్షణము చేయుచును, అయిదవ చూసమున ఉచ్చాసమును బంధించి యేక పాదంబున నిలిచి తివస్సు చేయుగా ముల్లోకములును కంప మొందెను. దేవతలకు ఊపిరిసలువక బాధ కలిగెను. అందుకు వారు భయపడి శ్రీమన్నారాయణుని యొద్దకు పోయి సాష్టాంగ దండప్రణామంబులు చేసి మొట్టబెట్టగా ఆ యాది దేవుడు వారిలతో ఇట్లనియె “ఉత్తానపాదుని కుమారుడైన అయిదు సంవత్సరముల బాలుడు ధ్రువుకు తివస్సు చేయుచున్నాడు. నేను పోయి వానికి నరంబులిచ్చి మీ యార్తి గొప్పెదను. మీరు వెడవక మీమీ నివాసములకు బొండు” అని సెలవియ్యగా దేవతలు వారి మార్గమునపోయిరి.

సిమ్మట గరుడవాహనా రూఢుండై శ్రీహరి ధ్రువుకు తపంబు చేయుచుండిన మధువనంబునకు పోయి వాని యెదుట నిలిచి తన్మయత్వంబున శరీరముపై స్పృహలేకయున్న బాలుని తన శంఖంబుతో నంటిన చైతన్యము పొందినవాడై దండ

ప్రణామస్తుతు లొనర్చెను. శ్రీహరి సంతసించి యిట్లనెను. “ ఓ బ్రాహ్మణాపసీ ! నీ మనంబునందున్న కోరిక నే నెఱుంగుదు. అది ఇతిహాసకు పొందరానిదైనను నీకు తప్పక ఇచ్చెదను. గ్రహ నక్షత్రములును, సప్త మహాముఖులును, ఇంద్రాది దేవతలును దేనికి ప్రదక్షిణము చేయుచుందురో అట్టి ధృవపదంబు నీవుగోరుచున్నావు. అది ప్రళయకాలమునందును గూడ నశించునది కాదు. ఇరునదియారువేలేండ్లు అయినను వారి నీ వందు జేరుదువు. అంశవరకు నీవు నీ సంతానమున విడువబడిన రాజ్యమును ధర్మమార్గంబున పాలించుచుండుము. నీ యన్నయైన ఉత్తముడు వేటకుబోయి అడవిలో మృతినొందును. నాని తల్లి వానిని వెతుకబోయి దావాగ్నిలో పడి చనిపోవును. నీవు చక్కగా రాజ్యపాలనము చేయుచు అనేక యజ్ఞములుచేసి తుదకు నన్ను స్మరించుచు దేహమును విడచి నాశాశ్వతము చేరుదువు. అని శ్రీహరి అంతిర్ధాన మయ్యెను. ధ్రువుడు తన రాజ్యమునకు బోగా తుక్రి సంతసించి తన రాజ్యమునకు పట్టాభిషేక మొనర్చి తాను వనమునకుపోయి తపంబు చేయనారంభించెను. ధ్రువుడు బాగుగ రాజ్యపాలన మొనర్చి, ప్రజలకు సుఖము కలుగజేసి తుదకు శ్రీహరి యాజ్ఞప్రకారము చిరసౌఖ్య మొందెను. ఇతనినే ధ్రువ నక్షత్ర మందురు.

పరీక్షితః:—గురువర్యా ! వేనునృపతి మిగుల దుర్మాగుడని విందుమః. అట్టి అపఖ్యాతి అతని కెట్లు కలిగెను?

వేనుని కథ.

అదివిని శుకయోగి పరీక్షిత్తుతో వేనుని చనిత్ర ఇట్లు చెప్పెను. పూర్వములంగరాజులశ్వమేధయాగము చేయునపుడు హవిర్భాగము పొందుటకు ఋత్విక్కులు దేవతలను పిలువగా వారురార్తైరి. అందుకు అంగన్యవతి మిగులవిచారించి సదస్త్వల నడుగగా వారిట్లనిరి. “ రాజా ! నీవుసంతానహీనుడ వగుటచేత నీ యాగమున సురలు హవిర్భాగము గొన నొల్లరైరి. కావున నీవు పుత్రికామేషిచేసి సంతానము వడసిన దేవతలు వచ్చి వారి భాగములు స్వీకరింతురు. అది విని వేనుడు పుత్రికామేషి చేయగా ఆయజ్ఞకుండము నుండి ఒక దివ్యపురుషుడు సువర్ణ పాత్రముతో పాయసము తెచ్చి రాజు కిచ్చెను. బ్రాహ్మణును మంబున రాజు ఆ పాయసమును భార్యకిచ్చి భుజింపజేసెను. సిమ్మట ఆమె త్వరలో గర్భవతియై ఒకకొమరుని గనెను. వానికి వేనుడను నామకరణము జేసిరి. ఆ బాలుడు తన పిన్నవయస్సు నందే శనతో యాటగాడు బాలురను క్రూరముగా శిక్షింపు చుండెను. కొంత యుక్తవయస్సు రాగాశరాసనములను ధరించి వేటకై యడవికిపోయి సాధుమృగములను సంహరించి చుండెను. ఇట్లు దుర్మార్గుడగుటకు కారణ మేమనగా ఇతడు తాత (తల్లితండ్రియైనమృత్యువు)నుపోలిపుట్టెనట. కుమారునియొక్క ముబుద్ధిజూచి తండ్రి సహింపలేక సామ, దాన, భేదదండంబులను చతురోపాయంబు వానిదుర్వృత్తి బోగొట్టవ్రయత్నించి నిష్ఫల

మగుట ఎరింగి తాను రాజైయుండియు వానివలన కలుగు అప
 క్తిరికి వెరచి ఒక రాత్రి నిశీధమునందు యెవరికిని దలియకుండ
 కోటవిడచి అడవికి జోయను. మరునాడుదయమున లేచి నృపుని
 గానక రాణియు మంత్రులును మిగుల విచారించి నలుదిక్కు
 లకు చారులను పంపి వెదకించిరిగాని రాజు కానరాడనొనరి.

అరువాత రాజ్యమరాజకమగుటజూచి తల్లియు అను
 తులును వేనునికి పట్టముగట్టిరి. ఇట్టి దుష్టుడు రాజుగుట దెలిసి
 పాములకు భయపడి ఎలుకలు దాగుకొనునట్లు జారిచోరులు
 పారిపోయి గహనసీమల దాగిరి. ఇతను మహాజలుచేయు దేవ
 తాపూజలు హవిర్భాగములు తనకే సమర్పింపవలెనని రాజ్య
 మున చాటించెను. అదివిని మహామునులు ఇట్లు తమలో నాలో
 చించిరి. “వీనికి మనము పట్టముగట్టుట పామునకు పాలుపోసి
 నట్లయ్యెను. మన మంగరము జోయి వీనిని ప్రార్థింపము. సరిగా
 ప్రవర్తించిన కీ. లేనియెడల వీనిని భస్మముగావితము.” అని
 నిశ్చయించి అందరును వానియొద్దజేరి ఆశీర్వాదించి పలువిధముల
 బుద్ధులు చెప్పిరి గాని విననందున తమ కోపాగ్నివలన వానిని
 భస్మముచేసిరి.

వృధుచక్రవర్తి చరిత్రము.

ఇట్లు చంపబడిన వేనుని శరీరమును, అతని తల్లి నిశీధ
 మిగుల జాగ్రత్తతో కాపాడుచు పుత్రశోకమునకు మిగుల దుఃఖం
 చుచుండెను. అప్పుడు దేశము అరాజకమవుటచే బాధలుమెండుగ

నుండుట నూచి, ఋషులు రాజును బుట్టింపనెంచి వేనుని తోడను మర్దింపగా ఒక కుమారుడు పుట్టెను. అతడు మిగుల తేజోహీనుడై యుండెను. వానికి నిషాదుడని పేరు పెట్టిరి. వాని వంశమువారు పర్వతములందును, అడవులందును వెలసి వేనుని దుష్ట గుణములు గలవారై యున్నారు. వీరికే కిరాతకు లందురు.

పిమ్మట ఆఋషులు ఆ నేనుని బాహువులను మధింపగా యందుండి విష్ణుపుయొక్క అంశమున ఒక కుమారుడు, శ్రీమహా బ్రహ్మయొక్క అంశవలన నొక కుమార్తెయును బుట్టిరి. ఆ పిల్ల వానికి పృథువనియు ఆచిన్న వానికి అర్చి యనియు పేరు పెట్టిరి. వారు భయులు దంపతులైరి. ఆ సమయమున దేవతలు పుష్ప వర్షము కురిపించిరి. ఋషులు సంతసించిరి. ఆ దంపతులకు కర చరణము లందు బ్రహ్మనారాయణులకు గల శంఖు, చక్రము, ధ్వజము, చాపము మొదలగు చిహ్నము లుండుట చూచి బ్రహ్మాది దేవతలు వారిని ప్రశంసించి పట్టాభిషేకము చేసిరి. ఆ సమయమున దేవతలలో ముఖ్యులు వారికి షత్రు చామరాది రాజలాంఛనము లొసంగిరి. అప్పుడు హోమాగ్నినుండి సూత మాగధులను ఇద్దరు పురుషులు జన్మించి రాజును పొగడుటకు మొదలు పెట్టిరి. వారి పొగడ్తలు విని రాజు వారితో ఇట్లనెను. ఓయీ ! మీరు నన్ను పొగడుటకు తగదు. ఏలయనగా నేను బాలుడను, ఇదివరకు నేనేనియు మంచి పనులు చేయలేదు. నేను చేయవలసిన మంచికార్యములు దెలుపుడు. నాచేత నయి

నంత మట్టుకు వాటిని జేయ ప్రయత్నించెదను. అనగా విని వారట్లు దెలిపిరి.

ఇతని తండ్రియగు నేనుని దుర్మార్గము వలన దేవతలు కోపించి వర్షములు కురిపింపరైరి. అందువలన భూమి ఫలింపక కరవు కలిగినందున ప్రజలు కోపవీడుతు లగుచుండిరి. సమస్త ఓషధులను సస్యములను భూమి తనయందు లయింపజేసికొనెను. ఇతను న్యాయముగా పాలించుచుయజ్ఞదులవలన దేవతలను ప్రియ పరచుచుండుటచే వర్షములు క్రమముగా కురిసెను. అందువలన అన్ని సస్యములు, ఓషధులు ఎప్పటివలె ఫలింప నారంభించెను. ఇందువలననే పృథుచక్రవర్తి భూమిని గోరూపధారిణిగా జేసి పితౄకెనని చెప్పెదరు. ఇట్లు ఈచక్రవర్తి లోకమునందలి జనులకు సర్వసుఖములు కలిగించుచు సుఖముగాను ధర్మముగాను, పాలించెను. ఈ చక్రవర్తి తొంబది తొమ్మిది అశ్వమేధయాగములు చేసి నూరవ వర్యాయము యజ్ఞము చేయ ప్రయత్నింపగా దేవేంద్రుడు యజ్ఞపశువైన అశ్వమును అపహరించె నట. కావున నూరవది పూర్తికాదయ్యె. అందుకు విచారించుచుండుగా బ్రహ్మ అతనికి స్రస్యక్షమై ఇట్లు చెప్పెనట. 'ఓ రాజా! నీకు ఈ యజ్ఞముతో పనిలేదు. నూరు అశ్వమేధములు చేసిన వారు ఇంద్రపదవి నొందుదురు. నీ కట్టి పదవితో ప్రయోజనములేదు. నీవు విష్ణువు అంశమున జన్మించితివి. దేహాంతమున ఆయనయందు లయించెదవు." అది విని చక్రవర్తి తృప్తినొందెను. అని శకమహాముని చెప్పగా పరీక్షితు విని సంతసించెను.

పరీక్షితుః—గురువర్యా! పృథుమహారాజు పవిత్రమైన కథను వింటిని. మాంధాత చక్రవర్తి కథ వినవలయును. సెల విచ్చి నన్ను చరితార్థుని జేయ ప్రార్థించెదను.

మాంధాత చక్రవర్తి కథ.

పూర్వము కకుత్స్థవంశమున యువనాశ్వడను వాడు పుట్టి అతిధర్మముగా న్యాయము తప్పక ఈ మహిమండలమును పాలించుచుండెను. అతను అనేక యజ్ఞములను యాగములను చేసెను కానియతనికి పుత్రులు లేకుండుటచే మిక్కిలివిచారమును గలవాడయ్యెను. సంతానమును పొందుటకై వేరుపాయమును గానక, ఆయన అడవికి బొయి, ఋషులను ఆశ్రయించుచు, వారికి నేవనేయుచు అందుండెను. కొంతకాలమునకు వారతని యెడల కరుణించి జలమును మంత్రించి మరునా డతని భార్య య్యవలెనని యొకపాత్రమున నుంచిరి. ఆరాత్రీ యందరు నిద్రించుచుండగా, ఆ యువనాశ్వనకు విపరీత దాహము కలిగి తన దరినున్న పాత్రలోని నీరుత్రాగెను. అందువలన అతనికే గర్భమునిలిచి నవమాసములు పూర్తికాగా, ఆ మునులు వానియందనుగ్రహించి అతని కుశిప్రక్క చీల్చుకొని ఆ శిశువు పుట్టునట్లును, అందువలన అతనికి ప్రాణపాయము లేకుండునట్లును వరమిచ్చిరి. అట్లు పుట్టిన శిశువునకు బాటనవేలున అమృతము ఉత్పాదించజేయగా, ఆ వేలు పానము చేయుచు ఆ పిల్లవాడు బ్రతికెను. ఈ బిడ్డనికే మాంధాత అని పేరు. అమృత పానము

వలన బలము, ఔదార్యము, సాహసము, పౌరుషము విశేషముగా కలిగి, నానాటికి వృద్ధి నొందెను. ఇతని క్రమముగ నమిస్త శత్రువులను జయించి రాజయ్యెను. ఇానికి ముచికందుడను కుమారుడును అనేకమంది కుమార్తెలును జన్మించిరి. అకన్యకలను సౌభరికిచ్చి వివాహముచేసెను.

పరీక్షిత్తు:—అయ్యా! ఈ సౌభరి ఎవడు? వాని చరిత్రము చెప్పుడు.

సౌభరిచరిత్రము.

సౌభరి ఒక బ్రాహ్మచారి యగు ఋషి. ఈయన జలములో నుండి బ్రహ్మ చేయుచుండగా ఒక చేప తిన బుద్ధి, పాత్ర కళత్రాదులతో ఆ జలమునందు సంచరించుట చూచి తానును వివాహమాడి సంసారము చేయుచుండిన బాగుండునని తలంచి తనకు దగిన స్త్రీని వెదకుకొనుటకు బయలుదేరి మాంధాత చక్రవర్తి యొద్దకుబోయి తన అభిప్రాయమును చెప్పగా రాజు విని అట్టి కురూపునకు తన కూతునెట్లు వివాహముచేయగలనని విచారించుచుండెను. అంతట ఆ ఋషి రాజును బూచి ఏమని అడుగగా మాంధాత ఇట్లనెను. “ఓ ఋషివర్యా! మా వంశమందలి స్త్రీలకు స్వయంవరముచే వివాహముగట సనాతనముగా జరుగుచున్నది.” అనగా ఋషి వానితో నిట్లు చెప్పెను “ఓ రాజా! ఆలాగుననే చేయవచ్చును. నీ కుమార్తెలను పిలిపింపుము. వారిలో నిష్టపడు వారిని నాకచ్చి వివాహము గావిం

పుము.” ఆనూటలు విని తన కుమార్తె లండరిని పిలిపింపగా వారామునినిజూచి మోహపరవశులై అందరును అతనిని పెండ్లి యాడెదమనిరి. అతను వారికి మిగుల సుందరరూపుడై కాన బడెను. కావున వారందరిని ఆ ఋషికిచ్చి ఏకముహూర్తమున వివాహములు చేసెను. ఆయన వారిని తోడుకొని పోయి విశ్వ కర్మను బిలిచి తన భార్యలకు పొసిన భవనములు నిర్మింపు మనగా ఆయన అట్లే యొనర్చెను. అతను వారితో కేళీనినోదములు చేయుచు చిరకాలము సంసారసుఖము లనుభవించుచు బహు విధ విశ్వర్యములను పుత్రులను పౌత్రులను ప్రపౌత్రులను పొంది తపస్సు చేయుటకై యడవికి పోయెను. అని శకులు చెప్పగా పరీక్షిత్తు విని ఆశ్చర్యమొందెను.

కల్మాషపాదుని కథ.

సిమ్మట పరీక్షన్మహారాజు శ్రీ శకులను జూచి “స్వామీ కల్మాషపాదు డెవరు? అతనికి వేరు ఎట్లు వచ్చినది ? సెలవియ్య నలయునని యడుగగా ఆయన ఆరాజుతో నిల్లు చెప్పెను. రాజోత్తమా ! విచము. పూర్వము ఇత్వాకుల వంశములో నొకడైన మిశ్రసఖు డను రాజు యజ్ఞము చేయుచుండెను. అతని కుమారుడైన వసిష్ఠు అధ్వర్యుడుగా చుండెను. ఆ యా గాంధమున నొక రాక్షసుడు వసిష్ఠుని రూపమున రాజు నొద్దకుబోయి యిల్లుచెప్పెను. “ఓరాజా ! నాకు యజ్ఞదక్ష ణగా నిరహంసముతో భోజనము పెట్టింపుము.” అది వినిరాజు

యట్లేయనెను. తరువాత ఆరాక్షసుడే వంటలవాని గూఢముతో ఆమాంసము వండి శయ్యారుచేసెను. అంతి వసిష్ఠు రాగా ఆయనకు ఆమాంసముతో రాజు భోజనము పెట్టించెను. ఆగురువు దానిని పోల్చి నరమాంసమని ఎరింగి, కోపించి, ఆనృపునితో ఇట్లనెను. “ఓరాజాధమా ! మేము తాపసులమనియు బ్రాహ్మణులమనియు ఆహారమునందు నియముగలవారమనియు తెలిసియుండియు, మాకు నరమాంసము భుజింపజేసి, మమ్మును ఆవవిత్ర పరచితివి కావున, నీవు రాక్షసుడవై నరులను జంపి వారి మాంసమును భుజించుచుండుము” అని శాపమొసంగెను. అదినిని రాజు గురువుతో శమ నెలపు ప్రకారమొనర్చితిని. ఇందునాతప్పేమి ? అనగా వసిష్ఠు దివ్యదృష్టినిజూచి సర్వమును ఎరింగి యిట్లనెను. “నీవలన నేరములేదు. అయినను నామాట వృథాపోదు. నీవు రాక్షసుడవై పదిరెండు వజ్రరము లుండక స్థిరదు” అనగా రాజు కోపించి నన్ను వృథా శెపించితిరిగాన, మీకు ప్రతిశాప మిచ్చెదనని జలము పుడిసిట పట్టియుండగా, అతని భార్యజూచి గురునికి శాప మీయవద్దని ప్రార్థింపగా, మాని ఆజల మెందుబడినను ప్రమాదము వచ్చునని శపథ పాదములపై జలుకొనెను. వెంటనే యతని పాదములయందు నల్లని తెల్లని మచ్చలు కలిగెను. వాని వలన నతనికి కల్మాషపాదుడని పేరు ప్రసిద్ధమయ్యెను. అంతటనుంచి ఆరాజు రాక్షసుడై గురులను జంపి మాంసము భక్షించుచుండెను.

ఇట్లుండ ఒకనాడు రాక్షసుడు వనవిహారము చేయుచు న్న ముని దంపతులనుజూచి వారిలో పురుషునిబట్టి చంపి బక్షింపగా అతని భార్య రాక్షసునిజూచి కోపపరవశురాలై వానినిట్లు శపించెను. “నీవు మాదంపతుల నెడబాసితివి కావున నీభార్యను గూడునపుడు మరణింతువుగాక” అని శాపమొసంగి తనవతితో సహాగమన మొనర్చెను. సిమ్మట ఆరాక్షసుడు శాపపరిమితి పండ్రెండు వార్షరములు గతించిన, వికృతమగు రాక్షసగూఢును విడచి, ఆరాజు ఇంటికిపోయి భార్యనుజూచి, మునివత్ని శాపము జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని భార్యను ముట్టకుండెను. అట్లు చిరకాలము గడసి విధిప్రకారమై శాపవశమున విగతజీవు డయ్యెను.

శంబరాసురుని వధ.

ఒకనాడు దేవర్షియైన నారదుడు శంబరుని యొద్దకు పోయి ఇట్లనెను. “ఓ డైత్యేంద్రా! నీవు మదోన్మత్తుడవై మన్మథుని భార్యయైన రతిదేవిని బలవంశమున చెరబట్టి తెచ్చితివి. ఆ మన్మథుడు శ్రీకృష్ణుని భార్యయైన రుక్మిణి గర్భమున ప్రద్యుమ్నుడై జన్మించెను. అతని నలన నీకు స్వర్గలో మరణము సిద్ధించును.” అని చెప్పిపోయెను. ఒక జాలరివాడు గొప్ప చేపను బట్టి దానిని రాజుకిచ్చిన బహుమానము దొరకునని శంబరున కొనంగెను. తుదకదివాని నంటిఇంటి కంపబడెను. అందు మాయావతియను పేర పరిచారికగా నున్న రతి దానిని కోయనపుడు అందున్న మిగుల సుందరుడగు శిశువునుజూచి

మోహముచే రహస్యముగా పెంచుచుండెను. ఇట్లు క్రమక్రమముగా పెరిగి ప్రాయమును పొందిన యాబాలుడు ఒకనాడు తన్ను బెంచుచున్న హయనాథుని జూచి యిట్లనెను. “అమ్మా! నా తండ్రిని జూపము.” అనగా ఆమె యాబాలునితో నిట్లు సంభాషించెను.

రతి:—స్వామీ ! మీతండ్రి యిచ్చట నేరు.

ప్రద్యు:—అమ్మా ! నీ నన్ను స్వామీ యని పిలుచుచున్నావు.

రతి:—కుమారా ! నేను మీకు స్త్రీని కాను.

ప్రద్యు:—మరి నీవెవరు ? నన్ను పెంచుచున్నావే ?

రతి:— నీ మీ దాసిని. మీకు పరిచయ్య చేయుచున్నాను.

ప్రద్యు:—అట్లయిన నాతండ్రిని తెనరు ?

రతి:—శ్రీకృష్ణ భగవానులు మీతండ్రి. శ్రీ రుక్మిణీదేవి మీస్త్రీ.

ప్రద్యు:—వా రెచ్చట నున్నారు ?

రతి:—వారు ద్వారకయందున్నారు.

ప్రద్యు:—అయితే నే నెచ్చట బుట్టితిని?

రతి:—మీరు ద్వారకయందు బుట్టితిని.

ప్రద్యు:—ఇచ్చటికి ఎట్లు వచ్చితిని ?

రతి:—శంబరుడను ఈ దైత్యరాజు పురిటింట నిద్రించుచున్న నిమ్మమాయవేషమున దొంగిలించి తెచ్చి సముద్రమున బారవైచెను. అప్పుడు నిమ్మకాయ చేన మ్రింగెను. ఆమత్స్యమును ఒక జాలెరివాడు నుల్కోబట్టితెచ్చి ఈ రాజునకిచ్చెను. దాని గొప్పమున మీరూడయింపిరి. నేను నిమ్మను పెంచుచున్నాను.

ప్రద్యు:—ఈ రాక్షసుడు నన్ను సముద్రమున బారవేయుట కేమికారణము ?

రతి:—మీరు పూర్వజన్మమున మన్మథుడను పేగున ఈశ్వరుని నిష్ఠాభంగము చేయగా, ఆయన కోపాగ్నివలన నిమ్మను భస్మము చేసెను. అప్పుడు రక్కసుడు నన్ను నోబట్టి తెచ్చెనుగాని నేను పతివ్రత నవుటచే నన్ను ముట్టపాసి దాసిగా నిండుంచెను. మీరు మరల బుట్టి తిరిగి మీరణసిని చంపుదురని నారగుని ఎఱవవిని నిమ్మను మహోదధిని పారవైచెను.

ప్రద్యు:—అయిన నేనిప్పుడేమి చేయవలెను ?

రతి:—మీరు వీనిని సంహరింపవలెను. ఇతను భూమాయ లోగినవాడు. వీనిని సాధారణముగా చంపుట కష్టము. మీరును కొన్నిమాయ లెరింగిన గాని వానిని జంపలేరు. కావున సర్వమాయా వినాసిని యను విద్యను మీకునేర్పెదను. దానిని నేర్చుటచేతనే నాకు మాయానతి యను పేరు వచ్చెను.

౩ విద్యవలన మీరు వానిని చంపగలరని ఆ విద్యను ఆబాలుని కుప దేశించెను.

పిమ్మట దాని ప్రభావమున సమస్త మాయలను నశింప జేయసమర్థుడై ప్రద్యుమ్నుండు వానితో క్షీణిని ఘోరయ్యుడై మొనర్చి తుదకు వానిని సంహరించెను. అంతట మాయావతి అనిన ప్రజ్ఞకు సంతోషించి ఆబాలుని దోడ్కొని గగనమార్గమున ద్వారకకు బోయి అంతఃపుర స్త్రీలుండుచోట దించెను. వానిని జూచి యచ్చకి స్త్రీలందరు శ్రీ కృష్ణుడని తలంచిరిగాని నూతన వయస్కుడగుటచే కాడని యెరింగిరి. రుక్మిణి ససయుని జూచి కౌగిలించుకొని ముద్దాడెను. నిదాంతరము శ్రీ కృష్ణుడు కుమారుని జూచి రతివలన అనిని చరిత్రము సవిస్తరముగా వినెను. అందరును సంహసించిరి. తల్లి ఏమోయని ప్రద్యుమ్నుడు పడుచున్న భ్రమ నివారణచేసి, వారిరువురకు నుంచి సుముహూర్తమున వివాహమొనర్చి మిగుల ఆనందించిరి. దైవయోగము చూచితిరా ? వారినెట్లు సమకూర్చెనో !

నర కాసురుని వధ.

ఈ కథ విని పరీక్షిన్యవతి మిగుల సంతసించి శ్రీ శక మహర్షిని జూచి గురుసర్వా! శ్రీ కృష్ణుడు పదునారు వేల రాచ కన్యలను ఏక కాలమున వరించెనని చెప్పుదురు. వారణి కెట్లు లభించిరో చెప్పుడు. అనిప్రార్థింపగా శకమహాముని యిట్లు చెప్ప నారంభించెను.

పూర్వము ప్రాజ్ఞోతిష పట్టణమున నరకాసురుడను భయంకరమైన రక్కసుడుండెను. అతడు భూలోకమంతయు జయించి స్వమునకు బోయి ఇంద్రునిగెలిచి వాని రాజ్యము సంపద అంశయు తీసికొనెను. అదితి కుండలములను పుచ్చుకొనెను. వాని బారి కోర్వలేక వారు శ్రీకృష్ణుని శరణుజొరగా, ఆ నీలవర్ణుడు దేవతలకు సహాయము చేయదలంచి బయలుదేరుచుండగా ఆయన పట్టపుదేవులలో నొకతెయైన సత్యభామ వెంట బయలుదేరగా ఆమెకు అనేక విధముల మళ్ళించెను. కాని ఆమె వినక కృష్ణునితో గరుడవాహనురాలై పోయెను. అప్పుడు కృష్ణుడు సత్యభామాసమేతుడై ప్రాజ్ఞోతిష పురముపై బడగా నరకాసురుడు యుద్ధమునకు సిద్ధపడెను. సత్యభామ యతనితో కొంతసేపు ఘోరయుద్ధముచేసెను. అదిజూచి అందరును ఆశ్చర్యపడిరి. పిమ్మట శ్రీకృష్ణుడు తన సుదర్శన చక్రముతో వాని శిరస్సు ద్రుంచి వాని కుమారుడైన భగదత్తుని విధివినయములకు మెచ్చికొని ఆ రాజ్యమిచ్చెను. అటుతరువాత కారాగ్రహమున నున్న రాజులను రాచకన్యలను విడిపించెను. ఆ నృపులందరును కృష్ణుని పలువిధముల స్తోత్రములుచేసి సెలవు తీసికొని తమ దేశములకు పోయిరి. రాచకన్యలు శ్రీకృష్ణుని ధ్యానించివరించిరి. వీరు పదునారువేలమంది. వీరిని దేశదేశముల నుండి నరకాసురుడు బలిమిని బట్టితెచ్చి చెరయందుంచెను. వారిని విడిపించుటచేతను ఆయన గూఢానన్యములను జూచి

వారు కృష్ణుని కోరుకొనిరి. ఆయన వారిని పరిగ్రహించెను. సదునారువేల స్త్రీలు శ్రీకృష్ణునికి ఇట్లుల్గించిరి. అని శకయోగి పరీక్షిన్నహారాజునకు చెప్పెను.

శ్రీ విష్ణుపురాణము సమాప్తము.

గద్య.

ఇది శ్రీ పరమేశ్వర కరుణా కటాక్ష జనిత కవితా విచిత్ర
వేమూరి సంశపయః పారవార పరిపూర్ణ రాకా సుధా
కర హరితసగోత్ర శ్రీ సూర్యనారాయణాఖ్య తనూజ
శ్రీ జగన్నాథశర్మ ప్రతీతంబైన శ్రీ మదస్తాదిత
మహాపురాణ సారసంగ్రహమునందు మత్స్య,
కూర్మ, నరాహ, వామన, భవిష్యత్,
విష్ణుపురాణంబులు సంపూర్ణము.
శ్రీ పరదేశతార్కకుస్తు.

హిందూ దేశ చరిత్రములు

1 2, 3 భాగాలు

ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు
 ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు
 ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు

ప్రతి భాగమునకు రూ. 0 6 0

ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు
 ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు
 ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు

ప్రతి భాగమునకు రూ. 0 10 0

ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు
 ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు
 ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు

ప్రతి భాగమునకు రూ. 0 10 0

ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు
 ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు
 ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు

ప్రతి భాగమునకు రూ. 0 10 0

ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు

ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు

ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు
 ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు
 ప్రతి భాగమునకు రూ. 1000 వేల రూపాయలు

అష్టాదశ పురాణ సారసంగ్రహము.

ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಇವರು 1. 1. 1. 1. 1. 1.

శ్రీ శివమూర్తినము, శ్రీ సృష్టి-విజయమూర్తినము, శ్రీ సృష్టి-విజయమూర్తినము.

శ్రీ) లింగ పూజావిధి ౨ అం.

నెండు వర్గాలము. వలది 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838

శ్రీ) సామంతములు, శ్రీ) గౌరవములు.

4) బహుభుజ : పరామర్శించబడినది.

మూల దీని పేరు గలది. సె. 1. 1. 1. 1. 1.

[illegible]

శ్రీ కామనాథకవిశాసనం, శ్రీ దక్షిణామూర్తి కవిశాసనం పేజీ ౨౪౭

သ.ကမ္ဘာ့မိသားစု၊ နိမိတ်ဆိုင်ရာ အသံများ ပေါက်ပေါက်

నామ సంవత్సరము . తేది 1999 - 01.

శ్రీ మహాకవిశ్రీమద్భాగవతము, శ్రీ నానావిధానములు, శ్రీ నానావిధానములు.

[illegible][illegible]

రామా అయ్యోహో, ఏలూరు.
వేంకటరామ్ అయ్యోహో, బెజవాడ.

